

Recommended Price: \$5.00

បូជាសុខសុមហោយពិភពលោកធានសន្តិភាព

ការបូជាសុខសុមហោយពិភពលោកកើតមានឡើងនៅលើផែនដីដែលមានប្រជាជនច្រើនភាសាក្នុងពិភពលោក

Prayer for World Peace

The Prayer May Peace Prevail on Earth in many of the World's Languages

សន្និដ្ឋានស្របការសន្តិភាព

ភាគទី ១: អង់គ្លេស - ខ្មែរ

ភាគទី ២: ខ្មែរ - អង់គ្លេស

អត្តិប្បាយ និងមន៍យ ពាក្យគន្លឹះ និងការបកស្រាយពីការងារកសាងសន្តិភាពស្របទៅតាមការវិវត្តន៍នៃអក្សរសាស្ត្រជាតិ ។

អត្ថន័យបកស្រាយត្រឹមត្រូវ មានប្រមាណ ៦០០ពាក្យ និងមានផ្តល់ឧទាហរណ៍សំរាប់ជំនួយដល់ការយល់ដឹងពីការងារកសាងសន្តិភាព ។

Cambodia Development Resource Institute

56 Street 315, Tuol Kork, Phnom Penh
Postal address: PO Box 622, Phnom Penh, Cambodia

Tel: (855-23) 881-384/881-701/881-916 /883-603 Tel/Fax: (855-23) 880-734

e-mail: cdri@camnet.com.kh
website: http://www.cdri.org.kh

Abnani
Paqe mbretëroftë në botë

Ancient
𐎧𐎡𐎴𐎃 𐎡𐎡𐎴 𐎡𐎡𐎴 𐎧𐎢𐎡𐎴

Arabic
السلام للعالم أجمع

Azerbaijani
Yaşasin sülh bütün dünyada

Bangla
বিশ্ব শান্তি বিকাশ করুক ।

Belarusian
Нахай будзе мир чалавечыта ва ўсім свеце

Bislama
Bambae pis i stap long wol

Bulgarian
Нека пребъде мира по света

Burmese
တည်ငြိမ်သောစုအဖြစ်အောင်မြင်စေ။

Cambodian
សុខសុមហោយពិភពលោកធានសន្តិភាព

Catalan
Que la pau prevalgui a la terra

Chinese
我们祝愿世界人类的和平

Croatian
Pou lapè simaye dan lemond antye

Croatian
Neka mir zavlada na zemlji

Czech
Ať mir vždy vládne na Zemi

Danish
Må fred herske på jorden

Dari
برقراریاد صلح در جهان

Devnāgarī
दुनियाँ में शांति का राज हो

Dutch
Moge vrede heersen op aarde

Dzongkha
འདྲེན་གྱི་ཡུལ་ལཱ་མཚན་ལྔ་ལྷན་ཅིག

English
May peace prevail on earth

Estonian
Olgu maailmas rahu

Finnish
Vallitkoon rauha maailmassa

French
Puisse la paix régner dans le monde

German
Möge Friede auf Erden sein

Georgian
დავუ ვულოთ მშვიდობის მთელს მსოფლიოსში

Greek
Εὐχόμεθα εἰς ἀνάστατον καιρόν εἰρηῆς ἐπιβῆναι ἐπὶ τὴν γῆν

Haitian
kayòlwa alye dola wòlwa

Hebrew
בְּשָׁלוֹם יִשְׁכַּח עוֹלָם

Icelandic
Megi friður rikja á jörð

Indonesian
Semoga damai di dunia

Italian
Che la pace regni sulla terra

Japanese
世界人類の平和でありますように

Kazakh
Адамзатқа бұтқын дүниеде бейбітшілік болсын

Klingon
Amahoro n'aganze kw'isi hose

Korean
Ke e teimatoa te rau i aonnaba

Kurdi
Amahoro yosasagara mw'isi yose

Korean
세계 인류의 평화가 이룩되도록

Kyrgyz
Дүйнөдө тынчтык болсун

Lao
ຂ້າតີ້ ມັນຕົນເປ ຊົງມີຊີວິດໂມ

Latvian
Lai būtu miers pasaulē

Letzburgerisch
Fridden mat allen mēnschen op der Welt

Lithuanian
Tebūna pasaulyje taika

Macedonian
Нека мирот завладеа на земјата

Magyar
Legyen béke a földön

Malay
Semoga damai di dunia

Maltese
Jalla l-paċi ssaltan fid-dinja

Marshallese
Ainemon en bed ion lol in

Moldavian
Fie pace pe Pămînt

Mongolian
Даян делхий энх амгалан байг

Nauru
Enim mek iow eat eb

Nepali
विश्वमा शान्ति फैलिस्कोस ।

Norwegian
Måtte det være fred på jorden

Palauan
A budech bol mesisich era belulachad

Persian
برقراریاد صلح در سراسر جهان

Pidgin
Pis mas istap long wol

Polish
Niech ludzkość świata żyje w pokoju

Portuguese
Que a paz prevaleça no mundo

Romanian
Fie pace pe Pămînt

Russian
Да будет мир человечеству во всем мире

Samoan
la malo pea le filemu i le lalolagi

Sinhalese
ලොවෙහි සාමය පවතිට

Slovene
Naj mir zavlada svetu

Slovak
Nech pokoj vždy vládne na Zemi

Somali
Dunidu nabad ha ku waarto

Spanish
Que la paz prevalezca en la tierra

Swahili
Amani na iwepo duniani

Swedish
Må fred råda på jorden

Tajik
Барқарор бод сулҳ дар ҷаҳон

Tagalog
Sana'y manatili ang kapayapaan sa daigdig

Tamil
பூமியில் சமாதானமே நிலவட்டும்

Thai
ขอให้สันติภาพจงมาสู่โลก

Telugu
నాగ్నా నాగ్నా గాగ్నా గాగ్నా

Tongan
Fakataunge ke toka 'a e melino 'i mamani kotoa

Turkic
Dünyada barış daim olsun

Tuvan
Ke tumau te filemu ite lalolagi

Turkmen
Дүнйөдө паррахатчылык болсун

Ukrainian
Хай буде мир людству у всьому світі

Urdu
دنیا میں امن قائم رہے۔

Uzbek
Дунёда тинчлик бўлсин

Vietnamese
Thiên hạ muôn năm hòa bình và toàn thể nhân loại đều có

Yugoslav
Нека мир завлада на земљи

សន្និដ្ឋានស្របការសន្តិភាព Peacebuilding Lexicon

អង់គ្លេស- ខ្មែរ
ខ្មែរ- អង់គ្លេស

បង្កើនចំនួនដើម្បីសន្តិភាពនិងអភិវឌ្ឍន៍
ចំណុចស្ថានបណ្តុះបណ្តាលនិងស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

សន្និដ្ឋានស្របការសន្តិភាព Peacebuilding Lexicon

ភាគទី ១: អង់គ្លេស - ខ្មែរ
Part One: English – Khmer
ភាគទី ២: ខ្មែរ - អង់គ្លេស
Part Two: Khmer – English

ឌុក ឆេរី ឆេរី ឆេរី និង David Wharton

ជាមួយ

យាស សារីត, ជា មួយគ្រី, កែប កំណូរ៉ូ,
ប្រាក់ សុខានី និង ថោង កក្កដា

សន្តិសុខក្រុង
ការអភិវឌ្ឍសន្តិសុខ
Peacebuilding Lexicon

Ok Serei Sopheak and David Wharton
with
Meas Savath, Chea Mouy Kry, Kep Kanaro,
Prak Sokhany and Thorng Kakada

Centre for Peace and Development
Cambodia Development Resource Institute

Phnom Penh, September 2004

Please Note: This lexicon is a work in progress. Feedback and suggestions for improvements to future editions are welcome and can be addressed to “CPD Lexicon” by email to: pubs@cdri.forum.org.kh, or sent to CDRI.

កំណត់សំគាល់: សន្តានុក្រមនេះ គឺជាការងារដែលត្រូវពិនិត្យទៅមុខជាបន្តបន្ទាប់ ។ យើងសូមស្វាគមន៍ដល់ការផ្តល់ព័ត៌មានត្រួតប្រញាប់ និងមតិយោបល់ផ្សេងៗ ដើម្បីជួយកែលម្អដល់ការបោះពុម្ពលើកក្រោយ ។ សំណូមពរ និងព័ត៌មានត្រួតប្រញាប់នានាអាចផ្ញើមក “សន្តានុក្រម CPD” តាមអ៊ីមែល: pubs@cdri.forum.org.kh ឬផ្ញើមក វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា ។

Peacebuilding Lexicon

Copyright © 2004 Cambodia Development Resource Institute

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means—electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise—without the written permission of the Cambodia Development Resource Institute.

Cambodia Development Resource Institute

56 Street 315, Tuol Kork, Phnom Penh
(Postal address: PO Box 622, Phnom Penh, Cambodia)
Tel: (855-23) 881-384/881-701/881-916/883-603 Tel/Fax: (855-23) 880-734
e-mail: cdri@camnet.com.kh website: <http://www.cdri.org.kh>

Editing: YOU Sethirith
Layout: EM Sorany, OUM Chantha, KHAT Laykim and ENG Saloth
Printed and bound in Cambodia by STC (JSRC) Printing House

ការប្តេជ្ញា

ក្នុងរយៈពេលដប់ឆ្នាំចុងក្រោយនេះ សកម្មភាពខាងវិស័យកសាងវប្បធម៌សន្តិភាពនៅកម្ពុជា មានការរីកចម្រើនគួរឱ្យកត់សំគាល់ជាទីបំផុត ។ វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា (វិបសអ) បានចូលរួមយ៉ាងសកម្មក្នុងវិស័យនេះ ដោយបានបង្កើតនូវកម្មវិធីសន្តិភាពមួយតាំងពីឆ្នាំ១៩៩៦ ដែលមានឈ្មោះថា **មជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជាដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់** ហើយក្រោយមកប្តូរជា **មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍** រហូតមកដល់សព្វថ្ងៃ ។ ជាមួយនឹងសកម្មភាពដ៏មមាញឹកផ្សេងៗទៀត វិបសអ បានផ្តួចផ្តើមគំនិតរៀបចំ **សទ្ទានុក្រមការកសាងសន្តិភាព** នេះឡើង ដោយមានសហប្រតិបត្តិការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលមួយចំនួនទៀត ។

សំរាប់គ្រប់វិស័យទាំងអស់ ការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាទៅវិញទៅមករវាងមនុស្សជាតិតាមរយៈការប្រើភាសា គឺជាកត្តាមូលដ្ឋានដែលពុំអាចជៀសវាងបាន ។ ប៉ុន្តែ ការយល់ឃើញ ឬការឱ្យនិយមន័យទៅលើពាក្យពេចន៍ នៅក្នុងភាសានីមួយៗ - ជាពិសេសក្នុងវិស័យនៅថ្មីថ្មោង ដូចជា វិស័យកសាងសន្តិភាព និងដោះស្រាយទំនាស់នេះ - តែងតែរួមមានឯកសារមួយចំនួនជាគោលក្នុងការស្វែងរកចំណុចឯកភាពជៀសវាង ការមិនយល់គ្នា ឬការភ័ន្តច្រឡំ។ នៅក្នុងស្ថានភាពនេះហើយដែល វិបសអ បានចំណាយពេលជាងពីរឆ្នាំ ដើម្បី រៀបចំសទ្ទានុក្រមនេះឡើង ដោយបានយល់ដឹងច្បាស់ណាស់ថា នេះគ្រាន់តែជាចំណុចចាប់ផ្តើមតែប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងពេលបំពេញកិច្ចការនេះ យើងបានជួបឧបសគ្គជាច្រើនតែយើងក៏បានទទួលមកវិញនូវភាពពេញចិត្តពេញ ថ្លើម តាមរយៈការធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយអង្គការដទៃទៀតជាដៃគូ និងមានមោទនភាព ដោយមានអារម្មណ៍ថា បានចូលរួមចំណែកធ្វើឱ្យអក្សរសាស្ត្រជាតិ មានការរីកចម្រើនមួយកំរិតថែមទៀត នៅក្នុងវិស័យជាតិខ្លះមួយសំរាប់ប្រទេសជាតិមាតុភូមិដែលបានឆ្លងកាត់ភ្លើងសង្គ្រាមអស់ជិតបីទសវត្សរ៍ ។ នៅក្នុងការពិភាក្សាលើពាក្យពេចន៍នីមួយៗ សមាជិកក្រុមការងារម្នាក់ៗ បានយកបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែងដ៏មានតំលៃរបស់ខ្លួនមកធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការប្តូរយោបល់ ក្នុងស្ថានភាពភាគរាជពិតប្រាកដ យោគយល់គ្នាទៅវិញទៅមក និងលើកដំកើងអក្សរសាស្ត្រជាតិ ។ យើងក៏បានសង្កេតឃើញប្រកបដោយមោទនភាពថា ខេមរៈភាសាជាអក្សរសាស្ត្រមួយមានភាពរស់រវើក អាចបកស្រាយនូវ ស្ថានភាព គំនិត ទស្សនៈ ឬមនោសញ្ចេតនា ទោះបីក្នុងវិស័យមួយដ៏ថ្មី ដូចជា ការកសាងសន្តិភាព និងការដោះស្រាយទំនាស់នេះជាដើម ។

នៅក្នុងការរៀបចំសន្ទនាក្រុមនេះ យើងគិតជានិច្ចជាកាលទៅដល់អ្នកប្រើប្រាស់ទាំងអស់ ជាពិសេស ទៅដល់សកម្មជនទាំងឡាយដែលតស៊ូយ៉ាងស្វិតស្វាញបំរើការងារកសាងសន្តិភាព និងដោះស្រាយទំនាស់ ដូច្នេះហើយទើបមានពាក្យពេចន៍ជាច្រើនបានទទួលនូវការបកស្រាយយ៉ាងលំអិត ។ យើងមានជំនឿយ៉ាង មុតមាំថា សកម្មជនទាំងនោះជាយុទ្ធជនសន្តិភាពយ៉ាងពិតប្រាកដ ដែលនឹងធ្វើឱ្យការស្រឡាញ់សន្តិភាព និង ការប្រយុទ្ធប្រឆាំងទល់នឹងអំពើហិង្សា ជ្រៀតជូលបន្តិចម្តងៗ ទៅក្នុងផ្នត់គំនិតប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរ ជាពិសេស ក្នុងស្រទាប់យុវជនជំនាន់ក្រោយ ដើម្បីឱ្យព្រលឹងសន្តិភាពនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាកាន់តែរឹងប៉ឹងឡើង ហើយ ស្ថិតនៅក្នុងដួងចិត្តរបស់យើងម្នាក់ៗជានិច្ចនិរន្តរ៍តទៅ ។

ដូចយើងបានបញ្ជាក់ពីខាងលើហើយ សន្ទនាក្រុមនេះគ្រាន់តែជាការចាប់ផ្តើមមួយតែប៉ុណ្ណោះ ។ យើងសង្ឃឹមថា អ្នកប្រើប្រាស់ និងសកម្មជនកសាងសន្តិភាពទាំងអស់ នឹងនាំយកបទពិសោធន៍ថ្មីៗមកជួយ កែលំអជាបន្តបន្ទាប់ថែមទៀត ដើម្បីឱ្យអក្សរសាស្ត្រជាតិយើងក្នុងវិស័យនេះមានការរីកចម្រើនឥតឈប់ឈរ ។

សូមឱ្យសន្ទនាក្រុមនេះ ក្លាយជាការចូលរួមចំណែកមួយដ៏សមស្រប ក្នុងការកសាងសន្តិភាពយូរ អង្វែងនៅកម្ពុជា ។

រាជធានីភ្នំពេញ, ខែឧសភា ២០០៤

ឱក សេរី សោភ័ក្តី

Preface

During the last ten years, the peace sector in Cambodia has been significantly developed. The Cambodia Development Resource Institute (CDRI) has been very active in the sector, in particular through the Cambodian Centre for Conflict Resolution which it established in 1996 (later renamed the Centre for Peace and Development). Amongst other projects, CDRI initiated the preparation of this Peacebuilding Lexicon, with cooperation from other peacebuilding NGOs.

In all sectors, language constitutes a fundamental element of communication between human beings. However, the understanding of the definition given to each word in each language - particularly in new disciplines like the culture of peace and conflict resolution - needs to be based on some referent documents if we want to have a general agreement about their meaning in order to avoid misunderstanding and confusion. It is in this spirit that CDRI has spent more than two years preparing this lexicon, at the same time being aware that this is just a starting point. We have met many difficulties, but we have also received great satisfaction and pride in return, and the strong feeling that we have contributed to upgrade the national language in cooperation with NGO partners. These efforts have taken place in a key sector for a country that has been through three decades of war. During the discussions of each word, members of the Working Group brought valuable field experience in a spirit of true friendship, mutual understanding, and in the interest of the national language. We noted with pride that the Khmer language is very rich and flexible in interpreting the spirit, ideas, thoughts and feelings, even in relatively new disciplines such as peacebuilding and conflict resolution.

During the preparation of this lexicon, our thoughts went out constantly to the users, especially to all the activists that are working tirelessly in the fields of peacebuilding and conflict resolution, which is the reason why many words are explained in great detail. We strongly believe that those activists are the true soldiers of peace who will use their love of peace to overcome violence. This will gradually become part of the attitude of the Cambodian people, particularly among the new generation, in such a way that the spirit of peace becomes stronger and stronger in Cambodia and takes root in all our hearts and minds.

As already mentioned, this lexicon is just a starting point. We hope that all users and activists in the field of peacebuilding will continue to make valuable changes to this initial work based on their experience, so that our language will continue to make progress.

May this lexicon contribute, in its modest way, to building a long-lasting peace in Cambodia.

OK SEREI Sopheak

Phnom Penh, May 2004

សេចក្តីផ្តើម និងសេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

សទ្ទានុក្រមនេះ គឺជាតិកតាងនៃវិធានការដ៏ប្រសើរដែលសង្គមកម្ពុជាគ្រប់ជាន់ថ្នាក់បានដាក់អនុវត្ត ដើម្បីកសាងវប្បធម៌សន្តិភាព និងដើម្បីឆ្លើយតបនឹងការប្រែប្រួលដ៏ជ្រាលជ្រៅដែលនាំមកដោយសង្គ្រាម ព្រមទាំងដំណើរការស្តារកសាងប្រទេសឡើងវិញ ។ អន្តរកាលខាងប្រជាសាស្ត្រ សេដ្ឋកិច្ច និងវប្បធម៌ដែលបន្តមាន ផលប៉ះពាល់យ៉ាងធំធេងទៅលើសង្គមកម្ពុជាជាប្រពៃណី បានទាមទារឱ្យមានវិធីថ្មីទៀតសំរាប់ប្រាស្រ័យ ទាក់ទងនឹងធ្វើការងារជាមួយគ្នា ។ ជាលទ្ធផល អង្គការជាច្រើនបានបញ្ចូលទិដ្ឋភាពផ្សេងៗនៃការកសាង សន្តិភាពទៅក្នុងកម្មវិធីនានារបស់ខ្លួន ព្រមទាំងបានផ្តល់ការបណ្តុះបណ្តាលខាង ការគ្រប់គ្រងទំនាស់អហិង្សា សិទ្ធិមនុស្ស និងវិស័យជាប់ទាក់ទិនជាច្រើនទៀត ហើយក៏បានបង្កើតវាក្យស័ព្ទមួយថ្មីនៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ។ ពាក្យទាំងនេះនៅថ្លែងថ្មីឡើយ ទោះបីក្នុងភាសាអង់គ្លេសក៏ដែលទាមទារឱ្យមានការកំណត់និយមន័យ ដើម្បីឱ្យអ្នកនិយាយអង់គ្លេសជាភាសាកំណើតអាចយល់បាន ដូច្នេះការកសាងវាក្យស័ព្ទបែបនេះនៅក្នុងភាសា ខ្មែរ គឺរឹតតែស្មុគស្មាញមួយកំរិតទៀត ។ ម្យ៉ាងទៀតពួកអ្នកអនុវត្តការគ្រប់គ្រងទំនាស់តាមបែបប្រពៃណី បាន ចាប់អារម្មណ៍កាន់តែច្រើនឡើង ពីតំរូវការយកវិធីសាស្ត្រនាំចូលពីបរទេសនានា មករៀបចំសំរួលទៅតាម វប្បធម៌ក្នុងស្រុក ។

សៀវភៅនេះ មានគោលដៅជំរុញដំណើរការខាងលើ និងផ្តល់សិទ្ធិអំណាចឱ្យអង្គការស្រុក ក្នុងការ កសាងវាក្យស័ព្ទខ្មែរ សំរាប់ប្រើជាមូលដ្ឋានរួមក្នុងការស្វែងយល់ និងគ្រប់គ្រងទំនាស់ ។ សៀវភៅនេះមាន គោលដៅបំផុសការដៃគូកែច្នៃកិច្ចការពាក្យខ្មែរ (និងអង់គ្លេស) ជាជាងព្យាយាមអះអាងថាពាក្យណាមួយ ពិតជាត្រឹមត្រូវដាច់ណាត់ ។ សទ្ទានុក្រមក៏មិនបានព្យាយាមដោះស្រាយនូវបញ្ហាជាប់ទាក់ទិនល្អខាងវប្បធម៌ ឬក៏ការងាយស្រួលផ្ទេរចុះឡើងឆ្លងភាសានោះដែរ ប៉ុន្តែបានខិតខំពន្យល់ពាក្យអង់គ្លេសឱ្យបានច្បាស់បំផុតតាម អាចធ្វើបាន ដើម្បីឱ្យអ្នកអនុវត្តនៅកម្ពុជាអាចយល់បាន ។ ដោយសារវាជា សទ្ទានុក្រមអង់គ្លេស-ខ្មែរ ដូច្នេះមានពាក្យខ្មែរជាច្រើនពុំត្រូវបានលើកឡើងទេ ។ ផ្នែក ខ្មែរ-អង់គ្លេស នៅភាគទីពីរនៃសទ្ទានុក្រមនេះ មានផ្តល់តែពាក្យបកប្រែប៉ុណ្ណោះ ដើម្បីងាយទៅរកមើលនៅក្នុងនិយមន័យចំបងៗរបស់វា ។ ដំណើរការ បច្ចុប្បន្ននៃការរៀបចំសំរួលតាមវប្បធម៌ និងការកសាងគំរូ និងទស្សនៈផ្សេងៗរបស់កម្ពុជាផ្ទាល់ ត្រូវការ ពេលវេលាច្រើនឆ្នាំ និងការត្រិះរិះពិចារណាផ្នែកលើបទពិសោធន៍នៅផ្ទាល់កន្លែង ដូច្នេះហើយគឺមិនអាចធ្វើ កើតនៅក្នុងសៀវភៅនេះទេ ។

គំនិតបង្កើតសទ្ទានុក្រមពាក្យខាងដោះស្រាយទំនាស់ បានលើកឡើងជាដំបូងដោយអ្នកចូលរួមក្នុងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលស្តីពីការដោះស្រាយទំនាស់ដែលរៀបចំដោយ មជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជាដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់^៩ ក្នុងកិច្ចសហការជាមួយអង្គការដើមនៅអង់គ្លេសមានឈ្មោះថា “ឆ្លើយតបនឹងទំនាស់ (Responding to Conflict: RTC)” ។ ការបណ្តុះបណ្តាលរយៈ ៨សប្តាហ៍ធ្វើជាភាសាអង់គ្លេសមានបកប្រែជាខ្មែរ គឺជាវគ្គទី១ប្រភេទនេះនៅកម្ពុជា ហើយបានបញ្ចូលពាក្យ និងទស្សនៈថ្មីជាច្រើន ។ គំនិតខាងលើត្រូវបាននាំយករបស់អ គីលោកស្រី អេវ៉ា មីស្ត្រីក និងបុគ្គលិកនានានៃមជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជាដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ ទទួលយកហើយលោក អី សន មន្ត្រីកម្មវិធីរបស់មជ្ឈមណ្ឌល ក៏បានចាប់ផ្តើមការងារពិដំបូងៗលើសទ្ទានុក្រមពិភពលោកសំរាប់ពាក្យពេទ្រនឹងខាងដោះស្រាយទំនាស់ ។ លោកស្រី Josephine Barbour និងលោក Bob McLaughlin ក៏បានចងក្រងសទ្ទានុក្រមភាសាអង់គ្លេសមួយ នៃពាក្យពេទ្រប្រើក្នុងសៀវភៅបណ្តុះបណ្តាលខាងដោះស្រាយទំនាស់របស់មជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជាដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ ដែលបានហើយស្រេចចាំនៅឆ្នាំ២០០០ ។ ឯកសារទាំងពីរខាងលើ បានផ្តល់គំនិតសំរាប់សទ្ទានុក្រមនេះ ថ្មីបីក្នុងរូបភាពបច្ចុប្បន្នវាមិនសូវដូចគ្នា ។ ការផ្លាស់ប្តូរច្រើនបែបនេះ វាផ្តល់ព័ត៌មានវិកលចលនាសំរាប់ការងារកសាងសន្តិភាពនៅកម្ពុជាក្នុងរយៈពេលមួយដំឌី ។

ក្នុងកិច្ចបំរើការជាជំនួយការបច្ចេកទេសរបស់ មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍ ខ្ញុំមានភព្វល្អត្រូវបានប្រគល់ភារកិច្ចឱ្យបន្តការងារលើគំរោងនេះ

ហើយបានតាក់តែងអត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេសថ្មីមួយទៀត ។ មានករណីជាច្រើនដែលការផ្តល់និយមន័យជាអង់គ្លេសគឺជាបញ្ហាប្រឈមដ៏ធំ ហើយលោក ឱក សេរី សោភក្តី ដែលជាអ្នកសំរាប់រូលនៃមជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍ នាពេលនោះ ក៏ជួបបញ្ហាប៉ុន្មានដែរក្នុងការបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ។ ការប្រឹងប្រែងផ្តល់ឯកសារជាភាសាខ្មែរមួយដែលអាចប្រើការកើត ជារឿយៗបាននាំឱ្យមានការកែសំរួលអត្ថបទអង់គ្លេសឡើងវិញ ហើយការងាររួមគ្នារបស់ពួកយើងនៅក្នុងដំណាក់កាលនោះបានជួយឱ្យយើងវិកលចលនាសំរាប់កិច្ចទៀត ។ ការងារឈានមុខរបស់ របស់អ សព្វថ្ងៃ ក្នុងការកសាងវគ្គបណ្តុះបណ្តាលជាភាសាខ្មែរស្តីពីការគ្រប់គ្រងទំនាស់ ក៏ជាធនធានដ៏សំខាន់មួយសំរាប់ការចងក្រង និងការបកប្រែសទ្ទានុក្រមនេះដែរ ។ ក្នុងនេះខ្ញុំសូមអរគុណជាពិសេសចំពោះក្រុមបណ្តុះបណ្តាលនៃមជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍ និងទីប្រឹក្សាបរទេស គឺមានលោកស្រី ហ៊ុយ រដ្ឋល, លោកស្រី ទូច វ៉ារីន, លោក មាស សារ៉ាត, លោកស្រី Josephine Barbour និង លោកស្រី Emma Leslie, ដែលបានកសាង និងប្រើប្រាស់សាកល្បងនូវមេរៀនផ្សេងៗ ។ អ្នកចូលរួមជាច្រើនដែលមិនអាចរៀបរាប់ឈ្មោះអស់ ក៏បានជួយផ្តល់ព័ត៌មានត្រឡប់ដ៏មានតំលៃផងដែរ ។

^៩ មជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជាដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ បានផ្លាស់ឈ្មោះថ្មីនៅក្នុងឆ្នាំ២០០០ ជា មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍ ។

នៅពេលអត្ថបទក្រោមចាប់ផ្តើមចេញជាប្រចាំ (ហើយចំនួនពាក្យក៏កើនឡើង) គោលដៅដ៏សំខាន់មួយ គឺការមូលមតិក្នុងចំណោមអ្នកជាប់ពាក់ព័ន្ធនានានៅលើនិយមន័យ និងការបកប្រែជាភាសាខ្មែរ ហើយក្រុមការងារមួយនៃពួកអ្នកអនុវត្តការងារគ្រប់គ្រងទំនាក់ទំនងក្នុងស្រុក បានជួបប្រជុំគ្នាយ៉ាងទៀងទាត់ក្នុងពេលមួយឆ្នាំ២០០៣ ។ ចំពោះពាក្យចេតិយដែលត្រូវដាក់បញ្ចូល ឬកំណត់និយមន័យ ក៏មានការមូលមតិផ្ទាល់ដៃ ។ ជាមួយគ្រី (CRS), កែប ក័ណ្ណារ៉ូ (PADEK), ប្រាក់ សុខាធិ (JICA), និង ថោង កក្កដា (ខ្មែរអហិរា), ត្រូវបានសម្របសម្រួលរៀងរៀងខ្លួនផ្តល់ពេលយ៉ាងសប្បុរសឱ្យមកចូលរួមក្នុងគំរោងនេះ ។ សមាជិកក្រុមការងារដែលមកពី វិបសអ គឺមានលោក មាស សារ៉ាត, លោក ឱក សេរី សោភ័ក្តី និងរូបខ្ញុំ ។

ក្នុងការរៀបរយនិយមន័យជាភាសាអង់គ្លេស ខ្ញុំបានប្រើប្រាស់ព័ត៌មានក្នុងអ៊ិនធឺណិត និងឯកសារជាច្រើន ។ បើគ្មានប្រភពទាំងនេះទេ ការកំណត់និយមន័យពាក្យទូទៅដូចជា "ទំនាក់" ឬ "ភេរវកម្ម" ត្រូវជួបការលំបាកខ្លះទៅហើយ ដោយមិនទាន់គិតដល់និយមន័យពាក្យបច្ចេកទេសខ្ពស់ៗដូចជា "ការទូតច្រើនផ្លូវ" ឬអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ នោះផង ។ តាមអាចធ្វើបាន និយមន័យនានាត្រូវឆ្លុះបញ្ចាំងពីបែបបទពិសេសដែលពាក្យពេចន៍ត្រូវបានប្រើប្រាស់ ក្នុងការរីករាលដាលនៃការសាងសង់សន្តិភាព និងក្នុងបរិបទកម្ពុជា ។ គ្មានការផ្តល់និយមន័យទេ បើសិនពាក្យខ្មែរមានន័យច្បាស់លាស់ហើយ ។

អត្ថបទសំរេចនៃសទ្ធានុក្រមនេះ បានទទួលការជួយមតិពីលោក John McConnell (អ្នកនិពន្ធសៀវភៅ ការសំរុះសំរួលប្រកបដោយសតិ - សៀវភៅណែនាំសំរាប់អ្នកកសាងសន្តិភាពតាមព្រះពុទ្ធសាសនា) និងលោក យ៉េង វិរៈ និងសហសេរីក (នៅមជ្ឈមណ្ឌលអប់រំច្បាប់សំរាប់សហគមន៍, ភ្នំពេញ) ដែលបានស្ម័គ្រចិត្តផ្តល់ពេលវេលា និងមតិជំនាញក្នុងឯកទេសមួយចំនួន ហើយខ្ញុំសូមអរគុណជាពន្លឹក ចំពោះការជួយទ្រទ្រង់ទាំងនេះ ។ ការចងក្រង និងបោះពុម្ពផ្សាយសទ្ធានុក្រមនេះ បានទទួលជំនួយមូលនិធិពីអង្គការ Novib ។

នៅទីបញ្ចប់ ខ្ញុំសូមអរគុណដល់គ្រប់គ្នា តាំងពីកំរិតមូលដ្ឋាន ដល់កំរិតជាតិ ដែលបានធ្វើការងារដើម្បីសន្តិភាព និងសន្តិសុខនៅកម្ពុជា ។ អ្នកទាំងនេះបានផ្តល់កំលាំងចិត្តយ៉ាងច្រើនដល់អ្នកនិពន្ធ ហើយខ្ញុំសូមឱ្យសទ្ធានុក្រមនេះ ដល់គ្រប់គ្នា ។

David Wharton
ភ្នំពេញ
២៦ មេសា ២០០៤

Introduction and Acknowledgements

This lexicon is testimony to the remarkable steps that are being taken at all levels of Cambodian society to build a culture of peace and to address the dramatic changes brought about not only by war, but also by the process of recovery itself. The demographic, economic, and cultural transitions which continue to have immense impact on traditional Cambodian society demand new ways to communicate and work together. As a result, many organisations are incorporating aspects of peacebuilding into their programmes and offering training in conflict management, nonviolence, human rights, and related fields, and a new vocabulary is being developed in Cambodia. Many of these terms are new even to the English language and require definition in order to be understood by native speakers, adding to the challenges of developing such a vocabulary in Khmer. There is also a growing awareness among Cambodian practitioners of traditional methods of conflict management and finding culturally relevant adaptations of imported methods. This book is intended to enhance this process and to empower local actors to build a Khmer-language vocabulary as a common basis for understanding and managing conflict. It is meant to stimulate the debate of Khmer (and English) terms rather than claim to be a definitive version. Likewise, it does not attempt to address issues of cultural relevance or transferability, but to simply explain the English language terms as clearly as possible so that they may be understood by practitioners in Cambodia. And since it is primarily an English-Khmer lexicon, many indigenous Khmer terms are not covered. An Khmer-English section in the second part of the book provides terms in translation only, for easy reference to the main definitions. The ongoing process of cultural adaptation and of further developing Cambodian models and concepts will take years of practice and reflection based on field experience, and cannot be attempted in the pages of this book.

The idea for a lexicon of conflict resolution terms was first suggested by participants in Core Training in Conflict Resolution, a course conducted in 1997-98 by the Cambodian Centre for Conflict Resolution (CCCR)² in conjunction with the UK-based organisation Responding to Conflict (RTC). This eight-week course conducted in English with Khmer translation was the first of its kind in Cambodia, and introduced many new terms and concepts. The idea was taken forward by the CDRI Director, Eva Mysliwiec, and other CCCR staff, and initial work on a draft bilingual lexicon of conflict resolution terms was done in 1999 by NGY San, a Programme Officer at the Centre. Josephine Barbour and Bob McLaughlin also wrote an English language glossary of terms for the CCCR Training Manual for Conflict Resolution they completed in 2000. Both of these texts provided inspiration for the present work, although it now bears little resemblance to them. That it has changed so much is a

² The Cambodian Centre for Conflict Resolution was renamed the Centre for Peace and Development in 2000.

reflection of developments in peacebuilding in Cambodia in such a short time. While working as Technical Assistant to CPD in 2002-2003, I was fortunate to be asked to continue work on this project and drafted a new English language version. In many cases, providing English language definitions was a serious challenge, equalled only by that facing OK Serei Sopheak, the CPD Coordinator at that time, who provided Khmer translations. Attempts to provide a workable Khmer version often lead to a revision of the English, and our joint work at this stage in the project was enriching for both of us. CDRI's pioneering work in developing a variety of conflict management training courses in Khmer language over this period was also an essential resource in compiling and translating the present lexicon. Special acknowledgement is due to the CPD training team and expatriate consultants - HUY Romduol, TOUCH Varine, and MEAS Savath, Josephine Barbour and Emma Leslie - in developing and pilot testing course materials. Participants who provided valuable feedback are too many to mention by name.

As the draft began to take shape (and the number of terms grew) an important goal was the consensus of stakeholders on the definitions and Khmer translations, and a Working Group of experienced local conflict management practitioners met regularly at CDRI throughout 2003. Consensus was also reached on which terms should be included or defined. CHEA Muoy Kry (Catholic Relief Services), KEP Kannaro (PADEK), PRAK Sokhany (JICA), and THORNG Kakada (Khmer Ahimsa) were generously allowed time by their organisations for this project. CDRI members of the Working Group were MEAS Savath, OK Serei Sopheak, and myself.

In writing the English definitions, I made use of a wide variety of written and Internet resources, of which there are too many to list here. Without them it would have been difficult to attempt definitions of such common terms as "conflict" or "terrorism" to say nothing of more technical definitions of "multi-track diplomacy" or the Geneva Conventions. Wherever possible, the definition reflects the specialised way that a term is used in peacebuilding discourse and in the Cambodian context. No definition is provided where the meaning of the Khmer term is clear.

The final text benefited from the insightful comments of John McConnell (author of *Mindful Mediation - A Handbook for Buddhist Peacemakers*) and Yeng Virak and colleagues (at the Community Legal Education Center, Phnom Penh), who volunteered their time and expert opinions in specialised areas. Their assistance and support is greatly appreciated. The compilation and publication of this lexicon was made possible through funding support from Novib.

Lastly, thanks are due to the many people from grassroots to national levels who are working for peace and human security in Cambodia. They provided the real inspiration for this book, and it is dedicated to them.

*David Wharton
Phnom Penh
May 2004*

ភាគទី ១

សទ្ទានុក្រមអង់គ្លេស-ខ្មែរ

ដោយមានការបកស្រាយសម្រាប់ពាក្យគន្លឹះ

Part One

English – Khmer Lexicon

with definitions

ABC triangle

A tool developed by Chris Mitchell to analyse the inter-relatedness of Attitudes, Behaviours and Context related to key needs for each of the major parties in a conflict. Mitchell says that every conflict will have three dimensions for the people involved:

Attitudes (willingness to change, fixed positions, emotions, views);

Behaviours (agitation, demands, pleas, violence);

Context (the background: for example scarcity of resources, competition, disagreement, etc. and the present situation).

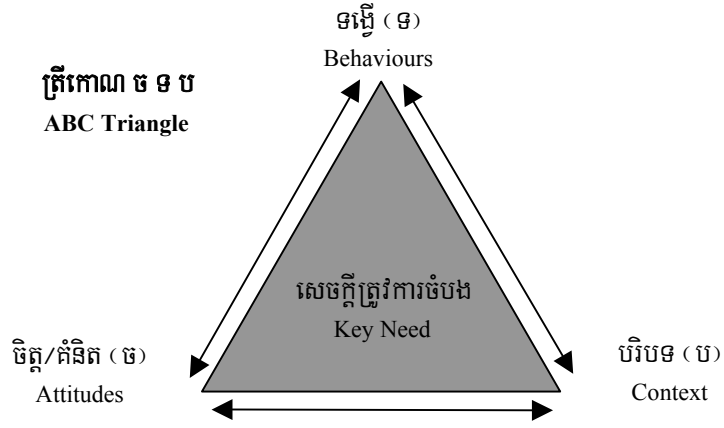
ត្រីកោណ ច. ទ. ប.

ឧបករណ៍ជាគំនូរត្រីកោណ រៀបចំឡើងដោយលោក គ្រីស មីតឆែល ប្រើសំរាប់វិភាគការប្រាស្រ័យទាក់ទងរវាងជ្រុងទាំងបីនៃទំនាស់ណាមួយ ដោយជ្រុងនីមួយៗតំណាងឱ្យចិត្ត/គំនិត(ច), ទង្វើ(ទ) ឬការប្រព្រឹត្ត និងបរិបទ (ប) ។ លោក មីតឆែល និយាយថា នៅក្នុងទំនាស់នីមួយៗ ដែលមានមនុស្សពាក់ព័ន្ធក្នុងនោះ ត្រូវមានទ្រង់ទ្រាយទាំងបីគឺ:

ចិត្ត/គំនិត (ច) (មានឆន្ទៈផ្លាស់ប្តូរ ជំហរមិនងាករមនោសញ្ចេតនា និងការយល់ឃើញ) ។

ទង្វើ (ទ) ឬការប្រព្រឹត្ត (ការរំដើបរំជួល ការទាមទារ ការអង្វរករ អំពើហិង្សា) ។

បរិបទ (ប) (កត្តាជុំវិញ: ឧទាហរណ៍ ភាពកម្រនៃធនធានដែលត្រូវបែងចែក ការប្រកួតប្រជែងគ្នា ការមិនឯកភាពគ្នា ។ល។) ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន ។

ability

The power or capacity to do something.

ភាពអាចធ្វើអ្វីបាន

សិទ្ធិអំណាច ឬសមត្ថភាពដើម្បីធ្វើអ្វីមួយ ។

abuse of discretion

An improper use of authority in which unreasonable or wrongful action is taken without regard for relevant facts or laws.

access

Coming into the presence of, or into contact with, something or someone.

accessible

Can be accessed. Someone who is accessible is easy to meet and talk to.

accommodate

- a. To provide space for someone to stay in your house.
- b. To accept and take account of someone else's interests or needs when they are different from your own. To adapt yourself to satisfy the interests or needs of someone else.

accord

see also: treaty

An international agreement with a status below that of a treaty. For example, the 1991 Paris Peace Accords signed by the different parties to the conflict in Cambodia.

accuse

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ការរំលោភ ឬ ការបំពានអំណាច

ការប្រើប្រាស់អំណាចទាំងបំពាន ដោយពុំបានគិតដល់ស្ថានការណ៍ជាក់ស្តែង ឬច្បាប់ជាធរមាន ។

ការចូលដល់ ឬ ទទួលបាន

ការបានជួបនឹងវត្តមាន, ឬបានចូលពាក់ព័ន្ធជាមួយអ្វីមួយ ឬព្រឹត្តិការណ៍អ្វីមួយ ឬនរណាម្នាក់ ។

ដែលអាចចូលដល់, អាចទទួលបាន

អ្នកណាម្នាក់ដែលអាចចូលដល់ គឺអ្នកដែលគេស្រួលជួប និងស្រួលនិយាយទៅរក ។

ទទួលឱ្យស្នាក់ ឬ សំរបតាម ឬ យល់ព្រម

- ក. ទទួលនរណាម្នាក់ឱ្យស្នាក់នៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន ។
- ខ. ទទួលស្គាល់ ឬសំរបតាម ផល ប្រយោជន៍ ឬតម្រូវការរបស់នរណាម្នាក់ ទោះបីមិនដូចគ្នានឹងរបស់ខ្លួនឯងក៏ដោយ ។

កិច្ចព្រមព្រៀង ឬ យោងលើសច្ចានុមតិ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សន្ធិសញ្ញា

កិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិ ដែលមានកិរិយាបរិយាយសន្ធិសញ្ញា (treaty) ។ ឧទាហរណ៍ កិច្ចព្រមព្រៀងទីក្រុងប៉ារីស ដែលចុះហត្ថលេខាដោយភាគីជម្លោះនៅកម្ពុជា ។

ចោទប្រកាន់

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

accusation

achieve

act

a. A decree or law passed by a legislative body.

b. To do.

c. Something done.

Action Learning Cycle

see also: elicitive/prescriptive, problem-posing approach

Action Learning is the process of consciously learning from experience in order to improve future practice. The Action Learning Cycle simplifies a complex process into an ordinary set of steps: Action-Reflection-Learning-Planning-Action. The end of each cycle becomes the beginning of the next cycle. In Action Learning theory, learning is enhanced when we are conscious of all four stages.

ការចោទប្រកាន់

សម្រេច (គោលបំនង) ឬ **បំពេញ** (បេសកកម្ម)

ច្បាប់ ឬ ធ្វើ

ក. ច្បាប់ដែលបានអនុម័តដោយសភា។

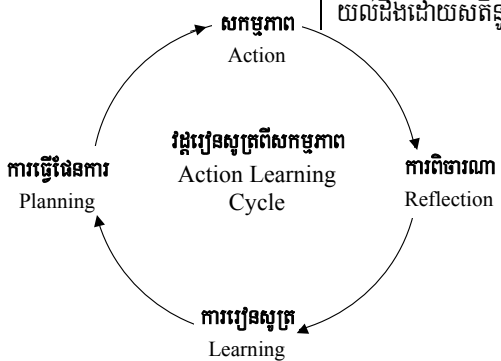
ខ. ធ្វើសកម្មភាពអ្វីមួយ។

គ. អំពើអ្វីមួយដែលបានធ្វើរួចហើយ។

វដ្តរៀនសូត្រពីសកម្មភាព

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ដែលបំផុសគំនិត/ដែលដាក់បញ្ហាគ្នា. វិធីចោទជាបញ្ហា

គឺជាដំណើរការរៀនសូត្រដោយសតិ អំពីបទពិសោធន៍ក្នុងមក សំរាប់អនុវត្តឱ្យបានកាន់តែល្អទៅអនាគត។ វដ្តរៀនសូត្រពីសកម្មភាព ជួយបំបែកដំណើរការមួយដ៏សំបូរ មកជាជំហានងាយស្រួលគឺ: សកម្មភាព - ការពិចារណា - ការរៀនសូត្រ ការធ្វើផែនការ - សកម្មភាព ។ ក្នុងដំណើរការនេះ ចំណុចបញ្ចប់នៃវដ្តមួយ គឺជាចំណុចចាប់ផ្តើមនៃវដ្តមួយបន្តទៀត ។ ក្នុងការធ្វើរបៀបនេះ ការរៀនសូត្រនឹងបានកាន់តែប្រសើរថែមទៀត បើសិនជាយើងយល់ដឹងដោយសតិច្នៃវិជ្ជាការកាលទាំងបួននៃវដ្ត ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

active listening

see also: communication skills or tools, paraphrase, questioning, summarise

A communication skill in which the listener’s own ideas and reactions are suspended in order to focus on understanding both the content of what the speaker says and their feelings. In addition to **silent listening**, a number of other tools are used to elicit further information, to check that the listener has understood the speaker correctly, and to stay focused on the point, such as: asking questions, summarising, paraphrasing, and reflecting the speaker’s feelings. **Active listening** also takes account of “body language” and emotions and feelings which are expressed indirectly.

active nonviolence

see also: direct action, non-cooperation, nonviolence

Active nonviolence is a technique by which people can engage with conflict situations without using violence. It is not passive or submissive or an attempt to avoid or ignore

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ការស្តាប់ដោយសកម្ម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទេពកោសល្យជំនាញក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង, ការបកស្រាយប្រយោគ, សិល្បៈក្នុងការសាកសួរ, សរុបចំណុចសំខាន់ ឬសង្ខេប

គឺជាជំនាញមួយក្នុងការទំនាក់ទំនង ដែលនៅក្នុងនោះអ្នកស្តាប់ត្រូវព្យួរទុកមួយអន្លើសិននូវគំនិត និងប្រតិកម្មរបស់ខ្លួនផ្ទាល់ ដើម្បីផ្តល់គំនិតតែទៅលើប្រធានបទ និងចេតនាមូលដ្ឋានរបស់អ្នកដែលកំពុងនិយាយ ។ ជាបន្ថែមលើ **ការស្តាប់ដោយស្ងៀមស្ងាត់** មានការប្រើឧបករណ៍ផ្សេងៗទៀត ដើម្បីប្រមូលព័ត៌មានឱ្យកាន់តែច្បាស់ ដើម្បីបញ្ជាក់ថា អ្នកស្តាប់បានយល់ច្បាស់នូវ សំដីរបស់អ្នកនិយាយ និងចាប់បាននូវអ្វីដែលមានសារៈសំខាន់ ដូចជា ការសួរសំនួរ ការធ្វើបទសង្ខេបវិធីកឡើងវិញ ការបរិយាយ និងការពិចារណាលើចេតនាមូលដ្ឋានរបស់អ្នកនិយាយ ។

ការស្តាប់ដោយសកម្ម ក៏ត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើអត្ថន័យដែលបញ្ចេញឡើង ដោយភាសាកាយវិការប្រមាញ់មនោសញ្ចេតនា និងចេតនាមូលដ្ឋាន ដែលបង្ហាញឡើងដោយមិនចំពោះ ។

អហិង្សាសកម្ម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សកម្មភាពដោយចំពោះ, ការគ្មានសហប្រតិបត្តិការ អហិង្សា

នេះគឺជាវិធីមួយ ដែលជនម្នាក់អាចចូលពាក់ព័ន្ធនឹងទំនាស់ដោយមិនប្រើអំពើហិង្សា ។ វាពុំមែនជាជំហរអសកម្ម, ការចុះញឹម, ឬការព្យាយាមជៀសវាង/មិនព្រមបើកភ្នែកមើលទំនាស់នោះទេ ។ ប៉ុន្តែ

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

conflict. It consists of acts of protest and persuasion, non-cooperation (the most common form) and nonviolent intervention designed to undermine the sources of power of the opponent in order to bring about change.

activism

Coordinated actions taken to achieve social or political change.

activist

Someone who works to achieve social or political change, especially as an active member of an organisation.

actors and approaches

A framework for understanding the different roles played by the main actors (focusing on leadership at top, mid-range and grassroots levels) within a population affected by conflict, and different peacebuilding approaches which are appropriate for each level.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វាជាការតវ៉ា, ការខំប្រឹងបញ្ចុះបញ្ចូល, ការមិនរួមសហប្រតិបត្តិការ (មានប្រើប្រើនិងជាងគេ), ហើយនិងការធ្វើអន្តរាគមន៍អហិង្សា ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យរង្គោះរង្គើ ដល់មូលដ្ឋាននៃអំណាចរបស់ភាគីម្ខាងទៀត ដើម្បីបញ្ចប់ឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរ ។

កំណត់សំគាល់: អហិង្សាមានន័យថាគ្មានហិង្សា ។ តែយើងត្រូវយល់ឱ្យទូលាយថា អហិង្សាគឺជាប្រព័ន្ធដ៏ខ្លាំងក្លាមួយដោយប្រើជំនាញមួយបែបទៀត ដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ដោយពុំចាំបាច់ប្រើហិង្សា ។

សកម្មនិយម

ការប្រើសកម្មភាពប្រទាក់ក្រឡាគ្នា ដើម្បីនាំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរក្នុងនយោបាយ និងសង្គម ។

អ្នកសកម្មនិយម ឬ សកម្មជន

អ្នកដែលធ្វើការ ដើម្បីនាំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរក្នុងនយោបាយ និងសង្គម ជាពិសេសដោយចូលជាសមាជិកសកម្មក្នុងអង្គការណាមួយ ។

តួអង្គនានានិងវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗ ឬ តួអង្គនានានិងដំណោះស្រាយផ្សេងៗ

គឺជាគ្រោង ឬគំរូមួយក្នុងការស្វែងយល់អំពីតួនាទីរបស់តួអង្គសំខាន់ៗក្នុងទំនាស់ (ដោយយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើថ្នាក់ដឹកនាំគ្រប់លំដាប់ ទាំងខាងលើ, កណ្តាល និងថ្នាក់ក្រោម) ក្នុងចំណោមប្រជាពលរដ្ឋដែលរងគ្រោះដោយសារទំនាស់នោះ និងស្វែងយល់ផងដែរនូវវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗ ក្នុងការកសាងសន្តិភាពដែលសមស្របទៅនឹងកំរិតទាំងនោះ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

Actors

Level 1: Military, political, religious with high visibility

Level 2: Ethnic, religious, academic, intellectual, humanitarian leaders

Level 3: Local authorities, indigenous NGOs, community developers, civil servants

Approaches to peacebuilding will differ at each level:

Level 1: High-level negotiations, such as for a cease-fire, led by a highly visible mediator

Level 2: Problem solving workshops, conflict resolution, peace commissions,

Level 3: Local peace commissions, grassroots training

ad hoc

For a specific purpose, case, or situation at hand and for no other, e.g. an ad hoc committee formed to address the issue of a workers' strike.

adjudicate

see adjudication

adjudication

see also: alternative dispute resolution, arbitration, litigation

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ប្រភេទនៃតួអង្គ:

កំរិតទី១: អ្នកដឹកនាំដែលលេចធ្លោខ្លាំងក្នុងផ្នែកយោធា នយោបាយ សាសនា ។

កំរិតទី២: អ្នកដឹកនាំថ្នាក់កណ្តាលនៃ ជាតិពន្ធ សាសនា បញ្ញវន្ត អ្នកដឹកនាំផ្នែកមនុស្សធម៌ផ្សេងៗ ។

កំរិតទី៣: អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន, អង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក, អ្នកអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍, មន្ត្រីរាជការ ។

វិធីសាស្ត្រកសាងសន្តិភាព ប្រែប្រួលខុសគ្នា ទៅតាមកំរិតនីមួយៗ :

កំរិតទី១: ការចរចាថ្នាក់ខ្ពស់ (ដូចជាបទឈប់បាញ់) ដឹកនាំដោយអ្នកសម្របសម្រួលដែលមានឈ្មោះបោះសម្លេង ។

កំរិតទី២: សិក្ខាសាលាស្តីពីការដោះស្រាយបញ្ហា, ការដោះស្រាយទំនាស់, គណៈកម្មការសន្តិភាព ។

កំរិតទី៣: សមាជិកគណៈកម្មការសន្តិភាពនៅមូលដ្ឋានកម្មវិធីហ្វឹកហ្វឺននៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ។

ពិសេស ឬ ចំពោះកិច្ច

សំរាប់គោលបំណង, ករណី, ឬស្ថានភាពជាក់លាក់ណាមួយ ។ ឧទាហរណ៍ គណៈកម្មាធិការចំពោះកិច្ចដែលបង្កើតឡើងសំរាប់ដោះស្រាយ បញ្ហាកម្មករធ្វើកូដកម្ម ។

វិនិច្ឆ័យទោស

សូមមើលពាក្យ: មជ្ឈត្តការ

មជ្ឈត្តការ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជំរើសផ្សេងក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់, ការវិនិច្ឆ័យឬមជ្ឈត្តការ, ក្តីវិវាទ

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

A legal process in which a judge or panel listens to evidence from both sides and makes a judgement based on statute and which is then legally binding. Someone who acts as a judge in an adjudication is called an *adjudicator*.

adjudicator

see **adjudication**

adversary

Adversaries are people who oppose each other in a conflict. They are also called opponents, parties, or disputants.

advise

advisory mediation

Preliminary step for parties in conflict in the early phase of a resolution process in which a third party helps to lay out possible ways to move forward.

advisory role

A role in which a person's input is limited to giving advice to others, without the authority to participate in decision-making or take action.

advocacy

The process of working for a particular cause or a particular side's interests in a conflict by persuading others to support it.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

គឺជាដំណើរការតាមផ្លូវច្បាប់មួយដែលចៅក្រម ឬក្រុមជំនុំជម្រះ ទទួលស្តាប់នូវហេតុផលរបស់គូរិវាទទាំងសងខាង ហើយធ្វើការកាត់ក្តីទៅតាមលំនាំច្បាប់ ។ សេចក្តីសម្រេចនោះ នឹងត្រូវបានធានាដោយច្បាប់ ។ អ្នកដែលកាត់ក្តីដូចចៅក្រមនៅក្នុងមជ្ឈត្តការក្តីរិវាទណាមួយ គេហៅថា *មជ្ឈត្តការ* ឬ *អាជ្ញាកណ្តាល* ។

មជ្ឈត្តការ

សូមមើលពាក្យ: មជ្ឈត្តការ

ប្រតិបក្ស ឬ គូប្រឆាំង

គឺជាអ្នកដែលប្រឈមមុខដាក់គ្នាទៅវិញទៅមកក្នុងទំនាស់ ។ គេអាចហៅបានថា គូប្រឆាំង, ភាគីទំនាស់ ឬអ្នកមានជម្លោះ ។

ណែនាំ ឬ ផ្តល់យោបល់

ការសំរុះសំរួលដោយផ្តល់យោបល់

ការផ្តួចផ្តើមគំនិត នៅក្នុងជំហានដំបូង នៃយន្តការដោះស្រាយទំនាស់ដែលនៅក្នុងនោះ ភាគីទីបី ជួយបង្ហាញនីតិវិធី ឬផ្លូវទាំងឡាយដែលអាចឈានទៅរកការដោះស្រាយទំនាស់ ។

តួនាទីជាទីប្រឹក្សា

ជាតួនាទីរបស់អ្នកណាម្នាក់ដែលអាចត្រឹមតែផ្តល់យោបល់ដល់អ្នកដទៃ ដោយគ្មានសិទ្ធិ ឬអំណាច ក្នុងការចូលរួមសម្រេចចិត្ត ឬធ្វើសកម្មភាព ។

ការតស៊ូមតិ

ដំណើរការគាំទ្រនិងជំរុញដ៏សកម្មនូវគំនិត ឬផលប្រយោជន៍នៃភាគីណាមួយក្នុងជម្លោះ ដោយខំប្រឹងបញ្ជុះបញ្ចូលអ្នកដទៃឱ្យគាំទ្រ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

advocate

- a. To practice advocacy.
- b. A person who practices advocacy, who speaks in favour of a particular proposal or cause.

affirm

To assert strongly. To state as a fact.

agenda

see also: hidden agenda

- a. A list of things to be done.
- b. A list of the subjects to be discussed at a meeting.
- c. An idea or cause that a person or group wishes to pursue or promote.

Agenda for Peace

A document produced in 1992 by then UN Secretary General Dr. Boutros Boutros Ghali in which he proposed responsibilities and responses for the UN and international community in dealing with contemporary conflicts. The Agenda includes four major areas of activity: Preventive Diplomacy; Peacemaking; Peacekeeping; and Post-conflict Peacebuilding.

ជួយគាំទ្រ

- ក. ធ្វើការតស៊ូមតិ ។
- ខ. អ្នកដែលធ្វើសកម្មភាពក្នុងការតស៊ូមតិ និងដែលតវ៉ាដើម្បីគាំទ្រសំណើ ឬបុព្វហេតុណាមួយ ។

អះអាង ឬបញ្ជាក់

ធានាអះអាងខ្លាំងក្លា ប្រកាសនូវរឿងអ្វីមួយថាពិត ។

របៀបវារៈ ឬ បំណង

- សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: រឿងរ៉ាវលាក់កំបាំង
- ក. បញ្ជីកិច្ចការមួយចំនួនដែលត្រូវធ្វើ ។
- ខ. ប្រធានបទមួយចំនួនដែលលើកមកពិភាក្សាក្នុងអង្គប្រជុំ ។
- គ. គំនិត បុព្វហេតុ ឬជំនឿណាមួយដែលនរណាម្នាក់ ឬមនុស្សមួយក្រុម ចង់លើកស្ទួយតំកើងឡើង ។

របៀបវារៈសំរាប់សន្តិភាព

ឯកសារតាក់តែងឡើង នៅឆ្នាំ១៩៩២ ដោយ បណ្ឌិត ប៊ូត្រូស ហ្គាលី អគ្គលេខាអង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលចែងពីការទទួលខុសត្រូវ និងការឆ្លើយតបរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ និងសហគមន៍អន្តរជាតិ ក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់នាពេលបច្ចុប្បន្ន ។ របៀបវារៈរួមមានសកម្មភាពសំខាន់ៗបួន: ការបង្ការជម្លោះតាមផ្លូវវិទ្ធិ, ការធ្វើឱ្យមានសន្តិភាព, ការរក្សាសន្តិភាព និងការកសាងសន្តិភាពបន្ទាប់ពីសង្គ្រាម ។

aggression

- a. Feelings or behaviour intended to threaten or injure others.
- b. The use of armed force by a state against the sovereignty, territorial integrity or political independence of another state.

agreement

- a. Mutual understanding or consent about something.
- b. A joint decision.
- c. An official document to show that two or more parties have agreed to something.

akusalā mūlā

see also: dosa, lobha, moha
(Pāli) In Buddhism, the *akusalā mūlā* or “unwholesome roots” are greed (*lobha*), hate (*dosa*), and delusion (*moha*). Any action of body, speech or mind conditioned by the *akusalā mūlā* will be karmically unwholesome and lead to suffering. Likewise, there are three *kusalā mūlā* or “wholesome roots” which are their opposites and lead to karmically wholesome action.

ការឈ្នានពាន

- ក. អារម្មណ៍ ឬ អាកប្បកិរិយាអមិត្ត ។
- ខ. ការប្រើប្រាស់កំលាំងយោធាដោយប្រទេសមួយ ប្រឆាំងអធិបតេយ្យភាព បូរណភាពដែនដី ឬ ឯករាជភាពនយោបាយនៃរដ្ឋដទៃ ។

កិច្ចព្រមព្រៀង

- ក. ការយោគយល់ ឬការព្រមព្រៀងគ្នាលើអ្វីមួយ ។
- ខ. សេចក្តីសម្រេចរួមគ្នា ។
- គ. ឯកសារជាផ្លូវការដែលបង្ហាញថា ភាគីពីរ ឬ ច្រើន បានព្រមព្រៀងគ្នាលើអ្វីមួយ ។

អកុសលមូល

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទោសៈ, លោភៈ, មោហៈ
 ក្នុងទ្រឹស្តីព្រះពុទ្ធសាសនា (ភាសាបាលី) អកុសលមូល ឬ “បូសគល់ដែលមិនល្អ” គឺមានការលោភលន់ (លោភៈ), សេចក្តីខឹងស្តប់ (ទោសៈ) និងការរំលោភវង្វាន់ (មោហៈ) ។ សកម្មភាពណាមួយដែលបញ្ចេញឡើងតាមរយៈកាយវិការ, សំដី ឬគំនិត និងដែលទទួលបានផលពីអកុសលមូល នឹងទទួលបានកម្មមិនល្អ ហើយនឹងនាំទៅរកទុក្ខវេទនា ។ ស្របគ្នានេះ ក៏មានកុសលមូល ឬ “បូសគល់ល្អបរិសុទ្ធ” ដែលផ្តល់នូវផលល្អ និងនាំទៅរកសកម្មភាពល្អ ។

allegation

A statement without proof that someone has done something wrong or illegal.

alliance

a. An agreement between groups of people, organisations or nations to work together in pursuit of mutual interests.

b. A collective group of organisations, nations, etc. that have made such an agreement.

alternative

Something that someone can choose to do or use instead of something else.

alternative dispute resolution (ADR)

see also: arbitration, mediation, negotiation

Methods of voluntary dispute resolution outside the judicial system, in which conflictants have the opportunity to present their views and to find mutually acceptable options for settlement.

amend

To make changes, corrections or improvements to a document or law.

ការអះអាងបំផ្លើស ឬ ការចោទប្រកាន់ដោយ

គ្មានភស្តុតាង

សេចក្តីផ្តើមដោយគ្មានភស្តុតាងថា នរណាម្នាក់បានធ្វើអ្វីមួយមិនសមរម្យ ឬខុសច្បាប់ ។

សម្ព័ន្ធភាព

ក. ជាការព្រមព្រៀងរវាងក្រុមមនុស្ស អង្គការ ឬប្រជាជាតិ ដើម្បីធ្វើការរួមគ្នា ស្វែងរកផលប្រយោជន៍រួម ។

ខ. គេក៏ប្រើពាក្យនេះ សំរាប់ហៅក្រុមអង្គការ, ប្រជាជាតិ ...ដែលបានធ្វើការព្រមព្រៀងគ្នាបែបនេះដែរ ។

វិធី ឬ ជំរើសផ្សេង

អ្វីដែលគេអាចជ្រើសរើសធ្វើ ឬក៏ប្រើប្រាស់ជំនួសអ្វីផ្សេងទៀត ។

ជំរើសផ្សេងក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការវិនិច្ឆ័យ

ការសម្រុះសម្រួល ការចរចា

វិធីដោះស្រាយទំនាស់ដោយស្ម័គ្រចិត្ត នៅក្រៅប្រព័ន្ធតុលាការ ។ ក្នុងវិធីនេះ ភាគីទំនាស់គ្នាទាំងអស់មានឱកាសបង្ហាញនូវការយល់ឃើញរបស់ខ្លួន និងរកឃើញនូវជំរើសផ្សេងៗដែលទាំងសងខាងអាចទទួលយកបាន ដើម្បីដោះស្រាយវិវាទ ។

ធ្វើវិសោធនកម្ម ឬ កែប្រែ

ធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ កែតម្រូវ ឬកែលំអ នូវឯកសារ ឬច្បាប់ណាមួយ ។

amendment

A formal revision of, or addition to a law or document such as a bill or a constitution.

amnesty

An official act of pardon granted by a government for past crimes, generally for political offences such as treason and rebellion, and covering a specific period of time. Also a period of time during which you can admit to breaking the law without being prosecuted: e.g. for handing illegal weapons to the authorities.

analysis

see also: ABC triangle, conflict mapping, conflict tree, doughnut tool, force-field analysis, pillars, stages of conflict, timeline

Analysis is a careful examination of something in order to understand it better. Tools for conflict analysis are used to understand the reality of a conflict from a variety of perspectives and to identify strategies for intervention.

anarchist

Someone who believes that governments and laws are not necessary.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិសោធនកម្ម ឬ ការកែប្រែ

ការផ្លាស់ប្តូរ កែប្រែច្បាប់ដែលបានអនុម័តរួចហើយ ដូចជាសេចក្តីព្រាងច្បាប់ ឬរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ។

ការលើកលែងទោស

សេចក្តីសម្រេចលើកលែងទោសជាផ្លូវការ ដោយរដ្ឋាភិបាល ចំពោះបទល្មើសដែលបានប្រព្រឹត្តកន្លងមកដែលជាទូទៅទាក់ទងនឹងករណីនយោបាយ ដូចជាការក្បត់ ឬការបះបោរ ក្នុងរយៈពេលមានកំណត់ណាមួយ ។ ពាក្យនេះមានន័យម្យ៉ាងទៀត គឺរយៈពេលមួយដែលគេអាចចូលសារភាពថា បានប្រព្រឹត្តិផ្ទុយនឹងច្បាប់ដោយពុំមានទទួលទោស ។ ឧ. ប្រគល់អាវុធខុសច្បាប់ឱ្យអាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ចវិញជាដើម ។

ការវិភាគ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ត្រីកោណ ថ ទ ប. ផែនទីទំនាស់ ដើមឈើទំនាស់ ឧបករណ៍ ដូណាត់ ការវិភាគកម្លាំងជាក់ស្តែងក្នុងទំនាស់ ជំនួលនៃបញ្ហា ដំណាក់កាលនៃទំនាស់ ខ្សែពេលវេលា

ការវិភាគ គឺជាការពិនិត្យដោយម៉ត់ចត់ទៅលើអ្វីមួយដើម្បីស្វែងយល់ឱ្យបានត្រឹមត្រូវចំពោះទ្រង់ទ្រាយ ។ ឧបករណ៍សំរាប់វិភាគទំនាស់ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីស្វែងយល់អំពីសភាពការណ៍ពិតរបស់ទំនាស់ឱ្យបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយក្នុងគោលបំណងរកឱ្យឃើញនូវយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការធ្វើអន្តរាគមន៍ ។

អ្នកអនាធិបតេយ្យនិយម

អ្នកដែលយល់ថា រដ្ឋអំណាច និងច្បាប់ក្រឹត្យក្រមទាំងឡាយ ពុំមានផលប្រយោជន៍ទេ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

anarchy

A situation in which there is no effective government in a country or no order in a situation.

animator

A person who identifies with the issues of a particular group, and helps them to identify and achieve their own goals by stimulating awareness, critical thinking and skills practice.

animosity

A strong dislike or hatred.

antagonism

Hatred and hostility between people or groups of people. A party to a conflict who has antagonism for his adversary is called an *antagonist*.

antagonist

see antagonism

anti-

Prefix Opposed to, against, the opposite of something, e.g. anti-war.

apologise

appreciation

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

អនាធិបតេយ្យ

ស្ថានភាពនៅក្នុងប្រទេសមួយ ដែលគ្មានរដ្ឋាភិបាលដឹកនាំច្បាស់លាស់ ឬបាត់បង់អស់សណ្តាប់ធ្នាប់សាធារណៈ ។

អ្នកជួយចាត់ចែង

គឺជាអ្នកដែលស្គាល់បញ្ហារបស់ក្រុមពិសេសណាមួយ ហើយជួយក្រុមនោះឱ្យរកឃើញ និងសំរេចទិសដៅរបស់ខ្លួន ដោយលើកតំរូវការយល់ដឹងពីរឿងផ្សេងៗ ការគិតពិចារណាឱ្យបានហ្មត់ចត់ និងការអនុវត្តន៍នូវជំនាញផ្សេងៗ ។

សំអប់ ឬ តំណុំ ឬ ពិរោធ

ការស្តប់ ឬ ការមិនចូលចិត្តយ៉ាងខ្លាំង ។

បដិបក្ខភាព

ការស្តប់ខ្ពើមរវាងមនុស្ស ឬក្រុមមនុស្ស ។ ភាគីមួយក្នុងទំនាស់ដែលប្រឆាំងជាមួយគូបដិបក្ខ គេហៅថា *អ្នកជំទាស់* ឬ *អ្នកប្រឆាំង* ។

អ្នកបដិបក្ខ

សូមមើលពាក្យ បដិបក្ខភាព

បដិ - ឬ ប្រឆាំងនឹង

ដែលប្រឆាំង ដែលផ្ទុយនឹង... ។ ឧទាហរណ៍ ប្រឆាំងសង្គ្រាម ។

សុំទោស ឬ លន់តូទោស ឬ ខមាទោស

ការលើកសរសើរ ឬ ការទទួលស្គាល់គុណតម្លៃ

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

approach

- a. To move near to something or someone.
- b. A method or attitude to achieving something or dealing with a problem.

approaches to conflict

see also: conflict style, win/lose, win/win

The ways that we deal with conflict, including habitual reactions and alternative attitudes, strategies and skills that we choose to develop. Examples of different approaches include: withdrawal, suppression, win/lose, compromise, win/win.

arbitrate

see arbitration

arbitration

see also: adjudication, alternative dispute resolution, litigation, mediation,

A method of *alternative dispute resolution* (ADR) in which a neutral third party, called an *arbitrator* (or an *arbitral tribunal or panel* if there is more than one arbitrator), hears the parties' dispute, reviews the evidence, and issues a decision, called an *award*, to settle the dispute. Parties agree in advance to the

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ចូលទៅជិត ឬ វិធីសាស្ត្រ

- ក. ចូលទៅជិតអ្វីមួយ ឬនរណាម្នាក់ ។
- ខ. វិធីដែលគេប្រើសំរាប់ធ្វើអ្វីមួយ ឬដោះស្រាយបញ្ហាណាមួយ ។

វិធីសាស្ត្រដោះស្រាយទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ចរិតបុគ្គលក្នុងទំនាស់, ដំណោះស្រាយឈ្នះ/ចាញ់, ដំណោះស្រាយឈ្នះ/ឈ្នះ គឺជារបៀបដែលយើងប្រកាន់យកក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់ ដូចជា ការមានប្រតិកម្មតាមទំលាប់របស់ខ្លួន, ការប្រកាន់អាកប្បកិរិយាមួយបែបទៀត, យុទ្ធសាស្ត្រ និងជំនាញផ្សេងៗ ដែលយើងបានជ្រើសរើសយកមកអភិវឌ្ឍ ។ ឧទាហរណ៍នៃវិធីសាស្ត្រ: ការដកថយ ការសង្កត់សង្កិន ដំណោះស្រាយឈ្នះ/ចាញ់ ការទទួលស្រុះស្រួល ដំណោះស្រាយឈ្នះ/ឈ្នះ ។

ធ្វើមជ្ឈត្តការ

សូមមើលពាក្យ: មជ្ឈត្តការ

មជ្ឈត្តការ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: មជ្ឈត្តការ, ជំរើសដោះស្រាយទំនាស់ ការសម្រុះសម្រួល ជាវិធីម្យ៉ាងក្នុង "ជំរើសដោះស្រាយទំនាស់" ក្នុងនោះភាគីអព្យាក្រឹតទីបីដែលយើងហៅថា "មជ្ឈត្តការ" (ឬក៏ "មជ្ឈត្តកុលាការ" ឬ "គណៈវិនិច្ឆ័យ" បើសិនមានលើសពីម្នាក់) នឹងទទួលស្តាប់ការបកស្រាយរបស់គ្រប់ភាគីដែលមានទំនាស់ សើរើពិនិត្យវត្តមាននានា រួចចេញសេចក្តីសម្រេច ហៅថា "ការវិនិច្ឆ័យ" ដើម្បីដោះស្រាយវិវាទ ។ ភាគីទាំងអស់ត្រូវឯកភាព

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

arbitrators, the terms of the process, and commit themselves to abide by the decision or award in the belief that it will be fair. Often used for commercial and labour disputes.

arbitrator

see arbitration

argue

- a. To verbally disagree, often angrily.
- b. To present reasons for or against something.

argument

- a. A set of reasons that shows that something is true or false.
- b. A situation in which two or more people verbally disagree, often angrily.

armed conflict

Defined by Wallenstein and Axell as:

- a. **minor armed conflict** – conflict between armed forces in which fewer than 25 people have died in a given year, and at least one of the parties is a state;
- b. **intermediate armed conflict** - a situation in which at least 1,000 deaths have occurred over the course of the conflict, with at least

គ្នាជាមុនអំពី សមាសភាពមជ្ឈត្តការ ដំណើរការ កាត់ក្តី ព្រមទាំងទទួលគោរពតាមសេចក្តីសម្រេចរបស់ មជ្ឈត្តការ ព្រោះជឿថា មានគតិយុត្តិធម៌ ។ វិធីនេះ គេច្រើនប្រើក្នុងវិវាទពាណិជ្ជកម្ម ឬទំនាស់ការងារ ។

មជ្ឈត្តការ

សូមមើលពាក្យ: មជ្ឈត្តការ

ជជែក ឬ ប្រកែកតវ៉ា

- ក. ប្រកែកប្រឆាំងដោយសំដី ដែលច្រើនតែលាយ កំហឹងផង
- ខ. បង្ហាញហេតុផលដើម្បីគាំទ្រ ឬប្រឆាំងអ្វីមួយ

ការជជែក ឬ មតិអះអាង ឬ ការប្រកែក

- ក. ហេតុផលមួយចំនួនដែលបង្ហាញថាអ្វីមួយខុស ឬ ត្រូវ ។
- ខ. ហេតុការណ៍មួយដែលមនុស្សពីរនាក់ ឬច្រើននាក់ ទាស់សំដីគ្នា ដែលច្រើនតែមានលាយកំហឹងផង ។

ជម្លោះប្រដាប់អាវុធ

លោក វ៉ាលឺនស្តេន និង អាក់សែល បានបែងចែក ជម្លោះប្រដាប់អាវុធជា ៣ប្រភេទ:

- ក. **ជម្លោះខ្នាតតូច** គឺជាជម្លោះរវាងកំលាំងប្រដាប់ អាវុធ ដែលក្នុងនោះមានមនុស្សតិចជាង ២៥នាក់ បានស្លាប់ក្នុងមួយឆ្នាំ ហើយយ៉ាងតិចបំផុតត្រូវមាន ភាគីមួយក្នុងជម្លោះជារដ្ឋ ។
- ខ. **ជម្លោះខ្នាតមធ្យម** យ៉ាងតិចក៏មានមនុស្ស ១.០០០នាក់ដែរ ដែលបានស្លាប់ក្នុងជម្លោះដោយ

twenty five deaths occurring in a particular year; and

c. war - a conflict with at least 1,000 deaths in a year.

armistice

see also: ceasefire, truce

An agreement between two countries or groups at war to stop fighting, either at the end of a war, or for a particular period of time in order to discuss peace terms.

arms control

see also: weapons control, weapons reduction

Mechanisms to limit the number and type of weapons of war (restricting both use and sale).

arms trade

The business of the buying and selling of weapons.

assertive

Standing up to defend or promote your needs and interests or rights (this can have either constructive or negative results in conflict).

អារ៉ុចនេះ ដោយយ៉ាងហោចមាន ២៥នាក់ ស្លាប់ក្នុងមួយឆ្នាំក្នុងពេលជម្លោះ ។

គ. សង្គ្រាម ជម្លោះប្រដាប់អាវុធដែលមានមនុស្សយ៉ាងហោចណាស់ ១.០០០នាក់ស្លាប់ក្នុងមួយឆ្នាំ ។

យុទ្ធសន្តិភាព

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ:

ការព្រមព្រៀងឈប់បាញ់ ការផ្អាកសង្គ្រាម

ការព្រមព្រៀងរវាងប្រទេសឬភាគី ពីរ ថា ផ្អាកការវាយប្រហារ ទោះជានៅពេលបញ្ចប់សង្គ្រាម ឬក្នុងរយៈពេលសន្តិភាពមួយ ដើម្បីពិភាក្សាសន្តិភាព ។

ការត្រួតពិនិត្យអាវុធ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការត្រួតពិនិត្យសព្វាវុធ

ការកាត់បន្ថយសព្វាវុធ

យន្តការបង្កើតឡើងរវាងរដ្ឋពីរបីច្រើន ដើម្បីកាត់បន្ថយ ចំនួន និងប្រភេទនៃអាវុធ សំរាប់ធ្វើសង្គ្រាម (កំរិតទាំងការប្រើប្រាស់និងទាំងការលក់ដូរអាវុធ) ។

ជំនួញសព្វាវុធ

សកម្មភាពទិញ និងលក់អាវុធច្រុះចាញ់ ។

ដែលពោលអះអាង ឬ ដែលការពារជំហរយ៉ាងខ្លាំង

ការពារយ៉ាងខ្លាំងក្លានូវ តំរូវការ ផលប្រយោជន៍ ឬសិទ្ធិរបស់ខ្លួន (ដែលអាចមានលទ្ធផលជាវិជ្ជមាន ឬអវិជ្ជមាន ក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់) ។

assimilate

To process or think about something new (ideas, information, experience) until it becomes accepted or normal.

assume

To suppose. To take as being true. To take for granted.

assumption

Something that you think is true although you have no proof.

asylum

Protection given to someone by a government because they have escaped from fighting or political trouble in their own country. A person requesting this protection or *seeking asylum* is called an *asylum seeker*.

attitude

see also: ABC triangle

The ways of thinking, mental positions, opinions and feelings that someone has about something. The attitudes that each party has towards other parties and towards the issues are an important factor in any conflict situation.

ធ្វើឱ្យជ្រួតជ្រាប

គិតពិចារណា ឬស្វែងយល់ប្រដូច អំពីអ្វីមួយដែលថ្មី (គំនិត ព័ត៌មាន បទពិសោធន៍) រហូតទាល់តែមាន អារម្មណ៍ថា ជារឿងធម្មតាឬអាចទទួលយកបាន ។

សន្មត

គិតថាអ្វីមួយឧបមាជាការពិត ឬមិនពិត ទោះបីជា គ្មានអ្វីជាការស្តែងក៏ដោយ ។

ការសន្មត

អ្វីមួយដែលអ្នកយល់ថាជាការពិត ទោះបីជាមិនមាន ភស្តុតាងបញ្ជាក់ក៏ដោយ ។

សិទ្ធិជ្រកកោន

ការការពារដែលផ្តល់ដោយរដ្ឋាភិបាលណាមួយ ដល់ បុគ្គលណាម្នាក់ ដែលរត់គេចពីការវាយប្រហារគ្នា ឬ ពិចលាចលនយោបាយនៅប្រទេសរបស់បុគ្គលនោះ ។ បុគ្គលនោះ គេហៅថា **អ្នកសុំសិទ្ធិជ្រកកោន** ។

ចិត្ត, ឥរិយាបថ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ត្រីកោណ ច ទ ប
ការពិចារណា ជំហរក្នុងសតិអារម្មណ៍ ឬក៏មនោ សញ្ជេតរបស់នរណាម្នាក់ដែលមានទៅលើអ្វីមួយ ។ ឥរិយាបថ ដែលគួរភាគីមានចំពោះគ្នាទៅវិញទៅមក និងចំពោះបញ្ហានីមួយៗ គឺជាកត្តាដ៏សំខាន់នៅក្នុង ស្ថានភាពមានទំនាស់ ។

audience

The group or the kind of people who listen or watch or read something (e.g. a speech, TV programme, or publication). *target audience*: the kind of people that a programme or publication is intended to attract. Also used for public education, advocacy campaigns, etc.

authority

The power that a person or an institution has through holding an official position, or through other people's respect for that person's knowledge, experience, age, etc. *in authority*: in a position of power or control. *the authorities*: the official institutions or local government departments which administer public affairs and services in a particular area, e.g. local authorities, provincial authorities, etc.

backlash

A strong negative reaction (usually delayed) when a person or group is forced to do or accept something against their will. This can result in an escalation of conflict in an apparently resolved situation.

bargain

see also: negotiation

To discuss or negotiate in order to obtain the

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

អ្នកស្តាប់/ទស្សនា/អាន ឬ សវនាការ

ចំនួនឬប្រភេទមនុស្សជាអ្នក ស្តាប់ ឬ ទស្សនា ឬ អាន អ្វីមួយ (ឧ. បទឧទ្ទេសនាម កម្មវិធីទូរទស្សន៍ ទស្សនា វដ្តី ។ *អ្នកស្តាប់ជាគោលដៅ*: គឺជា មនុស្សមួយក្រុម ដែលកម្មវិធីឬការផ្សព្វផ្សាយណាមួយចង់ទាក់ទាញ ។ គេក៏មានប្រើពាក្យនេះក្នុង កម្មវិធីអប់រំសាធារណជន ការឃោសនាស្និមតិ ។ល។

រដ្ឋអំណាច ឬ អាជ្ញាធរ

ជាអំណាចដែលបុគ្គល ឬស្ថាប័នណាមួយបានទទួល តាមការបំពេញភារកិច្ចជាផ្លូវការ ឬតាមការគោរពពី មនុស្សទូទៅដល់បុគ្គលនោះចំពោះចំណេះដឹង បទ ពិសោធន៍ដ៏ទូលំទូលាយ ឬវ័យចំណាស់ របស់គាត់ ។ *ក្នុងសមត្ថកិច្ច*: ក្នុងតួនាទីដែលមានអំណាច ឬមានសិទ្ធិ ត្រួតពិនិត្យ ។ *អាជ្ញាធរ/ក្រសួងមានសមត្ថកិច្ច*: ស្ថាប័នរដ្ឋដែលគ្រប់គ្រងកិច្ចការសាធារណៈ ឬផ្តល់ សេវាកម្មក្នុងវិស័យណាមួយ ឧ. អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន អាជ្ញាធរខេត្ត-ក្រុង ។ល។

ប្រតិកម្មអវិជ្ជមាន, ការឡងវិញ

ប្រតិកម្មជំទាស់ (ជាធម្មតាពុំមែនកើតក្រោយភ្លាមៗ នោះទេ) របស់បុគ្គល ឬក្រុមណាមួយ នៅពេលត្រូវ គេបង្ខំឱ្យធ្វើអ្វីមួយដែលផ្ទុយពីឆន្ទៈខ្លួន ។ រឿងនេះ អាចធ្វើឱ្យតានតឹងជម្លោះដែលមើលទៅហាក់ដូចបាន ដោះស្រាយរួចទៅហើយ ។

ចរចាតម្លៃ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការចរចា

ពិភាក្សា ឬចរចាក្នុងគោលបំណងបានទទួលនូវផល

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

best terms of a transaction or agreement. Bargaining can be *soft*, i.e. where a party will easily give in on important issues in order to please the other party, or *hard*, i.e. confrontational and adversarial (or *win/lose*), where the other party is seen as an opponent to be defeated, rather than a partner to be worked with cooperatively. Fisher and Ury contrast these approaches with a third approach, called *principled negotiation*, which is neither hard nor soft, where both sides seek a solution that is mutually beneficial (also called *win/win* or cooperative bargaining).

BATNA

see also: bottom line

An acronym for *Best Alternative To a Negotiated Agreement*, a strategy for negotiation – especially with difficult or powerful people – developed by Fisher and Ury of the Harvard Negotiation Project. They argue that the purpose of negotiation is to produce something better than the results you can obtain without negotiating. The BATNA is an alternative to using a *bottom-line* as a standard to measure any proposed negotiated

ចំណេញខ្ពស់បំផុតក្នុង ការលក់ដូរ ឬកិច្ចព្រមព្រៀង ណាមួយ ។ ការចរចាតម្លៃអាចមានលក្ខណៈ *ទន់ភ្លន់* នៅពេលភាគីណាមួយ ងាយស្រួលចិត្តសម្រួលតាម ភាគីមួយទៀតនៅលើចំណុចសំខាន់ៗ, ឬអាចមាន លក្ខណៈ *តឹងរ៉ឹង* ខ. ការតតល់គ្នា និងមើលគ្នាជា សត្រូវ ឬការយក *ឈ្នះ-មាញ់* នៅពេលដែលភាគីមួយ មើលទៅភាគីមួយទៀតថាជា អ្នកប្រឆាំងដែលត្រូវ តែផ្តាព្វឱ្យបាន ជាជាងសម្លឹងមើលក្នុងន័យជាដៃគូ ដែលអាចសហប្រតិបត្តិការជាមួយគ្នាបាន ។ លោក ហ្វិស៊ែរ និងលោកអ៊ុយ បានបន្ថែមនូវវិធីទីបី មួយទៀតក្នុងចន្លោះវិធីទាំងពីរ ពោលគឺ មិនទន់មិន រឹង ហៅថា *ការចរចាឈរលើគោលការណ៍* ដែលក្នុង នេះ ភាគីទាំងពីរស្វែងរកដំណោះស្រាយមួយបាន ចំណេញទាំងសងខាង (ហៅថា *ឈ្នះ-ឈ្នះ* ឬការ ចរចាតម្លៃ ក្នុងជំហរសហប្រតិបត្តិការ) ។

ជំរើសល្អបំផុតសំរាប់ការព្រមព្រៀង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ចំណុចក្រោមបំផុត
នេះជាទ្រឹស្តីរបស់លោក *ហ្វិស៊ែរ* និង លោក *អ៊ុយ* នៃសាកលវិទ្យាល័យ *ហារវ៉ាត* ។ គាត់បាននិយាយថា ភាគីនៃទំនាស់ នឹងបានទទួលអ្វីមួយដ៏ប្រសើរតាម រយៈការចរចា ជាជាងក្រៅការចរចា ។ *បាតណា* ជាជំរើសមួយប្រសើរជាង *ចំណុចក្រោមបំផុត* (*បត់ថ្មឡាញ*) ក្នុងការវាស់កម្រិតផលប្រយោជន៍ នៃកិច្ចព្រមព្រៀងដែលបានមកពីការចរចា ។ ឱកាស ក្នុងការស្វែងរកដំណោះស្រាយដ៏ប្រសើរ និងដ៏បិត ថែរំបំផុត សំរាប់ភាគីទាំងសងខាង នឹងមានកាន់តែ

agreement. The chance of finding the best mutual solution and lasting agreement will be enhanced when both parties know their BATNA.

behaviour

The way in which a person acts, functions or conducts themself, often seen as a physical manifestation of a persons awareness, attitudes, knowledge and skills.

bias

see also: insider-partial, neutrality, prejudice

A tendency to consider one side more favourably than another. Not impartial.

bigot

Someone who holds very strong opinions (about race, religion, politics, etc.) and is unwilling to listen to anyone else's opinions. An intolerant and narrow-minded person.

bind

- a. To fasten, restrain, confine.
- b. To place under legal obligation by contract or oath.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ច្រើន បើសិនជាគេទាំងនោះស្គាល់ថា **ហតណា** របស់គេនៅកម្រិតណា ។

ការប្រព្រឹត្តិ ឬ អាកប្បកិរិយា ឬ ទង្វើ

បែបបទដែលនរណាម្នាក់ប្រកាន់យក ក្នុងការប្រកាន់ ឬក៏ ឬធ្វើអ្វីមួយ ។ ជាទូទៅ គឺជាការបញ្ចេញ អាកប្បកិរិយាខាងក្រៅ ដែលឆ្លុះបញ្ចាំងនូវ មនសិការ ចំណេះដឹង និងជំនាញផ្សេងៗ ។

ធ្វើឱ្យលំអៀង ឬ ការលំអៀង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: មនុស្សដែលមានឆន្ទៈ លំអៀងនៅក្នុងភាគីនីមួយៗ, អព្យាក្រឹតភាព, បុរសនិយម

និន្នាការក្នុងការប្រកាន់ខាងណាមួយ ដោយពុំរក្សា អព្យាក្រឹតភាព ។

អ្នកប្រកាន់ជ្រុលដែលមានគំនិតចង្អៀតចង្អល់

អ្នកដែលប្រកាន់នូវជំហរដឹងតឹង និងជ្រុលនិយម (ក្នុងបញ្ហាជាតិសាសន៍ សាសនា នយោបាយ ។ល។) ដោយពុំព្រមស្តាប់អ្នកដទៃទៀត ។ អ្នកដែលមានគំនិត ចង្អៀតចង្អល់ និងគ្មានមេត្តាធម៌ ។

ចងភ្ជាប់

- ក. ភ្ជាប់ទៅនឹងអ្វីមួយ, កំណត់ព្រំដែនក្នុងការធ្វើអ្វី មួយ, បង្ខាំងក្នុងកំណត់ណាមួយ ។
- ខ. ដាក់ឱ្យស្ថិតនៅក្រោមករណីយកិច្ចឬកាតព្វកិច្ចផ្លូវ ច្បាប់ ពិសេសដោយលិខិតស្នាមឬការព្រមព្រៀង ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

binding

Obligatory, such as a binding contract, promise, resolution or agreement.

blackmail

The practice of demanding money or forcing someone to do something by threatening to harm them or to do something that would cause them pain - often the threat to expose embarrassing secrets about them.

blame

To hold someone responsible. To find fault with or censure. To place responsibility for something: *they blamed the crisis on poor planning.*

bottom line

see also: BATNA

The point beyond which a party in a negotiation will not go. The fundamental basis of a situation or obstacle to arriving at a decision.

bottom-up approach

see also: top-down approach

a. An approach to problem-solving, decision-making, planning or management which

ត្រូវប្រតិបត្តិតាម

ជាប់កាតព្វកិច្ច ដូចជា កុងត្រា, កិច្ចសន្យា, សេចក្តីសម្រេចចិត្ត ឬ កិច្ចព្រមព្រៀងដែលត្រូវតែធ្វើតាម ។

ការជំរិតយកប្រាក់ ឬ ការគំរាមរកប្រយោជន៍

ជំរិតយកប្រាក់ ឬ គំរាមនរណាម្នាក់ឱ្យធ្វើអ្វីមួយដោយប្រើវិធីសំឡុតកំហែងលើរូបកាយ និងដោយសំឡុត ថានឹងលាតត្រដាងការសំងាត់ដែលទាក់ទងទៅនឹងជននោះ ។

ទិញទិញ ឬ ស្តីបន្ទោស ឬ ទិញយារិះគន់

បន្ទោសនរណាម្នាក់ ក្នុងការទទួលខុសត្រូវទៅលើអ្វីមួយ ។ ឧ. នៅក្នុងវិបត្តិនេះ គេបានបន្ទោសគាត់ថា ពុំបានរៀបចំផែនការឱ្យបានល្អ ។

ចំណុចក្រោមបំផុតដែលអាចទទួលយកបាន ឬ ចំណុចជាគ្រឹះដើម្បីជាមូលដ្ឋាននៃការសម្រេចចិត្ត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជំរិតយកបំផុតសំរាប់ការព្រមព្រៀង/បាតណា

ចំណុចជាក់លាក់មួយដែលភាគីក្នុងការចរចា ពុំអាចទៅឱ្យលើសពីនោះបាន ។ គេច្រើនប្រើចំនុចនេះក្នុងការស្នងស្ថានការណ៍ ដើម្បីធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ។

វិធីសាស្ត្រពីក្រោមឡើងលើ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ:

វិធីសាស្ត្រពីលើមកក្រោម

ក. វិធីសាស្ត្រមួយក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហា, ក្នុងការសំរេចចិត្ត, ការធ្វើផែនការ ឬការគ្រប់គ្រង ដែល

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

begins by taking into account the interests of those at lower levels in the hierarchy.

b. An approach which considers fundamental or practical details before general principles or theories.

brainstorming

The spontaneous generation of as many ideas or solutions as possible without censorship or restriction.

by-laws

a. Regulations or rules adopted by an organisation for its own administration.

b. Laws made by a local government that people in that area must obey.

campaign

a. A series of coordinated actions intended to achieve a particular result, especially one designed to build public support for a cause.

The International Campaign to Ban Landmines is an example of a *peace campaign*.

ចាប់ផ្តើមឡើងតាមការគិតគូរអំពី ផលប្រយោជន៍របស់អ្នកដែលស្ថិតនៅថ្នាក់ក្រោម ។

ខ. វិធីសាស្ត្រមួយដែលគិតគូរអំពី ចំណុចលម្អិតជាមូលដ្ឋាន ឬតាមការជាក់ស្តែង មុនគិតដល់គោលការណ៍រួម ឬទ្រឹស្តីធំៗ ។

ការពិភាក្សាបំផុសគំនិត

ជាបច្ចេកទេសមួយក្នុងការពិភាក្សាគ្នា ដែលបំផុសនូវគំនិត និងដំណោះស្រាយឱ្យបានច្រើនជាងបំផុតដោយពុំធ្វើការត្រួតពិនិត្យដិតដល់ ។

ច្បាប់ ឬ បទបញ្ជា ឬ លក្ខន្តិកៈ

ក. បទបញ្ញត្តិ បទបញ្ជា នីតិវិធី ឬ វិធាន ដែលអនុម័តដោយសមាគម ឬក៏សាធារណៈ សំរាប់ការគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលរបស់ពួកគេ ។

ខ. សិទ្ធិបទដ្ឋាន ដែលអាជ្ញាធរមូលដ្ឋានរៀបរៀងឡើងដើម្បីឱ្យប្រជាពលរដ្ឋនៅទីនោះគោរពតាម ។

យុទ្ធនាការ

ក. សកម្មភាពផ្សេងៗជាបន្តបន្ទាប់/ប្រទាក់ក្រឡា ក្នុងគោលបំណងទទួលបានលទ្ធផលជាក់លាក់អ្វីមួយ ជាពិសេសដើម្បីស្វែងរកការគាំទ្រពីសាធារណៈមតិ ចំពោះបុព្វហេតុណាមួយ ។ យុទ្ធនាការហោសនាអន្តរជាតិ ដើម្បីហាមឃាត់ការផលិត/ប្រើប្រាស់មីនកប់ក្នុងដី គឺជាឧទាហរណ៍មួយនៃ *យុទ្ធនាការហោសនាដើម្បីស្វែងរកសន្តិភាព* ។

b. A series of attacks intended to achieve a particular result in a war.

cancel

To annul or invalidate.

case-study

A description of a situation or of someone's experience based on collected information and used to understand the context, influences and other dynamics.

caucus

Time during the mediation process when the mediator works separately with each party in private discussion.

ceasefire

see also: armistice, truce, unilateral

A decision or agreement to stop fighting (usually for a temporary period of time). A ceasefire can be agreed between two warring parties to allow discussions about peace, or can be declared unilaterally.

ខ. នៅក្នុងសង្គ្រាម៖ ប្រតិបត្តិការសឹកដើម្បីកាន់កាប់ គោលដៅយុទ្ធសាស្ត្រណាមួយ ។

លុបចោល ឬ ទុកជាមោឃៈ

ការលុបចោល ការបំផ្លាញអានុភាព ប្រសិទ្ធិភាព ឬ សុពលភាពនៃអ្វីមួយ ។

អត្ថបទសិក្សា ឬ ករណីសិក្សា

ការអត្ថាធិប្បាយ អំពីការពិសោធន៍របស់នរណាម្នាក់ ក្រុមណាមួយ ឬស្ថានភាពណាមួយដោយយោងទៅ លើព័ត៌មានដែលទទួលបាន ដើម្បីស្វែងយល់អំពី បរិបទ ឥទ្ធិពល និងកម្លាំងផ្សេងៗទៀត ។

ប្រជុំសម្រុះសម្រួលដោយឡែក ឬការប្រជុំដោយឡែក

ក្នុងការសំរុះសំរួល, អ្នកសំរុះសំរួល អាចយកពេល ពិភាក្សាជាមួយភាគីមួយ ឬទាំងពីរដោយឡែកពីគ្នា ពីដំណើរការចរចា ដើម្បីបញ្ជាក់ អប់រំ ផ្តល់ព័ត៌មាន ។ល។ បន្ទាប់មក ភាគីទំនាស់ ត្រលប់មកក្នុងដំណើរ ការចរចាវិញ ។

បទឈប់បាញ់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ៖ យុទ្ធសន្តិភាព, ការព្រម ព្រៀងឈប់បាញ់គ្នា, ឯកតោភាគី
ជាការសំរេច ឬកិច្ចព្រមព្រៀងឈប់បាញ់ (ជាទូទៅ សំរាប់រយៈពេលបណ្តោះអាសន្នមួយ) ។ បទឈប់ បាញ់ អាចជាការព្រមព្រៀងរវាងភាគីទាំងពីរដែល ប្រយុទ្ធគ្នា ដើម្បីធ្វើឱ្យមានការចរចាកសន្តិភាព ឬក៏ អាចត្រូវបានប្រកាសឡើងជាឯកតោភាគី ។

centralisation

A system of organising the governing of a country in which decision-making powers lie with the central authorities.

challenge

a. To question someone’s position, authority, or the truth of a statement.

b. Something is a *challenge* if it is difficult to do and tests a person’s strength or ability, especially in a way that is interesting.

checklist

A list of things that need to be done for a particular job or activity.

civic nationalism

see also: nationalism, ethnic nationalism

In *civic nationalism*, the focus of national identity is individual loyalty to the nation, its values and the rule of law, regardless of differences in race, gender, language and ethnicity. As a social movement, it is said to be more democratic than *ethnic nationalism*.

មជ្ឈការ

ប្រព័ន្ធរដ្ឋប្បវេណីដែលអំណាចធ្វើការសម្រេចផ្សេងៗស្ថិតនៅក្នុងដៃ អាជ្ញាធរកំពូល ឬកណ្តាល ។

រកឿងឈ្លោះ ឬប្រណាំងប្រជែង ឬ បញ្ហាប្រឈម ឬ ការពុះពារ

ក. តវ៉ាប្រឆាំងនឹងជំហរ ឬអំណាចរបស់នរណាម្នាក់ ឬ ពុំទទួលស្គាល់ការពិតនៃការអះអាងណាមួយ ។

ខ. *ការប្រឈម* ឬ *ការពុះពារ* នៅចំពោះមុខបញ្ហា ឬឧបសគ្គ ដែលពិបាកដោះស្រាយ ។

តារាងពិនិត្យ ឬ បញ្ជាក់ ឬ ផ្ទៀងផ្ទាត់

បញ្ជីរាយមុខរបស់ ឬកិច្ចការ ដែលត្រូវធ្វើឱ្យហើយសំរាប់កិច្ចការ ឬសកម្មភាពណាមួយ ។

ជាតិនិយមនៃពលរដ្ឋ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជាតិនិយមនៃពលរដ្ឋ

ជាតិនិយមជនជាតិ

ក្នុងគំនិតនេះ អត្តសញ្ញាណជាតិផ្តោតលើភក្តីភាពរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗចំពោះប្រទេសជាតិ តម្លៃជាតំណាងរបស់សញ្ជាតិនោះ និងនីតិរដ្ឋ ដោយមិនគិតពីជាតិសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា និងជាតិពន្ធុ ។ ក្នុងចលនាសង្គម គេយល់ថាគំនិតនេះ មានលក្ខណៈប្រជាធិបតេយ្យជាងគំនិត *ជាតិនិយមរបស់ជាតិពន្ធុ* ។

civil disobedience

Action taken by a large group of people that breaks the law in order to protest against something done by the government or to campaign for reform. Often through refusal to obey particular laws, pay taxes, etc.

civilian

A person who is not in the armed forces or police.

civil law

see also: criminal law

The area of law that covers the affairs of private citizens other than criminal activities.

civil rights

The rights that each citizen should have. The *civil rights movement* in the USA campaigned for equal rights for all races.

civil war

A war between citizens of the same country.

closed mind

see also: open mind

A person who has a closed mind does not want to consider opinions or ideas that challenge their own fixed ways of seeing things.

ការបដិសេធច្បាប់រដ្ឋ

សកម្មភាពប្រឆាំងនឹងច្បាប់ ធ្វើដោយប្រជាពលរដ្ឋមួយក្រុម ដើម្បីតវ៉ាប្រឆាំងនឹងអ្វីមួយដែលធ្វើឡើងដោយរដ្ឋាភិបាល ឬដើម្បីទាមទារឱ្យមានការកែទម្រង់ (ជាញឹកញយតាមរយៈ ការមិនព្រមប្រតិបត្តិតាមច្បាប់ណាមួយ ការមិនព្រមបង់ពន្ធ ។ល។)

ពលរដ្ឋស៊ីវិល

អ្នកដែលមិនមែននៅក្នុងកងទ័ព ឬប៉ូលីស ។

ច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌ

ផ្នែកមួយនៃច្បាប់ដែលចែងអំពី កិច្ចការឯកជនរបស់ពលរដ្ឋ ក្រៅពីសកម្មភាពទាក់ទងនឹងបទព្រហ្មទណ្ឌ ។

សិទ្ធិពលរដ្ឋ

សិទ្ធិដែលពលរដ្ឋម្នាក់ៗគួរទទួលបាន ។ នៅសហរដ្ឋអាមេរិក មានចលនាទាមទារឱ្យមានសិទ្ធិស្មើគ្នា រវាងគ្រប់ពូជសាសន៍ ។

សង្គ្រាមស៊ីវិល

សង្គ្រាមរវាងពលរដ្ឋនៅក្នុងប្រទេសតែមួយ ។

ចិត្ត ឬ គំនិតចង្អៀតចង្អល់, គំនិតបិទជិត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ចិត្តទូលាយ

មនុស្សមានចិត្តចង្អៀតចង្អល់ ពុំចង់ទទួលយកនូវមតិ ឬគំនិតអ្នកដទៃទៀត ដែលខុសពីទស្សនៈរបស់ខ្លួន ។

closed question

see also: open question

A question which limits the possible answers to yes or no (often with the expectation of agreement with the speaker) and which does not invite the other person to give more information. Closed questions can be useful for checking the details of information.

coalition

see also: network

- a. A group of people or organisations that join together to achieve a particular purpose, often a social or political cause or issue.
- b. A union of two or more political parties to fight an election or form a government.

code

- a. A set of principles or rules that tell people how to behave in their life or in certain situations.
- b. A secret way of writing a language or ending messages.

coercion

Controlling by force. Using threats or orders to make someone do something they do not want to do.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

សំនួរបិទ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សំនួរបើក

គឺជាសំនួរទាំងឡាយណាដែលតម្រូវឱ្យមានចម្លើយខ្លី "មែន" និង "ទេ" (ជាញឹកញយមានការរំពឹងថា ត្រូវស្របតាមគំនិតអ្នកសួរផង) និងដែលពុំចង់ឱ្យអ្នកដទៃទៀតផ្តល់ព័ត៌មានបន្ថែមទេ គឺគ្រាន់តែចង់បញ្ជាក់ប៉ុណ្ណោះ ។ ការប្រើសំនួរបិទ មានប្រយោជន៍សំរាប់ផ្ទៀងផ្ទាត់ចំណុចលំអិតៗនៅក្នុងព័ត៌មានណាមួយ ។

ការពូតដៃគ្នាជាបក្សរួម ឬ ក្រុមចំរុះ ឬ សម្ព័ន្ធមិត្ត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: បណ្តាញ

- ក. មនុស្សមួយក្រុម ឬអង្គការមួយក្រុម ដែលពូតដៃគ្នាដើម្បីសំរេចគោលដៅជាក់លាក់អ្វីមួយ ដែលជាញឹកញយច្រើនទាក់ទងនឹងរឿងសង្គមកិច្ច ឬនយោបាយ
- ខ. ការរួមគ្នារវាងគណបក្សពិរ ឬច្រើន ដើម្បីឈ្នះឆ្នោត ឬដើម្បីរៀបចំរដ្ឋាភិបាលមួយ ។

ក្រុម ឬ ច្បាប់

- ក. គោលការណ៍ ឬបទបញ្ជា ដែលកំណត់ឱ្យពលរដ្ឋគោរពតាមក្នុងការរស់នៅ ឬ នៅក្នុងស្ថានការណ៍ណាមួយ ។
- ខ. វិធីសំងាត់ក្នុងការសរសេរភាសា ឬដើម្បីបញ្ចប់ការផ្ញើសារ ។

ការបង្កាប់ ឬ ការដាក់បញ្ជាដាច់ណាត់

ការគ្រប់គ្រងត្រួតត្រាដោយកម្លាំង ។ ការប្រើការគំរាមកំហែងបញ្ជូននរណាម្នាក់ ឱ្យធ្វើអ្វីមួយដែលគេពុំចង់ធ្វើ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

coercive power

cold war

- a. Hostilities short of armed conflict, consisting of threats, propaganda and subversive political activities.
- b. The state of affairs existing between the United States and the Soviet Union from the Second World War until the 1980's in which neither were ever directly engaged in armed conflict in their own territories. Instead, wars were fought through client states aligned with the superpowers.

collaboration

see also: cooperation

- a. Working together on a specific project or to achieve a common goal.
- b. Cooperation with an enemy that is occupying your country.

collaborative problem-solving

see also: decision-making process, participatory decision-making, problem-solving

A process for working together to reach

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

អំណាចបង្ខំ

សង្គ្រាមត្រជាក់

- ក. ការប្រឈមមុខដាក់គ្នា ដោយពុំបានឈានទៅដល់ការប្រើប្រាស់អាវុធទេ ។ គូបដឹកគូ ច្រើនប្រើការគំរាមកំហែង ការឃោសនា ការធ្វើវិទ្ធិសាខានយោបាយផ្សេងៗ ។
- ខ. ស្ថានការណ៍តឹងតែងរវាងសហរដ្ឋអាមេរិក និងសហភាពសូវៀត ចាប់ពីសង្គ្រាមលោកលើកទីពីររហូតដល់ទសវត្សរ៍ទី៨០ ។ មហាអំណាចទាំងពីរ ពុំបានធ្វើសង្គ្រាមច្បាំងគ្នានៅលើទឹកដីរបស់ខ្លួននោះទេ ប៉ុន្តែតាមរយៈសម្ព័ន្ធមិត្តដែលជាបណ្តាបរបស់ខ្លួន ។

កិច្ចសហការ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សហប្រតិបត្តិការ

- ក. ធ្វើការជាមួយគ្នាក្នុងគំរោងណាមួយ ឬដើម្បីសំរេចគោលដៅរួម ។
- ខ. សហប្រតិបត្តិការជាមួយសត្រូវ ដែលកំពុងកាន់កាប់ទឹកដីរបស់ខ្លួន ។

រួមគ្នាដោះស្រាយបញ្ហា, ការដោះស្រាយបញ្ហា

ដោយសហការគ្នា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ដំណើរការនៃការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត, សេចក្តីសម្រេចចិត្ត ដោយមានការចូលរួម, វិធីសាស្ត្រដោះស្រាយបញ្ហា
ដំណើរការមួយដែលភាគីទាំងអស់ សហប្រតិបត្តិការជាមួយគ្នា ដើម្បីរកចំណុចឯកភាពគ្នាអំពីបញ្ហាទេ

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

consensus about a problem and to solve it, through allowing all stakeholders to express their views, generate options and influence decisions. Based on the premise that when people participate in making a decision, they will support it.

collaborator

see collaboration

collective bargaining

Negotiation conducted by an organised group of employees such as a union with their employers over wages, working conditions etc.

collective dispute

see also: individual dispute

A labour dispute involving one or more employers and a number of their employees, related to working conditions, the right to organise, or relations between employers and workers. In addition, to be defined as a collective dispute under Cambodian Labour Law, it must have the potential to jeopardise the effective operation of an enterprise or the peace of society at large.

និងដោះស្រាយបញ្ហានោះ ជាពិសេសតាមការអនុញ្ញាតឱ្យភាគីទាំងអស់មានឱកាសបញ្ចេញទស្សនៈរបស់ខ្លួន, លើកជាសំណើជំរើស និងដាក់ទំងន់ទៅលើការសម្រេចចិត្ត ។ យន្តការនេះឈរនៅលើទស្សនៈថា ពេលណាមនុស្សគ្រប់គ្នាបានចូលរួមក្នុងការសម្រេចចិត្តណាមួយ គេនឹងគាំទ្រដល់សេចក្តីសម្រេចចិត្តនោះ ។

អ្នកសហការ, សហការី

សូមមើលពាក្យ: កិច្ចសហការ

ការចរចាតម្លៃដោយរួមគ្នា

ការចរចាធ្វើដោយបុគ្គលិករួមគ្នា(ដូចជាសហជីព) ជាមួយនិយោជក អំពីបញ្ហាប្រាក់បំណាច់ បរិយាកាសការងារ ។ល ។

វិវាទការងាររួម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: វិវាទបុគ្គល

ជាវិវាទការងារមួយ ដែលពាក់ព័ន្ធដល់និយោជកម្នាក់ ឬច្រើននាក់ និងបុគ្គលិក/កម្មករមួយចំនួន អំពីស្ថានភាពការងារ, សិទ្ធិក្នុងការបង្កើតសហជីព ឬអំពីទំនាក់ទំនងរវាងនិយោជក និងបុគ្គលិក/កម្មករ ។ លើសពីនេះទៀត នៅក្រោមច្បាប់ស្តីអំពីការងារនៅប្រទេសកម្ពុជា ដើម្បីអាចនិយាយបានថាវិវាទរួមគឺទាល់តែវិវាទនោះខ្លាំង រហូតអាចរារាំងស្ទះដំណើរការរបស់រោងចក្រឬបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់សន្តិភាពសង្គម ។

common goal / common interest

A goal or interest that both parties have in common.

common ground

Interests, priorities and concerns that each side has in common. Areas where both parties agree or have similar needs. Identifying common ground can be used to reframe issues and to change perceptions of the “other side.”

communication

The process of exchanging information or expressing thoughts or feelings, whether verbal or non-verbal (through physical movements or facial expressions). Communication is central in the prevention and management of conflict as it can be used skilfully to develop and maintain mutual understanding or can lead to escalation.

communication skills or tools

Constructive ways of communicating which build relationships and help to transform conflict, such as active listening, paraphrasing, reframing, summarising, ‘I’ statements and open questions.

គោលដៅរួម ឬ ផលប្រយោជន៍រួម

គោលដៅ ឬផលប្រយោជន៍ ដែលភាគីទាំងពីរ មានរួមគ្នា ។

ចំណុចឯកភាព ឬ ចំណុចរួម

គឺជាផលប្រយោជន៍, អាទិភាព និងការបារម្ភ ដែល ភាគីទាំងអស់មានប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ។ វាក៏អាចជា បញ្ហាឬក្នុងវិស័យអ្វីមួយដែលភាគីទាំងពីរព្រមព្រៀង គ្នា ឬមានផលប្រយោជន៍ប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ។ ការរកឃើញនូវចំណុចឯកភាព អាចជួយឱ្យគេមើល ឃើញបញ្ហាក្នុងរូបភាពផ្សេង ហើយអាចជួយឱ្យភាគី នីមួយៗ សម្លឹងទៅភាគីដទៃត្រង់អារម្មណ៍មួយថ្មី ។

ការប្រាស្រ័យទាក់ទង

ដំណើរការផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មានទៅវិញទៅមក ដោយ បង្ហាញពីទស្សនៈ ឬពិមនោសព្វេតនា តាមពាក្យសំដី ក្តី ឬតាមរូបភាពផ្សេងទៀតក្តី (តាមកាយវិការ ឬ ទឹកមុខ) ។ ការប្រាស្រ័យទាក់ទងមាននាទីសំខាន់ ណាស់ក្នុងការបង្ការ និងគ្រប់គ្រងទំនាស់ ព្រោះថា បើប្រើប្រាស់បានល្អ គេអាចធ្វើឱ្យមានការយោគយល់ គ្នាទៅវិញទៅមក ឬមួយផ្ទុយទៅវិញ វាអាចធ្វើឱ្យ ទំនាស់កាន់តែរាលដាលថែមទៀត ។

ជំនាញប្រាស្រ័យទាក់ទង

ឬមធ្យោបាយក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង

វិធីជំនាញមានក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង ដើម្បីកសាង ទំនាក់ទំនង និងដើម្បីកែប្រែទំនាស់ ដូចជា ការស្តាប់សកម្ម ការបរិប្រយោគ ការរៀបចំគំរោងនិយាយឡើងវិញ ការ ធ្វើសំយោគនិងសង្ខេប, ការលើកឧទាហរណ៍អវិជ្ជមានពី ខ្លួនឯង ជាជាងពីអ្នកដទៃ និងសំនួរចំហ ។ល។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

compassion

Awareness of the suffering of another person and the desire to help.

មេត្តាធម៌

ការដាក់ជាប់អារម្មណ៍ អាណិតអាសូរអ្នកណាម្នាក់ ដែលរងទុក្ខ ហើយមានបំណងជួយដល់គេ ។

compatibility square (conflict square)

Two things are compatible when they are able to coexist without adversely affecting each other, i.e. without conflict. The compatibility square is a tool for analysing conflict by focusing on the goals and behaviour - each of which can be compatible or incompatible - of each party. The different combinations of these factors may condition no conflict, latent conflict, surface conflict or open conflict.

ការរៀបចំសម្រុង

វត្ថុពីរវាចុះសំរុងជាមួយគ្នា នៅពេលដែលវត្ថុទាំងពីរនោះ អាចរួមរស់ជាមួយគ្នាដោយពុំមានជម្លោះ ។ "ការរៀបចំសម្រុង" គឺជាឧបករណ៍សំរាប់វិភាគទំនាស់ដោយផ្តោតទៅលើគោលដៅ និង អាកប្បកិរិយា/ទង្វើ (ដែលអាចស៊ីសង្វាក់គ្នា ឬមិនស៊ីសង្វាក់គ្នា) របស់ភាគីនីមួយៗ ។ ការគូបផ្សំតាមរបៀបផ្សេងៗគ្នានៃកត្តាទាំងនេះអាចជះឥទ្ធិពលធ្វើឱ្យ: គ្មានទំនាស់ មានទំនាស់តិចតួចដែលនៅកប់មើលមិនឃើញ, មានទំនាស់ដែលចាប់ផ្តើមលេចឡើង ឬមានទំនាស់ដែលបើកចំហតែម្តង ។

ការរៀបចំសម្រុង / Compatibility Square

	គោលដៅចុះសំរុង Compatible Goals	គោលដៅមិនចុះសំរុង Incompatible Goals
អាកប្បកិរិយា/ទង្វើចុះសំរុង Compatible Behaviour	គ្មានទំនាស់ No Conflict	ទំនាស់បង្កប់ (នៅកប់) Latent Conflict
អាកប្បកិរិយា/ទង្វើមិនចុះសំរុង Incompatible Behaviour	ទំនាស់ខាងក្រៅ Surface Conflict	ទំនាស់ចំហ (លេចមុខ) Open Conflict

compensation

Something given (often money) to make up for damage or loss inflicted upon others.

សំណង

សំណង (ភាគច្រើនជាលុយកាក់) ដើម្បីទូទាត់នូវការខាតបង់ដែលបានបង្កឡើងទៅលើអ្នកដទៃ ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

complex emergency

A conflict situation having interlocking causes and origins which requires a variety of international comprehensive responses to relieve the human suffering involved and to contain or resolve the conflict.

compromise

- a. A process where parties to a conflict negotiate to reduce their original demands in order to reach a mutually agreeable solution which falls short of what both sides really want.
- b. An agreement reached through such a process.

concept

concepts of justice

see also: justice in reconciliation

The varieties of ways in which justice is viewed, such as:

- **procedural justice** or fairness of the procedures or rules by which decisions are made;
- **distributive justice** or fairness by which resources are allocated among parties or in society as a whole;

ភាពអាសន្នដ៏ស្មុគស្មាញ

ស្ថានការណ៍ទំនាស់មួយដ៏ស្មុគស្មាញ ដែលមានបួសគល់ និងដើមហេតុប្រទាក់ប្រទងគ្នាយ៉ាងសំបូរ ។ ស្ថានការណ៍នេះតម្រូវឱ្យសហគមន៍អន្តរជាតិ មានដំដោះស្រាយមួយដ៏ទូលំទូលាយ ដើម្បីសម្រាលការឈឺចាប់របស់ជនរងគ្រោះ និងដើម្បីគ្រប់គ្រង និងដោះស្រាយទំនាស់ ។

ការសម្រុះសម្រួល ឬ ការព្រមព្រៀងឆ្លាច្នូលរួមលះបង់ម្នាក់បន្តិចៗ (រវាងភាគីទំនាស់)

- ក. យន្តការមួយដែលភាគីទំនាស់ចរចាគ្នា ដើម្បីកាត់បន្ថយការទាមទារពីដំបូង និងឈានទៅរកកិច្ចព្រមព្រៀងរួមដែលក្នុងនោះទាំងសងខាងពុំបានទទួលអ្វីៗសព្វគ្រប់ទាំងអស់ ដូចខ្លួនចង់បានពីដំបូងទេ ។
- ខ. កិច្ចព្រមព្រៀងទទួលបានតាមរយៈយន្តការនេះ ។

គំនិត ឬ ទ្រឹស្តី

ទ្រឹស្តីនៃយុត្តិធម៌

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: យុត្តិធម៌ក្នុងការផ្សះផ្សា គំនិតនៃយុត្តិធម៌ គឺជាគោលការណ៍ស្នូលនៃប្រសិទ្ធិភាពក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់ ។

- **យុត្តិធម៌តាមនីតិវិធី:** គឺផ្តោតទៅលើភាពត្រឹមត្រូវនៃនីតិវិធី ឬក្បួនច្បាប់ ដែលយកមកប្រើដើម្បីធ្វើការសំរេចចិត្ត ។
- **យុត្តិធម៌តាមការបែងចែក:** ផ្តោតលើការបែងចែកធនធានដល់គ្រប់ភាគី ឬក្នុងសង្គម ។
- **យុត្តិធម៌តាមការពិន័យ ឬសងសឹក:** ការឆ្លើយតប

- **retributive justice** or redress of an offence, violation or harm through punishment, retribution or revenge, and;

- **restorative justice** or redress through compensation, repair, reconciliation or forgiveness.

conceptual framework

see also: concept, framework

a. The underlying structure of views, values and beliefs that inform a person’s ideas about something.

b. A set of values or principles to facilitate thinking about something in a structured way.

conciliation

see also: mediation, reconciliation

A process involving efforts by a third party to improve the relationship between two or more disputants by working with them to correct misunderstandings, reduce fear and distrust, and improve communication. In conciliation, the third party has greater authority than in a mediation process, and may offer suggestions, conduct fact-finding,

ទៅនឹងការប្រព្រឹត្តិខុសឆ្គងរបស់អ្នកណាម្នាក់ ឬការបំពាន ឬការបង្កនូវទុក្ខទោស។ នេះជាការរកយុត្តិធម៌ ម៉្យាងដែលឈរលើការដាក់ទោស ឬការសងសឹក ។

- យុត្តិធម៌តាមសំណង ដែលផ្អែកលើ ការផ្តល់សំណង ការជួសជុល (ផ្លូវចិត្ត), ការផ្សះផ្សា ឬ ការអត់អោន ទោសឱ្យ ។

គំនិតជាគ្រោង, ក្របខ័ណ្ឌទស្សនៈ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទ្រឹស្តី, គម្រោង

ក. គឺជារចនាសម្ព័ន្ធជាមូលដ្ឋានក្នុងការពិចារណា, ក្នុង ការឱ្យតម្លៃ ឬក្នុងជំនឿរបស់នរណាម្នាក់នៅលើរឿង អ្វីមួយ ។

ខ. តម្លៃ (តាមផ្លូវចិត្ត ឬក្នុងខុត្តមតិ) ឬគោល ការណ៍មួយចំនួន ដើម្បីជួយឱ្យមានការពិចារណាទៅ តាមបែបបទមួយដែលមានក្រិត្យក្រមល្អអំពីអ្វីមួយ ។

ការផ្សះផ្សា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការសម្រុះសម្រួល ឬ ការផ្សះផ្សាឡើងវិញ

គឺជាដំណើរការមួយដែល ភាគីទីបីជាអ្នកសំរុះសំរួល ធ្វើការជាមួយភាគីទំនាស់ទាំងពីរ (ឬច្រើនជាងនេះ) ដើម្បីកែលំអ្នកទំនាក់ទំនង ដោយកែខែការយល់ខុស ទៅវិញទៅមក, បន្ថយបន្ថយការភ័យខ្លាច និងការមិន ទុកចិត្តគ្នា ។ ជាទូទៅ ក្នុងលំនាំរបស់ស្និម្មប្រទេស នៅក្នុងក្របខ័ណ្ឌនៃការសម្រុះសម្រួល ភាគីទីបីច្រើន មានសិទ្ធិអំណាចខ្លាំងជាង បើធៀបនឹងដំណើរការ សម្របសម្រួល គឺគេអាចលើកជាមតិ, បំពេញ

or encourage parties to adopt a particular solution. The methodology of conciliation corresponds to traditional conflict management models in Cambodia. A person who conducts conciliation is called a *conciliator*.

conciliator

see conciliation

conditional peace

An end to hostilities based on certain agreed conditions which if broken will return to open conflict.

conference

see also: meeting, workshop

A large formal meeting held to present information and discuss specific matters.

confidence

confidentiality

A situation in which parties trust that sensitive or private information will not be revealed to others.

បេសកកម្មស្វែងរកការពិត ឬស្នើដល់ភាគីវាទឱ្យ ជ្រើសរើសដំណោះស្រាយណាមួយ ។ នីតិវិធីនៃការ ផ្សះផ្សា មានលក្ខណៈស្រដៀងគ្នានឹងការដោះស្រាយ ទំនាស់ដែលមានពីបុរាណមកនៅកម្ពុជា ។ អ្នកណា ម្នាក់ដែលមានតួនាទីធ្វើការផ្សះផ្សា គេហៅថា *អ្នក ផ្សះផ្សា* ។

អ្នកផ្សះផ្សា

សូមមើលពាក្យ: ការផ្សះផ្សា

សន្តិភាពមានលក្ខខណ្ឌ

ការបញ្ចប់ភាពប្រទូស្ស័យ ដោយឈប់លើលក្ខខណ្ឌ មួយចំនួន ។ តែបើលក្ខខណ្ឌទាំងនោះ ពុំត្រូវបាន គោរពទេ ទំនាស់ក៏នឹងកើតឡើងសារជាថ្មី ។

សន្និសីទ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: កិច្ចប្រជុំ សិក្ខាសាលា ការប្រជុំធំធំ និងជាផ្លូវការ ដើម្បីបង្ហាញនូវព័ត៌មាន ឬ គំហើញណាមួយ និងដើម្បីជជែកពិភាក្សាអំពីប្រធាន បទមួយចំនួនដ៏ជាក់លាក់ ។

អាចកំហែង ឬ សេចក្តីទុកចិត្ត

ដោយសំងាត់ (ពាក្យសម្រាប់: ដោយលាក់ការណ៍ខ្ពស់) ស្ថានការណ៍មួយដែលភាគីទាំងអស់ ជឿទុកចិត្តគ្នា ទៅវិញទៅមកថា ព័ត៌មានខ្លះដែលមានលក្ខណៈសំងាត់ ឬទាក់ទងទៅនឹងបុគ្គលឯកជន នឹងមិនត្រូវគេលាត ត្រងាងប្រាប់ទៅអ្នកដទៃឡើយ ។

conflict

see also: armed conflict, deep-rooted conflict, dispute, ethnic conflict, identity conflict, latent conflict, social conflict, and other entries under conflict below.

A state of disagreement or argument involving apparently incompatible interests or needs and where there is division or polarity between the different parties. Conflict can be within a person, between individuals, groups or nations, and can be open or latent. The parties in a conflict are sometimes called *conflictants*.

conflict analysis

Conflict analysis makes use of a variety of tools and frameworks to gain deeper understanding of a conflict in terms of the parties, issues, root causes, power imbalances, outside pressures and influences, opportunities for third party intervention, etc. It is necessary throughout the conflict management or transformation process, in identifying appropriate approaches for intervention and to prevent escalation. Examples of tools for conflict analysis include the ABC triangle, compatibility square, conflict mapping, conflict tree, doughnut tool, pillars analysis, timeline, etc.

វិវាទ ឬ ទំនាស់ ឬជំលោះ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់ប្រដាប់អាវុធ, ទំនាស់មានឫសដីជ្រៅហើយសំប្បុក, ទំនាស់ជាតិពន្ធុ, ទំនាស់អត្តសញ្ញាណ, ទំនាស់ពុំទាន់លេចមុខ, ទំនាស់បញ្ហាសង្គម និងចំណុចជំលោះផ្សេងទៀតនៅខាងក្រោម ។

ការពុំឯកភាព ឬការប្រទូសរាយគ្នារវាងភាគីទាំងឡាយដែលមានផលប្រយោជន៍ ឬតម្រូវការពុំស្របគ្នា ។ ទំនាស់អាចកើតមាននៅក្នុងខ្លួនយើងផ្ទាល់ អាចកើតមានរវាងបុគ្គល ក្រុម ឬប្រជាជាតិ ហើយអាចមានលក្ខណៈបើកចំហ ឬរ៉ាំរ៉ៃ ។ ភាគីនៅក្នុងជំលោះ ជួនកាលហៅថា *អ្នកមានជំលោះ* ។

ការវិភាគទំនាស់

ការប្រើប្រាស់ឧបករណ៍ និងគ្រោងមួយចំនួន ដើម្បីយល់ឱ្យបានកាន់តែច្បាស់នូវផ្នែកទាំងឡាយនៃទំនាស់គឺមាន ភាគីនីមួយៗ បញ្ហា ឬសគល់នៃទំនាស់ ការបាត់តុល្យភាពអំណាច សំពាធនិងឥទ្ធិពលមកពីក្រៅ ។ល។ ក្នុងការគ្រប់គ្រង ឬការកែប្រែទំនាស់ គឺជាការចាំបាច់ណាស់ ដែលត្រូវរកឱ្យឃើញនូវវិធីសាស្ត្រសមស្រប ដើម្បីធ្វើអន្តរាគមន៍ និងបង្ការកុំឱ្យទំនាស់កាន់តែរីករាលដាល។ ឧបករណ៍មានដូចជា ត្រីកោណចម្រប, ការរចនាសម្រុង ផែនទីទំនាស់ ដើមឈើទំនាស់ ឧបករណ៍ដូណាត់ ជំនួលនៃបញ្ហា ខ្សែបន្ទាត់ពេលវេលា ។ល។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

conflictant

see conflict

conflict avoidance

see also: conflict prevention

The practice and strategies used to avoid acknowledging or facing conflict, leaving the issues and underlying causes unresolved. Conflict avoidance is an attempt to ignore the realities of a conflict situation, whether latent or overt, unlike conflict prevention, which seeks skilful ways to address actual or potential conflict and to prevent escalation.

conflict escalation

A worsening of conflict that occurs especially when situations are seen as having win/lose outcomes. It is characterised by each side taking strong positions, emphasising differences and losing focus of common interests, and by increased hostility between parties. Skilful confrontation is sometimes a necessary step in the progression from conflict to peace, and should not be confused with conflict escalation.

អ្នកមានទំនាស់

សូមមើលពាក្យ: វិវាទ ឬទំនាស់ ឬជំលោះ

ការជៀសវាងទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: បង្ការទំនាស់

អាកប្បកិរិយា ឬយុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការពុំទទួលស្គាល់ ឬពុំប្រឈមមុខនឹងទំនាស់, ដោយពុំព្រមដោះស្រាយ ។ នេះគឺជាចេតនាពុំទទួលស្គាល់ថា ទំនាស់កំពុងតែកើតឡើង ទោះបីទំនាស់នោះនៅរ៉ាំរ៉ៃ ឬលេចធ្លោឡើងក៏ដោយ ។ រីឯការបង្ការទំនាស់វិញ គឺជាការរិះរកផ្លូវដ៏ប៉ិនប្រសប់ ដើម្បីប្រឈមនឹងទំនាស់ដែលកំពុងកើតឬដែលអាចនឹងកើត ក្នុងចេតនាបង្ការកុំឱ្យទំនាស់រីករាលដាលទៅបាន ។

ការរីករាលដាលនៃទំនាស់

ទំនាស់ដែលកាន់តែធំទៅៗ ជាពិសេសនៅក្នុងស្ថានការណ៍ ដែលហាក់ដូចជាតម្រូវឱ្យមានអ្នកឈ្នះ និងអ្នកចាញ់ ។ គូបដិបក្ខប្រកាន់ជំហរដ៏តឹងរឹង, មើលឃើញតែពីភាពខុសគ្នា ដោយភ្លេចគិតដល់ផលប្រយោជន៍រួម និងបង្កើនភាពប្រទូសរាយដាក់គ្នា ។ ជួនកាល សេចក្តីក្លាហានហ៊ានប្រឈមមុខនិយាយតទល់គ្នាដោយប៉ិនប្រសប់ គឺជាជំហានដ៏ចាំបាច់ក្នុងការប្រែក្លាយទំនាស់ឱ្យទៅជាសន្តិភាព ហើយគេមិនត្រូវច្រឡំវាជាមួយនឹងការធ្វើឱ្យ ទំនាស់រីករាលដាលនោះទេ ។

conflict management

see also: alternative dispute resolution, conflict prevention, conflict resolution, conflict transformation

- a. The term “conflict management” has been used since the 1970’s, and grew out of practitioners’ awareness of the limitations of the concept of “conflict resolution” (see below). This more mature understanding of the dynamics of conflict takes into account the nature and role of conflict in relationships: that it is natural and should be managed (through understanding its patterns and dynamics) just as we manage other areas of our lives. The emphasis is not on “resolving” conflict in the sense of getting rid of it, but on managing the process towards a constructive outcome.
- b. This term is also used for the long-term management of intractable conflicts so that they do not escalate out of control and become violent.

conflict mapping

An analytical tool using various symbols to represent the conflict graphically, showing the parties in relation to the issues and to each other in a given conflict.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ការគ្រប់គ្រងទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជំរើសផ្សេងក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់, ការបង្ការទំនាស់, ការដោះស្រាយទំនាស់, ការបំប្លែងទំនាស់

- ក. វាក្យស័ព្ទ “ការគ្រប់គ្រងទំនាស់” បានត្រូវបានប្រើប្រាស់តាំងពីទសវត្សរ៍១៩៧០មក ។ សកម្មជនក្នុងវិស័យនេះកាន់តែយល់ដឹងថា ទស្សនៈនៃ “ការដោះស្រាយទំនាស់” ពុំមានភាពទូលំទូលាយនោះទេ ។ គេកាន់តែយល់អំពីថាមពលផ្ទាល់នៅក្នុងជម្លោះព្រោះគេបានសិក្សា ហើយទទួលស្គាល់ថា នៅក្នុងទំនាក់ទំនងរវាងមនុស្ស ជាធម្មតាគឺតែងតែមានទំនាស់ដែលយើងត្រូវតែគ្រប់គ្រង (តាមរយៈការស្វែងយល់នូវសភាព, បែបផែន និងថាមពលផ្ទាល់នៃទំនាស់) ដូចដែលយើងគ្រប់គ្រង ផ្នែកដទៃទៀតនៃជីវិតរបស់យើងដែរ ។ ការយល់បែបនេះ ធ្វើឱ្យការយកចិត្តទុកដាក់ក្នុងការ “ដោះស្រាយ” ទំនាស់ ពុំមែនផ្ដោតតែទៅលើការបំបាត់ទំនាស់ឱ្យខាងតែបាននោះទេ ផ្ទុយទៅវិញ គឺត្រូវគ្រប់គ្រងទំនាស់ ដើម្បីឈានទៅដល់ លទ្ធផលជារិះដ្ឋាន ។
- ខ. គេប្រើវាក្យស័ព្ទនេះ ក្នុងន័យការគ្រប់គ្រងយូរអង្វែងនូវទំនាស់ដែលចាក់ស្រែះ ដើម្បីកុំឱ្យរីករាលដាល ហើយនាំទៅរកអំពើហិង្សា ។

ការគូរគំនូរ ឬ ផែនទីទំនាស់

គឺជាឧបករណ៍សំរាប់វិភាគទំនាស់ តាមរយៈការប្រើរូបសញ្ញា ដើម្បីបង្ហាញទំនាក់ទំនងរវាងភាគីមួយទៅភាគីមួយ និងរវាងភាគីទៅនឹងទំនាស់ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

conflict of interest

a. A situation in which a person stands to benefit from a particular outcome of a decision, but participates in the decision making process as if they were neutral, i.e. they are expected to act unfairly because they will be personally affected by the decisions they make.

b. A situation in which different people want different things.

conflict prevention

see also: alternative dispute resolution, conflict management, conflict resolution, conflict transformation

Attempts to deal constructively with latent conflict and prevent overt conflict through a deep understanding of a situation and through addressing the root causes of potential conflict before they develop further. Also involving early intervention and the promotion of skills such as constructive dialogue and good communication, or the promotion of policies such as justice in access to resources and services, etc.

ទំនាស់ផលប្រយោជន៍

ក. ស្ថានភាពណាមួយដែលនរណាម្នាក់បានទទួលផលប្រយោជន៍ពីសេចក្តីសំរេចចិត្តដែលអ្នកនោះឯង ក៏បានចូលរួមក្នុងសេចក្តីសំរេចចិត្តនោះដែរ ។ រឿងនេះនាំឱ្យមានការគិតថា ការសំរេចចិត្តរបស់អ្នកនោះពុំយុត្តិធម៌ ឬអព្យាក្រឹតទេ ព្រោះគេសំរេចចិត្តដោយឈរលើផលប្រយោជន៍ ដែលខ្លួនគេនឹងបានទទួល ។

ខ. ស្ថានភាពណាមួយដែលមានមនុស្សច្រើនចង់ទាញផលប្រយោជន៍ផ្សេងៗគ្នា ។

ការបង្ការទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជំរើសផ្សេងក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់, ការគ្រប់គ្រងទំនាស់,

ការដោះស្រាយទំនាស់, ការបំប្លែងទំនាស់

ការព្យាយាមចាត់ចែងជាវិជ្ជមាន ទៅលើទំនាស់ដែលបង្កប់មិនទាន់ចេញមុខ តាមរយៈការស្វែងយល់ពីស្ថានភាព និងបួសគល់នៃទំនាស់មុនពេលទំនាស់នោះរីករាលដាល ។ ក្នុងយន្តការនេះ ក៏មានការប្រើប្រាស់វិធីជំនាញខ្លះ ដូចជា ការជជែកពិភាក្សាគ្នាជាលក្ខណៈកសាង, ការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាដ៏ល្អ, ការអនុវត្តនីតិវិធីដែលនាំឱ្យមានយុត្តិធម៌ក្នុងការបែងចែកធនធាន និងសេវាជាដើម ។

conflict resolution

see also: alternative dispute resolution, conflict management, conflict prevention, conflict transformation

“Resolution” means ending something that is difficult, and implies finding a solution or settlement to a conflict. “Conflict resolution” is an early term for the field of the study of conflict. It involves understanding the dynamics of conflict and practical skills for intervention. However, this term can give the impression that conflict is undesirable, and not acknowledge the fact that conflict is inherent in any ongoing relationship. Also, if the main goal is to reduce or eliminate the overt expressions of conflict, this can overlook the role of conflict in social change and may even prolong injustices or the root structural causes of conflict. The term usually refers to the process of resolving a conflict permanently, by adequately addressing each side’s needs and interests so that they are satisfied with the outcome.

Note: “Conflict Resolution” used to be an umbrella term for this field of study and its practical application. The terms “conflict

ការដោះស្រាយទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជំរើសដោះស្រាយ ទំនាស់ ការគ្រប់គ្រងទំនាស់ បង្ការទំនាស់ ការបំប្លែងទំនាស់

“ការដោះស្រាយ” មានន័យថា បញ្ចប់នូវបញ្ហាអ្វីមួយដែលលំបាក និងនាំមកនូវដំណោះស្រាយដល់ទំនាស់ណាមួយ ។ “ការដោះស្រាយទំនាស់” គឺជាវាក្យស័ព្ទដែលគេប្រើយូរមកហើយក្នុងវិស័យនេះ ដោយរួមបញ្ចូលទាំងការស្វែងយល់អំពីថាមពលផ្ទៃក្នុងនៃទំនាស់ និងការអនុវត្តន៍ជំនាញដើម្បីអន្តរាគមន៍ ។ ប៉ុន្តែ ការប្រើវាក្យស័ព្ទនេះ ហាក់ដូចជានាំឱ្យមានអារម្មណ៍ថា ទំនាស់គឺជារឿងមិនគប្បី ដោយពុំព្រមទទួលស្គាល់ថា ទំនាស់វាមានជាប់ជានិច្ចនៅក្នុងទំនាក់ទំនងណាមួយដែលកំពុងវិវត្តទៅ ។ ម្យ៉ាងទៀត បើសិនគេមានគោលដៅចំបង ចង់តែកាត់បន្ថយ ឬបញ្ចប់ទំនាស់ជាដាច់ខាតនោះ គេអាចមើលរំលងនូវតួនាទីជាវិជ្ជមានរបស់ទំនាស់ ក្នុងការកែប្រែសង្គមឱ្យកាន់តែល្អប្រសើរឡើង ព្រមទាំងអាចធ្វើឱ្យអយុត្តិធម៌ក្នុងសង្គមកាន់តែបន្តយូរទៅទៀត និងធ្វើឱ្យប្រសិទ្ធភាពនៃទំនាស់នៅមានជីវិតរស់រវើក ។ ជាធម្មតា ពាក្យនេះសំដៅដល់ការបញ្ចប់ទំនាស់ជាអចិន្ត្រៃយ៍ តាមការដោះស្រាយយ៉ាងសមស្រប ឱ្យភាគីជម្លោះទាំងអស់នូវសេចក្តីត្រូវការ និងផលប្រយោជន៍ដែលគេចង់បាន ។

កំណត់សំគាល់: វាក្យស័ព្ទ “ការដោះស្រាយទំនាស់” កាលពីមុនវាគ្របដណ្តប់លើ ការសិក្សាពីអ្វីៗទាំងអស់នៅក្នុងវិស័យ នេះនិងក្នុងការអនុវត្តន៍ ។

management,” “conflict resolution,” and “conflict transformation” now each have specialised meanings, implying different visions of peacemaking. While there is no new umbrella term, in practice, the above terms are all used and involve very similar techniques for working with conflict.

conflict style

see also: approaches to conflict

The different ways that people tend to respond or react to conflict, e.g. accommodation, avoidance, collaboration, competition, compromise, etc.

conflict transformation

see also: alternative dispute resolution, conflict management, conflict prevention, conflict resolution

The term “conflict transformation” emerged in the 1990s, following “conflict resolution” and “conflict management.” It encompasses all the transformations or changes that occur in conflict: the ways that conflict changes the relationships of the people involved; the ways that the people involved can change the nature of the conflict from destructive to

បច្ចុប្បន្ន ពាក្យ “ការគ្រប់គ្រងទំនាស់” “ការដោះស្រាយទំនាស់” និង “ការបំប្លែងទំនាស់” គឺមានន័យពិសេសៗរបស់វា និងបង្ហាញនូវចក្ខុវិស័យខុសៗគ្នាក្នុងការកសាងសន្តិភាព ។ ឥឡូវលែងមានវាក្យស័ព្ទណាគ្របដណ្តប់លើពាក្យដទៃទៀតហើយ ។ គេប្រើវាក្យស័ព្ទទាំងនេះព្រមព្រា ដោយប្រើឧបករណ៍ និងបច្ចេកទេសប្រហាក់ប្រហែលគ្នា ដើម្បីបំពេញការងារក្នុងវិស័យទំនាស់នេះ ។

ចរិតបុគ្គលក្នុងទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: របៀបដោះស្រាយទំនាស់ គឺរបៀបរបបដែលមនុស្សគ្រប់រូប មាននិន្នាការក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងទំនាស់ ដូចជា ការសំរបតាម ការចៀសទំនាស់ កិច្ចសហការ ការប្រជែងគ្នា ការសំរុះសំរួល ។ល។

ការកែប្រែ ឬ បំប្លែងទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជំរើសផ្សេងក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់ ការគ្រប់គ្រងទំនាស់ ការបង្ការទំនាស់ ការដោះស្រាយទំនាស់ វាក្យស័ព្ទនេះ លេចឡើងនៅទសវត្សរ៍១៩៩០ តាមក្រោយវាក្យស័ព្ទ “ការដោះស្រាយទំនាស់” និង “ការគ្រប់គ្រងទំនាស់” ។ ពាក្យនេះរួមបញ្ចូលទាំងការប្លែងភាព ឬការកែប្រែនានា ដែលកើតឡើងនៅក្នុងទំនាស់ ដូចជា បែបបទដែលទំនាស់បានកែប្រែទំនាក់ទំនងនៃគូភាគី, បែបបទដែលភាគីជម្លោះអាចកែប្រែធាតុនៃទំនាស់ពីអវិជ្ជមាន ទៅជាវិជ្ជមានវិញ, និងបែបបទដែលភាគីជម្លោះ អាចក្លាយទៅជាគូអង្គ

more constructive outcomes; and the ways that conflict and how people engage with it is an agent for change in relationships and in society. That is, it describes the dynamics and impact of conflict, as well as the goals of peacebuilding.

conflict tree

see also: problem tree

A tool for identifying conflict issues and their root causes using a diagram of a tree.

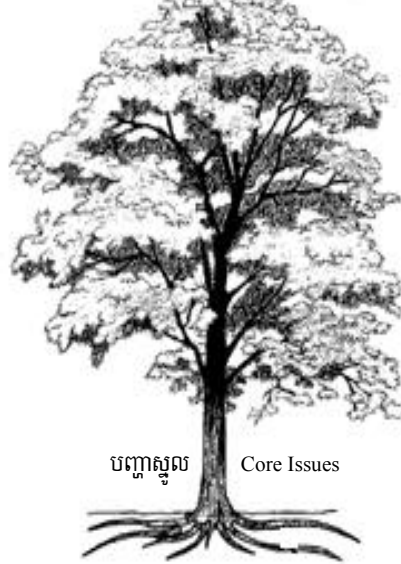
ក្នុងការកែលំអ្នកទំនាក់ទំនងគ្នា និងកែប្រែសង្គមទាំងមូល ។ ដូច្នេះ ពាក្យនេះពិពណ៌នាពី ថាមពលផ្ទាល់ និងឥទ្ធិពលនៃទំនាស់ ព្រមទាំងគោលដៅនៃការកសាងសន្តិភាពផងដែរ ។

ដើមឈើទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ដើមឈើបញ្ហា

គឺជាឧបករណ៍មួយសំរាប់រកនូវបញ្ហា និងបូសគល់នៃទំនាស់ដោយប្រើរូបភាពនៃដើមឈើមួយ ។

ផលប៉ះពាល់នៃទំនាស់
Effects of Conflict

មូលហេតុនៃទំនាស់ / Root Causes of Conflict

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

confrontation

A face to face meeting of hostile parties. It has the potential for violence or for skilful nonviolent communication. In the progression from hidden or latent conflict to peaceful settlement, some form of confrontation may be a necessary step as parties become aware of power imbalances and injustices. Successful confrontation can increase awareness of mutual issues and balance power, making negotiation possible.

consensus

A process for making group decisions without voting, where agreement is reached through gathering information and views, and group discussion. The goal is to reach a decision with which everyone can agree, not just a majority. In consensus, each party has enough interest in group unity to be flexible on the decision, even though it may not be their preferred solution.

conspiracy

A plan made secretly by two or more people to do something harmful or illegal.

ការប្រឈមមុខជាក់គ្នា

ការជួបតទល់គ្នារវាងគូបដិបក្ខ ដែលអាចឈានទៅរកការប្រើហិង្សា ឬក៏ទៅរកការទាក់ទងគ្នាប្រកបដោយអហិង្សា ។ ក្នុងការឆ្លងពីទំនាស់បង្កប់ ឬរ៉ាំរ៉ៃ ឈានទៅរកដំណោះស្រាយដោយសន្តិភាព ការជួបតទល់គ្នាក្នុងទ្រង់ទ្រាយណាមួយ អាចជាដំណាក់កាលមួយដ៏ចាំបាច់ ព្រោះថាភាគីនានាចាប់ផ្តើមយល់ដឹងអំពីអត្ថល្យភាពនៃអំណាច និងភាពអយុត្តិធម៌ ។ ការជួបតទល់គ្នាដែលប្រព្រឹត្តទៅបានជោគជ័យ អាចធ្វើឱ្យភាគីទាំងអស់ អាចយល់កាន់តែច្បាស់នូវបញ្ហាទាំងសងខាង និងអំពីតុល្យភាពនៃអំណាច ដែលធ្វើឱ្យកិច្ចចរចាអាចប្រព្រឹត្តទៅបាន ។

មតិព្រមព្រៀងរួម, ការមូលមតិ, កុងសង់ស៊ុស

ជាដំណើរការមួយក្នុងការសំរេចចិត្តជាក្រុម ដោយពុំចាំបាច់បោះឆ្នោត ។ ការព្រមព្រៀងសំរេចឡើងបានតាមរយៈការប្រមូលទស្សនៈនិងព័ត៌មាន និងការជជែកជំរឿន ។ គោលដៅ គឺឈានឱ្យដល់ការសម្រេចចិត្តមួយដែលទាំងអស់គ្នាទទួលយកបាន ពុំមែនទទួលបានតែមតិភាគច្រើននោះទេ ។ ក្នុងដំណើរការនេះ ផលប្រយោជន៍ក្នុងការរក្សាសម្ព័ន្ធភាពក្រុម ធ្វើឱ្យ ភាគីនីមួយៗមានភាពទន់ភ្លន់ក្នុងការសំរេចចិត្តទោះបីសេចក្តីសំរេចចិត្តនោះ អាចពុំមែនជាដំណោះស្រាយដែលគេចូលចិត្តបំផុតនោះក្តី ។

ការរួមផ្សំគំនិតជាសំងាត់ ឬ ការរួមគំនិតក្បត់ជាសំងាត់

គំរោងការសំងាត់រៀបចំឡើងដោយមនុស្សពីរនាក់ ឬច្រើនក្នុងការធ្វើអ្វីមួយដែលនាំឱ្យអន្តរាយ ឬខុសច្បាប់ ។

constituency / constituents

- a. The people who live and vote in a particular area of the country that elects a representative to a government body such as a parliament. Any group that supports or is likely to support a politician or political party.
- b. The constituents of a negotiator are the people he or she is representing or negotiating for.

constructive

Actions or speech are constructive if they are intended to help or lead to improvements, rather than to complain or offend people. Having positive results.

constructive criticism

Communicating the negative points about a situation or person in a way that is supportive and is intended to lead to positive change. Criticism which is not constructive may have largely negative results: creating division and damaging relationships.

context

see also: ABC triangle

The circumstances or situation in which something happens or in which something is to be considered.

ក្រុមគាំទ្រ ឬ អ្នកគាំទ្រ

- ក. មនុស្សមួយក្រុមដែលរស់នៅ និងបោះឆ្នោតនៅមណ្ឌលណាមួយ ដើម្បីជ្រើសរើសតំណាងចូលក្នុងស្ថាប័នរដ្ឋ ដូចជា សភា ជាដើម ។ មនុស្សមួយក្រុមដែលគាំទ្រដោយចំហ ឬដោយប្រយោលចំពោះអ្នកនយោបាយ ឬ គណបក្សនយោបាយណាមួយ ។
- ខ. ក្រុមគាំទ្ររបស់អ្នកចរចាណាម្នាក់ គឺជាមនុស្សមួយក្រុមដែលអ្នកនោះឈរជាតំណាង ឬខំចរចាឱ្យ។

ដែលមានលក្ខណៈស្ថាបនា

សកម្មភាពឬសំដី មានលក្ខណៈស្ថាបនា បើសិនវាមានគោលដៅជួយជ្រោមជ្រែង ឬនាំឱ្យមានការលឿនលឿន មិនមែនគ្រាន់តែបានតវ៉ា ឬធ្វើឱ្យអ្នកដទៃថ្នាក់ថ្នាំងចិត្តនោះទេ ។ អ្វីដែលមានលទ្ធផលជាវិជ្ជមាន ។

ការទិតៀនក្នុងន័យស្ថាបនា

ទិតៀនស្ថានការណ៍ណាមួយ ឬនរណាម្នាក់ក្នុងបំណងគាំទ្រ និងចង់ឱ្យមានការកែប្រែទៅរកផ្លូវល្អ ។ ការទិតៀនមិនស្ថាបនា នាំឱ្យមានលទ្ធផលអាក្រក់ ដូចជាបង្កើតឱ្យមានការបែកបាក់ និងធ្វើឱ្យទំនាក់ទំនងមានភាពរកំរាម ។

បរិបទ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ត្រីកោណ ថទប

កាលៈទេសៈ ឱកាស ឬស្ថានការណ៍ដែលមានអ្វីមួយកើតឡើង ឬដែលមានរឿងអ្វីមួយត្រូវយកមកពិចារណា ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

contradict

A statement or fact contradicts another when it is impossible for them both to be true. A person's behaviour is contradictory when it goes against what they say they will do.

controversial / controversy

Provoking strong opinions by going against prevailing beliefs or practices.

cooling-off period

see also: arbitration, conciliation, lockout, strike

The period when a labour dispute is passing through the conciliation and arbitration process, during which there should be no strikes or lockouts.

cooperation

see also: collaboration

Providing assistance to others or working together to achieve a common purpose.

council

a. An official group of people that meets to discuss policy, make rules or decisions and to give advice.

b. A local government body, e.g. Commune Councils in Cambodia.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

និយាយផ្ទុយ ឬ ប្រឆាំង

ការអះអាង ឬសកម្មភាពមួយ វាផ្ទុយនឹងអ្វីមួយ ទៀតនៅពេលណាដែលរឿងទាំងពីរ ពុំអាចជាការ ពិតដូចគ្នាបាន ។ គេអាចប្រើវាក្យស័ព្ទនេះចំពោះ នរណាម្នាក់នៅពេលដែលសំដី និងអំពើរបស់អ្នកនោះ វាផ្ទុយគ្នា ។

ដែលអាចមានលក្ខណៈប្រឆាំងប្រទង (វាទប្បដិវាទ)

អ្វីមួយដែលឆ្លើយឱ្យមានមតិជំទាស់ ព្រោះផ្ទុយនឹងអ្វី មួយដែលគេធ្លាប់ជឿឬធ្លាប់ប្រព្រឹត្តពីមុនមក ។

រយៈពេលសំរាប់ធ្វើឱ្យត្រូវវាទត្រជាក់ចិត្តនឹងគ្នាឡើងវិញ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការវិនិច្ឆ័យ ការផ្សះផ្សា ឡូកអៅ កូដកម្ម

ជារយៈពេលដែលវិវាទការងារ កំពុងឆ្លងកាត់ដំណាក់ កាលផ្សះផ្សា ការវិនិច្ឆ័យ និងដែលក្នុងពេលនោះ ពុំត្រូវឱ្យមានកូដកម្ម ឬឡូកអៅឡើយ ។

កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: កិច្ចសហការ

ផ្តល់ជំនួយដល់អ្នកដទៃ ឬធ្វើការជាមួយគ្នា ដើម្បី សម្រេចបំណងរួម ។

ក្រុមប្រឹក្សា

ក. មន្ត្រីមួយក្រុមដែលជួបគ្នា ដើម្បីពិភាក្សាអំពី គោលនយោបាយ, ធ្វើច្បាប់ទម្លាប់ ឬធ្វើសេចក្តី សម្រេចចិត្ត និងផ្តល់នូវគំនិតយោបល់ ។

ខ. ស្ថាប័នមួយរបស់រដ្ឋនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ឧទាហរណ៍ ក្រុមប្រឹក្សាឃុំ-សង្កាត់នៅកម្ពុជា ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

counselling

The act of listening to people and giving them support or advice in addressing problems or underlying issues they face.

crisis

see also: stages of conflict, trigger / trigger event

a. An unstable situation of extreme danger or difficulty.

b. A crucial stage or turning point in the course of a conflict when tension or violence is most intense and communication has deteriorated.

criteria

Standards or principles by which judgements, assessments or decisions are made.

criticism

see also: constructive criticism

The act of expressing disapproval or commenting on the negative points of someone or something.

cross-cultural

see also: multi-cultural

Involving exchange or relationship between people from more than one culture.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ការប្រឹក្សាផ្តល់យោបល់

សកម្មភាពនៃការស្តាប់អ្នកណាម្នាក់ ហើយជួយលើកទឹកចិត្ត និងផ្តល់យោបល់ សំរាប់ដោះស្រាយបញ្ហាដែលអ្នកនោះកំពុងជួបប្រទះ ។

វិបត្តិ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ដំណាក់កាលនៃទំនាស់, ព្រឹត្តិការណ៍/ឫសគល់នៃទំនាស់

ក. ស្ថានការណ៍អស្ថិរភាពមួយដែលប្រកបដោយឧបសគ្គ និងគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរ

ខ. ជាដំណាក់កាលដ៏សំខាន់ ឬជាចំណុចតម្រូវយកក្នុងការវិវត្តន៍ទំនាស់ ដែលនៅពេលនោះភាពតានតឹងឬហិង្សាមានសន្តិសុខខ្លាំង ហើយការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នាបានធ្លាក់យ៉ាងយឺត ។

លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ ឬ លក្ខណៈ

បែបបទ ឬគោលការណ៍ដែលគេប្រើប្រាស់ ដើម្បីធ្វើការវិនិច្ឆ័យ ធ្វើការវាយតម្លៃ ឬធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ។

ការទិញ្រទ្រ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការទិញ្រទ្រក្នុងន័យស្ថាបនា
សកម្មភាពបង្ហាញឱ្យឃើញនូវការមិនយល់ស្រប ឬការមានមតិអវិជ្ជមានលើនរណាម្នាក់ឬលើរឿងអ្វីមួយ ។

ទំនាក់ទំនងរវាងវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ពហុវប្បធម៌
អ្វីៗដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការដោះដូរ ឬទំនាក់ទំនងរវាងមនុស្សដែលមានប្រភពវប្បធម៌ខុសពីគ្នា ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

cross-cultural negotiation

see also: negotiation

Negotiation styles can vary significantly from one culture to another, whether between different ethnic or social groups or between different generations within the same group. For example, in some cultures people prefer to talk very directly and openly about conflict issues in initial face-to-face meetings, while in others this is likely to cause loss of face and further damage the relationship. Awareness of cross-cultural issues is very important in negotiation and in conflict skills training which makes use of materials developed in different cultures.

culture

The shared values, knowledge and behaviour of a group of people. The way a group of people perceives and interprets the world, and how this manifests in communication, social organisation, art, etc.

culture of impunity

There is a *culture of impunity* when the fact that certain people can use their position or status to avoid punishment is common and accepted within a society, group or organisation.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ការចរចាតាមលក្ខណៈវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការចរចា

រចនាបថនៃការចរចា អាចផ្លាស់ប្តូរពីវប្បធម៌មួយទៅមួយទៀត ទោះបីរវាងជាតិសាសន៍ រវាងក្រុមផ្សេងគ្នាក្នុងសង្គមតែមួយ ឬរវាងជំនាន់ខុសគ្នាក្នុងក្រុមតែមួយ ។ ឧ. មានវប្បធម៌ខ្លះ គេចូលចិត្តនិយាយពីទំនាស់ នៅពេលវាទើបកើតឡើង ដោយត្រង់ទៅត្រង់មក និងដោយចំហ រីឯវប្បធម៌ខ្លះទៀត ការធ្វើដូច្នោះ អាចនាំឱ្យមានការបាក់មុខ និងនាំឱ្យខូចខាតដល់ទំនាក់ទំនង ។ ការចាប់អារម្មណ៍អំពីភាពខុសគ្នារវាងវប្បធម៌ផ្សេងៗ គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុងការចរចាគ្នា និងក្នុងការបំពាក់បំប៉នជំនាញ ដែលមានការប្រើប្រាស់នូវ ឧបករណ៍ដែលបង្កើតឡើងដោយវប្បធម៌ខុសៗគ្នា ។

វប្បធម៌

ការប្រកាន់យកនូវតម្លៃរួម ចំណេះដឹង និងអាកប្បកិរិយារបស់មនុស្សមួយក្រុម ។ របៀបរបប ឬការយល់ឃើញរបស់មនុស្សមួយក្រុម ចំពោះពិភពលោក និងអ្វីដែលអ្នកទាំងនោះបានបង្ហាញចេញមក តាមរយៈការទំនាក់ទំនងគ្នា តាមសិល្បៈ ការរៀបចំសង្គម ។ល។

វប្បធម៌រួចទោស

គេនិយាយអំពីវប្បធម៌រួចទោស នៅពេលណាដែលនៅក្នុងសង្គម ក្រុម ឬអង្គការណាមួយ វាជាការធម្មតា ឬជាការដែលគេទទួលបាន នៅពេលឃើញមានមនុស្សខ្លះប្រើប្រាស់តួនាទី ឬឋានៈរបស់ខ្លួនក្នុងការគេចរើសីការផ្តន្ទាទោស ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង គ្រូបង្រៀនដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

Culture of Peace

Defined by the United Nations as: “a set of values, attitudes, modes of behaviour and ways of life that reject violence and prevent conflicts by tackling their root causes to solve problems through dialogue and negotiation among individuals, groups and nations.” The concept of a culture of peace encompasses all aspects of life that promote peace, such as sustainable economic and social development, respect for human rights, equality between women and men, democratic participation, etc.

culture of violence

There is a *culture of violence* when violence or the threat of violence is common and accepted within a society, group, or organisation, often characterised by a breakdown of the rule of law. The use of violence may be respected or glorified by certain members as a form of interaction and settling differences or conflicts, while others live in fear. It may be generalised, or directed towards a particular group or race.

custom

A practice that is common to people in a particular place or society.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វប្បធម៌សន្តិភាព

តាមនិយមន័យរបស់ អសប គឺ តម្លៃ អាកប្បកិរិយា, ចរិយា និងរបៀបរស់នៅមួយចំនួនដែលទាត់ចោល នូវអំពើហិង្សា និងទទួលយកការបង្ការទំនាស់ ដោយ ដោះស្រាយចាប់ពីប្រសព្វនៃទំនាស់ តាមរយៈការ ពិភាក្សា និងចរចាគ្នារវាង បុគ្គល ក្រុមមនុស្ស និង រវាងសញ្ជាតិ ។ ទស្សនៈនៃវប្បធម៌សន្តិភាពរួមបញ្ចូល គ្រប់រូបភាពនៃការរស់នៅ ដែលជួយជំរុញឱ្យមាន សន្តិភាព ដូចជា ការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចនិងសង្គមកិច្ច មានចីរភាព ការគោរពសិទ្ធិមនុស្ស ភាពស្មើគ្នារវាងស្ត្រី និងបុរស ការចូលរួមជាលក្ខណៈប្រជាធិបតេយ្យ ។ល។

វប្បធម៌ហិង្សា

គេអាចនិយាយបានថា មានវប្បធម៌ហិង្សានៅពេល ដែលអំពើហិង្សា ឬការគំរាមកំហែង កើតមានជា ប្រចាំនៅក្នុងសង្គមមួយ ឬមនុស្សមួយក្រុមដែលសុខ ចិត្តទទួលយកវា និងដែលក្នុងនោះ ស្ថានភាពនៃ នីតិវិធីបានធ្លាក់យ៉ាប់យឺន ។ ការប្រើវប្បធម៌ហិង្សា អាចជាជំរើសរបស់សមាជិកខ្លះនៅក្នុងសង្គម ក្នុងការ ដោះស្រាយវិវាទ នៅពេលដែលអ្នកដទៃត្រូវរស់នៅ ក្នុងសភាពភ័យខ្លាច ។ វប្បធម៌ហិង្សាអាចកើតមាន ជាទូទៅ ឬក៏អាចតម្រង់ទៅរកតែមនុស្សមួយក្រុម ឬជាតិពន្ធុណាមួយដ៏ជាក់លាក់ ។

ទំនៀមទំលាប់

របៀបរបបជារួម ដែលអនុវត្តដោយមនុស្សនៅ កន្លែងណាមួយ ឬនៅក្នុងសង្គមណាមួយ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

deadline

A date or time by which you have to do or complete something.

deadlock

A situation in which a disagreement cannot be settled and opposing parties cannot proceed in the resolution process.

debate

see also: dialogue

A formal argument or discussion of an issue following strict procedures between opposing speakers, and often ending in a vote. A debate usually results in a winner and a loser.

decision

decision-making

see also: collaborative problem-solving, consensus, participatory decision-making, problem-solving

The process of thinking about an issue and making a choice or judgement about what action to take. There are many decision-making processes, with different rules and structures and varying degrees of participation or dialogue.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

កាលកំណត់

គឺជាពេលវេលាមួយដែលអ្នកត្រូវបំពេញកិច្ចការឱ្យ ហើយ នៅមុន ឬនៅត្រឹម ពេលនោះ ។

ភាពមឺសច្រក

ស្ថានភាពណាមួយដែលភាគីបដិបក្ខ ពុំអាចចុះសំរុងគ្នា និងពុំអាចឈានទៅមុខបាន នៅក្នុងដំណើរការដោះស្រាយបញ្ហាទំនាស់គ្នា ។

ការជជែកវែកញែក

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការសន្ទនា

ការជជែកតវ៉ាដោយចំហ នៅលើរឿងអ្វីមួយ ដោយ មាននីតិវិធីច្បាស់លាស់ រវាងអ្នកដែលមិនស្របគ្នា ហើយច្រើនតែបញ្ចប់ដោយការបោះឆ្នោត ។ លទ្ធផល សម្រេច ច្រើនតែមានអ្នកឈ្នះ និងអ្នកចាញ់ ។

ការសម្រេចចិត្ត

ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: រួមគ្នាដោះស្រាយបញ្ហា មតិព្រមព្រៀងរួម ការសម្រេចចិត្តដោយមានការ ចូលរួម ការដោះស្រាយបញ្ហា

ដំណើរការពិចារណាលើបញ្ហាអ្វីមួយ ក្នុងការឈាន ទៅរកការវិនិច្ឆ័យ ឬជំរើសណាមួយ ដើម្បីធ្វើ សកម្មភាព ។ មានយន្តការច្រើនណាស់ក្នុងការធ្វើ សេចក្តីសម្រេចចិត្ត ហើយយន្តការនីមួយៗមានច្បាប់ ទម្លាប់ និងរចនាសម្ព័ន្ធផ្សេងៗគ្នា និងមានកម្រិត ខុសៗគ្នាក្នុងការចូលរួម និងក្នុងការពិភាក្សាគ្នា ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

deep-rooted conflict

see also: conflict, protracted social conflict

A conflict that is not based on negotiable interests and positions, but on deep underlying needs that cannot be compromised. Such conflict can occur in any relationship where equality, access and basic needs relating to identity and participation are frustrated. The most conspicuous are violent conflicts between communities or nations over preservation of culture and values.

de-escalation

see also: escalation

A decrease in the intensity of a conflict. The opposite of escalation.

de facto

see also: de jure

Something that exists in reality but which may not have official status. For example, a *de facto* government is one that exercises power in a state even though it is not officially elected or the legally recognised government.

de jure

see also: de facto

Something that has been recognised or determined by law.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ទំនាស់ចាក់ឫសស្មុគស្មាញ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់

ទំនាស់សង្គមយូរអង្វែង

ជាទំនាស់ដែលពុំមែនផ្ដោតនៅលើផលប្រយោជន៍ ឬជំហរ ដែលអាចចរចាគ្នាបាននោះទេ ប៉ុន្តែផ្ដោតលើតំរូវការដ៏ ជ្រាលជ្រៅដែលពុំអាចសំរុះសំរួលបាន ។ ទំនាស់បែបនេះ អាចកើតមានឡើងនៅក្នុងគ្រប់ទំនាក់ទំនង នៅពេល ដែលសមភាព ការបានទទួល និងតំរូវការជាមូលដ្ឋាន ដែលជាប់ទាក់ទិននឹងបញ្ហាអត្តសញ្ញាណ និងការចូលរួម ត្រូវបានគេរារាំងខ្លះ ។ ឧទាហរណ៍ដែលលេចធ្លោជាងគេ គឺទំនាស់ហិង្សារវាងសហគមន៍ ឬសញ្ជាតិនៅលើការ ថែរក្សារប្បធម៌ និងតម្លៃសីលធម៌ ។

ការបន្ថយភាពរាលដាលនៃទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការរីករាលដាលនៃទំនាស់

ការថយចុះកម្លាំងនៅក្នុងទំនាស់ណាមួយ ។ ពាក្យ ផ្ទុយគឺការរីករាលដាលនៃទំនាស់ ។

កើតឡើងចំពោះមុខជាក់ស្តែង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: តាមច្បាប់

អ្វីមួយដែលកើតមានក្នុងការពិតជាក់ស្តែង តែដែល អាចពុំមានលក្ខណៈជាផ្លូវការ ។ ឧ. រដ្ឋាភិបាលមួយ ដែលកើតឡើងដោយជាក់ស្តែង គឺជារដ្ឋាភិបាលដែល កាន់អំណាចពិតប្រាកដ ទោះបីជាពុំបានកើតឡើងពី ការបោះឆ្នោតតាមផ្លូវការ ឬក៏ពុំត្រូវបានទទួលស្គាល់ ថាជារដ្ឋាភិបាលស្របច្បាប់ក្តី ។

តាមច្បាប់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: កើតឡើងចំពោះមុខជាក់ស្តែង

អ្វីមួយដែលបានទទួលស្គាល់ ឬបានកំណត់ដោយ ច្បាប់ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

de-humanisation

The psychological process of making an opponent or group seem less than human and hence not worthy of humane treatment.

delegate

- a. To assign part of your power or work to someone in a position lower than yours.
- b. Someone who has been chosen to represent a group.

delimitation

see also: demarcation

The precise determination of a limit or boundary, especially the frontier of a territory.

delusion

see moha

demarcation

see also: delimitation

Marking the boundary or limits of something. A dividing line, especially between one area of land and another.

demobilisation

ការបន្ថោកតម្លៃជាមនុស្ស

វិធីចិត្តសាស្ត្រដែលធ្វើឱ្យភាគី ឬក្រុមប្រឆាំងមានសភាពថោកទាបមិនមែនជាមនុស្ស ដូច្នេះពុំចាំបាច់យកចិត្តទុកដាក់ក្នុងសភាពជាមនុស្សឡើយ ។

ផ្ទេរអំណាច ឬ ផ្ទេរភារកិច្ច, អ្នកទទួលសិទ្ធិ/អំណាច

- ក. ការប្រគល់អំណាច ឬកិច្ចការខ្លះទៅដល់អ្នកណាម្នាក់ដែលមានតួនាទីទាបជាង ។
- ខ. នរណាម្នាក់ដែលត្រូវបានជ្រើសរើសអោយធ្វើជាតំណាងក្រុមណាមួយ ។

ការកំណត់ព្រំដែន

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការកំណត់ខ្សែបន្ទាត់
ការកំណត់ព្រំដែនច្បាស់លាស់ជាក់ស្តែង ដែលធ្វើឡើងតាមនីតិវិធី ដោយគណៈកម្មការកំណត់ព្រំដែន ។

សេចក្តីកាន់កាំង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: មោហៈ

ការកំណត់ខ្សែបន្ទាត់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការកំណត់ព្រំដែន
ខ្សែបន្ទាត់ដែលបង្កើតឡើង ដើម្បីកំណត់ព្រំដែន ឬកំរិតអ្វីមួយ, ខ្សែដែលខ័ណ្ឌរវាងទឹកដីពីរ ។

ការវិនាស

democracy

A system of government in which power resides in the people and is exercised by them either directly or through elected representatives. A form of society that favours pluralism and tolerance of minority views.

denial

deputation

see also: delegate

A group of people who are sent to talk to someone in authority, as representatives of a larger group.

development

The process of socio-economic change in a country or society.

dhammayietra

Dhammayietra is a Khmer-Pali term, usually translated as “peace walk” in English. The term became popular in Cambodia through the annual long-distance peace walks lead by Samdech Preah Maha Ghosananda and joined by many hundreds of Buddhist monks, nuns and laypeople. Beginning in 1992 with a walk that brought large numbers of returnees from

ប្រជាធិបតេយ្យ

គឺជាប្រព័ន្ធរដ្ឋាភិបាលមួយ ដោយក្នុងនោះអំណាចស្ថិតនៅក្នុងដៃរបស់ ប្រជាពលរដ្ឋដែលអាចអនុវត្តវាដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈអ្នកតំណាងដែលជាប់ឆ្នោត ។ គឺជាសង្គមដែលនិយមរបបពហុបក្ស និងយកចិត្តទុកដាក់ដល់ គំនិតរបស់មនុស្សភាគតិច ។

ការបដិសេធ

មុខងារ ឬ ក្រុមអ្នកតំណាង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ប្រតិភូអំណាច, ប្រគល់មនុស្សមួយក្រុម ដែលត្រូវបានបញ្ជូនទៅជាតំណាងនៃក្រុមធំ ដើម្បីនិយាយជាមួយអ្នកណាម្នាក់ក្នុងរដ្ឋអំណាច ។

ការអភិវឌ្ឍន៍

ដំណើរការនៃការផ្លាស់ប្តូរខាងសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមកិច្ចនៅក្នុងសង្គម ឬប្រទេសណាមួយ ។

ធម្មយាត្រា

គឺជាពាក្យខ្មែរ បាលី ដែលប្រែទៅជាភាសាអង់គ្លេសថា “ដំណើរសន្តិភាព” ។ ពាក្យនេះមានប្រជាប្រិយភាពនៅពេលដែលព្រះមហាហោសនន្ត បានដឹកនាំដំណើរសន្តិភាពពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ ដោយមានការចូលរួមពីសំណាក់ព្រះសង្ឃ, ដូនតី និងប្រជាពលរដ្ឋជាច្រើនរយនាក់ ។ ដំណើរការនេះ ចាប់ផ្តើមពីឆ្នាំ១៩៩២ ដោយមានការចូលរួមពីអ្នកមាតុភូមិនិរត្តន៍ មកពីជំរំ

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

the Thai border camps, the dhammayietras walked through areas of conflict and insecurity within Cambodia throughout the 1990s, spreading messages of peace and reconciliation.

diagnosis

dialogue

see also: debate

Dialogue is a process of talking together to share and learn about other's beliefs, feelings, interests or needs in a non-adversarial, open way. Unlike negotiation, in which the goal is usually to reach a settlement of a dispute, the goal of dialogue is simply to improve understanding.

dilemma

A situation in which it is very difficult to make a choice between alternatives. *Dilemma framing* can be a useful way of reframing different concerns and issues in conflict to avoid either/or choices, i.e. How can we achieve A and also address concern/issue B?

នៅតាមព្រំដែនខ្មែរ-ថៃ និងបានឆ្លងកាត់តំបន់អសន្តិសុខជាច្រើន ក្នុងទសវត្សរ៍១៩៩០ ដើម្បីផ្សព្វផ្សាយនូវសម្លេងសន្តិភាព និងការផ្សះផ្សា ។

រោគវិនិច្ឆ័យ

ការសន្ទនា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការជជែកវែកវែក
ជាដំណើរការពិភាក្សាគ្នាដោយចំហ និងមិនប្រឆាំងគ្នា ដើម្បីចែករំលែក និងស្វែងយល់នូវ ជំនឿ មនោសញ្ចេតនា ផលប្រយោជន៍ ឬតម្រូវការរបស់មនុស្សម្នាក់ៗ ។ ផ្ទុយពីការចរចាដែលតែងមានគោលដៅដោះស្រាយជម្លោះ គោលដៅនៃការសន្ទនា គឺគ្រាន់តែដើម្បីបង្កើនការយល់គ្នាទៅវិញទៅមក ។

ទ្វេគ្រោះ

ស្ថានភាពដែលក្នុងនោះមានការលំបាកខ្លាំង ក្នុងការសំរេចចិត្តថាត្រូវធ្វើអ្វី ។ ការពិនិត្យឡើងវិញនូវស្ថានភាពទ្វេគ្រោះ គឺជាវិធីមួយដ៏ល្អសំរាប់សិរីវិបាកនិរន្តរ៍ ជាថ្មីនូវកិច្ចការ និងបញ្ហាទាំងឡាយក្នុងទំនាស់ ដើម្បីជៀសវាងជំរើសតាមបែប ត្រូវយកមួយចោលមួយ ។ ឧទាហរណ៍ តើយើងសំរេចគំរោង ក យ៉ាងដូចម្តេច ដោយត្រូវគិតដល់បញ្ហារបស់គំរោង ខ ផងដែរ?

diplomacy

see also: multi-track diplomacy, track two diplomacy

- a. The interaction between nation states, usually conducted by government officials who negotiate treaties, trade policies, and other international agreements.
- b. Skill in handling affairs and negotiations without arousing hostility.

diplomat

see also: diplomacy

A person who practices diplomacy.

diplomatic negotiation

see also: negotiation

International legal means of dispute settlement through the development of bi- and multilateral agreements and the drawing up of international regulations. The concept of the peaceful settlement of disputes through negotiation was institutionalised in the 20th Century in various international conventions.

diplomatic protection/immunity

The special status provided to diplomats which protects them from prosecution in the countries where they are working as representatives of their own governments.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ការទូត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: តាមផ្លូវទូតច្រើនស្រប គ្នា, តាមផ្លូវទូតពីរស្របគ្នា

- ក. ទំនាក់ទំនងរវាងប្រទេសពីរ ធ្វើឡើងដោយមន្ត្រីរដ្ឋាភិបាលដែលចរចាគ្នាលើ សន្តិសញ្ញា នយោបាយ ពាណិជ្ជកម្ម និងកិច្ចព្រមព្រៀងអន្តរជាតិផ្សេងទៀត ។
- ខ. ជំនាញក្នុងការចាត់ចែងកិច្ចការ និងការចរចាដោយធ្វើមិនឱ្យមានការប្រឈមមុខដាក់គ្នា ។

អ្នកការទូត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការទូត

មនុស្សដែលធ្វើការងារខាងការទូត ។

ការចរចាតាមផ្លូវទូត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការចរចា

មធ្យោបាយផ្លូវច្បាប់អន្តរជាតិ ក្នុងការដោះស្រាយវិវាទ ដែលធ្វើតាមរយៈកិច្ចព្រមព្រៀងទ្វេភាគី និងពហុភាគី និងការកសាងច្បាប់អន្តរជាតិផ្សេងៗ ។ គោលគំនិតនៃការដោះស្រាយទំនាស់ដោយសន្តិវិធីតាមរយៈការចរចា ត្រូវបានកំណត់ជាគ្រឹះក្រមនៅក្នុងសតវត្សរ៍ទី២០ តាមរយៈសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិផ្សេងៗ ។

កិច្ចការពារតាមផ្លូវទូត ឬ អភ័យឯកសិទ្ធិតាមផ្លូវទូត

សិទ្ធិពិសេសផ្តល់ដល់មន្ត្រីការទូត ដែលការពារពួកគេមិនឱ្យមានការចាប់ចងនៅក្នុង ប្រទេសដែលគេទៅបំពេញបេសកកម្មក្នុងឋានៈជា អ្នកតំណាងប្រទេសរបស់គេ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

direct action

see also: active nonviolence, nonviolence

Direct action is action that is taken to directly confront or draw attention to an issue. It refers to actions intended to gain support for the position of one of the parties, rather than to negotiation or other conflict management efforts. Examples include protests, demonstrations, marches, boycotts, strikes, pickets, etc. Direct action may be nonviolent or violent, depending upon the organisers and participants.

disarmament

see also: arms control, weapons control, weapons reduction

Reduction (complete or limited) of the number or type of weapons possessed by an army or specific group. When this applies to the general population, it is usually called *weapons reduction*.

discrimination

The practice of treating a particular group in a society in an unfair way, e.g. racial discrimination or sexual discrimination. It can occur at an institutional or at an individual level.

សកម្មភាពចម្រុះ ឬ ដោយផ្ទាល់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អហិង្សាសកម្ម, អហិង្សា គឺជាសកម្មភាពដែលធ្វើឡើងដោយចម្រុះ ដើម្បីទាក់ទាញការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើបញ្ហាអ្វីមួយ ។ វា ច្រើនតែជាសកម្មភាពប្រមូលការគាំទ្រ សំរាប់ភាគី ណាមួយ ជាជាងតាមការចរចា ឬតាមរយៈការប្រឹងប្រែងដើម្បីគ្រប់គ្រងទំនាស់ ។ ឧទាហរណ៍ ការតវ៉ា បាតុកម្ម ពិធីដង្ហែក្បួន ពហិការ កូដកម្ម ក្រុមបាតុករ តូចៗ ។ល។ សកម្មភាពចម្រុះ អាចអហិង្សា ឬហិង្សា អាស្រ័យ នៅលើអ្នករៀបចំ និងអ្នកចូលរួម ។

ការដកហូតសព្វាវុធ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការត្រួតត្រាអាវុធ, ការ ត្រួតពិនិត្យសព្វាវុធ, ការកាត់បន្ថយគ្រឿងសព្វាវុធ ជាការកាត់បន្ថយ (ទាំងអស់ ឬខ្លះៗ) នូវចំនួន ឬ ប្រភេទអាវុធដែលកងកម្លាំង ឬក្រុមណាមួយមាន ។ បើគេអនុវត្តទៅលើប្រជាពលរដ្ឋទូទាំងនោះ គេ ច្រើនហៅថា ការកាត់បន្ថយអាវុធ ។

ការរើសអើង

ជាការប្រព្រឹត្តិ ទៅលើក្រុមណាមួយក្នុងសង្គម ដោយ មិនស្មើភាព ឧទាហរណ៍ដូចជាការរើសអើងពណ៌ សម្បុរ, ការរើសអើងផ្លូវភេទ ។ ការរើសអើងអាច កើតឡើងបាននៅក្នុងស្ថាប័ន ឬនៅកម្រិតបុគ្គល ។

disempowerment

see also: assertive, empowerment, proactive

- a. To deprive someone of the power to control their own life. To diminish someone's ability to make choices about their life.
- b. The subjective feeling of being unable to control one's own life or to make choices for oneself.

displacement

see also: refugee

The act of forcing a group of people to leave the area where they normally live. A *displaced person* is someone who has been forced to leave their country because of war or other danger. An *internally displaced person* (IDP) is someone who has been forced to leave their home by armed conflict, but remains within their country.

dispute

see also: conflict

A disagreement in which opposing views are strongly held. The term dispute is used for conflicts of an official, legal, or political nature, and usually not involving violence, e.g. border dispute, land dispute, labour dispute, etc. The term *border conflict* would imply physical confrontation or armed

ការដកហូតអំណាច

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ដែលពោលអះអាង ឬ ដែលការពារជំហរយ៉ាងខ្លាំង, ការផ្តល់អំណាច,

ផ្ដើមគំនិតសកម្មជាមុន

ក. ការរារាំងនរណាម្នាក់ មិនឱ្យមានលទ្ធភាពគ្រប់គ្រងជីវិតរបស់គេផ្ទាល់ ។ ការកាត់បន្ថយសមត្ថភាពនរណាម្នាក់ ក្នុងការជ្រើសរើសផ្លូវជីវិតរបស់ខ្លួន ។

ខ. ការមានអារម្មណ៍ជាទូទៅថា មិនអាចត្រួតត្រាជីវិតខ្លួនឯង ឬមិនអាចជ្រើសរើសសំរាប់ខ្លួនឯងបាន ។

ការផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងដោយបង្ខំចិត្ត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជនរៀនខ្លួន

គឺជាការបង្ខំមនុស្សមួយក្រុម ឱ្យចាកចេញពីកន្លែងដែលគេធ្លាប់រស់នៅ ។ *ជនជម្លៀស* គឺជាមនុស្សដែលត្រូវបង្ខំឱ្យចាកពីប្រទេសខ្លួន ដោយសារសង្គ្រាម ឬគ្រោះថ្នាក់អ្វីមួយ ។ *ជនជម្លៀសក្នុងស្រុក* គឺជាអ្នក ដែលត្រូវបង្ខំឱ្យចាកចេញពីផ្ទះសំបែងរបស់ខ្លួន ដោយសារជម្លោះសញ្ជ័យ ប៉ុន្តែអ្នកនោះពុំបានចាកចេញពីប្រទេសទេ ។

វិវាទ/ជម្លោះ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់

ការមិនព្រមព្រៀងគ្នា ដែលក្នុងនោះ មតិផ្ទុយគ្នាត្រូវបានការពារយ៉ាងខ្លាំងក្លា ។ ក្នុងភាសាអង់គ្លេស *វិវាទ* ឬ *ជម្លោះ* សំដៅដល់ការទាស់គ្នាជាផ្លូវការទៅតាមច្បាប់ ឬ មានលក្ខណៈនយោបាយ ឧទាហរណ៍ ជម្លោះព្រំដែន, ជម្លោះដីធ្លី, ជម្លោះការងារ ។ល។ ពាក្យ *ទំនាស់* ព្រំដែន រួមបញ្ចូលគំនិត ការប៉ះទង្គិចគ្នា

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

conflict, while *border dispute* would be addressed through diplomatic channels. The parties in a dispute are sometimes called *disputants*.

dispute resolution

see also: alternative dispute resolution, conflict resolution, dispute

The process of formally resolving a dispute, whether through judicial (litigation) or alternative channels. Adjudication, arbitration, litigation, mediation and negotiation are all dispute resolution processes.

domestic violence

Violence in the family or home.

dominate

see also: influence

- a. To have power, control or strong influence over someone or something.
- b. To be the most important feature of something.

dosa (hate)

see also: akusalā mūlā, lobha (greed), moha (delusion)

រហូតមានការប្រើអារុធ ។ រីឯពាក្យ ជម្លោះព្រំដែន ច្រើនតែត្រូវបានដោះស្រាយតាមផ្លូវទូត ។ ភាគីនៅក្នុងជម្លោះ ជួនកាលគេហៅថា អ្នកមានជម្លោះ ។

ការដោះស្រាយវិវាទ ឬ ជម្លោះ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជំរើសផ្សេងក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់. ការដោះស្រាយវិវាទ

ដំណើរការដោះស្រាយជម្លោះតាមផ្លូវការ ទោះតាមរយៈតុលាការ (បណ្តឹងក្តី) ឬតាមច្រកផ្សេងទៀត ។ មជ្ឈត្តការបណ្តឹងក្តី ការសម្រុះសម្រួល និងការចរចាទាំងអស់នេះ គឺជាដំណើរការនៃការដោះស្រាយទំនាស់ ។

អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ

អំពើហិង្សានៅក្នុងគ្រួសារ ឬនៅផ្ទះ ។

គ្របសង្កត់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ឥទ្ធិពល

- ក. ការមានអំណាចត្រួតត្រា ឬឥទ្ធិពលលើនរណាម្នាក់ ឬលើអ្វីមួយ ។
- ខ. លក្ខណៈលេចធ្លោនៅក្នុងរបស់អ្វីមួយ ។

ទោស: (សេចក្តីស្តប់ខ្ពើម)

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អកុសលមូល លោភ: (សេចក្តីលោភលន់), មោហ: (សេចក្តីភាន់ភាំង, រំលង)

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

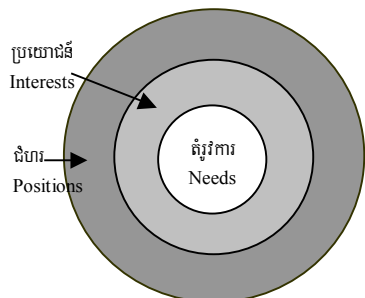
វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

Hate is a working English translation of the Pali Buddhist term *dosa*, which together with greed (*lobha*) and delusion (*moha*) forms the three “unwholesome roots” of action or *akusalā mūlā*. Buddhist practice encourages awareness of the unwholesome roots and their transformation into the three “wholesome roots” of generosity (*alobha* or *dāna*), loving-kindness (*adosa* or *mettā*), and understanding (*amoha* or *paññā*).

doughnut tool (onion tool)

see also: interests, needs, positions

A graphic tool used to analyse the dynamics of a conflict and to help parties move beyond public positions through understanding basic needs and interests.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

នៅក្នុងព្រះពុទ្ធសាសនា ពាក្យ *ទោសៈ លោភៈ* និង *រមាហៈ* គឺជា “បួសមិនល្អទាំងបី” នៃអំពើ ឬ *អកុសលមូល* ។ ការអនុវត្តតាមបែបព្រះពុទ្ធសាសនា ជួយឱ្យមានការយល់ដឹងអំពីបួសមិនល្អទាំងនោះ និងអំពីការបំប្លែងទៅជាបួសល្អ ឬ *កុសលមូល* វិញ ដែលមានសប្បុរសធម៌ (*អរណាភៈ* ឬទាន), សេចក្តីមេត្តា ករុណា (*អរទោសៈ* ឬមេត្តា) និងការយោគយល់ (*អរមាហៈ* ឬ បញ្ញា) ។

ឧបករណ៍ដូណាត់ ឬ ឧបករណ៍ខ្លឹមបារាំង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ផលប្រយោជន៍

សេចក្តីត្រូវការ និងជំហរ

ជាឧបករណ៍រូបភាព សំរាប់ប្រើប្រាស់ធ្វើវិភាគអំពីថាមពលនៃទំនាស់ និងសំរាប់ជួយដល់ភាគីទាំងអស់ឱ្យឃានហួសពី ជំហរជាសាធារណៈដែលម្នាក់ៗត្រូវតែមាន ដោយស្វែងយល់ឱ្យបានច្បាស់អំពី តំរូវការជាមូលដ្ឋាន និងផលប្រយោជន៍របស់ម្នាក់ៗ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

elicitive/prescriptive

see also: action learning cycle, problem-posing approach

The elicitive/prescriptive comparison is used by John Paul Lederach to examine the relationship between trainer and participant in conflict resolution workshops, especially when the trainers (or materials) are from a different culture. The elicitive approach promotes participatory discovery rooted in the cultural knowledge of the trainees and sees this as an important resource for developing appropriate strategies within their setting. The prescriptive approach relies primarily on transfer of trainer expertise. Effective training may be a skilful combination of the two approaches.

emotions

Strong feelings such as love, fear, worry, hatred, anger, jealousy or envy. Emotions are natural and instinctive as distinguished from knowledge, rational thinking and will.

empathy (see also: sympathy)

The ability to identify with and to understand what someone else is experiencing and feeling.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ដែលបំផុសគំនិត ឬ ដែលដាក់បញ្ញត្តិ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: វដ្តរៀនសូត្រពី សកម្មភាព វិធីសាស្ត្រក្នុងការលើកបញ្ហា

វិធីប្រៀបធៀប បង្កើតឡើងដោយលោក ជនប៊ូល ឡេដឺរ៉ាក់ ដើម្បីពិនិត្យអំពីទំនាក់ទំនងរវាងគ្រូបង្ហាត់ និងសិក្ខាកាមនៅក្នុងសិក្ខាសាលា ស្តីអំពីការដោះស្រាយទំនាស់ ជាពិសេសពេលណាដែលគេមកពីប្រភពវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា ។ វិធី បំផុសឱ្យចេញរូបរាង ឱ្យតម្លៃទៅលើការរកឃើញ ដោយមានការចូលរួម និងដោយផ្អែកលើតម្លៃវប្បធម៌របស់សិក្ខាកាមហើយ គេយល់ថា វិធីនេះ ជាប្រភពដ៏សំខាន់សំរាប់ស្វែងរកយុទ្ធវិធីដែលឆ្លើយតបទៅនឹងសហគមន៍របស់គេផ្ទាល់ ។ វិធី ដាក់បញ្ញត្តិ ផ្អែកជាសំខាន់លើការផ្ទេរជំនាញរបស់គ្រូបង្ហាត់ ទៅដល់សិក្ខាកាម ។ ការចេះគូបផ្សំបញ្ចូលគ្នានូវវិធីទាំងពីរនេះ អាចបង្កើតបាននូវវិធីហ្វឹកហាត់មួយដ៏មានប្រសិទ្ធិភាព ។

ការរំជួលចិត្ត

ជាមនោសញ្ចេតនាដ៏ខ្លាំងដែលផុសចេញមក ដូចជា ស្នេហា ការភ័យខ្លាច ការបារម្ភ សេចក្តីស្អប់ខ្ពើម កំហឹង ការច្រណែន ចិត្តចង់ធ្វើឱ្យបានដូចគេ ។ ការរំជួលចិត្ត មានមកពីធម្មជាតិ និងស្ថិតក្នុងសតិអារម្មណ៍ ហើយវាខុសគ្នាពីចំណេះដឹង ឬការគិត ដោយឈរលើហេតុផល និងឆន្ទៈ ។

ការយល់ចិត្ត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សមាសចិត្ត ការចេះយល់នូវសតិអារម្មណ៍ ឬអ្វីដែលអ្នកឯទៀតបានឆ្លងកាត់ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

empowerment

see also: disempowerment

Enabling a person or group to have more power or to have the legal right to do something. It commonly refers to helping an individual or group to have a sense of their own value and strengths and the confidence to act and to achieve their goals.

enemy

enforce

To impose by threat or force. To make people obey a rule or law.

escalation

see also: de-escalation

Escalation is an increase in the intensity of a conflict. It may involve more confrontational tactics designed to hurt the opponent, an increase in the number of conflictants and the number and breadth of the issues.

ethnic conflict

see also: identity conflict

Conflict between ethnic groups. Often related to the failure of governing structures to address fundamental needs, provide space for participation in decisions, or ensure an equitable distribution of resources.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ការពង្រឹងអំណាច, ការផ្តល់សិទ្ធិអំណាច

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការដកហូតអំណាច

ការធ្វើឱ្យនរណាម្នាក់ ឬមនុស្សមួយក្រុម មានអំណាចកាន់តែច្រើន ឬមានសិទ្ធិតាមផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីធ្វើអ្វីមួយ ។ គេតែងប្រើវាក្យស័ព្ទនេះ នៅពេលគេជួយនរណាម្នាក់ ឬមនុស្សមួយក្រុម ឱ្យយល់ពីកម្លាំង និងតម្លៃរបស់ខ្លួន និងមានជំនឿលើខ្លួនឯងក្នុងការសម្រេចគោលបំណងរបស់ខ្លួន ។

សត្រូវ ឬ បច្ចាមិត្ត

បង្គាប់ឱ្យប្រតិបត្តិ

ការបង្គាប់ដោយប្រើការគំរាមកំហែង ឬប្រើកម្លាំង ។ ការធ្វើឱ្យប្រជាពលរដ្ឋគោរពនូវបទបញ្ជាអ្វីមួយឬច្បាប់ ។

ការរីករាលដាល (ទំនាស់)

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: កាត់បន្ថយភាពរាលដាលនៃទំនាស់

ជាការកើនកាន់តែខ្លាំងឡើងនៃទំនាស់ ។ វាអាចជាការប្រើយុទ្ធសាស្ត្រប្រឈម ដែលនាំឱ្យគូបដិបកូកាន់តែខូចខាត. នាំឱ្យចំនួនភាគីជម្លោះ និងចំនួនបញ្ហាកាន់តែកើនច្រើនឡើង ។

ទំនាស់ជាតិពន្ធ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់អត្តសញ្ញាណ

ជាទំនាស់រវាងក្រុមជាតិពន្ធផ្សេងៗពីគ្នា ។ វាច្រើនបណ្តាលមកពីការបរាជ័យរបស់រដ្ឋាភិបាល ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងតម្រូវការដ៏ចាំបាច់ផ្សេងៗ ឬបង្កលក្ខណៈឱ្យមានការចូលរួមក្នុងការសម្រេចចិត្ត ឬការបែងចែកធនធានធម្មជាតិឱ្យបានស្មើគ្នា ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ethnic nationalism

see also: nationalism, civic nationalism, ethnic conflict

A form of nationalism where the focus of identity is shared inherited ethnic descent. The underlying assumption is that different ethnic groups should be politically distinct, in contrast to *civic nationalism*, which focuses on the loyalty of the individual regardless of differences in race, gender, language and ethnicity.

ethno-political conflict

see also: ethnic conflict

Conflict between ethnic groups related to the redefinition of territory, state formation, or control of the state.

exclusion

The denial of entry, access, or participation.

exploitation

Taking advantage of a person or of a situation in a way that is selfish or abuses others.

ជាតិនិយមជាតិពន្ធ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជាតិនិយម, ជាតិនិយមនៃពលរដ្ឋ

ជាតិនិយមជាតិពន្ធមួយដែលអះអាងថា អត្តសញ្ញាណជាតិ គឺផ្តោតលើខ្សែស្រឡាយខាងជាតិពន្ធដែលជាមរតករួមបន្តមកឱ្យកូនចៅ ។ គំនិតបែបនេះបង្កប់នូវការសន្តតថា ជាតិពន្ធនីមួយៗគួរតែមានលក្ខណៈសេរីយោបាយផ្សេងៗដាច់ពីគ្នា ។ គំនិតនេះផ្ទុយស្រឡះពី ជាតិនិយមនៃពលរដ្ឋ ដែលផ្តោតលើភក្តីភាពរបស់បុគ្គលម្នាក់ៗចំពោះប្រទេសជាតិ ដោយមិនគិតពីភាពខុសគ្នានៃ ជាតិសាសន៍ ពណ៌សម្បុរ ភេទ ភាសា និង ជាតិពន្ធទេ ។

ទំនាស់នយោបាយជាតិពន្ធ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់ជាតិពន្ធ

ជាទំនាស់រវាងជាតិពន្ធ ដែលទាក់ទងទៅនឹងការកំណត់ព្រំប្រទល់ទឹកដី, ការបង្កើតរដ្ឋ ឬការគ្រប់គ្រងប្រព័ន្ធរដ្ឋ ។

ការមិនរាប់បញ្ចូល ឬ ការផាត់ចោល

ការឃាត់ឃាំងមិនឱ្យចូលទៅដល់អ្វីមួយ ឬមិនឱ្យចូលរួមធ្វើអ្វីមួយ ។

ការឆ្លៀតយកផលចំណេញ ឬការកេញប្រវ័ញ្ច

ការឆ្លៀតចំណេញលើសណាម្នាក់ ឬលើស្ថានការណ៍ណាមួយដោយ គិតតែប្រយោជន៍ផ្ទាល់ ឬរំលោភលើអ្នកដទៃ ។

face/face-saving

see also: projection

Face refers to a person's image, both to oneself and to others. If you *lose face*, it means that other people lose their respect for you. A *face-saving approach* to conflict management is one that does not damage the image of either party, which in turn increases the likelihood of reaching a negotiated settlement.

facilitate

see facilitation

facilitation

see also: mediation

A process in which a third party helps individuals work together as a group, especially in participatory decision-making. A facilitator is responsible for group process – i.e. how the decisions are made – but remains neutral as to outcome. Through helping participants set ground rules and agendas, and enforcing these, the meeting will be more focused and work towards their mutual goals. A person who conducts facilitation is called a *facilitator*.

មុខមាត់ ឬ ការរក្សាមុខមាត់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការផ្តុះបញ្ចាំង

មុខមាត់ សំដៅដល់រូបភាពចំហរបស់នរណាម្នាក់ដែលមើលឃើញដោយខ្លួនឯង និងមើលឃើញដោយអ្នកដទៃទៀត ។ បើអ្នកបាត់មុខ គឺបានសេចក្តីថា អ្នកដទៃទៀតនឹងលែងគោរពអ្នក ។ វិធីធ្វើមិនឱ្យបាត់មុខនៅក្នុងការគ្រប់គ្រងទំនាស់ គឺជាវិធីមួយបែបដែលមិនធ្វើឱ្យរូបភាពភាគីណាមួយមានការខូចខាត និងដែលអាចធ្វើឱ្យមានកិច្ចព្រមព្រៀងកាន់តែឆាប់ ។

សម្របសម្រួល

សូមមើលពាក្យ: ការសម្របសម្រួល

ការសម្របសម្រួល

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សម្រុះសម្រួល

ជាដំណើរការមួយដែលភាគីទីបី ជួយអ្នកដទៃឱ្យចេះធ្វើការជាមួយគ្នាក្រុម ជាពិសេសចូលរួមក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ។ អ្នកសំរបសំរួលទទួលខុសត្រូវអំពីរបៀបរបបដំណើរការរបស់ក្រុម (ឧ. តើត្រូវធ្វើការសំរេចចិត្តដូចម្តេច) ប៉ុន្តែអ្នកនោះត្រូវនៅអព្យាក្រឹត មិនត្រូវមានឥទ្ធិពលទៅលើលទ្ធផលបញ្ចប់ទេ ។ តាមរយៈការជួយភាគីទាំងអស់ឱ្យរៀបចំនូវបទប្បញ្ញត្តិ និងរបៀបវារៈនៃកិច្ចប្រជុំ និងការអនុវត្តនូវអ្វីដែលបានសំរេចរួម គេនឹងធ្វើឱ្យការប្រជុំពុំបែកចេញពីអ្វីដែលត្រូវពិភាក្សា និងជួយធ្វើឱ្យឈានទៅរកគោលដៅរួម ។ អ្នកដែលធ្វើការសម្របសម្រួលគេហៅថា *អ្នកសម្របសម្រួល* ។

facilitator

see facilitation

fact

Something is a fact if it is known for certain to have occurred or to be true.

fact-based dispute

see also: interest-based problem-solving

A dispute that arises from misunderstandings or rumours, or from differing perceptions or judgements about a situation.

fact-finding

An investigation conducted by a neutral third party to find out facts and information about something. In a conflict situation, it may uncover the causes of the dispute, the truth or falsehood of accusations, etc. Joint fact-finding is a process in which two or more conflictants work together to clarify disputed facts.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

កំណត់ចំណាំ: មានអ្នកខ្លះយល់ថា ហាក់ដូចជាគ្មានការខុសគ្នាអ្វីទេរវាងពាក្យ "សម្របសម្រួល" និងពាក្យ "សម្រុះសម្រួល" ។ តាមពិតយើងយល់ថា "សម្របសម្រួល" ដែលបកថា facilitation មានន័យទូលំទូលាយជាង "សម្រុះសម្រួល" ដែលច្រើនប្រើនៅពេលណាមានជម្លោះប្លន់ប្លាស់ ។ រីឯ "សម្របសម្រួល" វិញ ទោះបីគ្មានទំនាស់ក៏គេអាចប្រើបានដែរ ។

អ្នកសម្របសម្រួល

សូមមើលពាក្យ: ការសម្របសម្រួល

ការពិត

គឺអ្វីដែលត្រូវបានគេដឹងពិតប្រាកដថា បានកើតឡើងពិតប្រាកដមែន ។

ជម្លោះលើការពិត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការដោះស្រាយបញ្ហា

ដោយឈរលើផលប្រយោជន៍

ជម្លោះកើតពីការយល់ច្រឡំពីពាក្យចោមអារម្មណ៍ការមានសញ្ញាខន្ធ ឬការវិនិច្ឆ័យខុសគ្នាលើអ្វីមួយ ។

ការស្វែងរកការពិត

ការស៊ើបអង្កេត ធ្វើដោយភាគីទី៣ដែលអព្យាក្រឹតដើម្បីស្វែងរកការពិតនិងព័ត៌មានអំពីអ្វីមួយ ។ ក្នុងស្ថានការណ៍មួយដែលមានទំនាស់ គេអាចរកកិច្ចឃើញនូវប្លន់ប្លាស់នៃជម្លោះ រកឃើញការពិត ឬភាពមិនពិតនៃការចោទប្រកាន់ ។ល។ ការចូលរួមស្វែងរកការពិត គឺជាយន្តការមួយដែលសមាជិកភាគីទំនាស់ ២នាក់ ឬច្រើនជាងនេះ ធ្វើការជាមួយគ្នា ដើម្បីបំភ្លឺនូវការពិតដែលម្នាក់ៗបានអះអាងរៀងៗខ្លួន ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

failed state

A failed state is a country in which there is an internal breakdown of effective government and administration of justice, with resulting collapse of law and order.

fairness

The quality of honesty, impartiality, and justice. Treating everyone equally.

feedback

see also: constructive criticism, criticism

Advice or criticism about how successful or useful something is, especially to someone who is unaware of the way their behaviour affects other people. It can be constructive (positive) or negative.

fight-flee (fight-flight)

To fight or to flee (run away) are instinctual, habitual reactions to conflict or stress which need to be understood in order to develop alternative responses through learning skilful ways to express ourselves.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

រដ្ឋដែលមានប្រព័ន្ធមិនដំណើរការ

គឺជារដ្ឋមួយដែលប្រព័ន្ធរដ្ឋាភិបាល បានត្រូវរងការរំខាន ព្រមទាំងប្រព័ន្ធតុលាការ ដែលជាហេតុនាំឱ្យ លែងមានច្បាប់ និងរបៀបរបួរបរយ ។

តតិយុត្តិ

គឺជាគុណសម្បត្តិ ដោយរាប់បញ្ចូលទាំងភាពស្មោះត្រង់ ភាពមិនលំអៀង ភាពមានយុត្តិធម៌ និងការយកចិត្តទុកដាក់ជាមួយអ្នកដទៃដោយស្មើភាពគ្នា ។

ការផ្តល់ព័ត៌មានត្រឡប់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការទិញស្ថាបនា,

ការទិញស្ថាបនា

គឺជាការផ្តល់យោបល់ ឬការទិញស្ថាបនាលើភាពជោគជ័យ ឬភាពមានប្រយោជន៍នៃអ្វីមួយ ជាពិសេស ចំពោះបុគ្គលណាម្នាក់ ដែលពុំបានដឹងខ្លួនថា តើ អាកប្បកិរិយារបស់ខ្លួន បានប៉ះពាល់ទៅដល់អ្នកដទៃ ដូចម្តេចខ្លះ ។ ការផ្តល់ព័ត៌មានត្រឡប់អាចមាន លក្ខណៈជាវិជ្ជមាន ឬអវិជ្ជមាន ។

ប្រឈមមុខ - រត់គេច

ការប្រឈមមុខ ឬរត់គេច គឺជាប្រតិកម្មពិធម្មជាតិ ជាសភាវៈគតិ ឬជាទំលាប់ ចំពោះទំនាស់ ឬ ចំពោះ សំពោធអារម្មណ៍នៅពេលជួបគ្រោះថ្នាក់ ។ គេត្រូវ យល់ឱ្យបានច្បាស់ពីប្រតិកម្មនេះ ដើម្បីរកនូវវិធីសាស្ត្រ ផ្សេងៗ ក្នុងការឆ្លើយតបទៅនឹងស្ថានភាពអ្វីមួយ ដោយសិក្សាអំពីវិធីដ៏ប្រសើរ ក្នុងការពន្យល់ឱ្យ អ្នកដទៃតយល់អំពីខ្លួនយើង ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

force-field analysis

A tool for analysing positive and negative forces or influences and assessing their relative impacts in a conflict situation.

forgiveness

framework

A basic set of information or facts used as a structure or outline for developing more complex ideas, analysis, discussion, etc.

Geneva Conventions

see also: war crimes

International treaties for the protection of victims of war. The first *Geneva Convention*, covering the treatment of battlefield casualties, was adopted in 1864 as part of the founding of the International Committee of the Red Cross (ICRC). Others were added (on war at sea, prisoners of war, and civilians in war) and a revised set of four conventions was ratified in 1949. Later provisions were added prohibiting certain methods of warfare and addressing issues in civil wars. Nearly 200 countries have ratified these conventions.

**ការវិភាគកម្លាំង ឬ អំណាច
(នៃភាគីនៅក្នុងទំនាស់)**

ឧបករណ៍សំរាប់វិភាគកម្លាំងជាវិជ្ជមាន និងអវិជ្ជមាន ដើម្បីវាយតម្លៃនូវឥទ្ធិពលរបស់វា ក្នុងស្ថានភាព មានទំនាស់ ។

ការអត់ទោស

គ្រោង ឬ ទម្រង់ការ ឬ ក្របខ័ណ្ឌ

ជាព័ត៌មាន ឬការពិតមួយចំនួនជាមូលដ្ឋានដែលគេ ប្រើជារចនាសម្ព័ន្ធ ឬជាគ្រោងឆ្អឹង/ទម្រង់ក្រៅ ដើម្បី បំផុស គំនិត ការវិភាគ ការជជែកពិភាក្សាគ្នា ។ល។

អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម
ជាសន្ធិសញ្ញាអន្តរជាតិ ដើម្បីការពារជនរងគ្រោះ ដោយសារសង្គ្រាម ។ អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវលើក ទី១ ស្តីពីការសង្គ្រោះនៅទីលានប្រយុទ្ធ បានអនុម័ត នៅឆ្នាំ១៨៦៤ ជាផ្នែកមួយនៃការកសាងគណៈកម្មា ធិការកាកបាទក្រហមអន្តរជាតិ (ICRC) ។ អនុសញ្ញា ផ្សេងៗទៀតបានត្រូវបន្ថែម (សង្គ្រាមនៅសមុទ្រ, អ្នកទោសសង្គ្រាម, ជនស៊ីវិលនៅក្នុងសង្គ្រាម) ហើយអត្ថបទកែសម្រួលនៃអនុសញ្ញាទាំងបួន បានធ្វើ សម្រេចនៅឆ្នាំ១៩៤៩ ។ អត្ថបទក្រោយៗទៀត បានត្រូវបន្ថែម ស្តីពីការហាមឃាត់វិធីធ្វើចំបាំងមួយ ចំនួន និងការដោះស្រាយបញ្ហានានានៅក្នុងសង្គ្រាម ស៊ីវិល ។ ប្រទេសជិត២០០ បានធ្វើសម្រេចលើអនុ សញ្ញាទាំងនេះ ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

genocide

The deliberate extermination of a racial, political, or cultural group.

goal

The desired end or result that a person or a project seeks to achieve.

go-between

see also: shuttle diplomacy, shuttle mediation

A third party who sees each disputant separately and facilitates communication between them.

greed

see lobha

grievance

A complaint made about unfair treatment.

groundrules

Basic rules or principles agreed upon to guide behaviour (in group work, negotiation, etc.).

hate

see dosa

ការសម្លាប់រង្គាល

ការសម្លាប់ដោយចេតនា ប្រព្រឹត្តទៅលើមនុស្សមួយក្រុម ដោយសារហេតុផលជាតិសាសន៍ នយោបាយឬវប្បធម៌ ។

គោលដៅ

គឺជាលទ្ធផលចុងបញ្ចប់ ដែលមនុស្សម្នាក់ ឬគម្រោងណាមួយ ចង់ធ្វើឱ្យបានសម្រេច ។

អ្នកអាជ្ញាកណ្តាល ឬ មេអណ្តើក

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ដំណើរការផ្លូវទូតត្រឡប់ ចុះឡើង, ការសម្រុះសម្រួលត្រឡប់ចុះឡើងទៅវិញ ទៅមកទាំងសងខាង

ជាភាគីទីបីដែលជួប ភាគីជម្លោះនិមួយៗដាច់ពីគ្នា ហើយជួយសម្រួលទំនាក់ទំនងរវាងពួកគេ ។

សេចក្តីលោភលន់

សូមមើលពាក្យ: លោភ:

ការផ្តួងទុក្ខ

ការតវ៉ាស្តីពីអំពើអយុត្តិធម៌ដែលបានទទួលកន្លងមក ។

ច្បាប់ ឬ វិន័យជាមូលដ្ឋាន

បទប្បញ្ញត្តិ ឬគោលការណ៍ជាមូលដ្ឋាន ដែលបានព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការដឹកនាំការងារជាក្រុម, ការចរចា ។ល។

សេចក្តីស្អប់ខ្ពើម

សូមមើលពាក្យ: ទោស:

hierarchy

A system within an organisation or society where people have authority and control over those ranking below them from level to level.

hidden agenda

- a. An objective or goal that is not disclosed.
- b. A hidden motive or reason behind the apparent purpose of an action or statement.

holocaust

Large-scale destruction and death. The mass killing of Jews and others by the Nazis before and during the Second World War.

hostage

A prisoner taken by one party in a conflict situation in order to put pressure on another party to give in to their demands by threatening to injure or kill that person.

hostility

house arrest

A measure imposed by the government to keep someone inside his or her house, limiting freedom of movement and association.

ឋានានុក្រម

ជាប្រព័ន្ធនៅក្នុងអង្គការ ឬសង្គមមួយ ដែលមនុស្សមួយចំនួនមានអំណាចគ្រប់គ្រងទៅលើអ្នកដទៃទៀត ពីមួយថ្នាក់ទៅមួយថ្នាក់ទៀត ។

រឿងរ៉ាវលាក់កំបាំង

- ក. ជាគោលដៅដែលពុំបញ្ចេញឱ្យគេដឹង ។
- ខ. ហេតុផលពិត ហើយសម្ងាត់ ដែលលាក់នៅពីក្រោយហេតុផលចំហនៅក្នុងសកម្មភាព ឬសេចក្តីថ្លែងណាមួយ ។

ហាយនភាព

ការបំផ្លាញ ឬការសម្លាប់មានទ្រង់ទ្រាយធំ ។ គេប្រើផងដែរ ចំពោះការសម្លាប់ជនជាតិជីហ្វូ និងជនជាតិផ្សេងទៀតដោយពួកណាហ្ស៊ី នៅមុន និងក្នុងអំឡុងសង្គ្រាមលោកលើកទីពីរ ។

ចំណាប់ខ្លាំង

អ្នកដែលត្រូវចាប់ខ្លួនដោយភាគីមួយក្នុងទំនាស់ ក្នុងគោលបំណងបង្ខំឱ្យភាគីមួយទៀត ធ្វើតាមអ្វីដែលខ្លួនចង់បាន ដោយគំរាមធ្វើឱ្យមានរបួស ឬសម្លាប់អ្នកត្រូវចាប់ខ្លួននោះ ។

ការប្រទូសរាយ

ការឃុំឃាំងនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន

វិធានការអនុវត្តដោយរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីបង្ខាំងអ្នកណាម្នាក់ឱ្យនៅក្នុងផ្ទះរបស់អ្នកនោះផ្ទាល់ ដោយកំរិតសេរីភាពក្នុងការធ្វើដំណើរ និងក្នុងការប្រជុំគ្នា ។

human needs theory

see also: needs, theories of conflict

Building on the work of psychologist Abraham Maslow, conflict theorists have suggested that most deep-rooted and protracted conflicts are caused by unmet or frustrated basic human needs such as security, identity, recognition, participation, or autonomy. They argue that many apparent *interest-based conflicts* are in fact needs-based, and therefore cannot be negotiated. The goal of the *human needs theory* approach to resolving conflict is to help parties reach an agreement that meets the basic human needs of all sides.

human rights

Human rights refers to efforts to establish a common set of values and measures for social justice for all people, regardless of culture or context. These rights were adopted by the United Nations in 1948 in the Universal Declaration of Human Rights, and were further defined and given legal form in 1966 in the International Covenants on Civil and Political Rights and on Economic, Social and Cultural Rights.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ទ្រឹស្តីនៃតម្រូវការរបស់មនុស្ស

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: តម្រូវការ

ទ្រឹស្តីនៃទំនាស់

ដោយសិក្សាតាមការរកឃើញរបស់ចិត្តវិទូ អាប្រាហាម ម៉ាសឡូវ។ ពួកអ្នកទ្រឹស្តីវិទូនៃទំនាស់ មានយោបល់ថា ទំនាស់ដែលបានចាក់ឫសជ្រៅ និងមានជីវិតយូរអង្វែង គឺបណ្តាលពីការខកចិត្តខ្លាំង ឬការពុំបានសមដូចបំណងនូវតម្រូវការចាំបាច់របស់មនុស្សជាតិ ដូចជាសន្តិសុខ អត្តសញ្ញាណ ការទទួលស្គាល់ ការចូលរួម ឬស្វ័យភាព ។ អ្នកវិទូទាំងនោះលើកថា ទំនាស់ដែលមើលមួយភ្លែតថាបណ្តាល មកពីផលប្រយោជន៍តាមការពិត គឺជាតម្រូវការជាមូលដ្ឋានដែលពុំអាចចរចាគ្នាបាន ។ ដូច្នេះ ការដោះស្រាយទំនាស់តាមទ្រឹស្តីនៃតម្រូវការរបស់មនុស្ស គឺធ្វើយ៉ាងណាជួយភាគីនានាឱ្យឈានដល់ការព្រមព្រៀងមួយ ដែលរួមបញ្ចូលនូវតម្រូវការជាមូលដ្ឋានរបស់ភាគីទាំងអស់ ។

សិទ្ធិមនុស្ស

គឺសំដៅដល់ការប្រឹងប្រែងរៀបចំនូវ តម្លៃរួមមួយចំនួន និងវិធានការឱ្យមានយុត្តិធម៌សង្គមសំរាប់មនុស្សទូទៅ ដោយមិនគិតដល់វប្បធម៌ ឬបរិបទខុសគ្នា ។ សិទ្ធិទាំងនេះ បានអនុម័តដោយអង្គការសហប្រជាជាតិឆ្នាំ ១៩៤៨ ក្នុងការប្រកាសជាសាកលនូវសិទ្ធិមនុស្ស ។ សេចក្តីប្រកាសនេះ បានត្រូវគេពង្រីកឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយ និងមានលក្ខណៈជាច្បាប់នៅឆ្នាំ១៩៦៦ នៅក្នុងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិលើសិទ្ធិស៊ីវិល និងនយោបាយ និងលើសិទ្ធិសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

human security

The concept of *human security* has been developed since the year 2000 by the *UN Commission on Human Security*. It complements traditional notions of state security by focusing on individuals and communities rather than the state. Recognising that poverty and conflict are interconnected, it brings together the human elements of security, rights, good governance, and development to provide a more integrated approach to peacebuilding.

humanitarian action

Activities in times of war and political crises seeking to relieve the suffering and protect the human rights of innocent civilians.

humanitarian emergency

A situation in which large numbers of civilians find themselves in a life-threatening situation, as a result of war, famine, isolation, natural disaster, human rights abuse, etc. and urgently require international humanitarian assistance and protection.

សន្តិសុខមនុស្ស

ទស្សនាទាននៃសន្តិសុខមនុស្ស ត្រូវបានកែលម្អតាំងពីឆ្នាំ២០០០ ដោយ គណៈកម្មការសហប្រជាជាតិស្តីពីសន្តិសុខមនុស្ស ។ វាបំពេញបន្ថែមដល់ទស្សនាទាននៃសន្តិសុខរបស់រដ្ឋ ដែលគេធ្លាប់តែផ្តោតទៅលើក្នុងពេលកន្លងមក ។ ទស្សនាទានថ្មីនេះផ្តោតលើបុគ្គលនិងសហគមន៍នានាជាជាងលើរដ្ឋ ។ ការទទួលស្គាល់ថាភាពក្រីក្រ និងទំនាស់ មានទំនាក់ទំនងគ្នាយ៉ាងជិតជិត បាននាំឱ្យគេបញ្ចូលកត្តាមនុស្សទៅក្នុងបញ្ហារួមដែលទាក់ទងទៅនឹង សន្តិសុខ សិទ្ធិមនុស្ស អភិបាលកិច្ចល្អ និងការអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីមានវិធីសាស្ត្រកាន់តែបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយល្អសំរាប់ការកសាងសន្តិភាព ។

សកម្មភាពមនុស្សធម៌

ជាសកម្មភាពក្នុងពេលសង្គ្រាម ឬមានវិបត្តិនយោបាយដើម្បីជួយសម្រាលនូវទុក្ខវេទនារបស់ជនរងគ្រោះ និងដើម្បីការពារសិទ្ធិរបស់ប្រជាពលរដ្ឋស្ងួត ត្រង់ ។

ជំនួយមនុស្សធម៌ពេលមានអាសន្ន

ជាស្ថានភាពណ៍មួយ ដែលជីវិតរបស់ពលរដ្ឋស៊ីវិលមួយចំនួនធំស្ថិតនៅក្នុងគ្រោះថ្នាក់ បណ្តាលមកពីសង្គ្រាម ទ្វិក្ស ភាពត្រូវកាត់ផ្តាច់ពីគេឯង គ្រោះធម្មជាតិ ឬត្រូវគេរំលោភសិទ្ធិ ។ល។ ពលរដ្ឋទាំងនោះត្រូវការជាបន្ទាន់នូវការសង្គ្រោះ និងការការពារពីសហគមន៍អន្តរជាតិ ។

‘I’ statement

see also: communication skills or tools

A communications skill in which the speaker conveys how they feel about a particular behaviour or situation without blaming the other person. This may also include what change they would like to see – but without directly telling the other person what they should do. Good ‘I’ statements are non-threatening and improve communication by helping to avoid defensive reactions in the listener.

identity

see also: identity conflict, identity group

The way people see themselves - the groups they feel a part of and the significant aspects of themselves that they use to describe themselves to others - whether personal or collective.

ការថ្លែងដោយយកខ្លួនឯងជាឧទាហរណ៍

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទេពកោសល្យ

ជំនាញក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង ឬ

មធ្យោបាយក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង

គឺជាភាពប្រសប់ក្នុងការធ្វើទំនាក់ទំនង ដែលវាគ្មានប្រាប់ទៅអ្នកដទៃទៀត អំពីមនោសញ្ចេតនារបស់ខ្លួនចំពោះអាកប្បកិរិយាឬស្ថានភាពណាមួយដោយជៀសវាងពុំបន្ទោសអ្នកដទៃ ។ ក្នុងនេះអាចមានការនិយាយពីអ្វីដែលគេចង់ឃើញកើតឡើងដោយពុំចាំបាច់ប្រាប់ត្រង់ទៅម្នាក់ទៀតថាតើត្រូវធ្វើយ៉ាងណា ។ ការអនុវត្តវិធីនេះបានល្អ ធ្វើឱ្យទំនាក់ទំនងបានប្រសើរដោយគ្មានការគំរាមកំហែង និងជៀសវាងបាននូវប្រតិកម្មការពារខ្លួនពីអ្នកស្តាប់ ។

អត្តសញ្ញាណ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់ពីបញ្ហាអត្ត

សញ្ញាណ, អត្តសញ្ញាណប្រចាំក្រុម

ជាលក្ខណៈពិសេសដែលមនុស្សម្នាក់ មើលឃើញពីខ្លួនឯង (គឺលក្ខណៈនៃក្រុមមួយដែលពួកគេគិតថាខ្លួនគេជាមួយ និងដែលពួកគេតែងពិពណ៌នាពីខ្លួនឯងប្រាប់អ្នកដទៃ) ទោះជាផ្ទាល់ខ្លួន ឬជាក្រុមក៏ដោយ ។

identity conflict

see also: ethnic conflict, identity, identity group

Conflict between identity groups, often rooted in unresolved past loss or suffering. Identity conflicts develop when a person or group feels that their sense of self is threatened or denied legitimacy or respect. Religious, ethnic, and racial conflicts are examples of identity conflicts.

identity group

A group with which a person feels a sense of belonging, defined by such factors as ethnicity, race, religion, language, etc. and in which the individuals place an emotional or value significance.

ideology

A strongly held system of ideas or way of thinking used as a basis to justify behaviour. A set of ideas upon which a political or economic system is based. An ideology is more significant in influencing behaviour than common sense or evidence from surrounding events.

ទំនាស់ពីបញ្ហាអត្តសញ្ញាណ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់ជាតិពន្ធុ

អត្តសញ្ញាណ អត្តសញ្ញាណប្រចាំក្រុម

ទំនាស់រវាងក្រុមមនុស្សមានអត្តសញ្ញាណខុសគ្នាដែលជាឿយៗមានឫសគល់នៅក្នុងការខាតបង់/ការឈឺចាប់ពីមុនដែលពុំទាន់បានដោះស្រាយ ។ ទំនាស់បែបនេះកើតឡើងនៅពេលដែលគេមានអារម្មណ៍ថា អត្តសញ្ញាណបានទទួលការគំរាមកំហែង និងពុំត្រូវបានគោរព ។ ទំនាស់បែបនេះមានជាអាទិ៍: បញ្ហាសាសនា ជាតិពន្ធុ និងការប្រកាន់ពូជសាសន៍ ។

អត្តសញ្ញាណក្រុម

ជាក្រុមមួយ ដែលសមាជិកមានអារម្មណ៍ថា ខ្លួនគេចង់ភ្ជាប់ទៅនឹងក្រុមនោះ តាមរយៈកត្តាមួយចំនួនដូចជា ជាតិពន្ធុ ពូជសាសន៍ សាសនា ភាសា ។ល។ សមាជិកក្រុម តែងតែមានមនោសញ្ចេតនាដ៏ជ្រាលជ្រៅសំរាប់ក្រុម និងទទួលស្គាល់នូវតម្លៃរបស់វា ។

មនោគមវិជ្ជា

ការប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគំនិត ឬរបៀបរបបក្នុងការគិតពិចារណា សំរាប់ធ្វើជាមូលដ្ឋាន ក្នុងការប្រកាន់តវិធាន ។ ទស្សនៈមួយចំនួនដែលគេប្រើសំរាប់រៀបចំប្រព័ន្ធនយោបាយ ឬសេដ្ឋកិច្ច ។ ក្នុងការជះឥទ្ធិពលលើអាកប្បកិរិយា មនោគមវិជ្ជាមានកំលាំងខ្លាំងជាងសុភវិជ្ជា ឬភាពជាក់ស្តែងណាមួយដែលកើតចេញពីព្រឹត្តិការណ៍ជុំវិញខ្លួនយើង ។

imbalance

see also: power

A lack of balance. In conflict, a situation in which one side over-powers the other so that negotiations are either unlikely or unfair.

impartiality

see also: insider partial, neutrality

This refers to the attitude of a third party intervening in a conflict. An *impartial* third party will try not to take sides for or against either party and will apply the same standards to both sides. Impartiality is often expected or required for a third party to be accepted by both sides in a conflict.

impunity

see also: culture of impunity

The ability to use one's position or status to avoid punishment for illegal acts or abuse of other's rights.

in absentia

In someone's absence. For example, when someone is not at a court or an official meeting where a decision is made about them.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

អតុល្យភាព

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អំណាច

ការខ្វះតុល្យភាព ។ នៅក្នុងទំនាស់ គឺជាស្ថានភាពណាមួយ ដែលមានភាគីណាមួយមានអំណាចខ្លាំងលើសភាគីមួយទៀត រហូតទាល់តែការចរចា ពុំអាចធ្វើឡើងបាន ឬពុំមានភាពយុត្តិធម៌ ។

ភាពមិនលំអៀង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: មនុស្សទុកចិត្តក្នុង

ភាគីជម្លោះណាមួយ, អព្យាក្រឹតភាព

គឺសំដៅដល់ឥរិយាបថរបស់ភាគីទី៣ នៅពេលធ្វើអន្តរាគមន៍ក្នុងទំនាស់ ។ ភាគីទី៣ដែល *មិនលំអៀង* នឹងព្យាយាមនៅជាអព្យាក្រឹតមិនកាន់ជើងខាងណាទាំងអស់ ហើយអនុវត្តតាមមាត្រដ្ឋានដូចគ្នាចំពោះភាគីទំនាស់ទាំងពីរ ។ ភាគីទំនាស់គ្នាសង្ឃឹមថា ឬត្រូវវិឱ្យភាគីទី៣ ប្រកាន់នូវអព្យាក្រឹតភាពឥតល្បែង ។

និទណ្ឌភាព ឬ ភាពរួចទោស

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: វប្បធម៌រួចទោស

ការអាចប្រើប្រាស់តួនាទី ឬមុខតំណែងរបស់អ្នកណាម្នាក់ ដើម្បីគេចវេសពីការដាក់ទោសដែលកើតឡើងដោយអំពើខុសច្បាប់ ឬដោយការបំពានទៅលើសិទ្ធិអ្នកដទៃ ។

អវត្តមាន ឬ កំបាំងមុខ

ពេលដែលអ្នកណាមួយពុំមានមុខក្នុងការជំនុំជំរះ ឬក៏ក្នុងកិច្ចប្រជុំផ្លូវការ ដែលមានការសំរេចទាក់ទងដល់អ្នកនោះ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

inclusion/inclusive

see also: exclusion

The act of including someone in an activity or process. A process is *inclusive* if it includes all parties.

incompatible

see also: compatibility square

Two things are incompatible when their coexistence adversely affects each other, i.e. produces conflict. The compatibility square is a tool for analysing conflict by focusing on the goals and behaviour of each party. Different combinations of incompatible goals or behaviour may condition latent conflict, surface conflict or open conflict.

individual dispute

see also: collective dispute, rights dispute

A labour dispute involving one employer and one or more individual employees acting as individuals. The Cambodian Labour Law only recognises individual disputes related to existing rights (*rights disputes*).

ការរាប់បញ្ចូល ឬ រួមបញ្ចូល

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការមិនរាប់បញ្ចូល

ទង្វើដែលបញ្ចូលនរណាម្នាក់ទៅក្នុងសកម្មភាព ឬ យន្តការណាមួយ ។ យន្តការមួយដែលមានលក្ខណៈ រួមបញ្ចូល គឺជាយន្តការដែលមានការចូលរួមពីគ្រប់ ភាគី ។

វិសមិត ឬ ដែលចូលគ្នាមិនចុះ ឬ មិនចុះសម្រុង ឬ មិនស៊ីគ្នា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការរំបែកសម្រុង

របស់អ្វីពីរដែលមិនចុះសម្រុងគ្នា នៅពេលណាដែល ការរួមរស់ជាមួយគ្នា បង្កឱ្យមានការលំបាកទាំងសង ខាង ដូចជា បង្កើតឱ្យមានទំនាស់ជាដើម ។ *ការរំបែក សម្រុង* គឺជាឧបករណ៍ម្យ៉ាង សំរាប់វិភាគទំនាស់ ដោយផ្តោតទៅលើគោលដៅ និងអាកប្បកិរិយារបស់ ភាគីម្ខាងៗ ។ វិធីផ្សេងៗក្នុងការផ្តន្ទ់គោលដៅ ឬ អាកប្បកិរិយា ដែលមិនចុះសម្រុងគ្នា អាចនឹងបង្ក លក្ខណៈដែលបង្កើតនូវ ទំនាស់បង្កប់ ទំនាស់ខាងក្រៅ និងទំនាស់ចំហតែម្តង ។

វិវាទបុគ្គល

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: វិវាទរួម, វិវាទអំពីសិទ្ធិ

ជាវិវាទការងារមួយ ដែលពាក់ព័ន្ធដល់នយោជកម្នាក់ និងកម្មករម្នាក់ ឬច្រើននាក់ដែលធ្វើសកម្មភាពក្នុង លក្ខណៈជាបុគ្គល ។ ច្បាប់ស្តីអំពីការងារនៅប្រទេស កម្ពុជា ទទួលស្គាល់តែ វិវាទបុគ្គលដែលទាក់ទងនឹង សិទ្ធិបច្ចុប្បន្ន (វិវាទអំពីសិទ្ធិ) ។

inducement

Something which influences a person's decision to do something. It can be a factor inherent in the situation or something intentionally offered such as money, goods or services.

inevitable

inflammatory

A statement or action is inflammatory if it is likely to make people angry.

influence

see also: spheres of influence

The ability to change the way a situation develops or to affect the way a person acts or thinks, without using direct force or commands.

infrastructure

The foundation or basic structure required in order to do something. The basic systems and structures that a country or organisation needs in order to function, e.g. roads, water, communications, power, etc.

ការទាក់ទាញទឹកចិត្ត

គឺជាអ្វីដែលជះឥទ្ធិពលទៅលើអ្នកណាម្នាក់ ក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្តអ្វីមួយ ។ វាអាចជាកត្តាដែលមាននៅក្នុងស្ថានភាពនោះតែម្តង ឬអ្វីមួយដែលគេផ្តល់ឱ្យដោយចេតនា ដូចជា លុយកាក់ របស់របរ ឬសេវា ។

ពុំអាចជៀសបាន

ដែលបញ្ជេះអុចអាល

សំដីឬសកម្មភាពដែលចាត់ទុកថាបញ្ជេះអុចអាលនៅពេលណាដែលវាអាចធ្វើឱ្យមនុស្សខឹងច្រឡោតបាន ។

ជះឥទ្ធិពលលើ ឬ មានឥទ្ធិពលលើ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: រង្វង់ឥទ្ធិពល
សមត្ថភាពធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរដល់ការវិវត្តន៍ស្ថានភាពណាមួយ ឬមានផលប៉ះពាល់ទៅលើសកម្មភាព ឬការគិតពិចារណារបស់អ្នកណាម្នាក់ដោយពុំចាំបាច់បញ្ជា ឬប្រើកម្លាំងដោយចំពោះ ។

ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ

គឺជាគ្រឹះ ឬរចនាសម្ព័ន្ធជាមូលដ្ឋាន ដែលត្រូវតែមានដើម្បីធ្វើអ្វីមួយ ។ ប្រព័ន្ធជាមូលដ្ឋាន ឬរចនាសម្ព័ន្ធដែលប្រទេសឬអង្គការណាមួយ ត្រូវការដើម្បីដំណើរការ ដូចជា ផ្លូវថ្នល់ ប្រព័ន្ធទឹក ទូរគមនាគមន៍អគ្គិសនី ។ល។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

initiative

a. The ability to make decisions and take action without waiting for direction or instruction from another person.

b. A proposal or an action taken to try to change a situation or improve a relationship that is deadlocked, e.g. a *peace initiative*.

insider partial

see also: bias, neutrality, prejudice

A term developed by John Paul Lederach: in a negotiation or mediation situation, someone who is connected to one party more than the other, but who is trusted by both parties as genuinely interested in resolving the conflict fairly. An insider partial usually works as part of a team that both parties perceive to have overall balance. Some practitioners argue that negotiation is more effective when an insider partial is involved. Previous theories of intervention argued that the ideal third party was a “neutral” outsider.

insight

ការផ្តួចផ្តើមគំនិត

ក. ការអាចធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ឬធ្វើសកម្មភាពដោយពុំចាំបាច់មានបញ្ជា ឬការណែនាំពីអ្នកណាម្នាក់ទៀត ។

ខ. សំណើ ឬសកម្មភាពធ្វើឡើង ដើម្បីព្យាយាមកែប្រែស្ថានភាពណាមួយដែលអន្តរាគមន៍មួយដែលស្ថិតក្នុងភាពទាស់ច្រក ។ ឧ. *ការផ្តួចផ្តើមគំរោងសន្តិភាព* ។

មនុស្សទំនាក់ទំនងនៃភាគីជម្លោះម្ខាង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ភាពលំអៀង, អព្យាក្រឹតភាព, ប្រវត្តិវិជ្ជា

ជាវាក្យស័ព្ទដែលរកឃើញ និងពន្យល់ដោយលោកចនប៊ូល លីដឺរ៉ាច៖ ក្នុងស្ថានភាពណាមួយដែលតំរូវឱ្យមានការចរចា ឬការសំរុះសំរួល គឺនរណាម្នាក់ដែលមានភាគីមួយបានស្គាល់ច្បាស់ជាងភាគីទៀត ប៉ុន្តែភាគីទាំងពីរទុកចិត្តអ្នកនោះ ហើយសំគាល់ថាអ្នកដែលចង់ដោះស្រាយទំនាស់ដោយយុត្តិធម៌ ។ តាមធម្មតា មនុស្សបែបនេះច្រើនធ្វើការក្នុងក្រុមមួយ ដែលភាគីទាំងពីរមានអារម្មណ៍ថា មានតុល្យភាពមិនលំអៀងទៅខាងណា ។ អ្នកអនុវត្តការដោះស្រាយទំនាស់វែកញែកថា ការចរចាមានប្រសិទ្ធភាពជាង បើសិនមានមនុស្សបែបនេះចូលរួម ។ ទ្រឹស្តីមួយចំនួនបានវែកញែកផ្សេងពីនេះថា ភាគីទីបីដែលប្រសើរបំផុត គឺអ្នកអព្យាក្រឹតដែលនៅខាងក្រៅជម្លោះ ។

ការយល់ដឹងស៊ីជម្រៅ

integration

see also: reintegration

The adding together of separate parts to make a whole. The process of achieving acceptance and equal membership of different people into a group or society.

integrity

- a. The quality of being honest and maintaining high moral principles.
- b. The state of being united and complete or whole.

inter-

see also: intra-

Prefix showing relationships between ideas, things, people, or groups, such as in: inter-personal; inter-community; inter-cultural; inter-group; and inter-role.

interaction

A process by which different things have an effect on each other and on the outcome of a particular situation. The act of people communicating and influencing each other.

interactive resolution

Face-to-face resolution.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ការបញ្ចូលគ្នា ឬ សមាហរណកម្ម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការបញ្ចូលសាជាថ្មី
ការផ្គុំផ្នែកទាំងឡាយផ្សេងៗគ្នា ឱ្យទៅជាប់រស់ទាំងមូលមួយដុំ ។ ដំណើរការដែលមនុស្សមួយក្រុម ឬសង្គមណាមួយ ព្រមទទួលយកមនុស្សផ្សេងៗគ្នាឱ្យចូលជាសមាជិកដោយស្មើភាពគ្នា ។

សេចក្តីសុចរិត

- ក. សេចក្តីឡើងត្រង់ និងការប្រកាន់ខ្ជាប់នូវគោលការណ៍សីលធម៌ខ្ពស់ ។
- ខ. ស្ថានភាពដែលនាំឱ្យមានការរួបរួមគ្នាដោយពេញលេញ និងចូលរួមគ្នា ។

រវាង, អន្តរ- (ជាបុព្វបទ)

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អ្វីដែលនៅក្នុង
ជាបុព្វបទបង្ហាញអំពីទំនាក់ទំនងរវាងគំនិត វត្ថុនានា មនុស្ស ឬក្រុម ដូចជា រវាងបុគ្គល រវាងសហគមន៍ រវាងវប្បធម៌ខុសគ្នា រវាងក្រុម រវាងតួនាទី ។

អន្តរសកម្ម ឬ ការប្រសព្វគ្នា ឬការជួបគ្នា

ដំណើរការមួយដែលវត្ថុផ្សេងគ្នាជាច្រើន មានឥទ្ធិពលលើគ្នាទៅវិញទៅមក និងទៅលើច្រកចេញនៃស្ថានការណ៍ណាមួយ ។ ជាទង្វើរបស់មនុស្សដែលធ្វើការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នា និងជះឥទ្ធិពលលើគ្នាទៅវិញទៅមក ។

ដំណោះស្រាយដោយអន្តរសកម្ម

ដំណោះស្រាយដោយតទល់គ្នាទៅវិញទៅមក ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

interest

see also: doughnut tool (onion tool), needs, positions

In conflict analysis, interests are the underlying desires and concerns that motivate parties to take their public positions, but which are usually not revealed. These interests are in turn based on more fundamental needs. Focusing on positions leads to polarisation and actions and strategies which often go against conflictants' own real needs and interests. However, even when stated positions are in conflict, some of the parties' interests may be compatible and provide common ground as a basis for negotiation.

interest-based problem solving

Interest-based problem solving defines problems in terms of interests rather than positions and works to reconcile the interests to obtain a mutually satisfactory solution.

interest dispute

see also: rights dispute

A labour dispute related to a future benefit and not to an existing right, e.g. workers wish to get more than the legal minimum wage.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ផលប្រយោជន៍

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ឧបករណ៍ដូណាត់, តម្រូវការ, ជំហរ

ក្នុងការវិភាគទំនាស់ ផលប្រយោជន៍ជាការប៉ងប្រាថ្នា ឬជាការបារម្ភមួយ ដែលជំរុញឱ្យភាគីទាំងឡាយ ប្រកាន់យកនូវជំហរជាសាធារណៈរបស់ខ្លួន ។ ផលប្រយោជន៍ទាំងនោះ តែងផ្អែកទៅលើតម្រូវការជាមូលដ្ឋាន ។ ការផ្តោតតែទៅលើជំហរដែលភាគីម្ខាងៗ ប្រកាន់រៀងៗខ្លួន ច្រើនបង្កឱ្យមានសកម្មភាព ឬយុទ្ធសាស្ត្រដែលជារឿយៗផ្ទុយពីតម្រូវការ និងពីផលប្រយោជន៍ពិតប្រាកដរបស់ភាគីទាំងសងខាង ។ នៅពេលខ្លះ ទោះជំហរចេញមុខរបស់ភាគីទាំងសងខាង មិនស៊ីសង្វាក់គ្នាក៏ដោយ ក៏ផលប្រយោជន៍របស់អ្នកទាំងពីរ អាចមានលក្ខណៈស្របគ្នា ហើយអាចជាមូលដ្ឋានរួមសំរាប់ធ្វើការចរចាផ្តាច់ដីកាបាន ។

ការដោះស្រាយបញ្ហាដោយឈរលើផលប្រយោជន៍

គឺជាការដោះស្រាយមួយបែប ដែលកំណត់បញ្ហាទៅតាមផលប្រយោជន៍ដែលមាន ជាជាងទៅតាមជំហរម្ខាងៗ ហើយខំប្រឹងធ្វើយ៉ាងណាឱ្យផលប្រយោជន៍ទាំងសងខាង ខិតចូលជិតគ្នា ដើម្បីឱ្យមានការពេញចិត្តទៅវិញទៅមក ។

វិវាទអំពីផលប្រយោជន៍

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: វិវាទអំពីសិទ្ធិ
ជាធម្មោះការងារមួយពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ទៅអនាគត ពុំមែនសិទ្ធិដែលកំពុងមាននោះទេ ។ ឧ. កម្មករចង់បានប្រាក់ឈ្នួលច្រើនជាងប្រើវត្សរ៍អប្បបរមាដែលធានាដោយច្បាប់ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

interest groups

Interest groups are groups of people who join together to work for a common cause or for advocacy.

interfere

see also: intervene

To deliberately get involved in a situation without a right or invitation to do so, in a way that is not welcomed by other parties.

intermediate armed conflict

see also: armed conflict

Defined as a conflict in the course of which at least one thousand deaths have occurred, with at least twenty-five deaths in any one year period.

internally displaced person (IDP)

see displacement

inter-related

intervene/intervention

see also: third party

- a. To do something to try to resolve a conflict when you are not directly involved in it.
- b. The act of deliberately entering a conflict situation in order to influence the process or outcome.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ក្រុមការពារផលប្រយោជន៍

គឺជាមនុស្សមួយក្រុមដែលរួមគ្នាធ្វើការ ដើម្បីបុព្វហេតុ ឬដើម្បីធ្វើការតស៊ូមតិអ្វីមួយ ។

លូកដៃ ឬ ជ្រៀតជ្រែកក្នុងរឿងអ្នកដទៃ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ធ្វើអន្តរាគមន៍

លូកដៃដោយចេតនា ទៅក្នុងស្ថានការណ៍ណាមួយ ដោយពុំមានសិទ្ធិ ឬដោយពុំមានការអញ្ជើញ និងក្នុងលក្ខណៈមួយដែលភាគីទាំងសងខាងពុំស្វាគមន៍ ។

ទំនាស់ប្រដាប់អាវុធកម្រិតមធ្យម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់សញ្ជ័រ

គឺជាទំនាស់មួយដែលនៅក្នុងនោះ មានមនុស្សស្លាប់សរុបយ៉ាងតិច ១.០០០នាក់ ហើយយ៉ាងតិច ២៥នាក់ បានស្លាប់ក្នុងមួយឆ្នាំ ។

មនុស្សដែលផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងដោយបង្ខំចិត្តក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួនឯង, ជនភៀសស៊ីក

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងដោយបង្ខំចិត្ត

ផ្សារភ្ជាប់ទៅវិញទៅមក

អន្តរាគមន៍/បទអន្តរាគមន៍

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ភាគីទីបី

- ក. ធ្វើអ្វីមួយដើម្បីព្យាយាមដោះស្រាយទំនាស់ នៅពេលខ្លួនឯងពុំមានការពាក់ព័ន្ធអ្វីផ្ទាល់នៅក្នុងនោះ ។
- ខ. ការចូលដោយចេតនាទៅក្នុងជម្លោះណាមួយ ដើម្បីជះឥទ្ធិពលទៅលើយន្តការ ឬទៅលើដំណោះស្រាយនៃជម្លោះ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

intimidation

The deliberate use of threats or violence to control someone's behaviour through fear.

intolerance

intra-

see also: inter-

Prefix meaning "within," such as intra-group conflict (conflict within a group); intra-personal conflict (conflict within an individual); and intra-state conflict (conflict within a state).

note: contrast with the prefix *inter-*, which means "between."

intractable conflict

Intractable means difficult to deal with or manage. An intractable conflict is one that continues for a long time and where all resolution efforts are unsuccessful.

issue

see also: interests, needs, positions

The point or matter in contention between two parties in a conflict. Constructive negotiation focuses on interests rather than positions taken in relation to apparent issues.

ការបំភិតបំភ័យ

ការប្រើប្រាស់ដោយចេតនា នូវការគំរាមកំហែង ឬ អំពើហិង្សា ដើម្បីត្រួតត្រាឱ្យរស់នរណាម្នាក់តាម ការភ័យខ្លាច ។

ភាពមិនអត់អោន

(បុព្វបទ) អ្វីដែលនៅក្នុង-ផ្ទៃក្នុង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: រវាង-

ជាបុព្វបទដែលមានន័យថា "ខាងក្នុង" ដូចជា ទំនាស់ ក្នុងក្រុម ទំនាស់ក្នុងខ្លួនមនុស្សម្នាក់ៗទំនាស់ក្នុងរដ្ឋ ។

កំណត់សំគាល់: ផ្ទុយពីបុព្វបទ រវាង-

ទំនាស់ពិបាកគ្រប់គ្រង

គឺជាទំនាស់ដែលបានកើតឡើង ក្នុងពេលមួយដ៏យូរ ហើយដែលការខំប្រឹងប្រែងដោះស្រាយទាំងប៉ុន្មាន តែងតែទទួលបានជោគជ័យ ។

ប្រធានបទ ឬ សាច់រឿង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ផលប្រយោជន៍.

តម្រូវការ, ជំហរ

ចំនុចឬរឿងហេតុដែលនាំឱ្យមានការប្រកែកប្រណាំង គ្នារវាងភាគីពីរក្នុងជម្លោះ ។ ការចរចាជាលក្ខណៈ ស្ថាបនាផ្តោតលើផលប្រយោជន៍ច្រើន ជាងលើជំហរ ដែលម្ខាងៗប្រកាន់យកក្នុងបញ្ហារឿងណាមួយ ។

Johari Window

A graphic model of awareness in interpersonal relations and group dynamics, named after Joseph Luft and Harry Ingham. In this model, we can improve interpersonal communication, understanding and relationships through self-disclosure (to tell others about ourselves), and through feedback (asking and listening to how other people see us).

បង្អួច ចូហារី

គឺជាគំរូក្រាហ្វិក ដែលបង្ហាញពីការយល់ដឹងអំពីទំនាក់ទំនងរវាងបុគ្គល និងកម្លាំងដែលមាននៅក្នុងពួកក្រុម និងដែលបង្កើតឡើងដោយលោក ចូស្តេហ្វ លូហ្វ និងលោក ហារី អ៊ីងខ្លាម ។ ក្នុងគំរូនេះ យើងអាចកែលម្អទំនាក់ទំនងរវាងបុគ្គល, ការយល់គ្នា និងសម្ព័ន្ធភាពតាមរយៈការបើកចំហខ្លួនឯងប្រាប់អ្នកដទៃ និងការទទួលយកមតិអ្នកដទៃត្រឡប់មកវិញ (ថាតើគេសម្លឹងមកយើង ឃើញយ៉ាងដូចម្តេច) ។

បង្អួច ចូហារី Johari Window	ខ្លួនឯងដឹង Known to Self	ខ្លួនឯងមិនដឹង Unknown to Self
អ្នកដទៃដឹង Known to Others	ចំហរ The Open Self	ខ្វាក់ The Blind Self
អ្នកដទៃមិនដឹង Unknown to Others	លាក់បាំង The Private Self	មិនដឹង The Unknown Self

joint fact-finding

A process in which different parties in a conflict work together to clarify disputed facts.

ការរួមគ្នាស្វែងរកការពិត

ជាដំណើរការមួយ ដែលភាគីទាំងឡាយនៅក្នុងទំនាស់ ធ្វើការរួមគ្នា ដើម្បីបំភ្លឺអំពីរឿងហេតុដែលគេពុំទាន់ស្របគ្នា ។

judge

see also: adjudication

- a. To make a decision about something after carefully considering available information.
- b. A public official in control of a court of justice and authorised to decide questions such as how a criminal should be punished.

វិនិច្ឆ័យ, ចៅក្រម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: មជ្ឈត្តការ

- ក. ធ្វើសេចក្តីសំរេចអំពីអ្វីមួយ ក្រោយពីបានពិចារណាព័ត៌មានដែលទទួលបាន ដោយប្រយ័ត្នប្រយែង ។
- ខ. មន្ត្រីរដ្ឋដែលគ្រប់គ្រងតុលាការយុត្តិធម៌មួយ ហើយដែលត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិសំរេចលើសំណុំរឿងនានា ដូចជា តើត្រូវដាក់ទោសបទឧក្រិដ្ឋមួយយ៉ាងណា ។

មជ្ឈត្តការដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

judicial

To do with a court of law, judges or their decisions. e.g. the judicial system, a judicial enquiry, etc.

jurisdiction

The exercise of judicial authority or the right to use official power to make legal decisions. The extent of judicial or administrative power (in terms of territory as well as functions).

justice in reconciliation

see also: concepts of justice

Four kinds of justice may be called for in a reconciliation process:

punitive justice involves the arrest, trial, conviction and punishment of the wrongdoers;

restitutional justice seeks to provide reparations or restitution to the victims, though it recognises that full and complete justice cannot be done;

structural justice aims to redress the inequities of a society, such as protection of human rights or land reform;

legal justice deals with the reform of law or the judiciary, such as ensuring a fair, open and equitable legal system.

ដែលទាក់ទងទៅនឹងតុលាការ

ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងតុលាការអនុវត្តច្បាប់ ចៅក្រម និងសេចក្តីសម្រេចរបស់ចៅក្រម ។ ឧ. ប្រព័ន្ធតុលាការ, ការស៊ើបអង្កេតរបស់តុលាការ ។ល។

យុត្តាធិការ

ការបំពេញសមត្ថកិច្ចផ្នែកតុលាការ ឬសិទ្ធិក្នុងការប្រើអំណាចផ្លូវការ ដើម្បីធ្វើសេចក្តីសម្រេចតាមផ្លូវច្បាប់ ។ រង្វង់ព្រំដែនអំណាចខាងតុលាការ ឬរដ្ឋបាល (ក្នុងការគ្រប់គ្រងដែនដី ឬក្នុងតួនាទី) ។

ការផ្តល់យុត្តិធម៌ក្នុងការផ្សះផ្សាឡើងវិញ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទ្រឹស្តីនៃយុត្តិធម៌

នៅក្នុងដំណើរការផ្សះផ្សាឡើងវិញ គេអាចផ្តល់នូវយុត្តិធម៌បួនប្រភេទ:

យុត្តិធម៌ដាក់ទោសពិន័យ: ដែលមានការចាប់ខ្លួនការ កាត់ក្តី ការផ្តន្ទាទោស និងការដាក់ទណ្ឌកម្មដល់ពិរុទ្ធជន

យុត្តិធម៌ផ្តល់សំណង ឬ ធ្វើបដិទាន: ដែលផ្តល់នូវសំណងជម្ងឺចិត្ត ឬប្រគល់ទ្រព្យទៅឱ្យជនរងគ្រោះវិញ ប៉ុន្តែគេទទួលស្គាល់ថាវិធីនេះ ពុំអាចផ្តល់យុត្តិធម៌បានពេញលេញនោះទេ

យុត្តិធម៌នៃរចនាសម្ព័ន្ធ: ដែលសំដៅកែតម្រូវភាពអយុត្តិធម៌ក្នុងសង្គម ដូចជាការការពារសិទ្ធិមនុស្ស ឬការកែទម្រង់ដីធ្លី

យុត្តិធម៌នៃក្របខ័ណ្ឌច្បាប់: ដែលធ្វើឡើងតាមរយៈការកែទម្រង់ច្បាប់ ឬប្រព័ន្ធតុលាការ ដូចជា ការរៀបចំឱ្យប្រព័ន្ធច្បាប់មានលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ បើកចំហ និងមានសមធម៌ ។

Justice of the Peace / Juge de la Paix

see also: Alternative Dispute Resolution, Arbitration

A type of alternative dispute resolution (ADR). A Justice of the Peace (JP) is someone who is appointed to deal with small criminal and civil cases at a local level, such as compensation for damages to property, contract disputes, etc. This level lies between traditional non-formal mediation or conciliation practices and the court system, and usually takes cases not covered by other mechanisms such as cadastral commissions for land disputes, labour arbitration panels, etc. In some countries it is mandatory to attempt to reach a settlement through the Justice of the Peace before taking small cases (defined as compensation below a certain amount, for example) to court.

ladder of inference

The ladder of inference is a tool to analyse the process of reaching a decision that leads to a particular course of action. It can help us to examine the conclusions and assumptions that we use to justify our actions, and can improve communication. The ladder can be simplified to involve three rungs: *data* at the

ចៅក្រមសន្តិភាព

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជំរើសផ្សេងៗក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់, មជ្ឈត្តការ

គឺជាជំរើសមួយក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់ ។ ចៅក្រមសន្តិភាព បានត្រូវតែងតាំងឡើងដើម្បីដោះស្រាយកិច្ចហុទណ្ណ ឬរដ្ឋប្បវេណីស្រាលៗនៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន ដូចជា នៅកម្រិតគ្រួសារ, ខ្សែព្រំប្រទល់ដីធ្លី, សំណងតិចតួចទាក់ទងទៅនឹងការខាតបង់ទ្រព្យសម្បត្តិ ជម្លោះក្នុងកិច្ចសន្យា ។ល។ កម្រិតនៃការដោះស្រាយបែបនេះ ស្ថិតនៅចន្លោះ ការសម្រុះសម្រួលតាមបែបប្រពៃណី និងការកាត់ក្តីតាមប្រព័ន្ធតុលាការ ។ ជាទូទៅ គេប្រើវិធីនេះនៅក្នុងជម្លោះដែលពុំបានដោះស្រាយដោយ យន្តការផ្សេងៗទៀតដូចជា គណៈកម្មការសុរិយោដី ឬក្រុមមជ្ឈតករដោះស្រាយទំនាស់ការងារ ។ល។ នៅក្នុងប្រទេសខ្លះ គេតម្រូវឱ្យករណីជម្លោះតូចតាច ឆ្លងកាត់តាមចៅក្រមសន្តិភាពសិន មុននឹងឡើងទៅដល់តុលាការ (ដូចជា សំណងប្រាក់ដែលមានចំនួនតិចតួច) ។

ជណ្តើរជំនួយការពិចារណា

គឺជាឧបករណ៍សំរាប់ធ្វើការវិភាគ ដំណើរការក្នុងការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ដែលនាំយើងឱ្យប្រកាន់យកនូវផ្លូវធ្វើសកម្មភាពណាមួយ ។ វាអាចជួយឱ្យយើងពិនិត្យលើការសន្និដ្ឋាន និងការសន្មតដែលយើងបានប្រើដើម្បីបញ្ជាក់ហេតុផលនៃជំរើសសកម្មភាពរបស់យើង ហើយវាអាចធ្វើឱ្យយន្តការទំនាក់ទំនងកាន់តែប្រសើរឡើង ។ គេអាចសម្រួលរូបភាពជណ្តើរនេះជាបីកាំ: ព័ត៌មាននៅ

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

bottom, *reasoning* in the middle, and *conclusions* at the top.

latent conflict

see also: *social conflict*

A conflict is latent or “hidden” when people are not yet aware of the imbalances of power, injustices, etc. that affect their lives. Increased awareness can lead to demands for change, and to confrontation, which brings the conflict to the surface.

lateral thinking

A creative way of thinking which seeks the solution to intractable problems through making connections that would normally be ignored in logical thinking.

leadership

lead laterally

A method developed by Roger Fisher and Alan Sharp where a leader invites and encourages colleagues to collaborate in the process of solving problems rather than trying to provide all the solutions by him/herself.

កំខាងក្រោម, ការពិចារណាករហេតុផលនៅកាំកណ្តាល និងយោបល់សរុបនៅកំខាងលើ ។

ទំនាស់បង្កប់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់សង្គម

ទំនាស់ដែលមានលក្ខណៈភ្នំរំ ឬបង្កប់ នៅពេលណាដែលគេពុំទាន់ចាប់ភ្លឺក៏ អំពីអត្តសញ្ញាណនៃអំណាច អំពីអយុត្តិធម៌ ។ល។ ដែលប៉ះពាល់ដល់ជីវិតរស់នៅរបស់គេ ។ ការយល់ដឹងកាន់តែច្រើនពីកត្តាទាំងនេះអាចនាំឱ្យមានតម្រូវការនូវការផ្លាស់ប្តូរ និងនាំឱ្យមានការប្រឈមមុខដាក់គ្នា ដែលអាចធ្វើឱ្យទំនាស់នោះលេចចេញជាប្រយោជន៍ឡើង ។

ការគិតគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ

ជាការគិតបែបម្យ៉ាងដ៏ផុសផុល ក្នុងការរកដំណោះស្រាយលើបញ្ហាចាក់ស្រែះដោយមានផ្សារភ្ជាប់កត្តាជាច្រើន ដែលតាមធម្មតាការគិតតាមបែបតក្កវិជ្ជា (ឡូស្សិក) តែម្យ៉ាងតែងពុំបានគិតដល់ ។

ភាពជាអ្នកដឹកនាំ

ដឹកនាំតាមខ្សែទទឹង

ជាវិធីមួយដែលបកស្រាយដោយលោក រ៉ូហ្សេ ហ្វិសឺរ និងលោក អាឡាន ឆាប ដែលក្នុងនោះ អ្នកដឹកនាំណាម្នាក់ណែនាំសហសេរីកឱ្យសហការគ្នាក្នុងដំណើរការដោះស្រាយបញ្ហា ជាជាងម្នាក់ៗឯងព្យាយាមផ្តល់គ្រប់ដំណោះស្រាយ ។

learning cycle

see Action Learning Cycle

legal

legitimate

A process or decision is legitimate if it is sanctioned or authorised by socially-accepted laws or principles and is perceived as being fair and justified. Legitimacy in decision-making procedures is important, because procedures perceived as illegitimate almost always escalate conflicts, making their management more difficult.

legitimate government

A government which is formed by law and recognised by other countries.

listening skills

see active listening

litigation

see also: alternative dispute resolution (ADR)

Judicial dispute resolution. The process of bringing a dispute before a court of law to have a judge decide who is right according to the law and make a judgement to settle the

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វដ្តរៀនសូត្រ

សូមមើលពាក្យ: វដ្តរៀនសូត្រពិសេសកម្មភាព

តាមច្បាប់

ដែលមានការទទួលស្គាល់ត្រឹមត្រូវ,

ដែលពេញលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ

ដំណើរការ ឬសេចក្តីសម្រេចចិត្តណាមួយ ដែលគេយល់ថាត្រឹមត្រូវ នៅពេលណាដែលវាមានការទទួលស្គាល់ដោយច្បាប់ឬគោលការណ៍ដែលសង្គមទាំងមូលទទួលស្គាល់ និងគិតថាមានយុត្តិធម៌ ។ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ភាពដែលមានការទទួលស្គាល់ថាត្រឹមត្រូវ(តាមច្បាប់) វាមានសារៈសំខាន់ណាស់ពីព្រោះ នីតិវិធីដែលគេគិតថាគ្មានមូលដ្ឋានច្បាប់ត្រឹមត្រូវ ច្រើនតែធ្វើឱ្យទំនាស់រីករាលដាល ហើយធ្វើឱ្យការគ្រប់គ្រងទំនាស់កាន់តែពិបាក ។

រដ្ឋាភិបាលដែលកើតដោយស្របច្បាប់

គឺជារដ្ឋាភិបាលមួយ ដែលរៀបចំបង្កើតឡើងដោយច្បាប់និងត្រូវបានទទួលស្គាល់ដោយប្រទេសដទៃទៀត ។

ការប៉ិនប្រសប់ ឬជំនាញក្នុងការស្តាប់

សូមមើលពាក្យ: ការស្តាប់ដោយយកចិត្តទុកដាក់

ក្តីវិវាទ ឬបណ្តឹងវិវាទ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជំរើសផ្សេងៗក្នុងការ

ដោះស្រាយទំនាស់ (អេ ឌី អា)

ការដោះស្រាយទំនាស់តាមតុលាការ ។ គឺជាដំណើរការដែលមានចៅក្រមកាត់ក្តី ទៅតាមច្បាប់នៅលើជម្លោះណាមួយ ។ គុណសម្បត្តិធំនៃវិធីនេះ គឺស្ថាប័ន

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

dispute. The main advantage of litigation is that the decision of the court is enforceable by the state. The disadvantages when compared to ADR processes are that it can be slower, more expensive, formal, and adversarial, i.e. the process and final decision may not mend the relationship between the disputants.

lobby

see also: *advocate*

- a. To try to persuade the government or someone with power that a law or situation should be changed.
- b. To seek to gain support for a cause or to influence someone who is going to vote on an issue.

lobha (greed)

see also: *akusalā mūlā, dosa (hate), moha (delusion)*

Greed is a working English translation of the Pali Buddhist term *lobha*, which together with hate (*dosa*) and delusion (*moha*) forms the three “unwholesome roots” of action or *akusalā mūlā*. Buddhist practice encourages awareness of the unwholesome roots and their transformation into the three “wholesome roots” of generosity (*alobha* or *dāna*), loving-

រដ្ឋអាចអនុវត្តបាននូវសាលក្រមរបស់តុលាការ ។ បើធៀបនឹង អេ ឌី អា នីតិវិធីនេះយើងដឹងថា ថ្លៃថ្លា មាន ភាពផ្លូវការជាង និងបង្កើតនូវភាពជាប់ដីបក្ក គឺថាដំណើរការទាំងមូល និងសេចក្តីសំរេចចិត្តចុង ក្រោយ អាចនឹងមិនបានធ្វើឱ្យទំនាក់ទំនងរវាងភាគី ទាំងសងខាងបានប្រសើរឡើយ ។

ការបញ្ចុះបញ្ចូល ឬ ការពារសំណុំរឿងណាមួយ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការតស៊ូមតិ

- ក. ការព្យាយាមបញ្ចុះបញ្ចូលរដ្ឋាភិបាល ឬអ្នកមាន អំណាចណាម្នាក់ឱ្យយល់ថា ច្បាប់ ឬស្ថានការណ៍ណា មួយគួរតែត្រូវធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ ។
- ខ. ការស្វែងរកការគាំទ្រលើបុព្វហេតុណាមួយ ឬការ ប្រើឥទ្ធិពលលើនរណាម្នាក់ ដែលនឹងត្រូវបោះឆ្នោត លើសំណុំរឿងណាមួយ ។

លោភៈ (ភាពលោភលន់)

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អកុសលមូល, ទោសៈ (ការស្អប់), មោហៈ (ការរំលងវិជ្ជា)

លោភៈ ទោសៈ និងមោហៈ ជា “បួសគល់មិនល្អ” ទាំងបីនៃសកម្មភាព ឬអកុសលមូល ។ ការអនុវត្តន៍ ទ្រឹស្តីព្រះពុទ្ធជាឱ្យយើងភ្ញាក់រលឹកយល់ដឹងពីបួសគល់ មិនល្អ និងការបំប្លែងវាឱ្យទៅជា “បួសគល់ល្អ បរិសុទ្ធ” ទាំងបីគឺ សប្បុរសធម៌ (អលោភៈ ឬទាន), ការស្រឡាញ់-សេចក្តីមេត្តា (អទោសៈ ឬមេត្តា), និងការយោគយល់ (អមោហៈ ឬបញ្ញា) ។

kindness (*adosa* or *mettā*), and understanding (*amoha* or *paññā*).

Local Capacities for Peace

During the 1990's, many aid agencies began to question how they worked in conflict settings. A well-known example is the *Local Capacities for Peace Project* and the book *DO NO HARM*, in which Mary Anderson examines how aid agencies can provide assistance to people in areas of violent conflict in ways that promote and support local capacities for peace.

local capacities for non-violence

lockout

see also: cooling-off period, strike

Defined in the Cambodian Labour Law as “a total or partial closing of an enterprise or establishment by the employer during a labour dispute.” The right of an employer to lock his employees out of their place of work has the same rules and restrictions as the right of employees to strike. If the lockout is unlawful, the employer must pay the salaries of locked-out employees.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

សមត្ថភាពរបស់មូលដ្ឋានក្នុងការកសាងសន្តិភាព

ក្នុងទសវត្សរ៍១៩៩០ មានទីភ្នាក់ងារផ្តល់ជំនួយជាច្រើន បានចាប់ផ្តើមសួរថា តើគេត្រូវបំពេញការងាររបស់គេដូចម្តេច នៅស្ថានការណ៍មួយប្រកបដោយទំនាស់ ។ ឧទាហរណ៍មួយដែលគេស្គាល់ច្រើនគឺ *សមត្ថភាពក្នុងមូលដ្ឋានដើម្បីធ្វើគម្រោងសន្តិភាព* និង សៀវភៅដែលមានឈ្មោះថា *កុំធ្វើអ្វីឱ្យយឺតយ៉ាវ* ដែល នៅក្នុងនោះអ្នកស្រី ម៉ារី អានឌឺសាន់ បានធ្វើការ ពិនិត្យថា តើអង្គការផ្តល់ជំនួយអាចផ្តល់ការគាំទ្រដល់ប្រជាពលរដ្ឋ ដែលរស់នៅក្នុងតំបន់មានទំនាស់ ហិង្សាយ៉ាងដូចម្តេចខ្លះ ដើម្បីលើកស្ទួយសមត្ថភាពក្នុងមូលដ្ឋានក្នុងការកសាងសន្តិភាព ។

សមត្ថភាពរបស់មូលដ្ឋានដើម្បីអហិង្សា

ឡុកអៅ (ចាក់សោរមិនឱ្យកម្មករចូលកន្លែងធ្វើការ)

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: រយៈពេលសំរាប់ធ្វើឱ្យភាគីវិវាទត្រជាក់ចិត្តនឹងគ្នាឡើងវិញ
ច្បាប់ស្តីអំពីការងារនៅប្រទេសកម្ពុជា បានឱ្យនិយមន័យពាក្យនេះថា “ការបិទរោងចក្រទាំងមូល ឬមួយផ្នែកដោយនិយោជកក្នុងពេលវិវាទការងារ” ។ សិទ្ធិរបស់និយោជកក្នុងការចាក់សោរមិនឱ្យកម្មករ ចូលកន្លែងធ្វើការមានចែងជាលក្ខខណ្ឌ និងកំហិត ដូចជា សិទ្ធិរបស់កម្មករក្នុងការធ្វើកូដកម្មដែរ ។ បើសិនជាឡុកអៅនេះធ្វើឡើងនូវក្រៅក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ និយោជកត្រូវផ្តល់ប្រាក់ឈ្នួលដល់កម្មករ ដែលខ្លួនចាក់សោរមិនឱ្យចូលនោះ ។
វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

macro-analysis

An analysis concerning a whole system rather than particular parts of it.

marginalise

To make an individual or group unimportant and powerless to influence decisions which concern them. Someone who is marginalised does not belong to the main or central part of a society, group, or activity.

mediate

see mediation

mediation

see also: arbitration, conciliation, intervention, negotiation, power mediation, third party

A type of third party intervention where an intermediary, called a mediator, works with the disputing parties to help them improve their communication and analysis of the conflict situation, so that they can identify ways to resolve the conflict that meet their interests. Unlike arbitration, where the intermediary listens to the arguments of both sides and makes a decision for them, a

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ការវិភាគក្នុងទ្រង់ទ្រាយម៉ាក្រូ (ទ្រង់ទ្រាយធំ)

ជាការវិភាគមួយ ដែលធ្វើឡើងទៅលើប្រព័ន្ធទាំងមូលជាជាងតែទៅលើផ្នែកខ្លះៗនៃប្រព័ន្ធនោះ ។

ដាក់នៅដោយឡែក

ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យមនុស្សម្នាក់ ឬមួយក្រុមលែងសំខាន់ ឬលែងមានឥទ្ធិពលទៅលើការសម្រេចចិត្ត ដែលទាក់ទងទៅនឹងពួកគេទាំងនោះ ។ អ្នកដែលដាក់នៅដោយឡែក ពុំស្ថិតនៅក្នុងពួកស្នូល ឬចំណុចណាមួយនៃ សង្គម ក្រុម ឬសកម្មភាពណាមួយឡើយ ។

សម្រុះសម្រួល ឬ ធ្វើសន្ទាការី

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការសម្រុះសម្រួល

ការសម្រុះសម្រួល

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: មជ្ឈត្តកម្ម, ការផ្សះផ្សា អន្តរាគមន៍, ការចរចា, ការសម្រុះសម្រួល ដោយអំណាច, ភាគីទីបី

ការអន្តរាគមន៍ម្យ៉ាងដោយភាគីទីបីដែលហៅថា អ្នកសម្រុះសម្រួល និងដែលធ្វើការជាមួយភាគីទំនាស់ដើម្បីឱ្យទំនាក់ទំនង និងការវិភាគស្ថានការណ៍ទំនាស់របស់ពួកគេ កាន់តែប្រសើរឡើង ក្នុងគោលបំណងឱ្យពួកគេសម្លឹងឃើញនូវដំណោះស្រាយមួយ ដែលអាចការពារផលប្រយោជន៍របស់គេបាន ។ ផ្ទុយពីដំណើរការមជ្ឈត្តការ ដែលភាគីទីបីទទួលស្តាប់ទាំងសងខាងហើយធ្វើសេចក្តីសម្រេចជំនួសភាគីទំនាស់ អ្នកសម្រុះសម្រួលជួយភាគីទំនាស់ទាំងសងខាង ឱ្យរកឃើញដំណោះស្រាយដោយខ្លួនឯង ។ អ្នកសម្រុះសម្រួល

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

mediator will help the disputants reach a solution themselves. The mediator must be accepted by both sides and does not use power or influence to force participation or to press for a particular solution.

mediator

see mediation

meeting

mercy

Compassion and forgiveness shown to someone who has done wrong and you now have power over. Kind treatment of someone where a harsh punishment or revenge is expected for what they have done. In peacebuilding, mercy can encourage people who have committed injustices to change and make a new start within society. There is often a tension between mercy and justice as essential components of reconciliation.

ត្រូវតែភាគីទាំងសងខាងសុខចិត្តទទួលយក ហើយគេពុំត្រូវប្រើអំណាច ឬឥទ្ធិពល ដើម្បីបង្ខំឱ្យមានការចូលរួម ឬឱ្យមានដំណោះស្រាយពិសេសណាមួយឡើយ ។

កំណត់សំគាល់: ក្នុងការងារដោះស្រាយទំនាស់ យើងប្រើពាក្យ "សម្រុះសម្រួល" តែមួយប៉ុណ្ណោះ សំរាប់បកប្រែអត្ថន័យនៃពាក្យ mediation, arbitration និងពាក្យ conciliation ដែលក្នុងភាសាអង់គ្លេស ពុំមានន័យដូចគ្នាសុទ្ធសាធ្នោះឡើយ ។

អ្នកសម្រុះសម្រួល ឬ សន្តាការី

សូមមើលពាក្យ: ការសម្រុះសម្រួល ឬសន្តានកម្ម

កិច្ចប្រជុំ

ការប្រោសប្រណី ឬ ការអត់អោន

គឺមេត្តាធម៌ និងការលើកលែងទោស ផ្តល់ដល់នរណាម្នាក់ដែលបានប្រព្រឹត្តខុស និងដែលយើងមានអំណាចទៅលើ ។ គឺការធ្វើល្អទៅលើនរណាម្នាក់ដែលរំពឹងថាគេនឹងដាក់ទោស ឬសងសឹកមកលើខ្លួន ចំពោះអំពើដែលខ្លួនបានធ្វើកន្លងមក ។ ក្នុងការកសាងសន្តិភាព ការប្រោសប្រណីអាចលើកទឹកចិត្តដល់ អ្នកដែលបានប្រព្រឹត្តអំពើអយុត្តិធម៌ឱ្យផ្លាស់ប្តូរកែប្រែគំនិត ហើយចាប់ផ្តើមកសាងជីវិតជាថ្មីនៅក្នុងសង្គម ។ នៅក្នុងការផ្សះផ្សាគ្នាឡើងវិញ តែងតែ មានការប្រទាញប្រទង់គ្នាជាតិច្នៃ រវាងបុព្វហេតុដ៏សំខាន់ទាំងពីរគឺ ការប្រោសប្រណី និងការរកយុត្តិធម៌ ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

mind-set

A person's disposition or habitual way of thinking about things.

ការដាក់ចិត្តគំនិតលើអ្វីមួយ, របត់គិតគូរ

លំនាំអារម្មណ៍ ឬទម្លាប់ជាធម្មតារបស់នរណាម្នាក់ ក្នុងការគិតអំពីអ្វីៗទាំងឡាយ ។

Mindful Meditation

An approach to mediation based on mindfulness and other Buddhist teachings and practices, developed by John McConnell. It emphasises that the origin and the transformation of conflict lie within our own hearts and minds.

ការសម្រុះសម្រួលប្រកបដោយសតិ

ជាវិធីសម្រុះសម្រួលមួយ ដោយឈរនៅលើការយល់ដឹងអំពីសតិ និងពាក្យប្រៀនប្រដៅ និងការអនុវត្តន៍ ដទៃទៀតរបស់ព្រះពុទ្ធដែលរៀបចំឡើងដោយលោក ចន ម៉ាក់កូណែល ។ គាត់បានសង្កត់ធ្ងន់ថា ដើមហេតុ និងការកែប្រែទំនាស់ វាស្ថិតជាស្រេចនៅក្នុងចិត្ត និងសតិរបស់យើង ។

minor armed conflict

see armed conflict

ទំនាស់ប្រដាប់អាវុធកម្រិតតូច

សូមមើលពាក្យ: ទំនាស់ប្រដាប់អាវុធច

mirroring

A communication process where each party practices active listening, then reflects or paraphrases what they heard to check their understanding before stating their own position.

វិធីបញ្ជាក់ ឬ បង្ហាញឡើងវិញ

ជាយន្តការនៃការធ្វើទំនាក់ទំនងមួយ ដែលភាគីម្ខាងៗ អនុវត្តនូវការស្តាប់សកម្ម ឬនាំមកធ្វើការពិចារណា ឬធ្វើប្រយោគអំពីអ្វីដែលគេបានឮ ដើម្បីផ្ទៀងផ្ទាត់ថាគេបានយល់ច្បាស់ហើយ មុននឹងប្រកាន់យកនូវជំហរណាមួយ ។

misunderstanding

ការយល់ច្រឡំ

moderator

see also: facilitation

Someone whose job is to control a discussion or debate.

អ្នកសម្របសម្រួល

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការសម្របសម្រួល ជាបុគ្គលដែលមានតួនាទីជាអ្នកគ្រប់គ្រងការពិភាក្សា ឬ ការជជែកដេញដោលគ្នា ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង គ្រូបង្រៀនដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

moha (delusion)

see also: akusalā mūlā, dosa (hate), lobha (greed)

Delusion is a working English translation of the Pali Buddhist term *moha*, which together with greed (*lobha*) and hate (*dosa*) forms the three “unwholesome roots” of action or *akusalā mūlā*. In Buddhist teachings, *moha* refers to any ignorant, confused or short-sighted understanding of reality, characterised by self-centredness. An example in conflict would be one party’s self-centred views of the issues and lack of understanding of the other party’s perspective. Buddhist practice encourages awareness of the unwholesome roots and their transformation into the three “wholesome roots” of generosity (*alobha* or *dāna*), loving-kindness (*adosa* or *mettā*), and understanding (*amoha* or *paññā*).

monitoring

see also: observing, verification

Monitoring and *observing* are actions taken by concerned agencies to keep themselves and others informed about conflict situations. It is commonly used in election processes, confrontations, or after accords or agreements, where it can help prevent the

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

មោហៈ (ការវង្វេងវង្វាន់)

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អកុសលមូល, ទោសៈ (ការស្អប់), លោភៈ (ការលោភលន់)

លោភៈ ទោសៈ និងមោហៈជា “បួសគល់ដែលមិនល្អ” ទាំងបីនៃសកម្មភាព ឬអកុសលមូល ។ ក្នុងការបង្រៀនរបស់ព្រះពុទ្ធ មោហៈសំដៅដល់ការយល់ដឹងពីការពិតដែលប្រកបដោយភាពល្ងង់ខ្លៅ ដោយភាពស្រពិចស្រពិល និងដោយការគិតខ្លីដែលមានលក្ខណៈស្មនត្ត ។ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងទំនាស់ មានភាគីមួយដែលគិតតែពីការយល់ឃើញខ្លួនឯង ដោយពុំបានស្វែងយល់អំពីគំនិតរបស់ភាគីម្ខាងទៀត ។ ការអនុវត្តន៍ទ្រឹស្តីព្រះពុទ្ធ ធ្វើឱ្យយើងភ្ញាក់រលឹកយល់ដឹងអំពីបួសគល់ដែលមិនល្អ និងការបំប្លែងវាឱ្យទៅជា “បួសគល់ល្អបរិសុទ្ធ” ទាំងបីគឺ សប្បុរសធម៌ (អលោភៈ ឬទាន) ការស្រឡាញ់-សេចក្តីមេត្តា (អទោសៈ ឬមេត្តា) និងការយោគយល់ (អមោហៈ ឬបញ្ញា) ។

ការឃ្នាំពិនិត្យ ឬ ការត្រួតពិនិត្យ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការសង្កេត ការត្រួតពិនិត្យ ការឃ្នាំពិនិត្យ និងការសង្កេត ជាសកម្មភាពដែលធ្វើឡើងដោយទីភ្នាក់ងារពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីឱ្យខ្លួនគេ និងអ្នកដទៃទៀត អាចក្តាប់ព័ត៌មានបានពីស្ថានភាពទំនាស់ ។ គេច្រើនប្រើវិធីនេះ ក្នុងយន្តការបោះឆ្នោត, ក្នុងស្ថានភាពប្រឈមមុខដាក់គ្នា, ឬក្រោយពេលចុះហត្ថលេខាលើសេចក្តីព្រមព្រៀង ព្រោះថាវា

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

escalation of violence or human rights abuses by showing that there are witnesses who will report these actions. While these terms are often used interchangeably, observing can imply greater neutrality and objectivity. In elections, for example, Election Monitoring Organisations (EMOs) have a long-term commitment to monitor all aspects, including relevant laws and regulations, and will advocate for reform and improvement of the electoral process. Election Observers may be present for specific periods of the process (such as voter registration and voting), and will attempt to present an objective account in order to assess whether the implementation is “free and fair.”

moral authority

The influence that a person has because other people respect his/her morals.

morality

morals

Principles, values or standards of good behaviour expected by society.

អាចជួយបង្ការនូវការរីករាលដាលនៃអំពើហិង្សា ឬការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស ដោយបង្ហាញឱ្យឃើញថា នឹងមានសាក្សីសំរាប់រាយការណ៍អំពីរឿងនេះ ។ ជារឿយៗគេប្រើពាក្យទាំងនេះឆ្លាស់គ្នាចុះឡើង ក៏ប៉ុន្តែការសង្កេតអាចមានបង្កប់ន័យអំពី អព្យាក្រឹតភាព និងភាពចម្រើនដោយមិនលំអៀងកំរិតខ្ពស់ជាង ។ “ក្រុមអ្នកឃ្នាំ មើលការបោះឆ្នោត” មានអាណត្តិវែងក្នុងការឃ្នាំមើលគ្រប់ផ្នែកនៃយន្តការបោះឆ្នោត រួមទាំងច្បាប់ពាក់ព័ន្ធ, នីតិវិធី, ហើយធ្វើការតស៊ូមតិដើម្បីឱ្យមានការកែទម្រង់នូវយន្តការបោះឆ្នោត ។ អ្នកសង្កេតការណ៍បោះឆ្នោត មានវត្តមានតែក្នុងពេលមួយច្បាស់លាស់ (ឧ. ក្នុងពេលចុះបញ្ជីឈ្មោះអ្នកបោះឆ្នោត និងក្នុងថ្ងៃបោះឆ្នោត) ហើយគេនឹងព្យាយាមរាយការណ៍ដោយសត្យានុម័ត ដើម្បីវាយតម្លៃថា តើយន្តការបានប្រព្រឹត្តដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ឬទេ ។

អំណាចផ្លូវចិត្តគំនិត

ឥទ្ធិពលដែលនរណាម្នាក់មាន ដោយសារអ្នកដទៃទៀតគោរពនូវសីលធម៌របស់អ្នកនោះ ។

សីលធម៌

ប្រព័ន្ធសីលធម៌

គោលការណ៍, តម្លៃ ឬខ្នាតគំរូនៃអាកប្បកិរិយាល្អប្រពៃដែលសង្គមនីមួយៗចង់ឱ្យមាន ។

moratorium

An official suspension or delay of an activity for a period of time.

multi-cultural

see also: cross-cultural

Involving many cultures.

multilateral

see also: unilateral

Involving many parties or sides, e.g. of talks or agreements. *Multilateralism* is the doctrine that countries should conduct their foreign affairs with the advice or involvement of other nations.

multi-level triangles

see also: pyramid analysis

A tool to help identify key actors at each level in complex, multi-level situations and to analyse the connections between actors as well as power relationships between the different levels. It builds on the concept of pyramid analysis.

ការបង្កាក់សិន (ជាផ្លូវការ)

ការព្យួរ ឬពន្យារពេលជាផ្លូវការនូវសកម្មភាពណាមួយក្នុងរយៈពេលមួយមានកំណត់ ។

ពហុវប្បធម៌

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាក់ទំនងរវាងវប្បធម៌រដ្ឋឯកគ្នា

ដែលមានពាក់ព័ន្ធនឹងវប្បធម៌ខុសគ្នាជាច្រើន ។

ពហុភាគី

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជាឯកភាគី

ទាក់ទងនឹងផ្នែក ឬភាគីច្រើន ដូចជា ក្នុងការពិភាក្សា ឬការព្រមព្រៀង ។ ពហុភាគីនិយម គឺជាទ្រឹស្តីដែលចែងថា ប្រទេសនានា គួរធ្វើការងារការបរទេសរបស់ខ្លួន ដោយព្រមទទួលការផ្តល់យោបល់ ឬការចូលរួមពីប្រទេសដទៃទៀត ។

ត្រីកោណពហុកម្រិត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការវិភាគតាមរូបសាធិជ្រុង

ជាឧបករណ៍សំរាប់ជួយរកឱ្យឃើញនូវតួអង្គសំខាន់ៗនៅក្នុងស្ថានភាពណាមួយដែលស្មុគស្មាញ មានច្រើនគន្លាក់, និងសំរាប់ជួយដល់ការវិភាគអំពីចំណងទាក់ទងគ្នារវាងតួអង្គទាំងឡាយ និងអំណាចនៅតាមគ្រប់ថ្នាក់ ។ គេធ្វើត្រីកោណនេះឡើង ដោយយកគំរូតាមការវិភាគតាមរូបសាធិជ្រុង ។

multi-national peacekeeping

see also: *peacekeeping*

Peacekeeping operations involving many different countries.

Note: A multinational (or multinational corporation – MNC) is a large business corporation that has operations in many different countries.

multi-track diplomacy

see also: *actors and approaches, diplomacy, multi-level triangles, pyramid analysis*

Diplomacy is normally thought of as official, government to government negotiations and international relations. In 1981, Joseph Montville made a distinction between this (which he called *track one diplomacy*) and unofficial efforts by civil society actors to resolve conflicts within and between states (called *track two diplomacy*). Later, the phrase *multi-track diplomacy* was used to recognise that there are many different kinds of unofficial diplomacy. John McDonald originally identified four separate tracks within track two – conflict resolution professionals, business, private citizens, and media – which could all influence track one. In 1991, McDonald and Louise Diamond, of

កម្លាំងរក្សាសន្តិភាពពហុសញ្ជាតិ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: *រក្សាសន្តិភាព*

គឺជាប្រតិបត្តិការរក្សាសន្តិភាព ដែលមានសមាសភាព កម្លាំងមកពីច្រើនប្រទេស ។

កំណត់សំគាល់: ពហុជាតិ (ឬសាជីវកម្មពហុជាតិ) គឺជាសាជីវកម្មរកស៊ីធំៗដែលប្រតិបត្តិការក្នុងប្រទេស ផ្សេងៗជាច្រើន ។

ការទូតច្រើនផ្លូវ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: *តួអង្គនានានិងវិធីសាស្ត្រ ផ្សេងៗ ឬតួអង្គនានា និងដំណោះស្រាយផ្សេងៗ,*

ការទូត, ត្រីកោណដែលមានកម្រិតច្រើន, ការវិភាគ តាមរូបសាជីវ្រុង

តាមធម្មតា ការទូតសំដៅដល់ការចរចា និងទំនាក់ ទំនងអន្តរជាតិរវាងរដ្ឋាភិបាល ។ នៅឆ្នាំ១៩៨១ លោក ចូហ្សេហ្វ ម៉ុងវីល បានធ្វើការសំគាល់ខុសគ្នា រវាងទំនាក់ទំនងបែបនេះ (ដែលគាត់ហៅថា "ការ ទូតផ្លូវទីមួយ") និងការប្រឹងប្រែងក្រៅផ្លូវការរបស់ តួអង្គខាងសង្គមស៊ីវិល ក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់នៅ ក្នុងរដ្ឋ និងរវាងរដ្ឋនិងរដ្ឋ(ដែលហៅថា "ការទូតផ្លូវ ទីពីរ") ។ ក្រោយមកគេប្រើពាក្យ **ការទូតច្រើនផ្លូវ** ដើម្បីទទួលស្គាល់ថា មានការទូតក្រៅផ្លូវការជាច្រើន បែបយ៉ាង ។ ពីដំបូង លោក ចន ម៉ាកដូណាល់ រក ឃើញថា មានផ្លូវដល់ទៅបួននៅក្នុង "ការទូតផ្លូវ ទីពីរ" ដែលអាចជះឥទ្ធិពលទៅលើ "ការទូតផ្លូវទី មួយ" បានគឺអ្នកឯកទេសក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់, អ្នកជំនួញ, ពលរដ្ឋឯកជន, និងអ្នកសារពត៌មាន ។

the Institute for Multi-Track Diplomacy in the USA, added four more tracks (religion, activism, research/training/education, and the donor community) to make a total of nine tracks. They also began to see the different tracks as one interconnected system where no track is more important than the others. In this approach to understanding international peacebuilding, all the tracks will be more effective when they are acting in coordination with the others.

nationalism

see also: civic nationalism, ethnic nationalism, identity

Nationalism is an umbrella term referring to the concept of identity and loyalty that members of a nation, society, or territory may collectively feel, and to the expression of this identity, which can be either positive or negative. It may contribute to conflict when certain groups within a nation do not share the dominant identity, or when it leads to the promotion of one's own nation as being more important than others. *Nationalists* are people who promote this concept of love of country and willingness to sacrifice for it. Current

នៅឆ្នាំ១៩៩១ លោក ម៉ាកដូណាល់ និងអ្នកស្រី លីស ដាយម៉ុន ដែលមកពី **វិទ្យាស្ថានការទូតច្រើនផ្លូវ** អាមេរិក បានរកឃើញផ្លូវបួនទៀត (សាសនា, ពួក សកម្មជន, ការស្រាវជ្រាវ/ហ្វឹកហ្វឺន/សិក្សាអប់រំ និង សហគមន៍អ្នកផ្តល់ជំនួយ) គឺសរុបទាំងអស់ប្រាំបួនផ្លូវ ។ ពួកគាត់ក៏ចាប់ផ្តើមមើលឃើញថា ពុំមានផ្លូវណា សំខាន់ជាងផ្លូវណាទេ ហើយផ្លូវទាំងនោះប្រទាក់ ក្រឡាគ្នាជាប្រព័ន្ធតែមួយ ។ ក្នុងការស្វែងយល់ពីការ កសាងសន្តិភាពអន្តរជាតិ គេឃើញថាផ្លូវទាំងអស់នឹង កាន់តែមានប្រសិទ្ធភាព បើសិនមានការសំរបសំរួល គ្នាទៅវិញទៅមក ។

ជាតិនិយម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: **ជាតិនិយមនៃពលរដ្ឋ** **ជាតិនិយមជាតិពន្ល, អត្តសញ្ញាណ**

គឺជាទ្រឹស្តីមួយដែលគ្របដណ្តប់ទស្សនៈអត្តសញ្ញាណ និងភក្តីភាព ដែលសមាជិកនៃ ជាតិ សង្គម ឬ ទឹកដី ណាមួយមានរួមគ្នា ហើយចង់បង្ហាញឱ្យគេឃើញ ។ របៀបនៃការបង្ហាញ អាចមានលក្ខណៈ វិជ្ជមាន ឬ អវិជ្ជមាន ។ វាអាចនាំឱ្យមានទំនាស់បាន បើសិននៅ ក្នុងប្រជាជាតិណាមួយ មានក្រុមភាគតិចខ្លះមិនចុះ សំរុងជាមួយក្រុមដែលមានកម្លាំងខ្លាំងជាងគេ ។ វាក៏ អាចមានទំនាស់ដែរនៅពេលប្រជាជាតិណាមួយលើក ដំកើងខ្លួនឯង ឱ្យឃើញថាសំខាន់ជាងអ្នកដទៃទៀត ។ ពួក**អ្នកជាតិនិយម** ជាក្រុមមនុស្ស ដែលលើកដំកើង ទស្សនៈស្នេហាជាតិ និងមានឆន្ទៈធ្វើពលិកម្មដើម្បី ជាតិ ។ ការជំរុញពិភាក្សាសព្វថ្ងៃអំពីទ្រឹស្តីជាតិនិយម

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

debate of nationalism distinguishes two kinds: *civic nationalism* and *ethnic nationalism*.

needs

see also: doughnut tool (onion tool), interests, positions, human needs theory, theories of conflict

Needs are things that we must have, such as access to resources, health, justice, security, etc. They are at the core of our *interests* – what we want to achieve – and the *positions* that we take publicly in a conflict situation. When there is mistrust, we usually hide our basic needs, and our actions may be based on defending positions which do not really serve our needs. Improving awareness of real needs and the communication of them is an important conflict management skill.

negative attitude

negotiate

see negotiation

negotiation

see also: arbitration, bargain, conciliation, mediation, principled negotiation

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ធ្វើការបែងចែកស្មុន្ទះជាពីរប្រភេទ គឺ ជាតិសិយមនៃពលរដ្ឋនិង ជាតិសិយមជាតិពន្ធ។

តម្រូវការ ឬ សេចក្តីត្រូវការ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ឧបករណ៍ ដូណាត់ ឬខ្លឹម បារាំង, ផលប្រយោជន៍, ជំហរ, ទ្រឹស្តី, ទ្រឹស្តីទំនាស់ តម្រូវការរបស់មនុស្ស

តម្រូវការ គឺជាអ្វីដែលយើងត្រូវតែមាន ដូចជា ការអាចប្រើប្រាស់ធនធាន សុខភាព យុត្តិធម៌ សន្តិសុខ ។ល។ វាជាចំណុចស្នូលនៃផលប្រយោជន៍របស់យើង (ដែលយើងចង់សំរេចឱ្យបាន) និងជាជំហរដែលយើងការពារជាសាធារណៈនៅក្នុងទំនាស់ណាមួយ ។ នៅពេលគ្មានការទុកចិត្តគ្នា យើងតែងតែលាក់លៀមនូវតម្រូវការពិតទាំងនេះ ហើយសកម្មភាពចំហរបស់យើង ច្រើនតែខំការពារនូវជំហរដែលពុំប្រាកដថា វាបំរើតម្រូវការពិតរបស់យើងនោះទេ ។ ការស្វែងយល់ពីតម្រូវការពិតប្រាកដរបស់ម្ខាងៗ និងប្រាប់គ្នាទៅវិញទៅមក អំពីតម្រូវការទាំងនោះ គឺជាជំនាញមួយដ៏សំខាន់ក្នុងការគ្រប់គ្រងទំនាស់ ។

ចរិយាអវិជ្ជមាន, ឥរិយាបថអវិជ្ជមាន

ចរចា

សូមមើលពាក្យ: ការចរចា

ការចរចា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: មជ្ឈត្តការ, ចរចាតថ្លៃ, ការផ្សះផ្សា, ការសម្រុះសម្រួល, ការចរចាឈរលើ

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

A process of discussion or bargaining where parties (or their representatives) seek to find a solution to a common problem by mutual agreement or compromise. Informal negotiation happens often in everyday relationships between parents and children, husbands and wives, workers and employers, etc. Negotiation is also used as a more formal, structured process of dialogue between parties in conflict situations. A negotiator is a person who negotiates on behalf of a party in conflict.

negotiator

see negotiation

network

see also: coalition

A group of people or organisations that stay in touch with each other to share information and support each other (usually with mutual interests or goals).

neutrality

see also: bias, insider partial, prejudice

Neutrality is the quality of being unbiased or impartial; not being aligned with one side or another. Previously, theories of conflict

គោលការណ៍

ជាដំណើរការមួយនៃការពិភាក្សា ឬការចរចាតែង ដែលភាគីនានា (ឬតំណាងរបស់គេ) ស្វែងរកដំណោះស្រាយលើបញ្ហារួម ដោយព្រមព្រៀង ឬសំរុះសំរួលគ្នា ។ ការចរចាក្រៅផ្លូវការកើតមានជាញឹកញយក្នុងទំនាក់ទំនងប្រចាំថ្ងៃរវាងឪពុកម្តាយ និងកូន, ប្តី និងប្រពន្ធ, អ្នកធ្វើការនិងនិយោជក ។ល។ គេក៏ប្រើការចរចាក្នុងដំណើរការជាផ្លូវការ និងមានរចនាសម្ព័ន្ធជាក់លាក់នៃកិច្ចសន្ទនារវាងភាគីដែលមានទំនាស់ ។ អ្នកចរចា គឺជាបុគ្គលម្នាក់ដែលចរចាក្នុងនាមភាគីណាមួយក្នុងទំនាស់ ។

អ្នកចរចា

សូមមើលពាក្យ: ការចរចា

បណ្តាញ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ក្រុមចម្រុះ ឬសម្ព័ន្ធមិត្ត គឺជាមនុស្ស ឬអង្គការមួយក្រុមដែលនៅរក្សាទំនាក់ទំនងជាមួយគ្នា ដើម្បីចែករំលែកព័ត៌មានគ្នា និងគាំទ្រគ្នាទៅវិញទៅមក (ជាទូទៅ មានផលប្រយោជន៍ និងគោលដៅដូចគ្នា) ។

អព្យាក្រឹតភាព

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការលំអៀង, មនុស្សទំនុកចិត្តនៃភាគីជម្លោះម្ខាង, បុរេនិច្ច័យ ជាគុណសម្បត្តិនៃអ្នកមិនលំអៀង មិនកាន់ជើងខាងណាមួយ ។ កាលពីមុន ទ្រឹស្តីនៃអន្តរាគមន៍ក្នុង

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

intervention argued that the ideal third party was a neutral outsider, who would not be perceived as biased and therefore trusted by all conflictants. John Paul Lederach and others have since argued that negotiation is more effective when an *insider partial* is involved, i.e. someone who is connected to one party, but is trusted by both sides because of their concern for peace.

Non-Aligned Movement (NAM)

see also: cold war

A movement of 115 member states representing the interests and priorities of developing countries, which has its origins in the Asia-Africa Conference in Bandung, Indonesia in 1955. Since the first *Conference of Non-Aligned Heads of State or Government* in 1961, the Movement has aimed to create an independent path in world politics so that member states would not become pawns in the Cold War struggles between the superpowers. Today, in addition to continuing to resist the pressure of major powers, the Movement also focuses on global economic problems and other issues.

ទំនាស់ បានគិតថា ភាគីទីបីដ៏ល្អបំផុតគឺជាអ្នកនៅខាងក្រៅ ដែលគេជឿថាមិនលំអៀងទៅខាងណា និងដែលភាគីទំនាស់គ្នាទាំងអស់មានការទុកចិត្ត ។ ប៉ុន្តែ ឥឡូវនេះ លោក ចនប៊ូល ឡេដឺរ៉ាក់ និងអ្នកដទៃទៀត មានមតិថា ការចរចាអាចបានប្រសើរជាង បើសិនជា មាន មនុស្ស ទំនុកចិត្តនៃភាគីជម្លោះម្ខាង ចូលរួមផង គឺនរណាម្នាក់ដែលមានទំនាក់ទំនងជាមួយភាគីមួយ ប៉ុន្តែបានទទួលសេចក្តីទុកចិត្តពីភាគីទាំងសងខាង ដោយភាគីទាំងនោះចង់ធ្វើការដើម្បីសន្តិភាព ។

ចលនាមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សង្គ្រាមត្រជាក់
ជាចលនាដែលមានប្រទេសជាសមាជិកចំនួន ១១៥ ហើយដែលតំណាងផលប្រយោជន៍ និងអានិភាពនៃ ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ។ ចលនានេះ ចាប់កំណើតនៅ ពេលរៀបចំសន្តិសិទ្ធិអាស៊ី-អាហ្វ្រិកនៅឆ្នាំ១៩៥៥ នា ទីក្រុងបាណូរ ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី ។ ចាប់តាំងពី សន្តិសិទ្ធិលើកទី១ នៃអ្នកដឹកនាំប្រទេសមិនចូលបក្ស សម្ព័ន្ធនៅឆ្នាំ១៩៦១ ចលនានេះមានបំណងបង្កើតនូវ ផ្លូវឯករាជ្យមួយ ក្នុងឆាកនយោបាយសាកលលោក ដើម្បីកុំឱ្យប្រទេសជាសមាជិក ក្លាយទៅជាកូនអុក ក្នុងសង្គ្រាមត្រជាក់រវាងមហាអំណាច ។ នាបច្ចុប្បន្ន ក្រៅពីបន្តទប់ទល់នឹង សំពាធរបស់មហាអំណាចធំៗ ចលនានេះផ្តោត ការយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើបញ្ហា សេដ្ឋកិច្ច និងបញ្ហាដទៃទៀត ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង គ្រូបង្រៀនដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

non-cooperation

see also: active nonviolence, civil disobedience, nonviolence

The most common form of nonviolent action, involving the deliberate withdrawal of cooperation with a person, activity, institution or regime. Methods include boycotts (of goods, services, or elections, etc.), strikes, or refusing to pay taxes (e.g. war tax resistance). Political noncooperation also includes acts of civil disobedience, where protest action is taken that deliberately and openly breaks particular laws or regulations which are believed to be unjust.

non-directive method

An approach to group leadership in which the group as a whole is totally responsible for the direction taken.

nonviolence

see also: active nonviolence, civil disobedience, direct action, non-cooperation

Nonviolence is an umbrella term for describing a range of methods for dealing with conflict which share the common principle that physical violence, at least

មិនធ្វើសហប្រតិបត្តិការ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អហិង្សាសកម្ម.

ការបដិសេធច្បាប់រដ្ឋ, អហិង្សា

រូបភាពជាទូទៅដែលគេតែងជួបប្រទះ នៃសកម្មភាពអហិង្សា នោះគឺ ការមិនសហប្រតិបត្តិការដោយចេតនាជាមួយ នរណាម្នាក់, សកម្មភាពណាមួយ, ស្ថាប័នឬរបបណាមួយ ។ វិធីដែលគេយកមកប្រើមានការធ្វើពហិការ (នូវ ទំនិញ សេវា ឬការបោះឆ្នោត ។ល។) កូដកម្ម ការមិនព្រមបង់ពន្ធ (ឧ. ប្រឆាំងនឹងការបង់ពន្ធដើម្បីធ្វើសង្គ្រាម) ។ ការមិនធ្វើសហប្រតិបត្តិការក៏ផ្ទុកនយោបាយ រួមមាន ការបដិសេធច្បាប់រដ្ឋ ដែលជាសកម្មភាពដោយចំហ និងដោយចេតនា ប្រឆាំងនឹងច្បាប់ ឬបទប្បញ្ញត្តិណាមួយដែលគេយល់ថាគ្មានភាពយុត្តិធម៌ ។

វិធីសាស្ត្រដឹកនាំដោយគ្មានដាក់បញ្ជា

ជាវិធីសាស្ត្រមួយក្នុងការដឹកនាំក្រុម ដែលនៅក្នុងនោះ ក្រុមទាំងមូលជាអ្នកទទួលខុសត្រូវអំពីទិសដៅរបស់ក្រុម ។

អហិង្សា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អហិង្សាសកម្ម.

ការបដិសេធច្បាប់រដ្ឋ, សកម្មភាពដោយចំពោះ.

មិនធ្វើសហប្រតិបត្តិការ

អហិង្សា គឺជាមេពាក្យដែលគ្របដណ្តប់ពាក្យដទៃទៀតស្តីអំពីវិធីសាស្ត្រក្នុងការគ្រប់គ្រងទំនាស់ ដែលក្នុងនោះគេយល់ស្របលើគោលការណ៍រួមថា ពុំមានការ

against other people, is not used.

Note: The term *non-violent* simply means the absence of violence, whereas the meaning of *nonviolent* or *nonviolence* implies a dynamic system of alternative skills to engage with conflict and change without using violence.

nonviolent action / nonviolent direct action

see also: active nonviolence, civil disobedience, direct action, non-cooperation, nonviolence

Coordinated actions taken to struggle against injustice without using violence and without being passive or submissive. It consists of acts of protest and persuasion, noncooperation and nonviolent intervention designed to undermine the sources of power of the opponent in order to bring about change. These can be public demonstrations and protests, blockades, lobbying or media campaigns, etc.

ប្រើហិង្សាលើរូបកាយទេ ពិសេសទៅលើមនុស្សដទៃទៀត ។

កំណត់សំគាល់: ក្នុងភាសាអង់គ្លេស “non-violent” (មិនហិង្សា) មានន័យសាមញ្ញថា “ពុំមានអំពើហិង្សា” រីឯ “nonviolent” ឬ “nonviolence” (អហិង្សា) វិញមានបង្កប់ន័យស្តីពី ប្រព័ន្ធជំនាញផ្សេងៗសំរាប់គ្រប់គ្រងទំនាស់ និងធ្វើការផ្លាស់ប្តូរ ដោយពុំប្រើហិង្សា ។ ក្នុងភាសាខ្មែរយើង គេពិបាកនឹងរកឱ្យឃើញនូវការខុសគ្នារវាងវាក្យស័ព្ទទាំងពីរនេះណាស់ ។

សកម្មភាពអហិង្សា/សកម្មភាពអហិង្សា

ដោយចំពោះ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អហិង្សាសកម្ម, ការបដិសេធច្បាប់រដ្ឋ, សកម្មភាពដោយចំពោះ, មិនសហប្រតិបត្តិការ, អហិង្សា

ការសំរបសំរួលសកម្មភាពនានាដើម្បី ប្រយុទ្ធប្រឆាំងនឹងអយុត្តិធម៌ ដោយពុំប្រើអំពើហិង្សា និងដោយគ្មានភាពទន់ជ្រាយ ឬរលបនរណាម្នាក់ ។ សកម្មភាពទាំងនេះអាចមាន ការប្រឆាំងតវ៉ា ការបញ្ចុះបញ្ជូល ការមិនធ្វើសហប្រតិបត្តិការ និងអន្តរាគមន៍អហិង្សា, ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យ ប្រភពនៃអំណាចរបស់គូបដិបក្ខ ថយចុះ ដើម្បីជំរុញឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរ ។ ក្នុងរូបភាពនេះ គេអាចធ្វើជាបាតុកម្ម ឬការប្រឆាំងតវ៉ាជាសាធារណៈ, ការបិទផ្លូវមិនឱ្យចេញចូល, ការបញ្ចុះបញ្ជូល ឬការឃោសនាតាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយ ។ល។

objective

a. The result that needs to be achieved in order to reach a goal.

b. Presenting facts in an impersonal or unbiased way (the opposite of subjective).

observing

see monitoring, verification

ombudsman

An official appointed to investigate complaints made by individuals against wrong practice by public authorities.

onion tool

see doughnut tool

open mind

see also: closed mind

A person who has an open mind has an attitude of openness to consider opinions or ideas which challenge their own ways of seeing things.

កម្មវត្ថុ, ទិសដៅ, សត្យានុម័ត

ក. លទ្ធផលដែលត្រូវសម្រេចឱ្យបាន ក្នុងការឈានទៅរកគោលដៅណាមួយ ។

ខ. ដែលបង្ហាញអំពីការពិត ដោយមិនលំអៀង និងដោយមិនយកមនោសញ្ចេតនាផ្ទាល់ខ្លួនមកលាយឡំ (ផ្ទុយពីពាក្យ “subjective” ដែលមានន័យថាលំអៀងទៅលើជំនឿ ឬគំនិតរបស់នរណាម្នាក់ ។

សង្កេតការណ៍

សូមមើលពាក្យ: ការឃ្នាំពិនិត្យ, ការពិនិត្យបញ្ជាក់

អ្នកតំណាងរដ្ឋដោះស្រាយវិវាទ

មន្ត្រីរាជការដែលតែងតាំងឡើង ដើម្បីស៊ើបអង្កេតទៅតាមពាក្យបណ្តឹងរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ ប្រឆាំងនឹងអំពើមិនត្រឹមត្រូវរបស់អាជ្ញាធរ ។

ឧបករណ៍ខ្នឹបបាំង

សូមមើលពាក្យ: ឧបករណ៍ដូណាត់

ចិត្តទូលាយ, គំនិតបើកចំហ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: គំនិតចង្អៀតចង្អល់

ជាមនុស្សម្នាក់ដែលមានចិត្តគំនិតបើកចំហ ទទួលស្តាប់មតិអ្នកដទៃ នៅពេលដែលមតិនោះខុសពីមតិខ្លួនឯង ។

open question

see also: closed question

- a. A question which cannot be answered with a simple “yes” or “no,” which opens discussion and invites a creative response.
- b. A matter which is not yet decided, which allows for differences of opinion.

opportunity

see also: window of opportunity

opposition party

The main political party in a county’s parliament that is not part of the government (also called *the Opposition*).

option

An alternative possibility or choice in a particular situation, especially something in addition to the obvious. Generating or creating options for better solutions is an important step in conflict management. Based on defining the problem in terms of needs, generating options allows the parties to focus on finding mutually satisfying solutions to the problem, rather than defending adversarial positions.

សំនួរបើក ឬសំនួរចំហ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សំនួរបិទ

- ក. ជាសំនួរដែលពុំអាចឆ្លើយបានដោយគ្រាន់តែថា “មែន” ឬ “មិនមែន” ។ សំនួរបើកជំរុញឱ្យមានការពិភាក្សាដើម្បីរកចម្លើយឱ្យបានពេញលេញសព្វគ្រប់ ។
- ខ. គឺជារឿងមួយដែលពុំទាន់មានការសម្រេច ហើយដែលអនុញ្ញាតឱ្យមតិផ្សេងៗគ្នា បានលើកឡើង ។

ឱកាសដែលមកដល់, ឱកាស

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: បង្អួចនៃឱកាស

គណបក្សប្រឆាំង

គឺជាគណបក្សចំបងនៅក្នុងសភានៃប្រទេសណាមួយ ដែលមិនមែនជាគណបក្សកាន់អំណាច ។

ជំរើស

គឺជាជំរើសដែលអាចទទួលយកបាន នៅក្នុងស្ថានការណ៍ណាមួយ ជាពិសេសដំណោះស្រាយដែលមានជាប់នៃមេរោលើ ដំណោះស្រាយដែលលេចធ្លោជាងគេ ។ ការបំផុស ឬការបង្កើតជំរើសផ្សេងៗ ដើម្បីរកដំណោះស្រាយឱ្យបានកាន់តែល្អ គឺជាជំហានមួយដ៏សំខាន់ក្នុងការគ្រប់គ្រងទំនាស់ ។ ដោយកំណត់បញ្ហាលើមូលដ្ឋានតម្រូវការ, ការបង្កើតជំរើសផ្សេងៗជួយឱ្យភាគីនៃទំនាស់ផ្តោតគំនិតស្វែងរក ដំណោះស្រាយផ្សេងៗដែលពេញចិត្តទាំងសងខាង ជាជាងគ្រាន់តែការពារជំហរប្រឆាំងគ្នារៀងៗខ្លួន ។

organisational development (OD)

The process through which an organisation, or movement, matures, mainly through establishing a good system of administration, communication, and a clarified vision, goals and purpose.

outcome

The results, effects or consequences of an action or event. Expressing your *preferred outcome* in a conflict situation is a communication skill which avoids blaming others for behaviour you do not like. It can help to avoid the reactions of resistance that usually occur when you tell someone they should behave differently.

pacifism

see also: passive/passivism

The rejection of war and any form of physical violence on principle, usually with an emphasis on maintaining personal integrity.

pacify

see also: positive peace

- a. The literal meaning is *to make peace*.
- b. In common usage, to pacify a region or

ការអភិវឌ្ឍន៍អង្គការ

ជាដំណើរការដែលអង្គការបូជាសមត្ថភាព ធនធាន លាស់ចាស់ចិត្តចាស់គំនិត ជាសំខាន់តាមរយៈការបង្កើតនូវប្រព័ន្ធដ៏ល្អខាងរដ្ឋបាល និងការប្រាស្រ័យទាក់ទង ព្រមទាំងមានចក្ខុវិស័យ និងគោលដៅច្បាស់លាស់ ។

លទ្ធផល

គឺជាហេតុប៉ុណ្ណោះ ឬផលវិបាកនៃសកម្មភាព ឬព្រឹត្តិការណ៍ណាមួយ ។ ការបញ្ជាក់ដោយចំហរនូវលទ្ធផលដែលយើងចូលចិត្តជាង នៅក្នុងស្ថានភាពកំណត់ ទំនាស់ណាមួយ គឺជានិរន្តរភាពក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទងដែលអនុញ្ញាតឱ្យយើង ជៀសវាងស្តីបន្ទោសអ្នកដទៃចំពោះអាកប្បកិរិយារបស់គេដែលយើងមិនចូលចិត្ត ។ វាក៏អាចជួយជៀសវាង ប្រតិកម្មជំទាស់ដែលតែងតែកើតមាននៅពេលយើងប្រាប់អ្នកណាម្នាក់ថា គេគួរប្រកាន់អាកប្បកិរិយាផ្សេងពីនេះ ។

សន្តិភាពនិយម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អកម្ម/អកម្មនិយម

គឺជាការបដិសេធជាគោលការណ៍នូវសង្គ្រាម និងអំពើហិង្សាលើរូបកាយតាមគ្រប់រូបភាព ដោយសង្កត់ធ្ងន់លើការប្រកាន់ខ្ជាប់នូវភាពស្មោះត្រង់របស់ខ្លួនឯង ។

ធ្វើឱ្យមានសន្តិភាព ឬបញ្ចប់ជម្លោះ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សន្តិភាពជាវិជ្ជមាន

ក. អត្ថន័យថា "ការធ្វើឱ្យមានសន្តិភាព"

ខ. ជាទូទៅ ការធ្វើឱ្យតំបន់ ឬប្រជាជាតិមួយមាន

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

population means to bring an end to hostilities through the use of force and coercion, used in reference to third party intervention or to the suppression of opposition by a more powerful party.

paradox

see also: dilemma

a. A statement that seems strange or impossible because it contains two ideas that both appear to be true and also to contradict each other.

b. A statement that appears to be true, but which leads to a conclusion that seems impossible or contradictory. In peacebuilding, it is often useful to be able to frame a paradox as something that can be held together, rather than as an either/or dilemma. An example raised by John Paul Lederach is the paradoxical need for both justice and mercy in conflict transformation.

paraphrase

see also: active listening, communication skills and tools

A communication skill, where the listener restates in a concise way and in their own words both the content and feeling of the

សន្តិភាព គឺការបញ្ចប់ជម្លោះដោយប្រើកម្លាំង ឬការបង្ខិតបង្ខំ ។ គេប្រើពាក្យនេះសំដៅដល់អន្តរាគមន៍របស់ភាគីទីបី ឬការបំបាត់ចោលនូវការប្រឆាំងគ្នាដោយភាគីណាមួយដែលមានកម្លាំងខ្លាំងជាង ។

មតិផ្ទុយនឹងមតិផ្សេង ឬ បរមតិ ឬ ប្រតិមតិ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទ្វេគ្រោះ

ក. គឺជាមតិដែលហាក់ដូចជាខ្លាំង ឬអនុវត្តមិនបានពីព្រោះមានបង្កប់មតិពីរដែលហាក់ដូចជាពិតទាំងពីរតែវាបដិសេធក្នាទៅវិញទៅមក ។

ខ. ជាមតិដែលឃើញហាក់ដូចជាពិត តែវានាំទៅដល់សេចក្តីសន្តិដ្ឋានមួយដែលហាក់ដូច ពុំអាចកើតមានបាន ឬមានលក្ខណៈផ្ទុយគ្នា ។ នៅក្នុងការកសាងសន្តិភាព ជារឿយៗវាមានប្រយោជន៍បើយើងអាចកំណត់បរមតិតាមរបបមួយដែលបង្ហាញថាមតិទាំងពីរអាចស្ថិតនៅជាមួយគ្នាបាន ជាជាងត្រូវជ្រើសរើសយកណាមួយ ឬក៏ទាល់ត្រូវ ។ លោក ចន ប៊ូល ឡេដឺរ៉ាក់ បានបង្ហាញអំពីតំរូវការពីរដែលផ្ទុយគ្នា គឺយុត្តិធម៌ និងមេត្តាធម៌ ក្នុងការបំប្លែងទំនាស់ ។

បរាប្រយោគ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការស្តាប់ដោយយកចិត្តទុកដាក់, ជំនាញប្រាស្រ័យទាក់ទង និង

មធ្យោបាយប្រាស្រ័យទាក់ទង

គឺជាជំនាញប្រាស្រ័យទាក់ទង ដែលនៅក្នុងនោះអ្នកស្តាប់និយាយយ៉ាងខ្លីឡើងវិញ ដោយប្រើពាក្យពេចន៍

speaker's message, and then checks to see if this understanding is correct. Paraphrasing shows that we are attentive, helps to clarify what is being said and to avoid misunderstandings.

pardon

see also: forgiveness

An official decision that there will be no punishment, although a person has been proved to be guilty of a crime.

participation

participatory decision-making

see also: collaborative problem-solving, decision-making process, problem-solving

A way of making decisions that involves all stakeholders. It is based on the understanding that when people participate in making a decision, they are more likely to support its implementation.

partnership

party

a. In a dispute, the parties are the people who are in conflict with each other, also called

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

របស់ខ្លួនឯងផ្ទាល់ នូវខ្លឹមសារ និងមនោសញ្ចេតនាក្នុងប្រយោគរបស់វាគ្មិន ដើម្បីផ្ទៀងផ្ទាត់ថា តើការយល់ឃើញរបស់ខ្លួនវាត្រឹមត្រូវដែរឬទេ ។ វិធីនេះបង្ហាញថា យើងបានយកចិត្តទុកដាក់ស្តាប់ ហើយវាជួយយើងឱ្យយល់ច្បាស់លើ អ្វីដែលយើងបានស្តាប់ និង ជៀសវាងការភ័ន្តច្រឡំ ។

ការលើកលែងទោស

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការអត់ទោស

ការសំរេចជាផ្លូវការមិនផ្ដន្ទាទោសនរណាម្នាក់ ទោះបីមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់បង្ហាញថា អ្នកនោះត្រូវជាប់ទោស ដោយបានប្រព្រឹត្តអំពើឧក្រិដ្ឋកម្មមែន ។

ការចូលរួម

សេចក្ដីសម្រេចចិត្តដោយមានការចូលរួម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: រួមគ្នាដោះស្រាយបញ្ហា, ដំណើរការធ្វើសេចក្ដីសម្រេចចិត្ត,

ការដោះស្រាយបញ្ហា

វិធីមួយក្នុងការធ្វើសេចក្ដីសំរេចចិត្តដែលមានការចូលរួមពីគ្រប់អ្នកពាក់ព័ន្ធ ។ គេជឿថាអ្នកដែលបានចូលរួម និងគាំទ្រដល់ការអនុវត្តសេចក្ដីសំរេចចិត្តនោះ ។

ភាពជាដៃគូ

គណបក្ស ឬ ភាគី

ក. នៅក្នុងទំនាស់ គឺជាក្រុមមនុស្សដែលឈ្លោះគ្នាដែលយើងហៅថា *ភាគីទំនាស់* ។ ភាគីទីបី ជាអ្នក

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

conflictants or disputants. However, a third party is someone who intervenes (such as a mediator) to try to help the parties to resolve the dispute.

b. A political party

passive/passivism

see also: pacifism

Someone who is passive tends to accept difficult situations without actively trying to change them for the better.

passive resistance

see also: active nonviolence, civil disobedience, non-cooperation, nonviolence

A type of nonviolent non-cooperation, such as some strikes and boycotts, where a party protests an injustice by refusing to do something that they are expected to do.

patience

see also: tolerance

a. The ability to wait calmly or to do something that is difficult or uninteresting for long periods of time.

b. The ability to accept or endure difficult situations, people's behaviour, or pain without complaining or becoming angry.

ដែលធ្វើអន្តរាគមន៍ (ឧ. អ្នកសម្រុះសម្រួល) ដើម្បីជួយភាគីទាំងសងខាងឱ្យដោះស្រាយទំនាស់បាន ។

ខ. គណបក្សនយោបាយ

អកម្ម/អកម្មនិយម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សន្តិភាពនិយម

អ្នកអកម្ម គឺជាអ្នកដែលព្រមទទួលរងនូវស្ថានការណ៍លំបាក ដោយពុំបានខំប្រឹងប្រែងផ្លាស់ប្តូរស្ថានការណ៍នោះ ឱ្យទៅជាស្ត្រីវិញ ។

ការប្រឆាំងអកម្ម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អហិង្សាសកម្ម.

អហិង្សា, ការបដិសេធច្បាប់រដ្ឋ.

មិនសហប្រតិបត្តិការ.

ជាការមិនធ្វើសហប្រតិបត្តិការតែមិនប្រើហិង្សា ដូចជា កូដកម្ម និងការធ្វើពហិការ ដែលក្នុងនោះ ភាគីមួយតវ៉ាប្រឆាំងនឹងអំពើអយុត្តិធម៌ ដោយពុំព្រមធ្វើកិច្ចការដែលជាកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួន ។

សេចក្តីអត់ធ្មត់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការអត់អោន

ក. ការអោនរង់ចាំបានដោយស្ងាត់ស្ងៀម ឬធ្វើអ្វីមួយដែលលំបាកហើយពុំសូវមានប្រយោជន៍ ក្នុងពេលមួយជ័យជំនះ ។

ខ. ការព្រមទទួលយក ឬផ្តល់ទ្រាំនឹង ស្ថានការណ៍លំបាក, អាកប្បកិរិយារបស់អ្នកផង ឬ ការឈឺចាប់ដោយមិនថ្លូវ ឬខឹងសម្បារ ។

pattern

A pattern is the arrangement or order of things, usually something that can be identified because it is repeated. Analysing patterns of conflict and peacebuilding can enhance the effectiveness of conflict prevention and intervention strategies.

peace

see also: culture of peace, positive peace

The state of freedom from conflict with ourselves or the world around us. Peace can be *inner peace* (a state of being at peace with ourselves and our experience), or peace in a relationship, group or society. Peace in society used to be defined as simply the absence of war and violence. However, a deeper understanding of the concept of peace shows that a range of positive dynamics make up and sustain a peaceful and harmonious society. This richer understanding is the basis for the concepts of peacebuilding and *positive peace*.

peacebuilding

Peacebuilding is the process of building peaceful relations between people by transforming conflict and creating structures to sustain peace in society. The term can be

លំនាំ ឬ ទម្រង់ ឬ បែបបទ

ជាការរៀបចំ ឬលំដាប់នៃអ្វីផ្សេងៗ ដែលជាធម្មតា គេអាចចំណាំបាន ព្រោះវាសាចុះស្មើគ្នាដដែលៗ ។ ការវិភាគអំពីលំនាំនៃទំនាស់ និងការកសាងសន្តិភាព អាចជួយបង្កើនភាពសក្តិសិទ្ធិនៃការបង្ការទំនាស់ និង យុទ្ធសាស្ត្រក្នុងការធ្វើអន្តរាគមន៍ ។

សន្តិភាព

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: វប្បធម៌សន្តិភាព.

សន្តិភាពជាវិជ្ជមាន

គឺជាសភាវៈនៃការគ្មានទំនាស់ជាមួយខ្លួនយើង និង ជាមួយអ្វីៗដែលនៅជុំវិញខ្លួនយើង ។ វាអាចជា *សន្តិភាពខាងក្នុង* ខ្លួនយើង (មានសន្តិភាពជាមួយខ្លួន ឯង និងជាមួយបទពិសោធន៍ដែលខ្លួនបានឆ្លងកាត់) ឬ សន្តិភាពនៅក្នុងទំនាក់ទំនងក្នុងក្រុមឬក្នុងសង្គម ។ គេច្រើនបកស្រាយពាក្យសន្តិភាពក្នុងសង្គមថា ជា ការគ្មានសង្គ្រាម និងគ្មានអំពើហិង្សា ។ ប៉ុន្តែការយល់ ស៊ីជម្រៅនូវទ្រឹស្តីសន្តិភាព បង្ហាញឱ្យឃើញនូវកម្លាំង ជាវិជ្ជមានមួយចំនួន ដែលធ្វើឱ្យសង្គមមានសុខ សន្តិភាពប្រកបដោយចីរភាព ។ ការយល់ច្បាស់ពី ទ្រឹស្តីសន្តិភាពនេះ គឺជាមូលដ្ឋានបញ្ញត្តិនៃការកសាង សន្តិភាពជាវិជ្ជមាន ។

ការកសាងសន្តិភាព

គឺជាដំណើរការនៃការកសាងទំនាក់ទំនងដ៏ល្អ រវាង បុគ្គលដោយបំប្លែងទំនាស់ និងបង្កើតនូវវិធានសម្រាប់ ធ្វើឱ្យសង្គមមានសន្តិភាពប្រកបដោយចីរភាព ។ គេ

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

used at every level from interpersonal to international.

peace education

Peace education encompasses all educational activities which aim to promote peace, for any audience, including lectures, awareness-raising campaigns, posters, radio and TV spots, literature, materials for school curriculums, etc.

peace-enforcement

A concept mentioned in the UN Agenda for Peace, wherein early military intervention would be used to enforce peace agreements that were being breached. The idea is that an early strategic military response (sanctioned by the UN Security Council) may make a decisive difference before the situation badly deteriorates.

peacekeeping

Peacekeeping is the prevention or ending of violence within or between nation-states through the intervention of an outside third party that keeps the warring parties apart. Unlike peacemaking, which involves negotiating a resolution to the issues in conflict, the goal of peacekeeping is simply preventing further violence.

អាចប្រើវាក្យស័ព្ទនេះនៅគ្រប់កម្រិត តាំងពីរវាងមនុស្សនិងមនុស្ស រហូតដល់ទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិ ។

ការអប់រំសន្តិភាព

ការអប់រំសន្តិភាព រាប់បញ្ចូលគ្រប់សកម្មភាពអប់រំដល់មនុស្សគ្រប់ស្រទាប់ ក្នុងការលើកតម្កើងសន្តិភាពមានការធ្វើបំប៉នថា យុទ្ធនាការលើកស្ទួយការយល់ដឹងពីសន្តិភាព, ការបិទបំណុលប្រកាស, ការផ្សព្វផ្សាយតាមវិទ្យុនិងទូរទស្សន៍, អក្សរសាស្ត្រ, សៀវភៅក្នុងកម្មវិធីសិក្សា ។ល។

ការអនុវត្តន៍ផែនការបង្ខំឱ្យមានសន្តិភាព

គឺជាទ្រឹស្តីដែលមានចែងក្នុងរបៀបវារៈសន្តិភាពរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ដែលបាននិយាយថា គេនឹងធ្វើអន្តរាគមន៍យោធាឱ្យបានឆាប់ ដើម្បីអនុវត្តកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពដែលត្រូវបានប្រេះស្រាំ ។ គេគិតថា ការប្រើកម្លាំងយោធាក្នុងការឆ្លើយតបជាយុទ្ធសាស្ត្រឱ្យបានទាន់ពេលវេលា (ដែលគាំទ្រដោយក្រុមប្រឹក្សាសន្តិសុខនៃ អសប) អាចនាំឱ្យមានលទ្ធផលជា វិជ្ជមានមុនពេលស្ថានការណ៍អាចធ្លាក់យ៉ាប់យឺនខ្លាំង ។

ការរក្សាសន្តិភាព

ជាការបង្ការ ឬបញ្ចប់ អំពើហិង្សារវាងរដ្ឋ តាមរយៈអន្តរាគមន៍ពីកម្លាំងទីបី ដែលព្រឹកភាគីទំនាស់ឱ្យនៅដាច់ពីគ្នា ។ ផ្ទុយពី ការធ្វើឱ្យមានសន្តិភាព ដែលតម្រូវឱ្យមានការចរចាកដំណោះស្រាយលើបញ្ហាទំនាស់គោលដៅនៃ ការរក្សាសន្តិភាព គឺធ្វើយ៉ាងណាបង្ការកុំឱ្យមានអំពើហិង្សាកាន់តែខ្លាំង ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

peacemaking

Peacemaking is the term often used to refer to negotiating the resolution of a conflict between people, groups, or nations. It goes beyond *peacekeeping* to actually deal with the issues in dispute, but ends when an agreement is reached. The concept of *peacebuilding* goes beyond the formal agreement to achieve reconciliation and build peaceful relations between people.

peace process

The process made of various functions and roles, and at different levels, that leads from conflict to peace. It is sometimes used in a more limited way to refer to the process of negotiating formal peace agreements.

peace walk

see *dhammayietra*

perception

The way that a person is conditioned to notice and interpret things. In conflict, our perceptions are often biased or inaccurate: for example, we will only notice the things that we do not like about an opponent and judge their actions negatively. Transforming the perceptions of conflicting parties is one of the challenges of third party intervention.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ការធ្វើឱ្យមានសន្តិភាព

គេប្រើពាក្យនេះសំដៅដល់ ការចរចាករដោះស្រាយក្នុងទំនាស់រវាង បុគ្គល ក្រុម ឬប្រជាជាតិ ។ វាជ្រាលជ្រៅជាងការរក្សាសន្តិភាពដោយដោះស្រាយបញ្ហាទំនាស់ ប៉ុន្តែវាត្រូវបញ្ចប់នៅពេលដែលមានការព្រមព្រៀងរវាងភាគី ។ ទ្រឹស្តីនៃការកសាងសន្តិភាព ទៅឆ្ងាយជាងកិច្ចព្រមព្រៀងជាផ្លូវការ ដោយមានបំណងសំរេចនូវការជូនរដ្ឋាភិបាល និងស្ថាប័នទំនាក់ទំនងជាសន្តិភាពរវាងប្រជាជន ។

ដំណើរការសន្តិភាព

ជាដំណើរការដែលកើតចេញពីមុខងារ និងតួនាទីជាច្រើននៅកំរិតផ្សេងៗគ្នាដែលនាំឱ្យមានការឈានពីស្ថានការណ៍ទំនាស់ទៅកាន់សន្តិភាព ។ ពេលខ្លះគេប្រើវាក្នុងន័យចង្អៀតត្រឹមតែដៅដល់ ដំនើរការចរចា គ្នារកកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពជាផ្លូវការតែប៉ុណ្ណោះ ។

ក្បួនដំណើរដើម្បីសន្តិភាព

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ធម្មយាត្រា

សញ្ញាខន្ធ

គឺជាវិញ្ញាណដែលកំណត់ពីបែបបទរបស់មនុស្សម្នាក់ក្នុងការសម្គាល់ និងបកស្រាយអ្វីផ្សេងៗ ។ ក្នុងទំនាស់សញ្ញាខន្ធរបស់យើងតែងតែលំអៀង និងពុំសូវពិតប្រាកដ ។ ឧ. យើងឃើញតែអ្វីដែលយើងពុំចូលចិត្តនៅលើខ្លួនភាគីម្ខាងទៀត ហើយក៏វិនិច្ឆ័យសកម្មភាពរបស់គេជាអវិជ្ជមាន ។ ការធ្វើឱ្យសញ្ញាខន្ធនៃភាគីក្នុងទំនាស់ផ្លាស់ប្តូរទៅបាន គឺជាបញ្ហាប្រឈមមួយដ៏ធំតែងតែក្នុងការធ្វើអន្តរាគមន៍របស់ភាគីទីបី ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

persecute

To deliberately oppress or treat someone cruelly over a period of time, especially because of their political or religious beliefs.

personal and cultural exchanges

Exchanges between different groups or nations to help build personal, intellectual, political, religious, or cultural understanding and ties, and to transform stereotypes.

persuasion

see also: coercion

Attempting to convince another party to change their attitude or behaviour. Persuasion is usually through rational or emotional appeals based on common values and understandings rather than coercion or threat.

picket

To stand or march as a protest in front of a factory or other building, especially to stop people from going inside during a strike. A picket or *picket line* is the group or line of people who do this.

ធ្វើទុក្ខទោស ឬ ផ្តន្ទាទោស

ធ្វើការគាបសង្កត់លើនរណាម្នាក់ដោយចេតនា ឬ ដោយយោរហៅក្នុងរយៈពេលមួយ ជាពិសេសដោយ ឈរលើមូលហេតុនយោបាយ ឬជំនឿ សាសនា ។

ការផ្លាស់ប្តូរបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និងផ្នែកវប្បធម៌

គឺជាការផ្លាស់ប្តូររវាងក្រុម ឬប្រជាជាតិ ដើម្បីស្ថាបនា ទំនាក់ទំនងនិងការយល់ដឹងផ្ទាល់ខ្លួន ឬខាងផ្នែក បញ្ហា នយោបាយ សាសនា ឬវប្បធម៌ និងដើម្បី កែប្រែផ្នត់គំនិតដែលមានយូរមកហើយ ។

ការបញ្ចុះបញ្ចូល

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការបង្កាប់ ឬការដាក់ បញ្ហាដាច់ណាត់

ការព្យាយាមបញ្ចុះបញ្ចូលភាគីមួយទៀត ឱ្យប្តូរទម្រង់ ឬអាកប្បកិរិយារបស់គេ ។ ក្នុងវិធីនេះ គេច្រើន ប្រើហេតុផល ឬមនោសញ្ចេតនា ដោយឈរលើតម្លៃ រួមនិងការយល់ដឹង ជាជាងការបង្កាប់ ឬការបំភ័យ ។

ធ្វើបាតុកម្ម

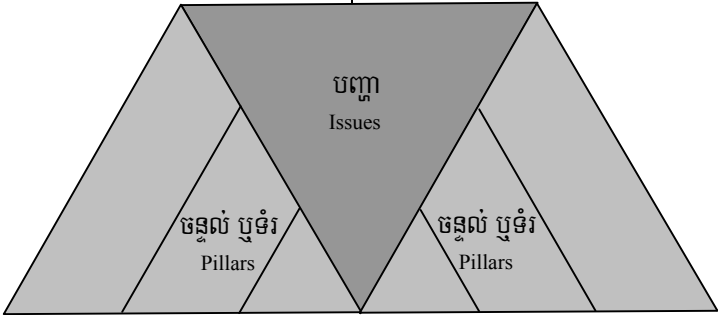
ឈរ ឬដើរប្រឆាំងតវ៉ានៅមុខរោងចក្រ ឬអាគារ ផ្សេងទៀត ដើម្បីឃាត់មនុស្សកុំឱ្យចូលទៅបាន ក្នុង ពេលកំពុងធ្វើកូដកម្ម ។ ពាក្យ picket line សំដៅ ដល់ក្រុមមនុស្សដែលធ្វើបាតុកម្ម ។

pillar of issues

A graphic tool to help analyse conflict situations that are ‘held up’ or maintained by other factors or forces. In such cases, addressing only the conflict itself will have limited impact. The aim of this tool is to identify the supporting factors and weaken or remove them.

ចន្ទលំនៃបញ្ហា

ជាឧបករណ៍ក្រាហ្វិក សំរាប់ជួយដល់ការធ្វើវិភាគស្ថានការណ៍ទំនាស់ដែលទ្រទ្រង់ ឬរក្សាទុកដោយកត្តា ឬកម្លាំងផ្សេងៗ ។ ក្នុងស្ថានការណ៍បែបនេះ បើយើងផ្តោតទៅលើទំនាស់តែមួយមុខ គឺពុំសូវមានប្រសិទ្ធភាពឡើយ ។ ឧបករណ៍នេះគេប្រើសំរាប់រកឱ្យឃើញនូវកត្តាទាំងឡាយដែលទ្រទ្រង់ទំនាស់, រួចហើយធ្វើឱ្យកត្តាទាំងនោះចុះខ្សោយ ឬដកវាចេញ ។

ចន្ទលំនៃបញ្ហា / pillar of issues

pluralism

- a. The belief in tolerance and acceptance of diversity, especially of opinions, values, etc.
- b. A form of society in which different ethnic or cultural groups can maintain their traditions.
- c. The belief that power should be shared between a number of political parties.

point of view

- a. A position from which something is viewed; a particular way of considering something.
- b. Someone's personal opinion or attitude about something.

ពហុនិយម

- ក. ជំនឿលើការអត់អោន និងការទទួលស្គាល់នូវភាពខុសៗគ្នា ជាពិសេសនៃគំនិត, តម្លៃ ។ល។
- ខ. សង្គមមួយបែបដែលក្នុងនោះ ជាតិពន្ធ ឬក្រុមមនុស្សដែលមានវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា អាចរក្សានូវទំនៀមទំលាប់របស់ខ្លួនបាន ។
- គ. ជំនឿដែលថា អំណាចអាចចែករំលែករវាងគណបក្សមួយចំនួនបាន ។

ទស្សនៈ

- ក. ជំហរមួយក្នុងការមើលទៅលើអ្វីមួយ ។ ការពិចារណាលើអ្វីមួយក្នុងផ្លូវមួយពិសេស ។
- ខ. មតិ ឬទម្រង់របស់នរណាម្នាក់នៅលើអ្វីមួយ ។

polarisation

see also: escalation

The process in which parties move towards more extreme positions ("poles") as a conflict escalates, leaving less middle ground.

policy dialogue

see also: dialogue

Dialogue aimed at engaging stakeholders in public policy decisions and recommendations.

positions

see also: doughnut tool (onion tool), interests, human needs theory, needs, theories of conflict

Positions are what parties publicly say they want in a conflict. As conflict develops, the parties' positions will usually become the opposite of their opponents, even though the underlying interests may actually be compatible.

ការប្រមូលផ្តុំ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការរីករាលដាល

ដំនើរការមួយដែលភាគីទាំងសងខាង ខិតទៅប្រកាន់ ជំហរកាន់តែឆ្ងាយពីគ្នាឡើង (ប៉ូល ឬអក្ខោសាន) នៅពេលទំនាស់កាន់តែរីករាលដាល ហើយផ្លូវ កណ្តាលក៏កាន់តែមានតិចទៅ ។

ការពិគ្រោះគោលនយោបាយ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការពិភាក្សា

ជាការពិភាក្សាដាក់ដាក់បញ្ចូលភាគីពាក់ព័ន្ធនានា ឱ្យធ្វើសេចក្តីសម្រេចលើគោលនយោបាយសាធារណៈ និងធ្វើអនុសាសន៍ ។

ជំហរ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ឧបករណ៍ដូណាត់ ឬ ឧបករណ៍ខ្លឹមបារាំង, ផលប្រយោជន៍, ទ្រឹស្តីតំរូវការ របស់មនុស្ស, តំរូវការ, ទ្រឹស្តីទំនាស់

គឺជាអ្វីដែលគូភាគីប្រកាសចង់បានជាសាធារណៈ នៅ ក្នុងទំនាស់ ។ នៅពេលដែលទំនាស់កាន់តែរីកឡើង ជំហររបស់ភាគីម្ខាងៗ កាន់តែបញ្ជាស្តីឡើង ទោះ បីជាផលប្រយោជន៍ដែលនៅពីក្រោយជំហរនោះ អាច ត្រូវគ្នាក៏ដោយ ។

positive peace

see also: *peace*

Peace is commonly thought of as simply the absence of organised, armed violence. However, a society without war, but which has deep-rooted divisions, structural violence, inequalities or oppression is far from being peaceful and harmonious. The concept of *positive peace* was first defined by Johan Galtung in his 1969 article, "Violence, Peace and Peace Research," which outlined the need for a more comprehensive approach in order to realise a positive or lasting peace. This means the absence of structural violence and having fair societal conditions such as justice and equity. The definition of peace as the absence of war is sometimes referred to as *negative peace*.

post-conflict

see also: *pre-conflict*

The prefix *post-* means "after." *Post-conflict* refers to the period of reconstruction and recovery following an end to armed conflict and before *positive peace* has been established. The divisions or conflicts within a

សន្តិភាពជាំវិជ្ជមាន ឬ សន្តិភាពពិតប្រាកដ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សន្តិភាព

ជាទូទៅគេច្រើនឱ្យនិយមន័យពាក្យ សន្តិភាព ថាជាការពុំមាន អំពើហិង្សាប្រដាប់អាវុធដែលរៀបចំឡើងដោយចេតនា។ ប៉ុន្តែក្នុងសង្គមមួយដែលគ្មានសង្គ្រាមតែមានការបែកបាក់គ្នាស៊ីជម្រៅ មានអំពើហិង្សាជាលក្ខណៈរចនាសម្ព័ន្ធ មានការមិនស្មើភាព ឬមានការសង្កត់សង្កិន សង្គមនោះពុំអាចចាត់ទុកថាមានសន្តិភាពឬមានសេចក្តីសុខបានទេ ។ ទ្រឹស្តីនៃសន្តិភាពជាំវិជ្ជមាន ត្រូវបានបកស្រាយជាលើកដំបូងដោយលោក ចូហាន ហ្គាល់ទុង ក្នុងអត្ថបទចុះផ្សាយនៅឆ្នាំ១៩៦៩ ក្រោមចំណងជើងថា "អំពើហិង្សា សន្តិភាព និងការស្រាវជ្រាវពីសន្តិភាព" ។ ក្នុងនោះលោកបានបញ្ជាក់ថា ដើម្បីសំរេចបាននូវសន្តិភាពជាំវិជ្ជមានឬយូរអង្វែង គេត្រូវស្វែងយល់ឱ្យបានទូលំទូលាយថែមទៀត គឺបានសេចក្តីថា ធ្វើយ៉ាងណាកុំឱ្យមានអំពើហិង្សាដែលមានលក្ខណៈជារចនាសម្ព័ន្ធ និង ត្រូវកសាងសង្គមមួយដែលប្រកបដោយយុត្តិធម៌ និង សមធម៌ ។ ការឱ្យនិយមន័យ សន្តិភាពថាជាការគ្មានសង្គ្រាមនោះ ជួនកាលគេហៅថាជា *សន្តិភាពអវិជ្ជមាន* ។

ក្រោយទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: មុនកើតទំនាស់

គឺជារយៈកាលនៃការស្ថាបនា និងបន្សុះរបួសឡើងវិញ បន្ទាប់ពីទំនាស់ប្រដាប់អាវុធបានត្រូវបញ្ចប់ និងមុនពេលមានសន្តិភាពជាំវិជ្ជមាន ។ ការបែកបាក់ឬទំនាស់នៅក្នុងសង្គមមួយ ពុំមែនត្រូវរលាយទៅ

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

society do not go away with peace accords or other agreements to end armed conflict, and successful post-conflict recovery involves the transformation of violent conflict into peaceful processes of political decision-making, as well as addressing the socio-economic and psychological dimensions of reconciliation and peace-building.

power

see also: empowerment, triangle of power

- a. The ability or capacity to do something.
- b. The ability to exercise authority, control or influence over others. Conflict theory distinguishes between *hard power* and *soft power*. Hard power is the coercive ability to use force to control or influence; whereas soft power is the persuasive ability to promote cooperation, to inspire or to provide legitimacy. Understanding the relative power of parties to conflict is an important part of conflict analysis.

power mediation

see also: mediation, power

A mediation process where the third party uses pressure (usually in the form of threats or incentives) to compel the conflictants to

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ដោយសារមានកិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាព ឬសន្តិសញ្ញាផ្សេងៗ ដើម្បីបញ្ចប់ទំនាស់ប្រដាប់អាវុធនោះទេ ។ ការបន្តរួមបញ្ចូលវិញក្រោយទំនាស់ តម្រូវឱ្យមានការកែប្រែទំនាស់ប្រកបដោយហិរញ្ញ ឱ្យក្លាយទៅជាយន្តការនៃ ការសម្រេចចិត្តនយោបាយប្រកបដោយសន្តិភាព ដោយត្រូវដោះស្រាយផងដែរនូវបញ្ហាចិត្តសាស្ត្រ សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច ដែលកើតឡើងនៅពេលផ្សះផ្សាគ្នា និងពេលកសាងសន្តិភាព ។

អំណាច

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការពង្រឹងអំណាច,

ត្រីកោណអំណាច

- ក. ការអាច ឬមានសមត្ថភាពធ្វើអ្វីមួយបាន
- ខ. ការអាចប្រើប្រាស់សមត្ថកិច្ច, ការត្រួតត្រា ឬឥទ្ធិពលទៅលើអ្នកដទៃ ។ ទ្រឹស្តីនៃទំនាស់សំគាល់លក្ខណៈខុសគ្នារវាង "អំណាចដោយកម្លាំង" និង "អំណាចដោយទន់ភ្លន់" ។ "អំណាចដោយកម្លាំង" គឺជាការប្រើអំណាចក្នុងការត្រួតត្រា ឬក្នុងការជះឥទ្ធិពលទៅលើអ្វីមួយ ។ "អំណាចដោយទន់ភ្លន់" គឺជាការបញ្ចុះបញ្ចូល ដើម្បីបង្កើនសហប្រតិបត្តិការ និងដើម្បីឱ្យមានការទទួលស្គាល់ជាទូទៅ ។ ការស្វែងយល់អំពីសភាពពិតនៃអំណាចរបស់ភាគីក្នុងទំនាស់ គឺជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៃការវិភាគទំនាស់ ។

អំណាចក្នុងការសម្រុះសម្រួល

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការសម្រុះសម្រួល,

អំណាច

គឺជាយន្តការនៃការសម្រុះសម្រួលមួយ ដែលភាគីទីបីប្រើប្រាស់នូវការគាបសង្កត់ (ដោយសម្បត្តិ ឬផ្តល់

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

engage in the process and reach an agreement. Power mediation is sometimes called *mediation with muscle* compared with *mediation with integrity* where the mediator does not compel participation or press for a particular outcome.

praxis

see also: theory

- a. The exercise or practice of an art, science or skill (as contrasted with the theory).
- b. Customary practice or conduct.

precarious peace

see also: peace, positive peace

Precairous means insecure, unstable or exposed to danger. A *precarious peace* is an end to open warfare in a situation of acute conflict which is liable to escalate again, i.e. where “peace” means little more than the temporary absence of war. Sometimes referred to as *fragile peace*.

pre-conflict

see also: latent conflict, post-conflict

The prefix *pre-* means “before.”

រង្វាន់) បង្ខំឱ្យភាគីទំនាស់ចូលរួមក្នុងដំណើរការដោះស្រាយ និងក្នុងកិច្ចព្រមព្រៀង ។ ជួនកាលគេហៅយន្តការនេះថា *ការសម្រុះសម្រួលដោយប្រើសាច់ដុំ* ដើម្បីប្រៀបធៀបទៅនឹងយន្តការមួយទៀត ហៅថា “ការសម្រុះសម្រួលដោយសុចរិត” ព្រោះអ្នកសម្រុះសម្រួលពុំមានបង្ខំតបង្ខំភាគីណាមួយ ឬជម្រុញឱ្យទទួលយកនូវលទ្ធផលណាមួយជាពិសេសនោះទេ ។

ការប្រើប្រាស់ជំនាញ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទ្រឹស្តី

- ក. ការអនុវត្តន៍ជាក់ស្តែងនូវសិល្បៈ វិទ្យាសាស្ត្រ ឬជំនាញណាមួយ (ដែលផ្ទុយពីសភាពមានតែទ្រឹស្តី) ។
- ខ. ការប្រតិបត្តិ ឬអំពើជាទម្លាប់

សន្តិភាពផុយស្រួយ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សន្តិភាព

សន្តិភាពជាវិជ្ជមាន

សន្តិភាពបែបនេះកើតឡើង នៅពេលទើបបានបញ្ចប់សង្គ្រាមចំហមួយនៅក្នុងស្ថានភាពមានទំនាស់ដ៏ខ្លាំងក្លាដែលអាចរាលដាលសាជាថ្មី ។ គឺបានសេចក្តីថាពាក្យ “សន្តិភាព” ក្នុងពេលនេះ វាមានន័យល្អជាងពាក្យ “ការគ្មានសង្គ្រាមជាបណ្តោះអាសន្ន” តែបន្តិចបន្តួចប៉ុណ្ណោះ ។

មុនកើតទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់បង្កប់

ក្រោយទំនាស់

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

a. The period before the outbreak of full-scale conflict, characterised by an escalation of tension and instability, and a deterioration of economic and social conditions.

b. The term pre-conflict also refers in general to conditions before a conflict occurred, e.g. pre-conflict levels of education.

prejudice

see also: bias, stereotype

An unreasonable negative opinion of people who are different - especially because of their race, sex, religion, etc. – formed without sufficient knowledge or actual experience of those people. Conflict analysis will often highlight prejudice and other negative images and attitudes that parties have about each other.

prescriptive

see elicitive/prescriptive

press release

A formal release to the media of a statement or information by an individual, group or institution.

ក. គឺជារយៈពេលមុនការផ្ទុះទំនាស់ដ៏ធំមួយ ហើយក្នុងរយៈពេលនេះគេឃើញមាន ការរីករាលដាលស្ថានការណ៍តឹងតែង កំណើនអស្ថិរភាព និងភាពដុះដាលនៃស្ថានការណ៍សេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច ។

ខ. គេប្រើពាក្យនេះដែរ ដើម្បីនិយាយអំពីស្ថានភាពមុនពេលកើតមានទំនាស់ ឧ. កម្រិតសិក្សាធិការមុនពេលមានទំនាស់ ។

បុរេនិច្ច័យ ឬ ការវាយស្មាន ឬ ការសន្និដ្ឋានមុន

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការលំអៀង, ផ្គត់គំនិត
ការមានមតិអវិជ្ជមានមិនសមហេតុផលលើអ្នកដទៃដែលខុសពីខ្លួន ជាពិសេសដោយសាររឿងពូជសាសន៍ ភេទ សាសនា ។ល។ ដោយពុំបានដឹងរឿងច្បាស់លាស់ឬធ្លាប់មានបទពិសោធន៍ជាមួយអ្នកទាំងនោះ ។ ការវិភាគទំនាស់ និងបង្ហាញឱ្យឃើញនូវ បុរេនិច្ច័យ ព្រមទាំងរូបភាពអវិជ្ជមាន និងចរិតឯទៀតៗ ដែលភាគីមានអំពីគ្នាទៅវិញទៅមក ។

ដែលដាក់បង្គាប់

សូមមើលពាក្យ: ដែលបំផុសគំនិត/ដែលដាក់បញ្ជា

សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន

ការផ្តល់ជាផ្លូវការដល់ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយនូវ សេចក្តីផ្តែងការណ៍ ឬព័ត៌មាន ដែលធ្វើឡើងដោយបុគ្គល ក្រុម ឬស្ថាប័នណាមួយ ។

preventive diplomacy

see also: diplomacy

Diplomatic actions to prevent disputes from arising between parties, or to prevent existing disputes from escalating into conflicts.

principled negotiation

see also: negotiation

An approach to negotiation developed by Fisher and Ury of the Harvard Negotiation Project and involving “separating the people from the problem,” negotiating on the basis of interests rather than positions, identifying options for mutual gain, and using objective criteria to judge the fairness of any proposed settlement.

private judging

see also: arbitration

A process agreed to by the parties where a dispute is presented to a neutral third party, typically an experienced lawyer or retired judge, who is hired by the parties and renders a binding decision.

proactive

Creating or controlling a situation by taking the initiative or anticipating rather than merely reacting to events.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិធីសាស្ត្រផ្តល់ទូតដើម្បីបង្ការជាមុន

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការទូត

សកម្មភាពការទូត ដើម្បីបង្ការជម្លោះកុំឱ្យកើតឡើង បានរវាងភាគី ឬបង្ការជម្លោះដែលកំពុងមានស្រាប់កុំ ឱ្យរីករាលដាល ។

ការចរចាជាគោលការណ៍

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការចរចា

ជាវិធីមួយនៃការចរចាដែលបង្កើតឡើងដោយលោក ហ្វីស៊ែរ និងលោកអ៊ុយ នៃគំរោងការចរចាបស់ សាកលវិទ្យាល័យ ហាវ៉ាត និងដែលស្តីពី “ការបំបែក កត្តាមនុស្សចេញពីកត្តាបញ្ហា” ។ គេចរចាដោយយល់ លើផលប្រយោជន៍ ជាជាងលើជំហរម្ខាងៗ គេខំរកឱ្យ ឃើញនូវជំរើសដែលធ្វើឱ្យបានចំណេញទាំងសងខាង, ដោយប្រើលក្ខខណ្ឌមិនសំរេង ក្នុងការវិនិច្ឆ័យលើ គតិយុត្តិសំណើដោះស្រាយណាមួយ ។

ការកាត់ក្តីក្រៅតុលាការ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: មជ្ឈត្តការ

ជាដំណើរការមួយ ដែលព្រមព្រៀងដោយភាគីទាំង សងខាងក្នុងការស្នើឱ្យភាគីអព្យាក្រឹតទីបី (ច្រើនជា មេធាវី ឬចៅក្រម ដែលមានបទពិសោធន៍) ជួយ ដោះស្រាយទំនាស់ ហើយភាគីទាំងពីរសន្យាថា នឹង គោរពតាមការកាត់ក្តីនោះ ។

ផ្តើមគំនិតសកម្មជាមុន, សកម្មគ្រប់គ្រង

ផ្តួចផ្តើមឱ្យមាន ឬត្រួតត្រាស្ថានការណ៍ណាមួយ ដោយផ្តើមគំនិតធ្វើអ្វីមួយ ឬគិតទុកជាមុន ជាជាងចាំ តែឆ្លើយតបទៅនឹងស្ថានការណ៍ ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

problem

problem identification

see also: problem-solving approach

The initial step in the problem-solving approach, where a list is made of common problems or issues stated in a simple and general way, and re-framed to make them acceptable to all parties.

problem-posing approach

see also: action learning cycle, elicitive/prescriptive

A pedagogical approach developed by Paulo Freire, in which people become active participants in examining problems of concern to them rather than passive recipients of knowledge. As part of this approach, learning should be relevant to the social context of the learner's lives and should empower them to deal actively with the issues they face.

problem-solving approach

see also: collaborative problem-solving, decision-making

An approach which involves defining the conflict as a common problem and working in cooperation with other parties to find

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ចំណោទ ឬ បញ្ហា

ការកំណត់បញ្ហា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការដោះចំណោទ
គឺជាជំហានដំបូងក្នុងការដោះចំណោទ ដោយធ្វើបញ្ជីមួយនៃបញ្ហាទាំងឡាយជាទូទៅ រួចហើយធ្វើសាឡើងវិញដោយបន្សល់ទុកតែ បញ្ហាណាដែលទាំងសងខាងទទួលស្គាល់រួមគ្នាថា មានដូច្នោះមែន ។

វិធីសាស្ត្រក្នុងការលើកបញ្ហា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: វដ្តរៀនសូត្រពីសកម្មភាព, ដែលបំផុសគំនិត/ដែលដាក់បញ្ហា
វិធីគំរូវិទ្យាមួយដែលបង្កើតឡើងដោយលោក ប៉ារ៉េឡូ ប្រែរេ និងដែលធ្វើឱ្យមនុស្សក្លាយជាអ្នកចូលរួមសកម្មក្នុងការពិនិត្យបញ្ហាជាកង្វល់រួម ជាជាងគ្រាន់តែរង់ចាំទទួលនូវចំណេះដឹងស្រាប់ៗ ។ ក្នុងវិធីនេះ ការរៀនសូត្រត្រូវទាក់ទិនទៅនឹងជីវិតក្នុងសង្គមជាក់ស្តែងរបស់សមាជិកដែលចូលរួម និងបង្កើនសមត្ថភាពរបស់ពួកគេ ឱ្យចូលរួមដោះស្រាយយ៉ាងសកម្មនូវបញ្ហា ដែលគេជួបប្រទះ ។

វិធីសាស្ត្រដោះស្រាយបញ្ហា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: រួមគ្នាដោះស្រាយបញ្ហា, ការធ្វើសេចក្តីសម្រេចចិត្ត
ជាវិធីមួយដែលបង្ហាញថា ទំនាស់ជាបញ្ហារួម ហើយត្រូវធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយភាគីដទៃទៀត ដើម្បីរកដំណោះស្រាយ ។ វាផ្តល់ស្រឡះអំពីវិធីប្រឈម

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

solutions. It can be contrasted with the adversarial approach which views the other disputants as opponents or enemies to be defeated, rather than cooperated with.

problem-solving workshop

Informal, off-the-record meetings (usually over several days) where unofficial representatives of the parties to protracted, deep-rooted conflict engage in collaborative analysis of the conflict as a shared problem and generate alternative options for action. Participants are typically selected mid-level actors who have knowledge of the conflict and are in a position to influence key decision-makers. Sometimes also referred to as *interactive problem-solving* or *third-party consultation*.

problem tree

see also: conflict tree

A graphic tool for group problem analysis in community development. The diagram of a tree with roots, trunk and branches is used as an aid to identify the main problems and establish the cause and effect relationships between these problems. It ensures that ‘root causes’ are identified and addressed, not just the symptoms of the problems.

ដាក់គ្នាដែលភាគីទំនាស់មើលគ្នាថា ជាភាគីប្រឆាំង ដែលត្រូវតែផ្តាព្វឱ្យបាន ហើយមិនត្រូវធ្វើសហប្រតិបត្តិការជាមួយឡើយ ។

សិក្ខាសាលាដោះស្រាយបញ្ហា

ជាការជួបគ្នាក្រៅផ្លូវការ (ជាធម្មតាច្រើនថ្ងៃ) ដោយគ្មានកំណត់ហេតុ ដែលចូលរួមដោយសមាជិក (គ្មានការតែងតាំងជាផ្លូវការ) នៃភាគីក្នុង ទំនាស់មួយ ដែលស៊ីជម្រៅនិងអូសបន្លាយយូរមកហើយ ។ គេធ្វើវិភាគជាមួយគ្នានូវ ទំនាស់ដោយចាត់ទុកវាជាបញ្ហារួម នឹងបំផុសឡើងនូវជំរើសទាំងឡាយសំរាប់ធ្វើសកម្មភាព ។ អ្នកចូលរួមច្រើនតែជាតួអង្គផ្ទាល់ កណ្តាលដែលដឹងច្បាស់អំពីទំនាស់ និងដែលអាចជះឥទ្ធិពលទៅលើអ្នកសំរេចចិត្ត ។ ពេលខ្លះគេហៅវិធីនេះថា “ការរួមគ្នាដោះស្រាយបញ្ហា” ឬ “ការពិគ្រោះយោបល់ជាមួយភាគីទីបី” ។

ដើមឈើបញ្ហា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ដើមឈើទំនាស់
ជាឧបករណ៍ក្រាហ្វិក សំរាប់ធ្វើវិភាគបញ្ហាជាក្រុមក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ ។ រូបដើមឈើដែលមានបួស ដើម និងមែក ត្រូវគេយកមកប្រើជាឧបករណ៍ជំនួយ សំរាប់រកមើលបញ្ហាសំខាន់ៗ និងផ្សារភ្ជាប់កត្តាមូលហេតុ ទៅនឹងកត្តាលទ្ធផល ។ ឧបករណ៍នេះជួយគេឱ្យរកឃើញ “បួសគល់នៃបញ្ហា” ហើយដោះស្រាយវា ដោយពុំមែនគ្រាន់តែដោះស្រាយនូវរោគសញ្ញានៃបញ្ហាប៉ុណ្ណោះទេ ។

procedural justice

see concepts of justice

procedural problems

Problems which arise from decision making procedures which do not consider relevant facts or the interests and needs of stakeholders, or which do not follow established and accepted processes. These can intensify and complicate disputes which might be resolved relatively easily if proper procedures were followed.

process

see also: procedural problems

- a. A series of actions or operations performed in order to do, make or achieve something, e.g. a peacebuilding process.
- b. The way something is done, or the way that people work together, e.g. decision-making process refers to the procedures or the way that decisions are made rather than their content.

projection

- a. In psychoanalytic theory, a defence mechanism in which various unaccepted thoughts and impulses are externalised by

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

យុត្តិធម៌តាមនីតិវិធី

សូមមើលពាក្យ: ទ្រឹស្តីនៃយុត្តិធម៌

បញ្ហាកើតមកពីនីតិវិធី

គឺជាបញ្ហាដែលកើតមកពី នីតិវិធីក្នុងការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្ត ដែលពុំបានគិតដល់កត្តាជាក់ស្តែង ឬក៏ផលប្រយោជន៍និងតម្រូវការរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធ ឬមួយពុំបានគិតដល់ ដំណើរការដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង និងមានការយល់ព្រមរួចមកហើយ ។ បញ្ហានេះអាចធ្វើឱ្យទំនាស់កាន់តែតានតឹង និងសំព្រាំងខ្លាំងឡើងហើយរឿងនេះអាចជៀសវាងបាន បើសិនជាគេអនុវត្តនូវ នីតិវិធីមួយសមស្រប ។

ដំណើរការ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: បញ្ហាកើតមកពីនីតិវិធី

- ក. សកម្មភាព ឬប្រតិបត្តិការមួយខ្សែដែលធ្វើឡើងដើម្បីសំរេចនូវអ្វីមួយ ឧ.ដំណើរការកសាងសន្តិភាព ។
- ខ. បែបបទដែលអ្វីមួយត្រូវបានធ្វើឡើង ឬ បែបបទដែលមនុស្សធ្វើការជាមួយគ្នា ឧ. ដំណើរការនៃការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្ត គឺសំដៅអំពីនីតិវិធី ឬបែបបទដែលសេចក្តីសំរេចចិត្តត្រូវបានធ្វើឡើង ជាជាងអំពីខ្លឹមសារនៅក្នុងសេចក្តីសំរេចចិត្តនោះ ។

ការឆ្លុះបញ្ចាំងត្រឡប់

- ក. នៅក្នុងទ្រឹស្តីវិភាគចិត្តសាស្ត្រ គឺជាយន្តការការពារខ្លួនមួយដែលក្នុងនោះ គំនិត និងសន្ទុះចិត្តទាំងប៉ុន្មាន ដែលពុំអាចទទួលយកបាន ត្រូវបញ្ចេញមក

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

attributing them to another person rather than oneself, e.g. “I hate you” becomes “you hate me.”

b. The assumption that other people act or perceive in a similar way to us, e.g. people who “look down” on others will assume that others also “look down” on them.

propaganda

a. Public dissemination of information, whether truthful or deceptive, intended to promote strategic or ideological objectives.

b. False or inaccurate information used by a government or political party to win public opinion.

protracted social conflict

see also: conflict, deep-rooted conflict

Protracted means for an extended or prolonged period of time. *Protracted social conflicts* are long-term conflicts among national, ethnic, religious, or cultural communities that are difficult or apparently impossible to resolve. They often involve deep-rooted issues of identity, security, structural inequalities and opportunities for effective participation.

ដោយនិយាយដាក់ទៅមនុស្សម្នាក់ទៀត ជាជាងដាក់លើខ្លួនឯង ឧ. គេត្រូវនិយាយថា “ខ្ញុំស្អប់អ្នកឯង” តែបែរជាថា “អ្នកឯងស្អប់ខ្ញុំ” ទៅវិញ

ខ. ការដែលគិតថាអ្នកដទៃធ្វើ ឬគិតដូចយើង ឧ. មនុស្សដែលមើលងាយអ្នកដទៃ ចេះតែគិតថាអ្នកដទៃមើលងាយខ្លួនដែរ ។

ការបោសសា

ក. ការផ្សាយដំណឹងជាសាធារណៈ ទោះពិត ឬធ្វើឱ្យខកចិត្តក្តី ក្នុងបំណងធ្វើឱ្យគេស្គាល់គោលដៅជាយុទ្ធសាស្ត្រ ឬគោលដៅខាងមនោគមវិជ្ជាផ្សេងៗ ។

ខ. ព័ត៌មានខុសឬពុំត្រឹមត្រូវប្រើប្រាស់ ដោយរដ្ឋាភិបាល ឬ គណបក្សនយោបាយ ដើម្បីទទួលបានការគាំទ្រពីសាធារណៈមតិ ។

ទំនាស់សង្គមយូរអង្វែង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់, ទំនាស់ចាក់

ឬសស្តុកស្តាយ

ជាទំនាស់កើតមានយូរមកហើយ រវាង ប្រជាជាតិ, ជាតិពន្ធុ, សាសនា ឬក្រុមវប្បធម៌ ដែលមើលទៅឃើញថាពិបាកដោះស្រាយ ។ ច្រើនកើតមកពីបញ្ហាស៊ីជម្រៅ ដូចជា អត្តសញ្ញាណ, សន្តិសុខ, ការមិនស្មើភាពជាលក្ខណៈរចនាសម្ព័ន្ធ, និង ឱកាសបានចូលរួមយ៉ាងពេញលេញ ។

public consultation

A process allowing earlier, more meaningful, and wider public participation in decision-making and influence in the outcome of a policy or decision to be made by government or private business, etc. Different approaches include publication of future plans, hearings, advisory bodies, and complaint/ombudsman procedures.

public declaration

see also: conflict of interest

- a. A written public statement or announcement of intentions, terms of an agreement, etc.
- b. An open declaration of assets or gifts received by people in public office, used as a means of promoting transparency and avoiding *conflicts of interest*.

ការពិគ្រោះសុំយោបល់សាធារណជន

ជាដំណើរការដែលអនុញ្ញាតឱ្យមាន ការចូលរួមពី ដំបូង និងយ៉ាងទូលំទូលាយពីសាធារណជន ក្នុងការ សំរេចចិត្ត និងជះឥទ្ធិពលទៅលើលទ្ធផលនៃគោល នយោបាយ ឬ សេចក្តីសំរេចចិត្តដែលធ្វើឡើងដោយ រដ្ឋាភិបាល ឬ ជំនួញឯកជន ។ គេប្រើវិធីច្រើនបែប ដូចជា ការផ្សាយអំពីគំរោងទៅអនាគត សវនាការ, ក្រុមប្រឹក្សាយោបល់ និងនីតិវិធីក្នុងការទទួលបណ្តឹង ឬតែងតាំងអ្នកតំណាងរដ្ឋដោះស្រាយវិវាទ ។

សេចក្តីប្រកាសជាសាធារណៈ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់ផលប្រយោជន៍

- ក. ជាឯកសារប្រកាសជាសាធារណៈ ឬសេចក្តីថ្លែង អំពី ចេតនា, អំពីលក្ខខណ្ឌនៃកិច្ចព្រមព្រៀង ។ល។
- ខ. ការប្រកាសជាចំហនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ឬអំណោយ ដែលទទួលបានពេលកាន់មុខតំណែងសាធារណៈ ។ គេធ្វើដូច្នេះក្នុងបំណងបង្កើនតម្លាភាព និងជៀសវាង ទំនាស់ផលប្រយោជន៍ ។

pyramid analysis

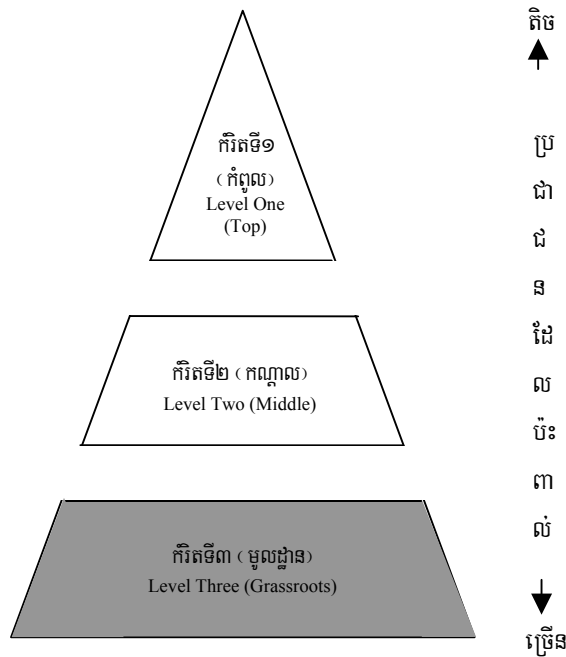
see also: actors and approaches, multi-level triangles

A graphic tool used to analyse conflicts that have more than one level. Considering each level helps to identify key actors and resources and how they relate to each other both within the same level (horizontally) and between levels (vertically).

ការវិភាគតាមសាធិដ្ឋាន ឬ តាម ពីរ៉ាមីត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: តួអង្គនានានិងវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗ, ត្រីកោណពហុកម្រិត

ជាឧបករណ៍ក្រាហ្វិកសំរាប់ធ្វើវិភាគនូវ ទំនាស់ដែលមានលើសពីមួយកំរិត ។ ការពិចារណាលើកំរិតនីមួយៗ អាចជួយឱ្យរកឃើញនូវតួអង្គ និង ធនធានសំខាន់ៗ ព្រមទាំងទំនាក់ទំនងគ្នាទៅវិញទៅមកទាំងក្នុងកំរិតស្មើគ្នា (ខ្សែទទឹង) ទាំងក្នុងកំរិតខុសគ្នា (ខ្សែបណ្តោយ) ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

questioning

see also: closed question, communication skills or tools, open question

Asking appropriate questions is an essential aspect of skilful communication, which can help to build relationships and to transform conflict. In addition to eliciting information, good questioning and listening can also help others to become more aware of their own motives, needs and interests.

race

The main groups that people are divided into according to the colour of their skin and other physical features.

racism

- a. The belief that the members of each race possess specific characteristics and abilities that distinguishes them as superior or inferior to other races.
- b. Prejudice or discrimination towards someone based on their racial origins. A person who believes or acts in this way is called a *racist*.

rapport

A relationship characterised by mutual understanding and empathy.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

សិល្បៈក្នុងការសាកសួរ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សំនួរបិទ, ជំនាញប្រាស្រ័យទាក់ទង

ឬមធ្យោបាយក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង, សំនួរបើក ការចេះសួរសំនួរសមស្របជាទិដ្ឋភាពមួយដ៏សំខាន់នៃ ជំនាញក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង និងក្នុងការកសាង សម្ព័ន្ធភាព និងកែប្រែទំនាស់ ។ ក្រៅពីការចំណុះបាន ព័ត៌មាន, ការចេះសួរ និងចេះស្តាប់ អាចជួយអ្នក ដទៃឱ្យកាន់តែយល់អំពីហេតុផល តម្រូវការ និង ផលប្រយោជន៍របស់គេផ្ទាល់ ។

ពូជសាសន៍

ក្រុមមនុស្សសំខាន់ៗ ដែលបែងចែកទៅតាមពណ៌ សម្បុរ និងកំរិតភាគរាងកាយផ្សេងៗទៀត ។

ប្រកាន់ពូជសាសន៍និយម

- ក. ជំនឿដែលថា សមាជិកនៃជាតិសាសន៍នីមួយៗ មានលក្ខណៈសម្បត្តិ និងសមត្ថភាពពិសេសៗ ដែល អាចសំគាល់បានថា ពួកគេប្រសើរជាង ឬអន់ជាង សាសន៍ដទៃ ។
- ខ. បុរេនិច្ច័យ ឬការរើសអើងប្រឆាំងនឹងអ្នកណាម្នាក់ ដោយឈរលើពូជសាសន៍ដើមរបស់គេ ។ មនុស្សដែល គិត ឬធ្វើសកម្មភាពបែបនេះ ហៅថា "ជនប្រកាន់ ពូជសាសន៍" ។

ការទាក់ទងគ្នា

ការទំនាក់ទំនងគ្នាដោយឈរលើការយល់ចិត្តគ្នា ទៅវិញទៅមក ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

reaction

see also: fight-flee, response

A reaction is any conditioned, habitual response to an external stimulus. Habitual reactions to conflict or danger must be understood in order to develop alternative, more skilful responses.

recommendation

reconciliation

see also: conciliation

The process of restoring and rebuilding relationships between people that have been divided by conflict.

reconstruction/recovery

see also: post-conflict

Post-conflict or post-war efforts to rebuild a functioning society, chiefly through infrastructure and economic reconstruction, establishing democratic institutions, etc. Full post-conflict recovery requires an integrated approach to reconciliation, economic development and reform.

ប្រតិកម្ម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ប្រឈមមុខ-រត់គេច,

ការឆ្លើយតប

គឺជាការឆ្លើយតបតាមទម្លាប់ ទៅនឹងអ្វីដែលបានទទួលមកពីខាងក្រៅ ។ គេត្រូវយល់ឱ្យបានច្បាស់អំពីការឆ្លើយតបជាទម្លាប់ទៅនឹងទំនាស់ ឬទៅនឹងគ្រោះថ្នាក់ណាមួយ ដើម្បីអាចធ្វើការឆ្លើយតបតាមបែបផ្សេងទៀតដែលមានលក្ខណៈប៉ិនប្រសព្វជាង ។

អនុសាសន៍

ការផ្សះផ្សាឡើងវិញ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការផ្សះផ្សា

ជាដំណើរការកសាងឡើងវិញនូវទំនាក់ទំនង រវាងមនុស្សដែលបានបែកបាក់គ្នាដោយសារទំនាស់ ។

ការកសាងឡើងវិញ/ ការជាសះស្បើយឡើងវិញ /ការដឹងខ្លួនឡើងវិញ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ក្រោយទំនាស់

ជាការប្រឹងប្រែងក្រោយសង្គ្រាម ឬក្រោយទំនាស់ដើម្បីកសាងឡើងវិញនូវសង្គមមួយ ដែលអាចជំរើសការបាន ជាពិសេស ការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច, ការបង្កើតស្ថាប័នប្រជាធិបតេយ្យ ។ល។ ការផ្សះផ្សាក្រោយទំនាស់ដ៏ពេញលេញ តំរូវឱ្យបញ្ចូលគ្នានូវ ការផ្សះផ្សាឡើងវិញ ការអភិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ច និងការកែទម្រង់ ។

referee

see also: arbitration, private judging

In dispute resolution, a neutral third party, typically appointed by a court, who arbitrates one or more issues under prescribed rules.

referendum

The process of referring an important political issue (e.g. an amendment to the constitution) to the electorate to be decided by a popular vote.

reframing

see also: communication skills or tools

Reframing is the process of changing the context or “frame” around a message to make it more constructive, less offensive or negative, or to help move dialogue forward. It involves identifying underlying interests and restating them in a positive way. It is a powerful communication tool for moving from differences to potential common ground, to be used by conflictants or by third parties.

អាជ្ញាកណ្តាល

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការវិនិច្ឆ័យ, ការកាត់ក្តី ក្រៅតុលាការ

ក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់ គឺជាភាគីទី៣អព្យាក្រឹត ដែលជាធម្មតាតែងតាំងដោយតុលាការ ហើយដែល កាត់ក្តីលើបញ្ហាមួយ ឬច្រើន តាមច្បាប់ដែលបាន កំណត់ ។

ប្រជាមតិ

គឺជាដំណើរការលើកឡើងនូវបញ្ហានយោបាយសំខាន់ ណាមួយ (ឧ. ធ្វើវិសោធនកម្មរដ្ឋធម្មនុញ្ញ) សួរទៅ ប្រជាពលរដ្ឋឱ្យសម្រេចចិត្ត តាមការបោះឆ្នោតជា សាកល ។

ការរៀបចំគម្រោងនិយាយឡើងវិញ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ជំនាញប្រាស្រ័យទាក់ទង ឬមធ្យោបាយក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង

ជាដំណើរការផ្លាស់ប្តូរបរិបទ ឬ “គ្រោង” ទៅលើ សេចក្តីថ្លែងណាមួយ ដើម្បីឱ្យមានលក្ខណៈស្ថាបនា កុំឱ្យអវិជ្ជមានពេក និងជួយឱ្យការជជែកគ្នាអាចទៅ មុខ ។ វិធីនេះតម្រូវឱ្យរកឱ្យឃើញនូវផលប្រយោជន៍ ដែលបង្កប់ ហើយលើកវាបង្ហាញមកសាច់ផ្ទៃជាលក្ខណៈ វិជ្ជមាន ។ វាជាឧបករណ៍មួយដ៏ខ្លាំងក្លាក្នុងការ ប្រាស្រ័យទាក់ទង ដើម្បីឈានពីការខ្វែងមតិគ្នា ទៅ រកមូលដ្ឋានរួមណាមួយដោយថាហេតុ ។ ឧបករណ៍ នេះប្រើប្រាស់ដោយភាគីទំនាស់ ឬភាគីទីបី ។

refugee

see also: displacement

Someone who has been forced to leave their own country and seek refuge elsewhere to escape war or persecution.

regulatory negotiation

see also: principled negotiation

The use of mediated negotiations in the setting of regulations, in which the interested party and the responsible agency are brought together to develop standards and procedures that are mutually acceptable.

reintegration

see also: demobilisation, disarmament, post-conflict

The process of integrating combatants back into society. In post-war recovery, reintegration is seen as part of *disarmament, demobilisation and reintegration* (DDR).

response

see also: reaction

A *response* to a situation is more informed, thoughtful and creative than a compulsive or habitual *reaction*.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ជនកៀសខ្លួន

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែង ដោយបង្ខំចិត្ត

ជាជនម្នាក់ ដែលត្រូវបានបង្ខំឱ្យចាកចេញពីប្រទេស របស់ខ្លួន ហើយស្វែងរកការជ្រកកោននៅប្រទេស ដទៃ ដើម្បីគេចពីសង្គ្រាម ឬពីការផ្តន្ទាទោស ។

ការចរចារៀបចំច្បាប់ទម្លាប់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការចរចាជាគោលការណ៍ ជាការប្រើប្រាស់ការចរចាតាមការសុំរុះសំរួល ដើម្បី រៀបចំច្បាប់ទម្លាប់ ដែលនៅក្នុងនោះ ភាគីពាក់ព័ន្ធ និងភាគីសុំរុះសំរួល ជួបជុំគ្នាដើម្បីរៀបចំខ្នាត គំរូ ឬ នីតិវិធីដែលទាំងអស់គ្នាអាចទទួលយកបាន ។

សមាហរណកម្មជាថ្មី

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការវិសាយ, ការដកហូតសញ្ជ័យ, ក្រោយទំនាស់ ជាដំណើរការបញ្ចូលអតីតយុទ្ធជន ទៅក្នុងសង្គមជាតិ វិញ ។ ក្នុងដំណាក់កាលផ្សះផ្សាយសង្គ្រាម មានផ្នែកទាំងបីយ៉ាងសំខាន់គឺ ការដកហូត សញ្ជ័យ, ការវិសាយ និងសមាហរណកម្មជាថ្មី ។

ការឆ្លើយតប

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ប្រតិកម្ម ការឆ្លើយតបទៅនឹងស្ថានការណ៍ណាមួយ គឺមានលក្ខណៈ ដឹងរឿង ថ្លឹងថ្លែង និងច្នៃប្រឌិត, ដូច្នេះវាប្រសើរជាង ប្រតិកម្មទៅតាមតែទម្លាប់ ឬដោយសារអត់ទ្រាំពុំបាន ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

responses to conflict

see approaches to conflict, conflict style

responsibility

restitution

a. The process of bringing something back to its original state by replacing, repairing, etc.

b. The act of restoring or giving back to the owner something that was stolen, or of paying for damage to property or injury.

restorative justice

see also: concepts of justice

Restorative justice is designed to heal the relationship between victim and offender rather than to punish the wrongdoer. This requires apology from the offender, restitution for the offence, and forgiveness from the victim, usually through *victim-offender mediation*.

retribution

Punishment that is deserved as a result of wrongdoing. Often given with a sense of retaliation or revenge.

retributive justice

see concepts of justice

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ការឆ្លើយតបទៅនឹងទំនាស់

សូមមើលពាក្យ: របៀបដោះស្រាយទំនាស់, ចរិតបុគ្គលក្នុងទំនាស់

ការទទួលខុសត្រូវ

ការផ្តល់សំណង, ការកែខៃឱ្យវិញ

ក. ការធ្វើអ្វីមួយឱ្យត្រឡប់ទៅរកសភាពដើមវិញ ដោយជំនួសឬដោយជួសជុល ។ល ។

ខ.ការបង្វិលសងអ្វីមួយដែលត្រូវបានលួចទៅឱ្យម្ចាស់ ដើមវិញ ឬ ការចេញសំណងខូចខាតលើទ្រព្យសម្បត្តិ ឬស្នាមរបួស ។

យុត្តិធម៌តាមសំណង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទ្រឹស្តីនៃយុត្តិធម៌
យុត្តិធម៌បែបនេះធ្វើឡើង ដើម្បីផ្សះផ្សាទំនាក់ទំនង រវាងជនរងគ្រោះ និងអ្នកប្រព្រឹត្តិ. ជាជាងការដាក់ ទណ្ឌកម្មទៅលើអ្នកខុស ។ វាតំរូវឱ្យមានការសុំទោស ពីអ្នកខុស ការផ្តល់សំណង និងការអត់អោនទោសពី អ្នករងគ្រោះ ។ ជាធម្មតាកិច្ចការនេះធ្វើឡើងតាម រយៈ *ការសម្រុះសម្រួលរវាងអ្នករងគ្រោះ និងអ្នក ប្រព្រឹត្តិខុស* ។

ការដាក់ទោស

ការពិន័យសមទៅតាមការប្រព្រឹត្តិខុស ។ ជារឿយៗ វាមានលក្ខណៈជាការតបត ឬជាការសងសឹកវិញ ។

យុត្តិធម៌តាមការពិន័យ ឬ សងសឹក

សូមមើលពាក្យ: ទ្រឹស្តីនៃយុត្តិធម៌

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

revenge

rights

see also: human rights

Legal, official or moral entitlements or freedoms, including the United Nations Universal Declaration of Human Rights, rights enshrined in national constitutions, and other legal and customary rights, such as the right of access to common property resources, or the right to cross property which does not belong to oneself (right of way).

rights dispute

see also: interest dispute

A labour dispute related to an existing right, under law, contract or collective bargaining agreement, etc., e.g. the legal right to a certain rate of pay for overtime work.

role-play

A simulation of a real-life situation in which training participants act the parts of other characters. Role-plays created by participants based on their actual experience of conflict situations can help to identify and practice appropriate responses to conflict within that

ការសងសឹក

សិទ្ធិ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សិទ្ធិមនុស្ស

ការមានលទ្ធភាព ឬសេរីភាព តាមផ្លូវច្បាប់ តាមផ្លូវការ ឬតាមផ្លូវសីលធម៌ ដោយរួមទាំងសេចក្តីថ្លែងការណ៍ជាសាកលរបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ស្តីអំពីសិទ្ធិមនុស្ស. ទាំងរដ្ឋធម្មនុញ្ញជាតិ. ទាំងសិទ្ធិជាទំនៀមទម្លាប់ផ្សេងទៀតដែលស្របច្បាប់ ដូចជាសិទ្ធិប្រើប្រាស់ធនធានរួម. សិទ្ធិឆ្លងកាត់ដីធ្លីដែលមិនមែនជារបស់ខ្លួន (សិទ្ធិប្រើផ្លូវ) ។

វិវាទអំពីសិទ្ធិ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: វិវាទអំពីផលប្រយោជន៍

ជាជម្លោះការងារមួយ ពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិដែលធានាដោយច្បាប់. ឧទាហរណ៍អនុសញ្ញារួម ។ល។ ខ. សិទ្ធិតាមច្បាប់ក្នុងការបានកម្រៃតាមអត្រាមួយ សំរាប់ពេលធ្វើការលើសម៉ោង ។

ការសំដែងតួ

ជាការសំដែង ដូចនៅក្នុងស្ថានការណ៍នៃជីវិតពិតៗ ដែលសិក្ខាកាមដើរតួធ្វើជាបុគ្គលផ្សេងៗ ។ ឈុតឆាកបង្កើតដោយអ្នកចូលរួម ដោយឈរលើបទពិសោធន៍ជាក់ស្តែងនៃស្ថានការណ៍ទំនាស់ អាចជួយឱ្យរកឃើញ និងរៀនអនុវត្តនូវការឆ្លើយតបដ៏សមស្របទៅនឹងទំនាស់ នៅក្នុងបរិបទនោះ ។ ឆាករៀបចំស្រេច

context. A *set piece* is a role-play where the characters are pre-determined by trainers in order to practice specific skills such as communication or mediation skills.

round table

see also: dialogue

A round table discussion is one where everyone can participate equally, with mutually agreed guidelines and a facilitator, used as a way to promote dialogue between stakeholders.

rumour

Unverified or unconfirmed information that is passed from person to person in a community.

saving face

see face / face-saving

scapegoat

see also: prejudice, stereotype

A person who is intentionally blamed or punished for someone else's mistake or wrongdoing, when it is not their fault. Stereotyped groups are often victims of scapegoating for the problems in a particular society.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

គឺជាការសំដែងតួដែលកំណត់ជាមុនដោយគ្រូបង្ហាត់ដើម្បីរៀនអនុវត្តជំនាញពិសេសណាមួយ ដូចជាការប្រាស្រ័យទាក់ទង ឬការសម្រុះសម្រួល ។

ប្រជុំតុមូល

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការសន្ទនា

ជាការពិភាក្សាមួយ ដែលគ្រប់គ្នាអាចចូលរួមបានយ៉ាងស្មើភាព ដោយមានការព្រមព្រៀងលើបទណែនាំ និងលើអ្នកសម្របសម្រួល ។ ជាវិធីដើម្បីជំរុញឱ្យមានការជជែកគ្នារវាងភាគីពាក់ព័ន្ធ ។

ពាក្យចោមអារាម

ជាព័ត៌មានដែលគ្មានការត្រួតពិនិត្យ ឬការបញ្ជាក់ដែលឆ្លងពីម្នាក់ទៅម្នាក់ នៅក្នុងសហគមន៍មួយ ។

ការរក្សាមុខមាត់

សូមមើលពាក្យ: មុខមាត់/ការរក្សាមុខមាត់

អ្នករងកំហុសអ្នកឃ្នោត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: បុរសថ្មីថ្មី, ផ្លូវគំនិត

ជាជនដែលគេស្តីបន្ទោស ឬដាក់ទោសដោយចេតនាសំរាប់កំហុសដែលអ្នកផ្សេងបានធ្វើ ។ ក្រុមមនុស្សដែលគេមានផ្លូវគំនិតមិនល្អទៅលើ គឺច្រើនតែជាអ្នករងគ្រោះជំនួសអ្នកដទៃ សំរាប់បញ្ហាផ្សេងៗដែលមាននៅក្នុងសង្គម ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

shuttle diplomacy

see also: diplomacy

International negotiations conducted by a mediator travelling repeatedly between the countries concerned.

shuttle mediation

see also: mediation

A stage of the mediation process where parties do not meet or communicate directly, and the mediator goes back and forth (“shuttles”) to meet separately with each side. This may be necessary at the beginning of mediation, or if the process deteriorates, especially in very polarised conflicts where there is a lack of trust between the parties.

skill

social boycott

When a society collectively refuses to engage in normal social and commercial relations with an individual or group, with the aim of making life uncomfortable to the point that they will decide to leave. The strategy does not involve violence or destruction of property etc.

ដំណើរការផ្លូវទូតត្រឡប់ចុះឡើង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការទូត

ការចរចាលើនាកអន្តរជាតិ ដែលមានអ្នកសំរុះសំរួល ធ្វើដំណើរចុះឡើងរវាងប្រទេសពាក់ព័ន្ធ ។

ការសំរុះសំរួលត្រឡប់ចុះឡើង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការសំរុះសំរួល

គឺជាដំណាក់កាលមួយនៃដំណើរការសំរុះសំរួល ដែលភាគីទំនាស់ពុំទាក់ទងគ្នាដោយត្រង់ឡើយ ហើយអ្នកសំរុះសំរួលទៅមកចុះឡើង ដើម្បីជួបភាគីទាំងសងខាងដាច់ពីគ្នា ។ វិធីនេះអាចមានប្រយោជន៍នៅពេលគេចាប់ផ្តើមសំរុះសំរួល ឬក្នុងទំនាស់ដែលកាន់តែតឹងតែង ហើយដែលគ្មានការទុកចិត្តគ្នារវាងភាគី ។

ជំនាញ

ការធ្វើតហិការរបស់សង្គម

ស្ថានភាពនេះកើតមាន នៅពេលដែលសង្គមមួយ បានបដិសេធជាសមូហភាព ពុំព្រមមានទំនាក់ទំនងខាងសង្គមកិច្ច ឬពាណិជ្ជកម្មដូចធម្មតា ជាមួយអ្នកណាម្នាក់ ឬក្រុមណាមួយ ក្នុងគោលបំណងធ្វើឱ្យជីវិតពួកនោះកាន់តែលំបាក ហើយសំរេចចិត្តដើរចេញដោយខ្លួនឯង ។ ក្នុងយុទ្ធសាស្ត្រនេះ ពុំមានការប្រើអំពើហិង្សា ឬការបំផ្លាញទ្រព្យសម្បត្តិ... ទេ ។

social change

see also: active nonviolence

- a. The ways in which the characteristics of social systems change.
- b. The structural transformation of political, social and economic systems to create a more equitable and just society, brought about through advocacy, awareness-raising and public education, popular mobilisation, and other nonviolent means.

social conflict

see also: conflict

Conflict over inequality of power and authority, discrimination, income, access to resources, opportunities, etc. within and between different social groups.

sphere of influence

A person's *sphere of influence* contains the things that they are able to influence. It is sometimes compared to the *sphere of concern*, which is the wider sphere of things that they are concerned about, but may not be in a position to influence.

ការផ្លាស់ប្តូរក្នុងសង្គម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អហិង្សាសកម្ម

- ក. លំនាំបង្ហាញឱ្យឃើញនូវការផ្លាស់ប្តូរនៃលក្ខណៈទាំងឡាយនៅក្នុងប្រព័ន្ធសង្គម ។
- ខ. ជាការកែប្រែបែបផែននៃប្រព័ន្ធខាង នយោបាយសង្គមកិច្ច និងសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីកសាងសង្គមមួយប្រកបដោយ សមធម៌ និងយុត្តិធម៌ តាមរយៈការតស៊ូមតិ ការបង្កើនការយល់ដឹង ការអប់រំសាធារណៈ ការប្រមូលប្រជាជនឱ្យគាំទ្រ និងមធ្យោបាយអហិង្សាផ្សេងៗទៀត ។

ទំនាស់ក្នុងសង្គម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់

គឺជាទំនាស់នៅលើភាពមិនស្មើគ្នានៃអំណាច និងសមត្ថកិច្ច. លើ ការរើសអើង ប្រាក់កំរៃ ការប្រើប្រាស់ធនធាន ឱកាស ។ល។ នៅក្នុងក្រុម និងរវាងក្រុមផ្សេងៗក្នុងសង្គម ។

ដែនឥទ្ធិពល

នៅក្នុងដែនឥទ្ធិពល របស់អ្នកណាម្នាក់ គឺមានអ្វីៗដែលគេអាចជះឥទ្ធិពលទៅលើ ។ ជួនកាលគេប្រៀបធៀបទៅនឹង "ដែននៃការយកចិត្តទុកដាក់" ដែលមានទំហំធំធេង ដែលគេកង្វល់ក្នុងការយកចិត្តទុកដាក់ ក៏ប៉ុន្តែគេអាចនឹងគ្មានលទ្ធភាពជះឥទ្ធិពល ទៅលើបាន ។

spoilers

Parties who obstruct the effective implementation of a ceasefire or a peace process, and use violence or other methods to achieve this, because they see peace as a threat to their power or interests and can benefit more from non-compliance. Incorporating or managing spoilers is a major challenge in the success or failure of peace processes.

stable peace

see also: peace, positive peace

A long-standing relationship between two countries in which war or the threat of force is no longer considered to be an acceptable or possible response to any dispute between them.

stages of conflict

see also: conflict, conflict analysis

A graphic tool that shows changes in the intensity of conflict over time. The basic analysis uses five stages, which generally occur in order and may reoccur in similar cycles: *pre-conflict, confrontation, crisis, outcome, and post-conflict.*

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ភាគីរាំងស្ទះ

គឺជាភាគីបង្កឧបសគ្គ ក្នុងការអនុវត្តនីតិវិធីឈប់បាញ់ គ្នាឬដំណើរការសន្តិភាព ដោយការប្រើហិង្សាឬ មធ្យោបាយផ្សេងទៀត ព្រោះគេឃើញថា សន្តិភាព វាគំរាមកំហែងដល់អំណាច និងផលប្រយោជន៍របស់ គេ ហើយគេបានចំណេញជាងក្នុងការមិនអនុវត្តតាម ។ ការគិតបញ្ចូល ឬការគ្រប់គ្រង *ភាគីរាំងស្ទះ* គឺជា បញ្ហាប្រឈមដ៏ធំមួយ សំរាប់ជោគជ័យ ឬបរាជ័យនៃ ដំណើរការសន្តិភាព ។

សន្តិភាពស្ថិតស្ថិរ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សន្តិភាព.

សន្តិភាពជាវិជ្ជមាន

ទំនាក់ទំនងដ៏ជាប់លាប់រវាងប្រទេសពីរ ដែលនៅក្នុង នោះ សង្គ្រាម ឬការគំរាមប្រើកម្លាំង លែងជាចម្លើយ អាចទទួលយកបានទៀតហើយ ក្នុងជម្លោះអ្វីមួយ រវាងប្រទេសទាំងពីរ ។

ដំណាក់កាលនៃទំនាស់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់, វិភាគទំនាស់

ជាឧបករណ៍ក្រាហ្វិក ដែលបង្ហាញអំពីការប្រែប្រួល នៃកម្លាំងទំនាស់ទៅតាមកាលវេលា ។ ការវិភាគជា មូលដ្ឋានប្រើប្រាស់កម្រិតប្រាំថ្នាក់ ដែលជាធម្មតា តែងកើតឡើងហូរហែតាមលំដាប់ និងអាចកើតសា ជាថ្មីក្នុងវដ្តស្រដៀងគ្នា: *មុនទំនាស់, ការប្រឈម ដាក់គ្នា, វិបត្តិ, លទ្ធផល, និង ក្រោយទំនាស់* ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

stakeholder

see also: participatory decision-making

- a. A person with an interest or a concern in something.
- b. Any person or group that can affect or is affected by a conflict or decision. Responsible conflict management and decision-making requires consideration of the effects on all stakeholders.

stakeholder analysis

see also: conflict analysis

A tool for identification and analysis of who is involved in a conflict, where their interests lie, and how they relate to each other in terms of power and influence. This can also help to identify common ground, and develop strategies to get the most effective support for and reduce any obstacles to successful intervention.

standard

statement

status quo

ជន ឬ ភាគីរួមចំណែក ឬ ភាគីពាក់ព័ន្ធ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សេចក្តីសម្រេចចិត្ត ដោយមានការចូលរួម

- ក. ជាអ្នកដែលមានផលប្រយោជន៍ ឬមានជាប់ទាក់ទងនឹងអ្វីមួយ ។
- ខ. នរណាម្នាក់ ឬក្រុមណាមួយដែលអាចកែប្រែ ឬទទួលបានការប៉ះពាល់ពីទំនាស់ឬសេចក្តីសម្រេចចិត្ត ការសម្រេចចិត្ត ឬការគ្រប់គ្រងទំនាស់ដែលមានភាពទទួលខុសត្រូវ តំរូវឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ពីផលវិបាកដែលនឹងជះទៅលើភាគីពាក់ព័ន្ធទាំងអស់ ។

ការធ្វើវិភាគអំពីជន ឬ ភាគីរួមចំណែក ឬ ភាគីពាក់ព័ន្ធ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការវិភាគទំនាស់
ជាឧបករណ៍សំរាប់រកមើលឬវិភាគពី អ្នកដែលទាក់ទងក្នុងទំនាស់ ថា តើផលប្រយោជន៍នៅត្រង់ណា និង តើទំនាក់ទំនងអំណាចនិងឥទ្ធិពលរវាងពួកគេមានយ៉ាងដូចម្តេច ។ វាអាចជួយឱ្យរកឃើញនូវមូលដ្ឋានរួម និងយុទ្ធសាស្ត្រសំរាប់ស្វែងរកការគាំទ្រដ៏សក្តិសិទ្ធិ និងកាត់បន្ថយឧបសគ្គ ឈានទៅដល់ការធ្វើអន្តរាគមន៍ដោយជោគជ័យ ។

ខ្នាតគំរូ ឬ មាត្រដ្ឋាន ឬ ស្តង់ដារ

សេចក្តីថ្លែងការណ៍

សភាពនៅដដែល

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

stereotype

see also: prejudice

The generalised image created when prejudice towards a particular group is standardised and oversimplified to the extent that all members of that group are seen as having the same (negative) traits.

strategy

see also: tactic

The skill of careful planning to achieve a desired goal. The application of strategic thinking and planning has been very well developed in war, and must also be applied in successful peacebuilding and conflict management.

stress

see also: tension, trauma

A state of mental or emotional strain or tension, also producing physical effects, caused by a response to a difficult experience or situation.

strike

see also: cooling-off period, lockout

An organised, collective refusal of employees to work, as a protest and in order to obtain a concession from their employer as a condition of their return to work. The Cambodian

ការមានផ្នត់គំនិតលើអ្វីមួយ, ផ្នត់គំនិត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: បុរេនិទ្ទ័យ

នៅពេលដែលគេមានបុរេនិទ្ទ័យទៅលើក្រុមណាមួយ គេតែងតែបង្កើត រូបភាពទូទៅមួយសំរាប់ក្រុមនោះ រហូតទាល់តែសមាជិកទាំងអស់នៃក្រុមនោះ ត្រូវតែ មើលឃើញថាមានលក្ខណៈអវិជ្ជមាននោះដូចគ្នា ។

យុទ្ធសាស្ត្រ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: យុទ្ធវិធី

គឺជា ការប្រុងប្រយ័ត្នក្នុងការរៀបចំផែនការដោយប្រុង ប្រយ័ត្ន ដើម្បីសំរេចគោលដៅអ្វីមួយ ។ ការគិតគូរ និងរៀបចំផែនការយុទ្ធសាស្ត្រ ដែលអនុវត្តបានល្អ ណាស់ក្នុងពេលសង្គ្រាម គឺត្រូវយកមកប្រើផងដែរ ក្នុងការកសាងសន្តិភាព និងគ្រប់គ្រងទំនាស់ ឱ្យបាន ជោគជ័យ ។

ភាពតានតឹងក្នុងអារម្មណ៍

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ភាពតានតឹង.

របួសផ្លូវចិត្ត

ស្ថានភាពអារម្មណ៍ ឬផ្លូវចិត្តដែលតានតឹង ហើយ ដែលជះឥទ្ធិពលទៅលើរាងកាយ បណ្តាលមកពីការ ត្រូវតបតទៅនឹងស្ថានភាព ឬបទពិសោធន៍ដ៏ពិបាក ណាមួយ ។

ធ្វើកូដកម្ម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: រយៈពេលសំរាប់

ធ្វើឱ្យភាគីវិវាទត្រជាក់ចិត្តនឹងគ្នាឡើងវិញ. ឡូកអៅ ជាការប្រកែករួម ពុំព្រមចូលធ្វើការ រៀបចំឡើង ដោយបុគ្គលិក ដើម្បីទាមទារអ្វីមួយពិនិយោជក ជា

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

Labour Law details which strikes are lawful and unlawful. In general, there should be no strikes (or lockouts) until the period of conciliation and arbitration has been exhausted.

structural violence

see also: latent conflict, peace, positive peace, violence

Popularised by Johan Galtung, the concept of structural violence is when damage to an individual or group occurs because of an unequal distribution of resources (or access to them) in a given society, even where no force or direct violence is used. This broader understanding of violence is linked to the concept of *positive peace*.

summarise

see also: active listening, communication skills or tools

Summarising is a communication skill that condenses the main points of a longer statement or discussion into a brief, direct form. It is used to review the discussion so far, to help keep dialogue focused, to ensure clarity, to confirm that the listener has heard and understood, and as an aid to remembering

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ផ្លូវនឹងការត្រឡប់ចូលធ្វើការវិញ ។ ច្បាប់ការងារ កម្ពុជា មានបញ្ជាក់ពី កូដកម្មស្របច្បាប់ និងកូដ កម្មមិនស្របច្បាប់ ។ ជាទូទៅ អាចមានកូដកម្ម (ឬឡូកអោ) បាន លុះត្រាតែការសម្រុះសម្រួល និងការកាត់ក្តី ត្រូវបានសាកល្បងរួចអស់ហើយ ។

អំពើហិង្សាដែលមានជាធរមានសម្ព័ន្ធ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់បង្កប់, សន្តិភាព, សន្តិភាពជាវិជ្ជមាន, អំពើហិង្សា

គំនិតស្តីអំពីហិង្សាជាធរមានសម្ព័ន្ធ ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយ ឱ្យគេស្គាល់ដោយលោក ចូហាន ហ្គាល់ទុង ដែល បរិយាយអំពីការខូចខាតរបស់បុគ្គល ឬក្រុមណាមួយ បណ្តាលមកពីការបែងចែកធនធានពុំស្មើគ្នា (ឬការពុំ បានប្រើប្រាស់ធនធានទាំងនោះ) នៅក្នុងសង្គមមួយ ទោះបីជាពុំមានការប្រើកម្លាំង ឬអំពើហិង្សាដោយ ចំពោះក៏ដោយ ។ ការយល់ឃើញដ៏ទូលំទូលាយបែប នេះអំពីហិង្សា វាផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹង ទស្សនៈស្តីអំពី សន្តិភាពជាវិជ្ជមាន ។

សរុបចំណុចសំខាន់ ឬ សង្ខេប

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការស្តាប់សកម្ម, ជំនាញ ឬមធ្យោបាយក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង

ជាជំនាញមួយក្នុងទំនាក់ទំនង សំរាប់បង្រួញការ ជជែក ឬសេចក្តីថ្លែងការមួយដ៏វែង ឱ្យចេញជាចំណុច សំខាន់ៗខ្លីៗ ។ គេប្រើវិធីនេះ ដើម្បីរំលឹកឡើងវិញ នូវចំណុច គោលនៃការជជែកដែលបានធ្វើកន្លងមក ឱ្យមានភាពច្បាស់លាស់ កុំឱ្យចេញឆ្ងាយពីប្រធានបទ និងឱ្យដឹងថាអ្នកស្តាប់បានឮនិងបានយល់ ។ ក្នុងទំនាស់ វាជាការសំខាន់ណាស់ដែល ភាគីទីបីត្រូវការធ្វើការ

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

key points. In conflict, it is important for a third party to summarise a meeting so that their understanding can be corrected and accepted, and to clarify what information is confidential and what can be shared.

sympathy

see also: empathy

- a. Understanding and relating to the feelings of others, especially someone who is in a difficult situation or suffering.
- b. Agreement or support for someone's opinions or actions.

symptom

tactic

see also: strategy

An action or method planned to achieve a particular effect or to manipulate a situation. For example, a *delaying tactic* is something done in order to cause a delay.

taking sides

see also: advocacy, bias, impartiality, neutrality

In a conflict situation, *taking sides* or supporting one party and not the other is an instinctive reaction, stemming from a tendency to judge who is right and who is wrong.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

បូកសរុបការពិភាក្សា ដើម្បីឱ្យអ្វីដែលខ្លួនបានដឹងបានយល់នោះ គឺអាចត្រូវបានកែតម្រូវ និងអាចទទួលយកបាន និងដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យដឹងថា ព័ត៌មានណាត្រូវរក្សាការសម្ងាត់ និងព័ត៌មានណាអាចចែករំលែកបាន ។

សមានចិត្ត

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការយល់ចិត្ត

- ក. ការយល់ដឹងអារម្មណ៍អ្នកដទៃ ជាពិសេសពេលគេកំពុងឆ្លងកាត់ស្ថានភាពលំបាក ឬឈឺចាប់ ។
- ខ. ការយល់ស្រប ឬការគាំទ្រយោបល់ ឬសកម្មភាពអ្នកណាម្នាក់ ។

រោគសញ្ញា ឬ សញ្ញាបង្ហាញហេតុ

យុទ្ធវិធី

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: យុទ្ធសាស្ត្រ

សកម្មភាព ឬវិធីដែលបានគ្រោងឡើង ដើម្បីសម្រេចលទ្ធផល ឬដើម្បីបង្វិលស្ថានភាពណាមួយ ។ ឧទាហរណ៍ *យុទ្ធវិធីអូសបន្លាយ* ជាការធ្វើឡើងដើម្បីចំណេញពេលវេលា ។

ការប្រកាន់ម្ខាងៗ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការតស៊ូមតិ ការលំអៀង អព្យាក្រឹតភាព

នៅក្នុងទំនាស់ ការប្រកាន់តែម្ខាងៗ ជាប្រតិកម្មធម្មជាតិរបស់មនុស្ស បណ្តាលមកពីនិន្នាការដែលចេះតែចង់វិនិច្ឆ័យថាអ្នកណាខុស អ្នកណាត្រូវ ។ នៅក្នុង

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

Third parties in mediation and arbitration processes will attempt to remain balanced or impartial. However, other types of intervention such as advocacy or direct action, especially in situations of injustice or power imbalance, may call for defending the rights and interests of one party against the abuses of another. In such cases, the challenge for the nonviolent peacebuilder is to address the issues without hatred for the “opponent.”

team

A group of people collaborating together to achieve a specific task. A *mediation team* is a group of people working together to mediate a conflict.

tension

see also: pre-conflict, stress

- a. A feeling of mental or emotional strain or suspense.
- b. A tense situation or relationship is one where a conflict produces feelings of mistrust and hostility which may escalate.

យន្តការសំរុះសំរួល ភាគីទីបីប្រឹងប្រែងរក្សាតុល្យភាព ឬអព្យាក្រឹតភាព ។ ក៏ប៉ុន្តែនៅក្នុងស្ថានភាពដែល មានអយុត្តិធម៌ឬអតុល្យភាពអំណាច បទអន្តរាគមន៍ ផ្សេងៗទៀតដូចជា ការតស៊ូមតិ ឬ សកម្មភាពដោយ ចំពោះ អាចនឹងត្រូវធ្វើឡើងដើម្បីការពារសិទ្ធិ និង ផលប្រយោជន៍របស់ភាគីម្ខាងដែលត្រូវគំរាម ។ ក្នុងករណីបែបនេះ បញ្ហាប្រឈមរបស់អ្នកកសាង សន្តិភាពដោយអហិង្សា គឺដោះស្រាយបញ្ហាដោយ កុំឱ្យមានការស្អប់គំនូសទៅលើភាគីម្ខាងទៀត ។

ក្រុម ឬ ក្រុមការងារ

មនុស្សមួយក្រុមធ្វើសហការជាមួយគ្នា ដើម្បីសំរេច កិច្ចការអ្វីមួយ ។ ក្រុមអ្នកសំរុះសំរួល ជាមនុស្សមួយ ក្រុមដែលធ្វើការរួមគ្នា ដើម្បីសំរុះសំរួលទំនាស់ណា មួយ ។

អាយតភាព ឬភាពតានតឹង

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: មុនទំនាស់.

- ភាពតឹងតែងក្នុងអារម្មណ៍
- ក. ជាភាពតានតឹងក្នុងអារម្មណ៍ ឬមនោសញ្ចេតនា ឬ ពេលវិញ្ញាណអ្វីមួយ
- ខ. ស្ថានភាព ឬទំនាក់ទំនងដែលមានភាពតឹងតែង គឺ នៅពេលណា ដែលទំនាស់បង្កើតនូវអារម្មណ៍នៃការមិន ទុកចិត្ត និងការប្រឈមដាក់គ្នាដែលអាចរីករាលដាល ។

terrorism

There is no common international agreement on the definition of terrorism. One working definition is: the systematic and calculated use of violence or the threat of violence to create a climate of fear, often intended to influence the decisions or policies of a target audience. Disagreements remain over whether state forces can commit terrorism (in the American definition, terrorism can never be inflicted by a state, but there can be “state sponsored terrorism”), whether attacks against military targets or property is terrorism, whether targets need to be random rather than predictable, and the distinction between terrorism and warfare.

theory

see also: praxis

- a. A system of ideas or concepts explaining something, especially when it is not yet proven to be true.
- b. Knowledge of the general principles or methods of an art or science, as distinguished from practice.

theories of conflict/theories of peace

The terms *theories of conflict* and *theories of peace* refer to theories that try to understand

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ភេរវកម្ម

ពុំមានការព្រមព្រៀងអន្តរជាតិណាមួយ ដើម្បីផ្តល់នូវនិយមន័យរួមដល់ពាក្យភេរវកម្ម ឡើយ ។ គេអាចឱ្យនិយមន័យមួយថា: ជាការប្រើ ឬគំរាមប្រើអំពើហិង្សា ដោយការគិតទុក និងគ្រប់កាលៈទេសៈ ដើម្បីបង្កើតបរិកាសភ័យខ្លាចទៅលើគោលដៅណាមួយ ជាពិសេសក្នុងគោលបំណងជះឥទ្ធិពល ទៅលើការសំរេចចិត្ត ឬលើគោលនយោបាយ ។ ការពុំយល់ស្របគ្នាស្ថិតលើចំណុចថា តើកម្លាំងរបស់រដ្ឋអាចធ្វើភេរវកម្មបានដែរឬទេ (ចំពោះសហរដ្ឋអាមេរិក ភេរវកម្មពុំអាចធ្វើឡើងដោយរដ្ឋណាមួយបានទេ ក៏ប៉ុន្តែអាចមាន “ភេរវកម្មតំទ្រង់ដោយរដ្ឋ”), តើការវាយប្រហារទៅលើគោលដៅ/ទ្រព្យសម្បត្តិយោធា វាជាភេរវកម្មដែរឬទេ, តើគោលដៅនៃការវាយប្រហារត្រូវតែពុំរើសមុខ ជាជាងអ្វីដែលគេអាចទាយទុកមុនបាន, និងលើចំនុចខុសគ្នា រវាងភេរវកម្ម និងការធ្វើសង្គ្រាម ។

ទ្រឹស្តី

- សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ:* ការប្រើប្រាស់ជំនាញ
- ក. ជាប្រព័ន្ធនៃគំនិតសំរាប់ពន្យល់អ្វីមួយ ជាពិសេសអ្វីដែលពុំទាន់បានបញ្ជាក់នៅឡើយ ថាជាការពិត ។
- ខ. ចំណេះដឹងអំពីគោលការណ៍ជាទូទៅ ឬបែបបទនៃសិល្បៈ ឬវិទ្យាសាស្ត្រដែលខុសគ្នាពីការអនុវត្តន៍ ។

ទ្រឹស្តីទំនាស់/ទ្រឹស្តីសន្តិភាព

ពាក្យទាំងនេះ សំដៅដល់ទ្រឹស្តីដែលព្យាយាមស្វែងយល់អំពីមូលហេតុ និងផលវិបាកនៃទំនាស់ និងការ

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

the causes and effects and to describe the dynamics of conflict and peacebuilding in order enhance effective prevention and intervention, from interpersonal to international levels.

third party

see also: insider partial, mediation, taking sides

Someone who intentionally becomes involved in a conflict situation without taking sides in an effort to help find a solution, typically by improving communication and increasing mutual understanding. A third party may be an outsider who has no direct connection to the conflict, or an *insider partial* who works in a balanced way to help find a mutually acceptable solution. Mediators, arbitrators, conciliators, and facilitators are all examples of third parties.

third party intervention

see also: intervene/intervention, third party

Third party intervention is the act of a third party “coming between” the parties to a conflict, or deliberately entering a conflict situation in order to influence the process or outcome.

កសាងសន្តិភាព និងកម្លាំងរបស់វា, ក្នុងគោលបំណង វិវត្តវិធីបង្ការ និងបទអន្តរាគមន៍ដ៏សក្តិសិទ្ធិ តាំងពី កំរិតរវាងបុគ្គល រហូតដល់កំរិតអន្តរជាតិ ។

ភាគីទីបី

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ:

មនុស្សទំនុកចិត្តនៃភាគីជម្លោះម្ខាង, ការសំរុះសំរួល, ការប្រកាន់ម្ខាងៗ

ជាអ្នកណាម្នាក់ ដែលចូលពាក់ព័ន្ធដោយចេតនានៅ ក្នុងស្ថានការណ៍ទំនាស់ណាមួយ ដោយមិនកាន់ជើង ខាងណា ក្នុងគោលបំណងជួយរកដំណោះស្រាយ ជា ពិសេសដោយបង្កើននូវទំនាក់ទំនង និងការយល់គ្នា ទៅវិញទៅមក ។ ភាគីទីបីអាចជាអ្នកមកពីខាងក្រៅ ដែលពុំមានទាក់ទិនទៅនឹងទំនាស់ ឬក៏ជាមនុស្ស ទំនុកចិត្តនៃភាគីជម្លោះម្ខាង ដែលធ្វើការដោយមិន លំអៀង ដើម្បីរកដំណោះស្រាយដែលទាំងសងខាង អាចទទួលយកបាន ។ អ្នកសំរុះសំរួល, អ្នកកាត់ក្តី, អ្នកសំរបស់រួល សុទ្ធតែអាចធ្វើជាភាគីទីបីទាំងអស់ ។

ការធ្វើអន្តរាគមន៍របស់ភាគីទីបី

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អន្តរាគមន៍/

បទអន្តរាគមន៍, ភាគីទីបី

ជាសកម្មភាពរបស់ភាគីទីបី នៅចន្លោះភាគីក្នុងទំនាស់ ឬមួយចូលទៅពាក់ព័ន្ធដោយចេតនាក្នុងស្ថានការណ៍ ទំនាស់មួយ, ក្នុងគោលបំណងជះឥទ្ធិពលទៅលើ យន្តការ ឬទៅលើលទ្ធផលនៃស្ថានការណ៍នោះ ។

Third World

see also: cold war, non-aligned movement

Used to refer to all the less economically and industrially developed countries of the world as a group, located mostly in Africa, Asia and Latin America. The term originated during the Cold War, when “first world” referred to the developed capitalist countries and “second world” to the communist countries, although these terms were seldom used. The terms “North” and “South” or “Developed” and “Developing” are more commonly used now to express the difference between First and Third World.

threat

a. A statement of intention to harm someone, especially if they do not do as you wish, intended to control someone’s behaviour through fear.

b. A person or thing likely to cause harm.

timeline

see also: conflict analysis

A simple graphic tool that shows events plotted against time, used to understand the different experiences and perceptions of different parties to a conflict.

ពិភព ឬ លោកទីបី

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: សង្គ្រាមត្រជាក់.

ថលនាមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ

គេប្រើពាក្យនេះសំដៅដល់ ក្រុមប្រទេសដែលមានសេដ្ឋកិច្ច និងឧស្សាហកម្មទន់ខ្សោយនៅទ្វីបអាហ្វ្រិក, អាស៊ី និងអាមេរិកឡាទីន ។ ពាក្យនេះចាប់កំណើតក្នុងសម័យសង្គ្រាមត្រជាក់ ដែលពេលនោះ “ពិភពទីមួយ” សំដៅដល់ប្រទេសមូលធន និង “ពិភពទីពីរ” សំដៅដល់ប្រទេសកុម្មុយនីស ប៉ុន្តែពាក្យនេះគេលែងប្រើទៀតហើយ ។ គេច្រើនប្រើពាក្យ “ខាងជើង” និង “ខាងត្បូង” ឬពាក្យ “ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍” និង “ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍” ជំនួសវិញ ដើម្បីបញ្ជាក់ភាពខុសគ្នា រវាងពិភពទីមួយ និងទីបី ។

ការគំរាមកំហែង

ក. ការថ្លែងពីចេតនាបង្កអន្តរាយដល់នរណាម្នាក់ ក្នុងគោលបំណង ត្រួតត្រាអំពើអ្នកនោះតាមរយៈការបំភ័យ ជាពិសេសនៅពេលគេពុំព្រមធ្វើតាមខ្លួន ។

ខ. ជាបុគ្គល ឬវត្ថុអ្វីមួយដែលអាចបង្កនូវអន្តរាយ ។

ខ្សែបន្ទាត់ពេលវេលា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការវិភាគទំនាស់

ឧបករណ៍ក្រាហ្វិកសាមញ្ញ បង្ហាញអំពីព្រឹត្តិការណ៍ដែលកើតឡើងក្នុងពេលនីមួយៗ ។ គេប្រើវា ដើម្បីស្វែងយល់អំពីបទពិសោធន៍ និងសញ្ញាខន្ធរបស់ភាគីនីមួយៗនៅក្នុងទំនាស់ណាមួយ ។

tolerance

see also: closed mind, open mind, patience

- a. The ability to endure something painful or difficult.
- b. The willingness to recognise and respect others' beliefs, opinions or behaviour.

tools for analysis, communication, intervention, etc.

see communication skills or tools, conflict analysis

top-down approach

see also: bottom-up approach

- a. A hierarchical approach to problem-solving, decision-making, planning or management which begins with the interests of those at higher levels.
- b. An approach which considers general principles or theories before fundamental or practical details.

track one diplomacy

see also: multi-track diplomacy, track two diplomacy

Official government to government negotiations and international relations.

ការអត់អោន

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ចិត្ត ឬគំនិតចង្អៀត

ចង្អុល ចិត្តទូលាយ/គំនិតបើកចំហ, សេចក្តីអត់ធុត់

- ក. ការអាចទ្រាំទ្រនឹងអ្វីដែលលំបាកឬធ្វើឱ្យឈឺចាប់ ។
- ខ. ការមានឆន្ទៈទទួលស្គាល់ឬគោរពនូវជំនឿ, គំនិត ឬការប្រព្រឹត្តិរបស់អ្នកដទៃ ។

ឧបករណ៍សំរាប់វិភាគ ឬ សំរាប់ទំនាក់ទំនង ឬ សំរាប់អន្តរាគមន៍ ។ល។

សូមមើលពាក្យ:

ជំនាញ/មធ្យោបាយក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង, ការវិភាគទំនាស់

វិធីសាស្ត្រពីលើចុះក្រោម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: វិធីសាស្ត្រពីក្រោម ឡើងលើ

- ក. វិធីប្រើក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហា ការធ្វើសេចក្តីសំរេចចិត្ត ការធ្វើផែនការ ឬវិធីគ្រប់គ្រង ដោយផ្តើមគិតពីផលប្រយោជន៍របស់អ្នកនៅខាងលើ ។
- ខ. វិធីដែលចាប់ផ្តើមគិតពីគោលការណ៍ ឬទ្រឹស្តីទូទៅ មុននឹងគិតទៅដល់ភាពលំអិតជាមូលដ្ឋាន ឬជាក់ស្តែង ។

ការទូតផ្លូវទីមួយ (កំរិតផ្លូវការ)

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការទូតច្រើនផ្លូវ,

ការទូតផ្លូវទីពីរ

ការចរចាជាផ្លូវការរវាងរដ្ឋាភិបាល និងទំនាក់ទំនងអន្តរជាតិជាផ្លូវការ ។

track two diplomacy

see also: multi-track diplomacy, track one diplomacy

The term *track two diplomacy* refers to unofficial efforts by civil society actors to resolve conflicts within and between states. Since this initial distinction was made, many different kinds of unofficial diplomacy have been recognised, leading to the use of the term *multi-track diplomacy*.

transitional government/leader

see also: transitional justice

The government or the leader of a country appointed during a period of transition from conflict or repressive rule to democracy and before democratic elections are held.

transitional justice

Strategies to deal with the past in just and responsible ways following a period of conflict or repressive rule in order to bring about a more just, democratic and peaceful society. *Truth commissions* are an example of transitional justice.

ការទូតផ្លូវទីពីរ

(កម្រិតផ្លូវការ និងក្រៅផ្លូវការរួមគ្នា)

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការទូតច្រើនផ្លូវ

ការទូតផ្លូវទី១

គេសំដៅដល់ការប្រឹងប្រែងក្រៅផ្លូវការ របស់តួអង្គក្នុងសង្គមសីវិល ដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់នៅក្នុង ឬរវាងរដ្ឋ ។ នៅពេលគេចាប់ផ្តើមនិយាយពីកិរិតខុសៗគ្នាទាំងនេះ មានកិច្ចការទូតក្រៅផ្លូវការជាច្រើនដែលត្រូវគេទទួលស្គាល់ រហូតទាល់តែគេចាប់ប្រើពាក្យ "ការទូតច្រើនផ្លូវ" ។

រដ្ឋាភិបាលអន្តរកាល/អ្នកដឹកនាំអន្តរកាល

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: យុត្តិធម៌អន្តរកាល

ជារដ្ឋាភិបាល ឬអ្នកដឹកនាំនៃប្រទេសណាមួយដែលតែងតាំងឡើងក្នុងរយៈពេលអន្តរកាល ឆ្លងពីពេលមានទំនាស់ ឬការដឹកនាំផ្តាច់ការ មកកាន់លទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងនៅមុនពេលមានការបោះឆ្នោតតាមបែបប្រជាធិបតេយ្យ ។

យុត្តិធម៌អន្តរកាល

ជាយុទ្ធសាស្ត្រស្វែងរកគតិយុត្តិ និងការទទួលខុសត្រូវប្រើឡើងដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហាអតីតកាល, អនុវត្តក្នុងរយៈកាលក្រោយទំនាស់ ឬក្រោយរបបផ្តាច់ការណាមួយ ក្នុងគោលបំណងកសាងសង្គមមួយប្រកបដោយ យុត្តិធម៌ ប្រជាធិបតេយ្យ និងសន្តិភាព ។ "គណៈកម្មការស្វែងរកការពិត" នៅប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូងជាឧទាហរណ៍មួយ នៃយុត្តិធម៌អន្តរកាល ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

trauma

see also: stress

- a. Emotional shock following a stressful or disturbing event and sometimes having lasting psychological effects.
- b. A severe physical wound or injury to the body caused by an external force, and the physical shock resulting from this.

treaty

see also: accord

A binding agreement under international law between two or more states or international organisations.

triangle of power

see also: power, victim

A way of analysing power relationships by looking at three connected roles and attitudes that people commonly take: *persecutor*, *rescuer*, and *victim*.

របួសផ្លូវចិត្ត

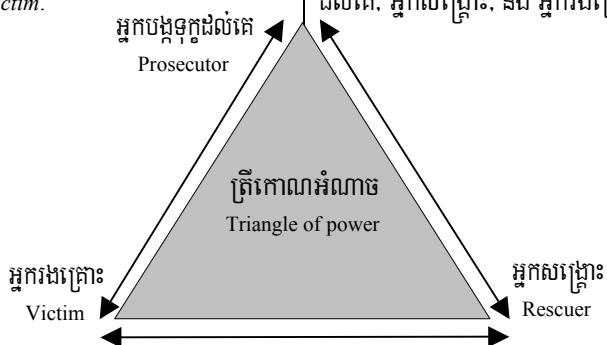
- សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ភាពតឹងតែងក្នុងអារម្មណ៍
- ក. ការប៉ះទង្គិចផ្លូវចិត្ត បណ្តាលមកពីព្រឹត្តិការណ៍ យ៉ាងយឺតយ៉ាវ ដែលជូនកាលអាចជះឥទ្ធិពល យូរអង្វែងទៅលើផ្លូវចិត្ត ។
 - ខ. ជារបួសផ្លូវចិត្តរលើរបកាយ ដែលបណ្តាលមក ពីកម្លាំងខាងក្រៅ និងជាការប៉ះទង្គិចផ្លូវកាយដែល បណ្តាលមកពីរបួសនោះ ។

សន្ធិសញ្ញា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: កិច្ចព្រមព្រៀង
គឺជាការព្រមព្រៀងដែលត្រូវតែគោរពតាម ក្រោម ច្បាប់អន្តរជាតិ រវាងប្រទេស ឬអង្គការអន្តរជាតិ ឬច្រើនជាងនេះ ។

ត្រីកោណអំណាច

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អំណាច, អ្នករងគ្រោះ
ជាវិធីមួយ ដើម្បីវិភាគអំពីទំនាក់ទំនងនៃអំណាច ដោយសម្លឹងមើលទៅតួនាទី និងអាកប្បកិរិយាទាំងបី យ៉ាងដែលមនុស្សទូទៅតែងប្រកាន់យក: អ្នកបង្កទុក្ខ ដល់គេ, អ្នកសង្គ្រោះ, និង អ្នករងគ្រោះ ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

tribunal

A court or forum of justice; often used to refer to a special court or commission that is set up to deal with a particular problem or situation.

trigger/trigger event

An event that initiates a conflict or escalation.

truce

see also: armistice, ceasefire

A temporary agreement by opposing parties to cease hostilities, usually in order to conduct negotiations.

trust building

Activities that lead towards the building of trust between individuals or groups.

truth

see also: fact

truth and reconciliation commission (TRC)

see also: reconciliation, transitional justice

A special commission that is responsible for investigating crimes and/or human rights abuses within a framework of national

តុលាការ

ជាសាលាផ្តល់យុត្តិធម៌ ។ អាចប្រើសំដៅដល់ តុលាការ ឬគណៈកម្មាធិការពិសេសណាមួយដែល រៀបចំឡើងដើម្បីដោះស្រាយបញ្ហា ឬស្ថានការណ៍ ពិសេសណាមួយ ។

ព្រឹត្តិការណ៍ ឬសតល់នៃទំនាស់,

ព្រឹត្តិការណ៍បញ្ជោះទំនាស់

ព្រឹត្តិការណ៍ដែលផ្តើមបង្កើតទំនាស់ ឬការរីករាលដាល ។

ការព្រមព្រៀងឈប់បាញ់គ្នា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: យុទ្ធសន្តិភាព

បទឈប់បាញ់

ជាការព្រមព្រៀងបណ្តោះអាសន្នដោយភាគីទាំងសងខាងថាផ្អាកការវាយប្រហារជាទូទៅ គឺដើម្បីចរចាគ្នា ។

ការកសាងទំនុកចិត្ត

ជាសកម្មភាពដែលនាំទៅរកការកសាងទំនុកចិត្ត រវាងបុគ្គល ឬរវាងក្រុម ។

ការពិត ឬ សច្ចៈ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការពិត

គណៈកម្មាធិការស្វែងរកការពិតនិងផ្សះផ្សាឡើងវិញ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការផ្សះផ្សាឡើងវិញ.

យុត្តិធម៌អន្តរកាល

ជាគណៈកម្មាធិការពិសេសមួយ ទទួលខុសត្រូវស៊ើបអង្កេតឧក្រិដ្ឋកម្មឬការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស នៅក្នុង

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

reconciliation. The most famous example is the South African Truth and Reconciliation Commission, which gave *amnesty* to those guilty of crimes in return for their telling the truth about abuses under the previous repressive political system.

unilateral

see also: multilateral

Involving only one party or side. An obligation or commitment undertaken by one side without any reciprocal agreement from the other, e.g. a unilateral ceasefire. *Unilateralism* is the doctrine that a country should conduct its foreign affairs without the advice or involvement of other nations.

unity

Universal Declaration of Human Rights

see human rights, rights

values

The fundamental beliefs and ideas we have about what is good and bad, right and wrong, and how things should be.

ក្របខ័ណ្ឌនៃការផ្សះផ្សាជាតិ ។ ឧទាហរណ៍ដ៏ល្បីល្បាញ គឺនៅប្រទេសអាហ្វ្រិកខាងត្បូង ដែលផ្តល់នូវការលើកលែងទោសដល់ អ្នកបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មជាផ្លូវនឹងការដែលគេសុខចិត្តនិយាយការពិតអំពីបទរំលោភទាំងឡាយ ដែលរបបនយោបាយជិះជាន់ពីមុនបានប្រព្រឹត្តឡើង ។

ជាឯកតោភាគី

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ពហុភាគី

ដែលធ្វើដោយភាគីតែម្នាក់ ។ ជាកាតព្វកិច្ច ឬការសន្យា ដែលធ្វើដោយភាគីតែម្នាក់ដោយគ្មានការព្រមព្រៀងតបវិញពីភាគីម្ខាងទៀត ឧ. ការឈប់បាញ់ជាឯកតោភាគី ។ ឯកតោនិយម គឺជាទ្រឹស្តីដែលប្រទេសមួយប្រកាន់យក សំរាប់កិច្ចការបរទេសរបស់ខ្លួន ដោយមិនចាំបាច់ប្រឹក្សា ឬជាប់ទាក់ទងនឹងជាតិសាសន៍ដទៃ ។

ឯកភាព

សេចក្តីថ្លែងការណ៍សាកលអំពីសិទ្ធិមនុស្ស

សូមមើលពាក្យ: សិទ្ធិមនុស្ស, សិទ្ធិ

តម្លៃ (តម្លៃក្នុងសង្គម)

ជានិរន្តរ៍នៃគំនិតជាមូលដ្ឋាន ដែលយើងទាំងអស់គ្នាមានអំពីអ្វីដែលល្អឬអាក្រក់, ត្រូវឬខុស, និងអំពីលក្ខណៈដែលអ្វីៗគួរតែមាន ។

value differences

see also: values

Differences in fundamental beliefs about what is good and bad, right and wrong. Since values are normally non-negotiable, conflicts that focus on value differences are often very hard to resolve.

verification

see also: monitoring, observing

Verification is a specialised kind of monitoring, used to determine whether parties are complying with agreements they have made. It can be used to build confidence between the parties that an agreement is being implemented fairly and effectively, and to explain reasons for non-fulfilment.

victim

see also: triangle of power

- a. Someone who suffers from hardship such as being attacked, cheated or persecuted or who is hurt in an accident.
- b. Someone who takes on the role of victim in a power triangle of *persecutor*, *rescuer* and *victim*.

victim-offender mediation

see restorative justice

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ភាពខុសគ្នានៃតម្លៃ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: តម្លៃ

ភាពខុសគ្នានៃជំនឿជាមូលដ្ឋានអំពីអ្វីដែលល្អ ឬអាក្រក់ អំពីអ្វីដែលត្រូវ ឬខុស ។ ដោយសារជាធម្មតាគេពុំអាចចរចានៅលើ អ្វីដែលជាតម្លៃបាន ដូច្នេះទំនាស់ដែលផ្តោតទៅលើ ភាពខុសគ្នានៃតម្លៃ ច្រើនតែពិបាកដោះស្រាយ ។

ការពិនិត្យបញ្ជាក់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការត្រួតពិនិត្យ.

សង្កេតការណ៍

ជាឯកទេសម្យ៉ាងក្នុងការត្រួតពិនិត្យ ។ គេប្រើវាដើម្បីបញ្ជាក់ថាតើ ភាគីទាំងឡាយបានគោរពនូវអ្វីដែលខ្លួនបានព្រមព្រៀងឬទេ ។ គេអាចប្រើវាដើម្បីកសាងការទុកចិត្តគ្នារវាងគូភាគី ថាកិច្ចព្រមព្រៀងត្រូវបានអនុវត្តយ៉ាងត្រឹមត្រូវ និងសក្តិសិទ្ធិ និងផ្តល់នូវហេតុផលអំពីអ្វីដែលពុំបានធ្វើ ។

អ្នករងគ្រោះ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ត្រីកោណអំណាច

- ក. ជានរណាម្នាក់ដែលទទួលរងការឈឺចាប់ ដោយសារត្រូវគេបំពានលើ ត្រូវគេបោកបញ្ឆោត ត្រូវគេផ្តន្ទាទោស ឬ ក៏មានគ្រោះថ្នាក់ ។
- ខ. ជានរណាម្នាក់ដែលទទួលតួនាទីជាអ្នករងគ្រោះនៅក្នុងត្រីកោណអំណាចដែលផ្តើមដោយផ្នែកបីគឺ: អ្នកបង្កទុក្ខដល់គេ អ្នកសង្រ្គោះ និង អ្នករងគ្រោះ។

ការសំរុះសំរួលរវាងអ្នករងគ្រោះ និងអ្នកប្រព្រឹត្ត

សូមមើលពាក្យ: យុត្តិធម៌តាមសំណង

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

violence

see also: nonviolence, positive peace, structural violence

Deliberate behaviour resulting in injury or harm.

vision

a. A view or mental picture of a desired long-term future.

b. The ability to see or imagine a desired future.

war

see also: armed conflict, civil war, cold war

Armed conflict between countries or other large scale armed groups. Defined by Wallenstein and Axell as a conflict with at least one thousand deaths in one year.

war crimes

see also: Geneva Conventions

A violation of established protections in international law and customs of war, defined largely by the Geneva Conventions. Acts such as mistreatment of prisoners of war or civilians are war crimes.

អំពើហិង្សា

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អហិង្សា, សន្តិភាពជាវិជ្ជមាន, ហិង្សាដែលមានជាវចនាសម្ព័ន្ធ

អំពើដោយចេតនា ដើម្បីបង្ករបួសស្នាម ឬធ្វើឱ្យឈឺចាប់ ។

ចក្ខុវិស័យ

ក. ជាទិដ្ឋភាព ឬជារូបភាពក្នុងអារម្មណ៍អំពីអ្វីដែលគេចង់ទៅអនាគតវែងឆ្ងាយ ។

ខ. ការអាចមើល ឬស្រម័យឃើញអនាគតដែលចង់បាន ។

សង្គ្រាម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ទំនាស់សញ្ជាតិ, សង្គ្រាមស៊ីវិល, សង្គ្រាមត្រជាក់

ជាទំនាស់តាមផ្លូវអាវុធរវាងប្រទេស ឬក្រុមប្រដាប់អាវុធមានទ្រង់ទ្រាយធំ ។ លោក វ៉ាលីនស្តែន និងលោក អាក់សែល បានពិពណ៌នាថាជា ទំនាស់មួយដែលមានមនុស្សស្លាប់យ៉ាងតិច ១.០០០នាក់/ឆ្នាំ ។

ឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងសង្គ្រាម

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ
គឺជាការរំលោភបំពានទៅលើច្បាប់ ឬទំនៀមទម្លាប់នៃសង្គ្រាម ដែលមានចែងជាច្រើននៅក្នុងអនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ ។ អំពើដូចជាការធ្វើបាបទៅលើឈ្លីយសិក ឬលើពលរដ្ឋស៊ីវិល គឺជាឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងសង្គ្រាម ។

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

war criminal

A person who has committed war crimes.

ឧក្រិដ្ឋជនក្នុងសង្គ្រាម

នរណាម្នាក់ដែលបានប្រព្រឹត្តឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងសង្គ្រាម ។

weak state

see also: failed state

A country in which the central government has little practical control over much of its territory.

រដ្ឋដែលមានប្រព័ន្ធដឹកនាំទន់ខ្សោយ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: រដ្ឋដែលមានប្រព័ន្ធមិនដំណើរការ

ជាប្រទេសមួយដែលរដ្ឋាភិបាលកណ្តាល ពុំអាចត្រួតត្រាទឹកដីជាច្រើនរបស់ខ្លួនបាន ។

weapons control

see also: arms control, weapons reduction

Legal restrictions on small arms and light weapons that can be carried or kept by private citizens.

ការត្រួតពិនិត្យសព្វាវុធ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការត្រួតពិនិត្យអាវុធ

ការកាត់បន្ថយសព្វាវុធ

សំដៅដល់ច្បាប់ដាក់កំហិតត្រួតត្រាលើ អាវុធផុសស្រាលដែលអាចប្រើប្រាស់ ឬកាន់កាប់បានដោយប្រជាពលរដ្ឋ ។

weapons reduction

see also: arms control, weapons control

Attempts to reduce the numbers of small arms and light weapons owned by private citizens. A *voluntary weapons reduction programme* (VWRP) aims to convince private citizens (through public education and offering incentives) to give up their weapons to the authorities.

ការកាត់បន្ថយសព្វាវុធ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: ការត្រួតពិនិត្យអាវុធ

ការត្រួតពិនិត្យសព្វាវុធ

គឺជាគោលដៅកាត់បន្ថយចំនួនអាវុធផុសស្រាល ដែលអាចកាន់កាប់បានដោយប្រជាពលរដ្ឋ ។ កម្មវិធីកាត់បន្ថយអាវុធដោយស្ម័គ្រចិត្ត គឺមានគោលដៅទាក់ទាញប្រជាពលរដ្ឋ (តាមរយៈការអប់រំសាធារណៈ និង ការផ្តល់នូវការលើកទឹកចិត្ត) ឱ្យលះបង់ និងប្រគល់អាវុធរបស់ខ្លួន ដល់អាជ្ញាធរ ។

will

The conscious decision and intention to do something, e.g. the political will to achieve a ceasefire.

window of opportunity

A short period of time during which an opportunity must be acted on or will be missed.

win/lose

see also: approaches to conflict, conflict style, win/win, zero-sum game

a. An adversarial approach to conflict which assumes that in order for one party to win, the other must lose.

b. A zero-sum game.

win/win

see also: approaches to conflict, conflict style, win/lose, zero-sum game

a. An approach to conflict that assumes that if the disputants cooperate, it will be possible to find a solution which satisfies all parties.

b. A positive-sum game.

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បីសន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

ឆន្ទៈ

ជាការសំរេច ឬការមានគោលបំណងដោយមនសិការ ក្នុងការធ្វើអ្វីមួយ ឧ. ឆន្ទៈនយោបាយក្នុងការឈប់ បាញ់គ្នា ។

បង្អួចនៃឱកាស

ជារយៈពេលមួយដ៏ខ្លី ដែលត្រូវឆក់ឱកាស ដើម្បីធ្វើអ្វី មួយឱ្យបាន បើពុំដូច្នោះទេវានឹងបាត់បង់ ។

យុទ្ធសាស្ត្រ ឈ្នះ/ចាញ់

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: របៀបដោះស្រាយ ទំនាស់, ថវិកាបុគ្គលក្នុងទំនាស់, យុទ្ធសាស្ត្រ ឈ្នះ/ឈ្នះ, ស្ថានការណ៍ជម្លោះមួយដូចល្បែង ដែលពិន្ទុសងខាងទូទាត់បានសូន្យ

ក. ការប្រឈមមុខដាក់គ្នាក្នុងទំនាស់ដែលគេសន្មតថា ដើម្បីឱ្យមានម្ខាងឈ្នះ ម្ខាងទៀតគឺត្រូវតែចាញ់ ។

ខ. ស្ថានការណ៍ជម្លោះមួយដូចល្បែង ដែលទាំងសងខាងបានពិន្ទុសូន្យដូចគ្នា ។

យុទ្ធសាស្ត្រ ឈ្នះ/ឈ្នះ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: របៀបដោះស្រាយ ទំនាស់, ថវិកាបុគ្គលក្នុងទំនាស់, យុទ្ធសាស្ត្រ ឈ្នះ/ចាញ់, ស្ថានការណ៍ជម្លោះមួយដូចល្បែង ដែលពិន្ទុសងខាងទូទាត់បានសូន្យ

ក. ជារបៀបដោះស្រាយទំនាស់ម្យ៉ាងដែលសន្មតថា បើមានសហប្រតិបត្តិការរវាងភាគីទំនាស់ នោះគេអាចនឹងរកឃើញដំណោះស្រាយមួយ ដែលធ្វើឱ្យភាគីទាំងអស់ពេញចិត្ត ។

ខ. ស្ថានការណ៍ជម្លោះមួយដូចល្បែងដែលសងខាងបានពិន្ទុចំណេញដូចគ្នា ។

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

workshop

An intensive training course or problem-solving meeting for a small group of participants, led by a trainer or facilitator.

zero-sum game

see also: approaches to conflict, conflict style, win/lose, win/win

A situation or “game” in which the success of one party requires the failure of another, for example where there is a finite amount of resources available and the parties want more than an equitable share. Game Theory makes a distinction between *positive-sum* situations in which everyone can win (also called *win/win*), *negative-sum* games (also called *lose/lose*) in which neither side can win, and *zero-sum* games in which one side can win only if another side loses.

សិក្ខាសាលា

ជាវគ្គបណ្តុះបណ្តាលមួយធ្វើដោយគំហុក ឬជាការជួបប្រជុំដោះស្រាយបញ្ហាសំរាប់អ្នកចូលរួមមួយក្រុមតូច ដឹកនាំដោយគ្រូបង្ហាត់ អ្នកសម្របសម្រួលម្នាក់ ។

ស្ថានការណ៍ជម្លោះមួយដួងដែលពិន្ទុសងខាង ទូទាត់បានសូន្យ

សូមមើលផងដែរនូវពាក្យ: របៀបដោះស្រាយ ទំនាស់ ចរិតបុគ្គលក្នុងទំនាស់ យុទ្ធសាស្ត្រ ឈ្នះ/ចាញ់, យុទ្ធសាស្ត្រឈ្នះ/ឈ្នះ

ជាស្ថានការណ៍ ឬជា “ល្បែង” មួយដែលជោគជ័យ នៃភាគីម្ខាង តម្រូវឱ្យភាគីម្ខាងទៀតបរាជ័យ ឧ. នៅពេលដែលធនធានវាមានកំរិត ភាគីម្ខាងៗសុទ្ធតែ ចង់បានលើសពីអ្វីដែលជាការស្មើភាពគ្នា ។ ទ្រឹស្តីនៃ ល្បែងនេះ បានបែងចែកជាចំណាត់ថ្នាក់រវាង ស្ថានការណ៍ ដែលសងខាងចំណេញពិន្ទុដូចគ្នា (ហៅដែរថា ឈ្នះ/ ឈ្នះ), ស្ថានការណ៍ដែលសងខាងខាតពិន្ទុដូចគ្នា (ហៅដែរថា ចាញ់/ចាញ់), និងស្ថានការណ៍ដែលពិន្ទុ សងខាងទូទាត់គ្នាទៅបានសូន្យ គឺបានសេចក្តីថា ខាង ម្ខាងអាចឈ្នះ លុះណាតែម្ខាងទៀតត្រូវចាញ់ ។

ភាគទី ២

សទ្ទានុក្រម ខ្មែរ-អង់គ្លេស

Part Two

Khmer – English Lexicon

កម្មវត្ថុ
 កម្លាំងរក្សាសន្តិភាពពហុសញ្ជាតិ
 ករណីសិក្សា ឬអត្ថបទសិក្សា
 កសាងទំនុកចិត្ត (ការ)
 កសាងសន្តិភាព (ការ)
 កសាងឡើងវិញ (ការ)
 កាត់ក្តីក្រៅតុលាការ (ការ)
 កាត់បន្ថយសញ្ជាតិ (ការ)
 ការទូត
 ការទូត (អ្នក)
 ការទូតផ្លូវទីពីរ
 ការទូតផ្លូវទីមួយ (កិរិតផ្លូវការ)
 ការទូតច្រើនផ្លូវ
 ការផ្សះផ្សា
 ការពារតាមផ្លូវទូត (កិច្ច)
 ការពិត
 ការពិត ឬសច្ចៈ
 ការពិភាក្សាបំផុសគំនិត
 ការប្រព្រឹត្តិ ឬទង្វើ
 កាលកំណត់
 ការរ៉េចុះសំរុង
 កិច្ចប្រជុំ
 កិច្ចព្រមព្រៀង
 កិច្ចព្រមព្រៀង ឬយោងលើសច្ចៈមតិ
 កូដកម្ម (ធ្វើ)
 កេងប្រវ័ញ្ច (ការ)
 កើតឡើងចំពោះមុខជាក់ស្តែង
 កែខ្សឹវិញ (ការ)

objective
 multi-national peacekeeping
 case-study
 trust building
 peacebuilding
 reconstruction
 private judging
 weapons reduction
 diplomacy
 diplomat
 track two diplomacy
 track one diplomacy
 multi-tract diplomacy
 conciliation
 diplomatic protection
 fact
 truth
 brainstorming
 behaviour
 deadline
 compatibility square (conflict square)
 meeting
 agreement
 accord
 strike
 exploitation
 de facto
 restitution

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

កំណត់បញ្ហា (ការ)	problem identification
កំណត់ខ្សែបន្ទាត់ (ការ)	demarcation
កំណត់ព្រំដែន (ការ)	delimitation
កំរិតមុខ ឬអវត្តមាន	in absentia
កូនដំណើរដើម្បីសន្តិភាព	peace walk
ក្របខ័ណ្ឌ ឬគ្រោង ឬទំរង់ការ	framework
ក្របខ័ណ្ឌទស្សនៈ ឬគំនិតជាគ្រោង	conceptual framework
ក្រម ឬច្បាប់	code
ក្រុម	team
ក្រុមការពារផលប្រយោជន៍	interest groups
ក្រុមគាំទ្រ	constituency
ក្រុមអ្នកតំណាង ឬមុខងារ	deputation
ក្រុមប្រឹក្សា	council
ក្រោយទំនាស់	post-conflict
ខ្សែបន្ទាត់ពេលវេលា	timeline
ខ្នាតគំរូ ឬមាត្រដ្ឋាន	standard
គណបក្ស/ភាគី	party
គណបក្សប្រឆាំង	opposition party
គណៈកម្មាធិការស្វែងរកការពិត និងផ្សះផ្សាឡើងវិញ	truth and reconciliation commission (TRC)
គតិយុត្តិ	fairness
គាំទ្រ (អ្នក)	constituents
គិតគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ (ការ)	lateral thinking
គូប្រឆាំង	adversary
គោលដៅ	goal
គោលដៅរួម	common goal
គំនិត ឬទ្រឹស្តី	concept
គំនិតបិទជិត ឬគំនិតចង្អុលតែម្នាក់	closed mind

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង គ្រូបង្រៀនដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

គំនិតបើកចំហរ, ចិត្តទូលាយ	open mind
គំរាមកំហែង (ការ)	threat
គំរាមរកប្រយោជន៍/ជីវិតយកប្រាក់ (ការ)	blackmail
គ្របសង្កត់	dominate
ឃោសនា (ការ)	propaganda
ឃុំឃាំងនៅក្នុងផ្ទះរបស់ខ្លួន (ការ)	house arrest
ឃ្នាំពិនិត្យ/ត្រួតពិនិត្យ (ការ)	monitoring
ចក្ខុវិស័យ	vision
ចងភ្ជាប់	bind
ចោមអារាម (ពាក្យ)	rumour
ចន្ទលំនៃបញ្ហា	pillar of issues
ចរចា	negotiate
ចរចា (ការ)	negotiation
ចរចា (អ្នក)	negotiator
ចរចាជាគោលការណ៍ (ការ)	principled negotiation
ចរចាតាមផ្លូវទូត (ការ)	diplomatic negotiation
ចរចាតាមលក្ខណៈវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា (ការ)	cross-cultural negotiation
ចរចាតម្លៃ	bargain
ចរចាតម្លៃដោយរួមគ្នា (ការ)	collective bargaining
ចរចារៀបចំច្បាប់ទំលាប់ (ការ)	regulatory negotiation
ធិតបុគ្គលក្នុងទំនាស់	conflict style
ចលនាមិនចូលបក្សសម្ព័ន្ធ	Non-Aligned Movement (NAM)
ចូលដល់/ទទួលបាន (ការ)	access
ចូលរួម (ការ)	participation
ចោទប្រកាន់	accuse
ចោទប្រកាន់ (ការ)	accusation
ចោទប្រកាន់ដោយគ្មានភស្តុតាង (ការ)	allegation
ចៅក្រម	judge

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ថៅក្រមសន្តិភាព	Justice of the Peace / Juge de la Paix
ចំណាប់ខ្មាំង	hostage
ចំណុចឯកភាព ឬចំណុចរួម	common ground
ចំណុចក្រោមបំផុតដែលអាចទទួលយកបាន	bottom line
ឬចំណុចជាគ្រឹះដើម្បីជាមូលដ្ឋាននៃការសម្រេចចិត្ត	
ចំពោះកិច្ច/ពិសេស	ad hoc
ច្បាប់/ធ្វើ	act
ច្បាប់ ឬបទបញ្ជា ឬលក្ខន្តិកៈ	by-laws
ច្បាប់ ឬវិន័យជាមូលដ្ឋាន	groundrules
ច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី	civil law
ឆន្ទៈ	will
ឆ្លើយតប (ការ)	response
ឆ្លើយតបទៅនឹងទំនាស់ (ការ)	responses to conflict
ឆ្លៀតយកផលចំណេញ (ការ)	exploitation
ឆ្លុះបញ្ចាំងត្រឡប់ (ការ)	projection
ជនភៀសខ្លួន	refugee
ជាតិនិយម	nationalism
ជាតិនិយមជាតិពន្ធុ	ethnic nationalism
ជាតិនិយមនៃពលរដ្ឋ	civic nationalism
ជាសះស្បើយឡើងវិញ (ការ)	recovery
ជួយគាំទ្រ	advocate
ជួយចាត់ចែង (អ្នក)	animator
ជំណើរជំនួយការពិចារណា	ladder of inference
ជៀសវាងទំនាស់ (ការ)	conflict avoidance
ជជែកវែកញែក (ការ)	debate
ជជែកប្រកែកតវ៉ា	argue
ជំនាញ	skill
ជំនាញក្នុងការស្តាប់	listening skills

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ជំនាញប្រាស្រ័យទាក់ទង	communication skills or tools
ឬមធ្យោបាយក្នុងការប្រាស្រ័យទាក់ទង	
ជំនួញសព្វវុធ	arms trade
ជំនួយមនុស្សធម៌ពេលមានអាសន្ន	humanitarian emergency
ជំហរ	positions
ជំរើសល្អបំផុតសំរាប់ការព្រមព្រៀង	BATNA
ជំរើសផ្សេង	alternative
ជំរើសផ្សេងក្នុងការដោះស្រាយទំនាស់	alternative dispute resolution (ADR)
ជំលោះលើការពិត	fact-based dispute
ជំលោះប្រដាប់អាវុធ	armed conflict
ជះឥទ្ធិពលលើ ឬមានឥទ្ធិពលលើ	influence
ជ្រួតជ្រាប (ធ្វើឱ្យ)	assimilate
ឈ្នានពាន (ការ)	aggression
ដកហូតសព្វវុធ (ការ)	disarmament
ដកហូតអំណាច (ការ)	disempowerment
ដាក់ចិត្តគំនិតលើអ្វីមួយ (ការ)	mind-set
ដាក់បង្គាប់ (ផែល)	prescriptive
ដាក់បញ្ញត្តិ (ផែល)	prescriptive
ដាក់ទោស (ការ)	retribution
ដាក់នៅដោយឡែក	marginalise
ដឹកនាំតាមខ្សែទទឹង	lead laterally
ដោះស្រាយទំនាស់ (ការ)	conflict resolution
ដោះស្រាយបញ្ហាដោយឈរលើផលប្រយោជន៍ (ការ)	interest-based problem solving
ដោះស្រាយវិវាទ ឬជំលោះ. (ការ)	dispute resolution
ដើមឈើទំនាស់	conflict tree
ដើមឈើបញ្ហា	problem tree
ដែនឥទ្ធិពល	sphere of influence

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ដៃគូ (ភាពជា)	partnership
ដំណាក់កាលនៃទំនាស់	stages of conflict
ដំណោះស្រាយដោយអន្តរសកម្ម	interactive resolution
ដំណើរការ	process
ដំណើរការផ្លូវទូតត្រឡប់ចុះឡើង	shuttle diplomacy
ដំណើរការសន្តិភាព	peace process
ឋានានុក្រម	hierarchy
ណែនាំ	advise
តស៊ូមតិ (ការ)	advocacy
តានតឹង (ភាព)	tension
តានតឹងក្នុងអារម្មណ៍ (ភាព)	stress
តាមច្បាប់	de jure
តាមច្បាប់	legal
តារាងផ្ទៀងផ្ទាត់/ពិនិត្យ/បញ្ជាក់	checklist
តុលាការ	tribunal
តួនាទីជាទីប្រឹក្សា	advisory role
តួអង្គនានានិងវិធីសាស្ត្រផ្សេងៗ ឬតួអង្គនានា និងដំណោះស្រាយផ្សេងៗ	actors and approaches
តំណាងរដ្ឋដោះស្រាយវិវាទ (អ្នក)	ombudsman
តំរូវការ ឬសេចក្តីត្រូវការ	needs
តំរូវការរបស់មនុស្ស (ទ្រឹស្តីនៃ)	human needs theory
តំលៃ (តំលៃក្នុងសង្គម)	values
ត្រីកោណ ច. ទ. ប.	ABC triangle
ត្រីកោណពហុកំរិត	multi-level triangles
ត្រីកោណអំណាច	triangle of power
ត្រូវប្រតិបត្តិតាម	binding
ត្រួតពិនិត្យសព្វវុធ (ការ)	weapons control
ត្រួតពិនិត្យអាវុធ (ការ)	arms control

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ថ្លែងការណ៍ (សេចក្តី)	statement
ថ្លែងទុក្ខ (ការ)	grievance
ថ្លែងដោយយកខ្លួនឯងជាឧទាហរណ៍ (ការ)	'I' statement
ថ្លែងដោយយកខ្លួនឯងជាឧទាហរណ៍ (ការ)	"I" statement
ទទួលសិទ្ធិ/អំណាច. (អ្នក)	delegate
ទទួលឱ្យស្នាក់	accommodate
ទទួលខុសត្រូវ (ការ)	responsibility
ទទួលស្គាល់គុណតំលៃ (ការ)	appreciation
ទស្សនៈ	point of view
ទំលាក់ (ភាព)	deadlock
ទាក់ទងគ្នា (ការ)	rapproch
ទាក់ទងទៅនឹងតុលាការ (ដែល)	judicial
ទាក់ទាញទឹកចិត្ត (ការ)	inducement
ទិសដៅ	objective
ទិច្បុន (ការ)	criticism
ទិច្បុនក្នុងន័យស្ថាបនា (ការ)	constructive criticism
ទុកចិត្ត (សេចក្តី)	confidence
ទោស: (សេចក្តីស្អប់ខ្ពើម)	dosa (hate)
ទ្វេគ្រោះ	dilemma
ទំនាក់ទំនងរវាងវប្បធម៌ផ្សេងៗគ្នា	cross-cultural
ទំនាស់ (អ្នកមាន)	conflictant
ទំនាស់ ឬវិវាទ ឬជំនឿ	conflict
ទំនាស់ក្នុងសង្គម	social conflict
ទំនាស់ចាក់ឫសស្មុគស្មាញ	deep-rooted conflict
ទំនាស់ជាតិពន្ធុ	ethnic conflict
ទំនាស់នយោបាយជាតិពន្ធុ	ethno-political conflict
ទំនាស់បង្កប់	latent conflict
ទំនាស់ផលប្រយោជន៍	conflict of interest

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ទំនាស់ពិបាកគ្រប់គ្រង	intractable conflict
ទំនាស់ពីបញ្ហាអត្តសញ្ញាណ	identity conflict
ទំនាស់សង្គមយូរអង្វែង	protracted social conflict
ទំនាស់ប្រដាប់អាវុធកំរិតតូច	minor armed conflict
ទំនាស់ប្រដាប់អាវុធកំរិតមធ្យម	intermediate armed conflict
ទំនៀមទំលាប់	custom
ទ្រឹស្តី	theory
ទ្រឹស្តីទំនាស់/ទ្រឹស្តីសន្តិភាព	theories of conflict/theories of peace
ទ្រឹស្តីនៃយុត្តិធម៌	concepts of justice
ធម្មយាត្រា	dhammayietra
ធ្វើឱ្យមានសន្តិភាព (ការ)	peacemaking
ធ្វើទុក្ខទោស ឬផ្ដន្ទាទោស	persecute
ធ្វើបាតុកម្ម	picket
ធ្វើពហិការរបស់សង្គម (ការ)	social boycott
ធ្វើមជ្ឈត្តការ	arbitrate
ធ្វើវិភាគ(ការ) អំពី ជន/ភាគី ពាក់ព័ន្ធ	stakeholder analysis
និទណ្ឌភាព ឬភាពរួចទោស	impunity
និយាយផ្ទុយ ឬប្រឆាំង	contradict
បង្ការទំនាស់ (ការ)	conflict prevention
បង្គាប់ឱ្យប្រតិបត្តិ	enforce
បង្គាប់/ដាក់បញ្ជាដាច់ណាត់ (ការ)	coercion
បង្កាក់សិន(ការ) (ជាផ្លូវការ)	moratorium
បង្អួច ចូហារី	Johari Window
បង្អួចនៃឱកាស	window of opportunity
បច្ចាមិត្ត	enemy
បដិ ឬប្រឆាំងនឹង	anti-
បដិបក្ខ (អ្នក)	antagonist
បដិបក្ខភាព	antagonism

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

បដិសេធ (ការ)	denial
បដិសេធច្បាប់រដ្ឋ (ការ)	civil disobedience
បណ្តាញ	network
បណ្តឹងវិវាទ ឬក្តីវិវាទ	litigation
បទឈប់បាញ់	ceasefire
បន្ថយភាពរាលដាលនៃទំនាស់ (ការ)	de-escalation
បញ្ចូលគ្នា(ការ) ឬសមាហរណកម្ម	integration
បញ្ជូនបញ្ចូល (ការ)	persuasion
បញ្ជូនបញ្ចូល/ការពារ សំណុំរឿងណាមួយ. (ការ)	lobby
បញ្ហា ឬចំណោទ	problem
បញ្ហាកើតមកពីនីតិវិធី	procedural problems
បញ្ហាប្រឈម ឬការពុះពោរ	challenge
បរិបទ	context
បរិប្រយោគ/ ការបកស្រាយប្រយោគ	paraphrase
ប្រោសប្រណី ឬអត់អោន. (ការ)	mercy
ប្រើប្រាស់ជំនាញ (ការ)	praxis
បុរេនិម្មិត ឬការវាយស្មាន ឬការសន្និដ្ឋានមុន	prejudice
បន្ថោកតំលៃជាមនុស្ស (ការ)	de-humanisation
បញ្ឆេះអុចអាល (ផែល)	inflammatory
បំផុសគំនិត (ផែល)	elicitive
បំភិតបំភ័យ (ការ)	intimidation
បំប្លែងទំនាស់/កែប្រែ. (ការ)	conflict transformation
ប្រកាន់ពូជសាសន៍និយម	racism
ប្រកាន់ម្ខាងៗ (ការ)	taking sides
ប្រកាន់ជ្រុលដែលមានគំនិតចង្អៀតចង្អល់ (អ្នក)	bigot
ប្រកាសជាសាធារណៈ (សេចក្តី)	public declaration
ប្រឆាំងអកម្ម (ការ)	passive resistance
ប្រជាធិបតេយ្យ	democracy

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ប្រជាមតិ	referendum
ប្រជុំតុមូល	round table
ប្រជុំសំរុះសំរួលដោយឡែក/ប្រជុំដោយឡែក. (ការ)	caucus
ប្រឈមមុខ - រត់គេច	fight-flee (fight-flight)
ប្រឈមមុខដាក់គ្នា (ការ)	confrontation
ប្រតិកម្ម	reaction
ប្រតិកម្មអវិជ្ជមាន	backlash
ប្រតិបក្ស	adversary
ប្រទាញប្រទង់ (ដែលអាចមានលក្ខណៈ)	controversial
ប្រទូសរាយ (ការ)	hostility
ប្រធានបទ ឬសាច់រឿង	issue
ប្រព័ន្ធសីលធម៌	morals
ប្រមូលផ្តុំ (ការ)	polarisation
ប្រាស្រ័យទាក់ទង (ការ)	communication
ប្រឹក្សាផ្តល់យោបល់ (ការ)	counselling
ប្រកែកតវិ	argue
ផលប្រយោជន៍	interest
ផលប្រយោជន៍រួម	common interest
ផាត់ចោល (ការ)	exclusion
ផ្តើមគំនិតសកម្មជាមុន	proactive
ផ្ទេរអំណាច ឬផ្ទេរភារកិច្ច	delegate
ផែនទីទំនាស់/គំនូរទំនាស់. (ការគូរ)	conflict mapping
ផ្ទៃក្នុង ឬអ្វីដែលនៅក្នុង (បុព្វបទ)	intra-
ផ្តល់ព័ត៌មានត្រឡប់ (ការ)	feedback
ផ្តល់យុត្តិធម៌ក្នុងការផ្សះផ្សាឡើងវិញ (ការ)	justice in reconciliation
ផ្តល់សិទ្ធិអំណាច/ពង្រឹងអំណាច. (ការ)	empowerment
ផ្តល់សំណង (ការ)	restitution
ផ្តល់យោបល់	advise

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ផ្តួចផ្តើមគំនិត (ការ)	initiative
ផ្តាច់គំនិត, ការមានផ្តាច់គំនិតលើអ្វីមួយ	stereotype
ផ្លាស់ប្តូរក្នុងសង្គម (ការ)	social change
ផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងដោយបង្ខំចិត្ត (ការ)	displacement
ផ្លាស់ប្តូរបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួន និងផ្នែកវប្បធម៌. (ការ)	personal and cultural exchanges
ផ្សារភ្ជាប់ទៅវិញទៅមក	inter-related
ផ្សះផ្សា (អ្នក)	conciliator
ផ្សះផ្សាឡើងវិញ (ការ)	reconciliation
ពលរដ្ឋស៊ីវិល	civilian
ពហុនិយម	pluralism
ពហុភាគី	multilateral
ពហុវប្បធម៌	multi-cultural
ពាក់ព័ន្ធ (ជន) ឬភាគីពាក់ព័ន្ធ ឬភាគីរួមចំណែក	stakeholder
ពិនិត្យបញ្ជាក់ (ការ)	verification
ពិគ្រោះសុំយោបល់សាធារណជន (ការ)	public consultation
ពិគ្រោះគោលនយោបាយ (ការ)	policy dialogue
ពូជសាសន៍	race
ពូតដៃគូជាបក្សរួម/ក្រុមចម្រុះ/សម្ព័ន្ធមិត្ត. (ការ)	coalition
ពេញលក្ខណៈត្រឹមត្រូវ/មានការទទួលស្គាល់ត្រឹមត្រូវ (ដែល)	legitimate
ពោលអះអាង/ការពារជំហរយ៉ាងខ្លាំង (ដែល)	assertive
ពុំអាចជៀសបាន	inevitable
ព្រមព្រៀងឈប់បាញ់គ្នា (ការ)	truce
ព្រឹត្តិការណ៍បូសគល់នៃទំនាស់, ព្រឹត្តិការណ៍បញ្ឆេះ ទំនាស់	trigger/trigger event
ភាគី	party
ភាគីទីបី	third party
ភាគីរាំងស្ទះ	spoilers
ភាពខុសគ្នានៃតម្លៃ	value differences
ភាពអាចធ្វើបាន	ability

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ភោរវឹកម្ម	terrorism
ភៀសស៊ីក (ជន)	internally displaced person (IDP)
មជ្ឈការ	centralisation
មជ្ឈត្តករ	adjudicator
មជ្ឈត្តករ	arbitrator
មជ្ឈត្តការ	adjudication
មជ្ឈត្តការ	arbitration
មតិផ្ទុយនឹងមតិធម្មតា ឬបរមតិ ឬប្រតិមតិ	paradox
មតិអះអាង	argument
មនុស្សទំនុកចិត្តនៃភាគីជំលោះម្ខាង	insider partial
មនុស្សដែលផ្លាស់ប្តូរទីកន្លែងដោយបង្ខំចិត្តក្នុង	internally displaced person (IDP)
ប្រទេសរបស់ខ្លួនឯង	
មិនរាប់បញ្ចូល (ការ)	exclusion
មិនលំអៀង (ភាព)	impartiality
មិនអត់អោន (ភាព)	intolerance
មិនធ្វើសហប្រតិបត្តិការ	non-cooperation
មុខមាត់ ឬការរក្សាមុខមាត់	face / face-saving
មុនកើតទំនាស់	pre-conflict
មូលមតិ (ការ) ឬមតិព្រមព្រៀងរួម	consensus
មេត្តាធម៌	compassion
មនោគមនីវិជ្ជា	ideology
មោហៈ (ការវង្វេងវង្វាន់)	moha (delusion)
យល់ចិត្ត (ការ)	empathy
យល់ដឹងស្តីជំរៅ (ការ)	insight
យល់ច្រឡំ (ការ)	misunderstanding
យុត្តាធិការ	jurisdiction
យុត្តិធម៌ ផ្តល់សំណង/ធ្វើបដិទាន	restitutional justice
យុត្តិធម៌ដាក់ទោសពិន័យ	punitive justice

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

យុត្តិធម៌តាមការពិន័យ ឬសងសឹក	retributive justice
យុត្តិធម៌តាមការបែងចែក	distributive justice
យុត្តិធម៌តាមនីតិវិធី	procedural justice
យុត្តិធម៌តាមសំណង	restorative justice
យុត្តិធម៌អន្តរកាល	transitional justice
យុត្តិធម៌នៃរចនាសម្ព័ន្ធ	structural justice
យុត្តិធម៌នៃក្របខ័ណ្ឌច្បាប់	legal justice
យុទ្ធនាការ	campaign
យុទ្ធវិធី	tactic
យុទ្ធសន្តិភាព	armistice
យុទ្ធសាស្ត្រ	strategy
យុទ្ធសាស្ត្រ ឈ្នះ/ចាញ់	win/lose
យុទ្ធសាស្ត្រ ឈ្នះ/ឈ្នះ	win/win
រកឃើញឈ្នះ ឬប្រណាំងប្រជែង	challenge
រក្សាមុខមាត់ (ការ)	saving face
រក្សាសន្តិភាព (ការ)	peacekeeping
រងគ្រោះ (អ្នក)	victim
រដ្ឋអំណាច	authority
រដ្ឋាភិបាលអន្តរកាល/អ្នកដឹកនាំអន្តរកាល	transitional government/leader
រដ្ឋាភិបាលដែលកើតដោយស្របច្បាប់	legitimate government
រដ្ឋដែលមានប្រព័ន្ធដឹកនាំទន់ខ្សោយ	weak state
រដ្ឋដែលមានប្រព័ន្ធមិនដំណើរការ	failed state
របត់គិតគូរ	mind-set
របួសផ្លូវចិត្ត	trauma
រយៈពេលសំរាប់ធ្វើឱ្យគូរវិវាទត្រជាក់ចិត្តនឹងគ្នាឡើងវិញ	cooling-off period
រាប់បញ្ចូល(ការ) ឬរួមបញ្ចូល	inclusion/inclusive
វិករាលដាល (ការ)	escalation (of conflict)
វិករាលដាលនៃទំនាស់ (ការ)	conflict escalation

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

រួមគ្នាដោះស្រាយបញ្ហា, ការដោះស្រាយបញ្ហាដោយសហការគ្នា	collaborative problem-solving
រួមគ្នាស្វែងរកការពិត (ការ)	joint fact-finding
រួមផ្សំគំនិតជាសំងាត់/រួមគំនិតក្បត់ជាសំងាត់. (ការ)	conspiracy
របៀបវារៈ: ប្រប័ណ្ណ	agenda
របៀបវារៈសំរាប់សន្តិភាព	Agenda for Peace
រោគវិនិច្ឆ័យ	diagnosis
រោគសញ្ញា ឬសញ្ញាបង្ហាញហេតុ	symptom
រើសអើង (ការ)	discrimination
រឿងរ៉ាវលាក់កំបាំង	hidden agenda
រៀបចំគំរោងនិយាយឡើងវិញ (ការ)	reframing
វិជ្ជុលចិត្ត (ការ)	emotions
វិសាយ (ការ)	demobilisation
វិលោភ/បំពានអំណាច (ការ)	abuse of discretion
លក្ខណៈវិនិច្ឆ័យ ឬលក្ខណៈ	criteria
លទ្ធផល	outcome
លុបចោល ឬទុកជាមោឃៈ	cancel
លូកដៃ ឬជ្រៀតជ្រែកក្នុងរឿងអ្នកដទៃ	interfere
លោក/ពិភព ទីបី	Third World
លោភលន់ (សេចក្តី)	greed
លោភៈ (ភាពលោភលន់)	lobha (greed)
លើកសរសើរ (ការ)	appreciation
លើកលែងទោស (ការ)	amnesty
លើកលែងទោស (ការ)	pardon
លំនាំ ឬទំរង់ ឬបែបផែន	pattern
លំអៀង ឬធ្វើឱ្យលំអៀង	bias
វដ្តរៀនសូត្រ	learning cycle
វដ្តរៀនសូត្រពិសេសកម្មភាព	Action Learning Cycle

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

វប្បធម៌	culture
វប្បធម៌រួចទោស	culture of impunity
វប្បធម៌សន្តិភាព	Culture of Peace
វប្បធម៌ហិង្សា	culture of violence
វាទប្បដិវាទ	controversy
វិធីបញ្ជាក់ ឬបង្ហាញឡើងវិញ	mirroring
វិធីសាស្ត្រក្នុងការលើកបញ្ហា	problem-posing approach
វិធីសាស្ត្រដឹកនាំដោយគ្មានដាក់បញ្ហា	non-directive method
វិធីសាស្ត្រផ្លូវទូតដើម្បីបង្ការជាមុន	preventive diplomacy
វិធីសាស្ត្រពីក្រោមឡើងលើ	bottom-up approach
វិធីសាស្ត្រដោះស្រាយបញ្ហា	problem-solving approach
វិធីសាស្ត្រពីលើចុះក្រោម	top-down approach
វិធីសាស្ត្រដោះស្រាយទំនាស់	approaches to conflict
វិនិច្ឆ័យ	judge
វិនិច្ឆ័យទោស	adjudicate
វិបត្តិ	crisis
វិភាគ (ការ)	analysis
វិភាគកម្លាំង/អំណាច (ការ) នៃភាគីនៅក្នុងទំនាស់	force-field analysis
វិភាគក្នុងទ្រង់ទ្រាយម៉ាក្រូ (ការ)	macro-analysis
វិភាគតាមសាជីវ្រុង ឬតាមពីរ៉ាមីត. (ការ)	pyramid analysis
វិភាគទំនាស់ (ការ)	conflict analysis
វិវាទ ឬជំលោះ	dispute
វិវាទការងាររួម	collective dispute
វិវាទបុគ្គល	individual dispute
វិវាទអំពីផលប្រយោជន៍	interest dispute
វិវាទអំពីសិទ្ធិ	rights dispute
វិសមិត ឬដែលចូលគ្នាមិនចុះ ឬមិនចុះសំរុង ឬមិនស៊ីគ្នា	incompatible
វិសោធនកម្ម ឬការកែប្រែ	amendment

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

វិសោធនកម្ម(ធ្វើ) ឬកែប្រែ	amend
សង្គ្រាម	war
សង្គ្រាមស៊ីវិល	civil war
សកម្មជន	activist
សកម្មនិយម	activism
សកម្មនិយម (អ្នក)	activist
សកម្មភាពចម្រុះ ឬដោយផ្ទាល់	direct action
សកម្មភាពមនុស្សធម៌	humanitarian action
សកម្មភាពអហិង្សា/សកម្មភាពអហិង្សាដោយចំពោះ	nonviolent action / nonviolent direct action
សកម្មគ្រប់គ្រង	proactive
សងសឹក (ការ)	revenge
សត្យានុម័ត	objective
សន្តិភាព	peace
សន្តិភាព(ធ្វើឱ្យមាន) ឬបញ្ចប់ជម្លោះ	pacify
សន្តិភាពជាវិជ្ជមាន ឬសន្តិភាពពិតប្រាកដ	positive peace
សន្តិភាពនិយម	pacifism
សន្តិភាពផ្ទុយស្រួយ	precarious peace
សន្តិភាពមានលក្ខខណ្ឌ	conditional peace
សន្តិភាពស្ថិតស្ថិរ	stable peace
សន្តិសុខមនុស្ស	human security
សន្ទនា (ការ)	dialogue
សន្ធិសញ្ញា	treaty
សន្តិសិទ្ធ	conference
សន្មត	assume
សន្មត (ការ)	assumption
សញ្ញាខន្ធ	perception
សភាពនៅដដែល	status quo

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

សមត្ថភាពរបស់មូលដ្ឋានក្នុងការកសាងសន្តិភាព	Local Capacities for Peace
សមត្ថភាពរបស់មូលដ្ឋានដើម្បីអហិង្សា	local capacities for non-violence
សម្ព័ន្ធភាព	alliance
សមាធិត្ត	sympathy
សមាហរណកម្មជាថ្មី	reintegration
សរុបចំណុចសំខាន់ ឬសង្ខេប	summarise
សវនាការ	audience
សហការ (កិច្ច)	collaboration
សហការី, អ្នកសហការ	collaborator
សហប្រតិបត្តិការ (កិច្ច)	cooperation
សាច់រឿង	issue
សិក្ខាសាលា	workshop
សិក្ខាសាលាដោះស្រាយបញ្ហា	problem-solving workshop
សិទ្ធិជ្រកកោន	asylum
សិទ្ធិ	rights
សិទ្ធិពលរដ្ឋ	civil rights
សិទ្ធិមនុស្ស	human rights
សិល្បៈក្នុងការសាកសួរ	questioning
សីលធម៌	morality
សុចរិត (សេចក្តី)	integrity
សង្កេតការណ៍	observing
សេចក្តីភាន់ភាំង	delusion
សេចក្តីសំរេចចិត្តដោយមានការចូលរួម	participatory decision-making
សេចក្តីថ្លែងការណ៍សាកលអំពីសិទ្ធិមនុស្ស	Universal Declaration of Human Rights
សេចក្តីប្រកាសព័ត៌មាន	press release
ស្វែងរកការពិត (ការ)	fact-finding
សំងាត់ (ដោយ)	confidentiality
សំណង	compensation

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

សំនួរបិទ	closed question
សំនួរបើក ឬសំនួរចំហ	open question
សំរបតាម	accommodate
សំរួលសំរួល	facilitate
សំរួលសំរួល (ការ)	facilitation
សំរួលសំរួល (អ្នក)	facilitator
សំរុះសំរួល/ព្រមព្រៀងគ្នាចូលរួមលះបង់ម្នាក់ បន្តិចខ្វះខាតភាគីទំនាស់. (ការ)	compromise
សំរុះសំរួល (ការ)	mediation
សំរុះសំរួល (អ្នក) ឬសន្តិការី	mediator
សំរុះសំរួល ឬធ្វើសន្តិការី	mediate
សំរុះសំរួលរវាងអ្នករងគ្រោះនិងអ្នកប្រព្រឹត្ត (ការ)	victim-offender mediation
សំរុះសំរួលដោយផ្តល់យោបល់ (ការ)	advisory mediation
សំរុះសំរួលត្រឡប់ចុះឡើង (ការ)	shuttle mediation
សំរុះសំរួលប្រកបដោយសតិ (ការ)	Mindful Mediation
សំណាប់រង្គាល (ការ)	genocide
សំអប់ ឬគំនុំ ឬពិរោធ	animosity
សុំទោស ឬលន់ត្តទោស ឬខមាទោស	apologise
សំរេច (គោលបំណង) ឬបំពេញ (បេសកកម្ម)	achieve
សំរេចចិត្ត (ការ)	decision
សំរេចចិត្ត (ការធ្វើសេចក្តី)	decision-making
សំដែងតួ (ការ)	role-play
ស្តង់ដារ	standard
ស្តាប់/ទស្សនា/អាន. (អ្នក)	audience
ស្តាប់ដោយសកម្ម (ការ)	active listening
ស្តីបន្ទោស ឬនិយាយរិះគន់	blame
ស្ថានការណ៍ជំលោះមួយដូចល្បែងដែលពិន្ទុសងខាង ទូទាត់បានសូន្យ	zero-sum game

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង គ្រូបង្រៀនដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ស្ថាបនា (ដែលមានលក្ខណៈ)	constructive
សង្គ្រាមត្រជាក់	cold war
សត្រូវ	enemy
ស្តាប់ខ្ពើម (សេចក្តី)	hate
ហាយនភាព	holocaust
ហិង្សាក្នុងគ្រួសារ (អំពើ)	domestic violence
ហិង្សាដែលមានជាន់ធានាសម្ព័ន្ធ (អំពើ)	structural violence
ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ	infrastructure
ឡកអោ (ចាក់សោរមិនឱ្យកម្មករចូលកន្លែងធ្វើការ)	lockout
អកម្ម/អកម្មនិយម	passive/passivism
អកុសលមូល	akusalā mūlā
អត់ធន់ (សេចក្តី)	patience
អត់ទោស (ការ)	forgiveness
អត់អោន (ការ)	tolerance
អតុល្យភាព	imbalance
អត្តសញ្ញាណ	identity
អត្តសញ្ញាណក្រុម	identity group
អនាធិបតេយ្យ	anarchy
អនាធិបតេយ្យនិយម (អ្នក)	anarchist
អនុវត្តផែនការបង្ខំឱ្យមានសន្តិភាព (ការ)	peace-enforcement
អនុសញ្ញាក្រុងហ្សឺណែវ	Geneva Conventions
អនុសាសន៍	recommendation
អន្តរ ឬរវាង (ជាបុព្វបទ)	inter-
អន្តរសកម្ម ឬការប្រសព្វគ្នា ឬការជួបគ្នា	interaction
អន្តរាគមន៍ (ធ្វើ)	intervene
អន្តរាគមន៍/បទអន្តរាគមន៍	intervention
អន្តរាគមន៍របស់ភាគីទីបី (ការធ្វើ)	third party intervention
អប់រំសន្តិភាព (ការ)	peace education

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

អព្យាក្រឹតភាព	neutrality
អភ័យឯកសិទ្ធិតាមផ្លូវទ្វេ	diplomatic immunity
អភិវឌ្ឍន៍ (ការ)	development
អភិវឌ្ឍន៍អង្គការ (ការ)	organisational development (OD)
អហិង្សា	nonviolence
អហិង្សាសកម្ម	active nonviolence
អាកប្បកិរិយា	behaviour
អាចចូលដល់/អាចចូលទៅជិតបាន (ដែល)	accessible
អាជ្ញាកណ្តាល	referee
អាជ្ញាកណ្តាល (អ្នក), ឬមេអណ្តើក	go-between
អាជ្ញាធរ	authority
អាទិកំបាំង	confidence
អាយតភាព	tension
អាសន្នដ៏ស្មុគស្មាញ (ភាព)	complex emergency
អំណាច	power
អំណាចក្នុងការសំរុះសំរួល	power mediation
អំណាចបង្ខំ	coercive power
អំណាចផ្លូវចិត្តគំនិត	moral authority
អំពើហិង្សា	violence
អះអាង ឬបញ្ជាក់	affirm
អ្នកដឹកនាំ (ភាពជា)	leadership
អ្នករងកំហុសអ្នកងទៀត	scapegoat
អ្នកសំរបសំរួល	moderator
ឥរិយាបថ, ចិត្ត	attitude
ឥរិយាបថអវិជ្ជមាន ឬឥរិយាបថអវិជ្ជមាន	negative attitude
ឧបករណ៍ខ្លឹមបារាំង	onion tool
ឧបករណ៍ដូណាត់ ឬឧបករណ៍ខ្លឹមបារាំង	doughnut tool (onion tool)

មជ្ឈមណ្ឌលដើម្បី សន្តិភាព និងអភិវឌ្ឍន៍

វិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាល និង ស្រាវជ្រាវដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា

ឧបករណ៍សំរាប់វិភាគ ឬសំរាប់ទំនាក់ទំនង ឬសំរាប់អន្តរាគមន៍ ។ល។	tools for analysis, communication, intervention, etc.
ឧក្រិដ្ឋកម្មក្នុងសង្គ្រាម	war crimes
ឧក្រិដ្ឋជនក្នុងសង្គ្រាម	war criminal
ឯកភាព	unity
ឯកតោភាគី (ជា)	unilateral
ឱកាស, ឱកាសដែលមកដល់	opportunity